ISSN 0-1301-0220-2
9 770130 102202
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ Ağustos 1998 Sayı: 51 Fiyatı: 350.000 TL. *(KDV dahil)*

ÖKÜZ

kötülere zalımlara yenilmedim ayaktayım

İnsan, doğa, toprak, su yani hayata ait konuşmalıyız

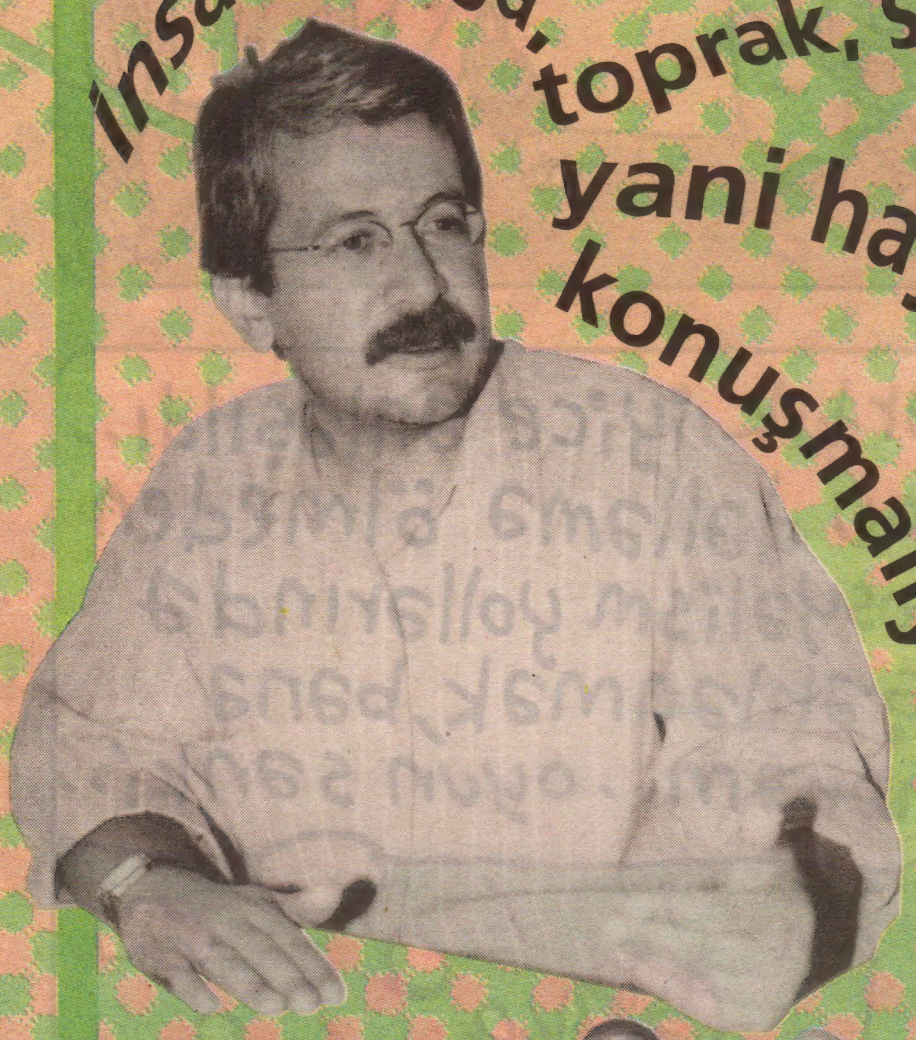

Akrebin Kıskacında 'Genel' Af

Şimdi sığındığım tek şey kurgusuzluk

Yumdular gözlerini topu; söylendiler kötü kötü: Tanrı bile kurtaramaz seni!

Akşamsefası

YOĞURT VAR YOĞURT.. KANLICA YOGURDU MEŞHUR

aslında şehir hatları vapurlarında satardı yoğurtlarını.. ve fekat görüşleri nedeniyle şehir içine sürüldü

tekrar deneyeceğiz, yine yenileceğiz.. tekrar deneyeceğiz, yılmak yook..

artık iyice anlaşıldı.. bu dəlləmə ölmeden sosyalism yollarında şəhlənmək, bəna həram.. oyun sənki..

SOSYALİSM PANELİ

Aksamserası

METÜST

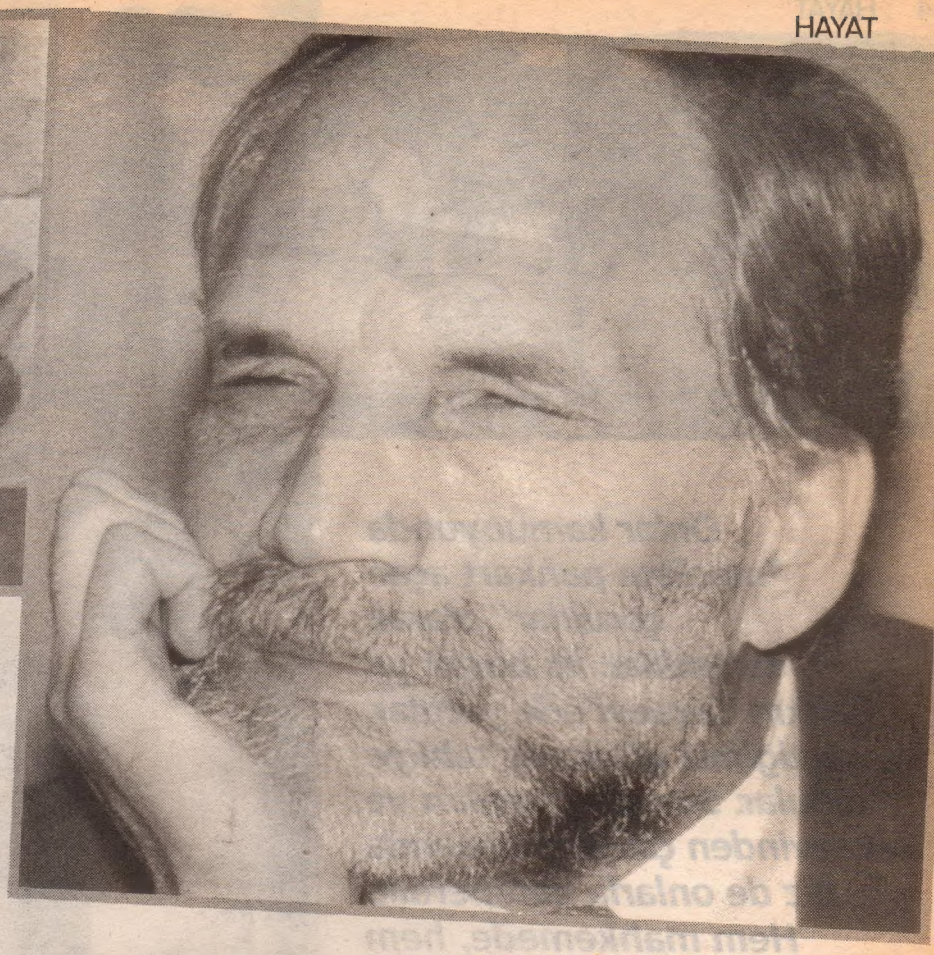

Şimdi yeni bir af kampanyası geliyor; tabi peşisıra "affetmeyelim" kampanyasının bildik marşlarını da sürükleyerek...

Akrebin Kıskacında Af

CAN DÜNDAR

Eşber'i gördük Çankırı'da...

Yaman bir Temmuz güneşi altında, zerdali tarlalarının arasından geçtik, buz gibi pınarların suyundan içtik ve Çankırı cezaevine eriştik. Taştan gri binada önce bizi ziyaretçi yazdılar, sonra kocaman demir kapılar açtılar, uzun koridorlardan geçirip çifte tel örgünün ardına bıraktılar.

Az sonra tel örgünün tel tel böldüğü iri cüssesi ve hepten uzamış saçlarıyla Eşber göründü demir parmaklığın öte yanında... Bir avuç dost, yoklamaya kalkmış çocukların heyecanıyla kısa künye verip selamladık birer birer... Diğer mahkumlar, koca bir dervişin müridleri gibi çevrelediler etrafını... Hatır sorduk; gülümsedi: "İyiyim" dedi, "Burada hiç olmazsa can güvenliği var... Sizin orada bu da yok..."

Yine herşeyden haberdardı; bir yazıdan sözetsek, "Biliyorum, okudum" diyordu. Sigaraları peşpeşe eklerken cezaevlerinin son gündem maddesine getirdi sözü:

"Genel af isteyeceğiz" dedi.

Görüştüğümüzde daha Rahşan Ecevit'in önerisi atılmamıştı ortaya... Eşber, Cumhuriyet'in 10. ve 50. yıldönümlerindeki genel afları hatırlattı: "Neden 75. yılda da yapılmasın" diye sordu. Adli mahkumları da kapsayan bu genel af için gerekirse açlık grevine de başlayabileceklerini söyledi.

1990'ların başında 20 olan tutuklu ve hükümlü sayısı, 1990'ların sonuna doğru 70 bine ulaşmıştı. Hükümet, işadamlarına "Gelin cezaevi yapın" diyordu artık... Sermaye, dünyanın başka neresinde okul ya da fabrika değil, cezaevi yaptırırdı acaba...?

Şimdi 650 cezaevinde 70 bin insanla dışardaki yüzbinlerce mahkum yakını, aynı iki sözcüğün etrafında kilitlenmiş gibiydiler:

"Genel af...!"

Eşber, genel aftan sözederken çevresindeki genç yüzlere baktım ve koğuşlarda umut kervanlarının çoktan yola çıktığını farkettim. Kimbilir kaç ranza, gece hürriyet şarkılarıyla uykuya çekilip, sabah özgürlük güvercinleriyle uçuyordu pencereden..?

Kaç hücrenin kulağı bir af müjdesine kenetlenmişti? Kaç mahkum, af kapsamı dışında tutulacaklar listesinde kendi suçunu arıyordu korkuyla..."

Dışarda, affın "devlete karşı düşünce suçlarını" kapsamayacağı konuşuluyordu. Eşber, iki satırlık bir dilekçenin altını imzalayıp Köşk'e yollasa bugün dışarda olacaktı. Yapmadı. Dün kendisi için istemediği affı, bugün ardında 70 bin kişilik bir tutsaklar ordusuyla herkes için istiyordu.

50 yaşında, hâlâ kavganın başında yürüyen bu "ak saçlı dev"e bakarken pek bildik bir şiiri anımsadım:

"Diyelim ki hapisteyiz / yaşımız da 50'ye yakın / daha da 18 sene olsun açılmasına demir kapının / yine de dışarıyla beraber yaşayacağız. / İnsanları, hayvanları, kavgası ve rüzgârıyla / yani duvarın arkasındaki dışarıyla..."

***

Çankırı bu kavgayı iyi tanır.

Çankırı, Nâzım'ın cezaeviydi.

Nâzım 1933 affını da görmüştü, 1950'yi de..

1950 baharında hakkını savunmak için açlık grevindeydi.

Avukatı Mehmet Ali Sebük, Nâzım'ı cezaevinden kurtarmak için sağlık gerekçesiyle özel af istemek üzere Başbakan İnönü ile görüşmeye giderken Nâzım "Özel af istemem" diyordu: "Özel af beni kurtarır ama, benim gibi haksızlığa uğrayıp hapishaneye düşmüşler içerde kalır. Ben çıkarken onlar içerde kalırsa, bir daha kimsenin yüzüne bakamam. Ben affı yırtmalıyım. Af kapısını açmalıyım ki onlar da kolaylıkla arkamdan gelsin".

Öyle de oldu.

Nâzım direndi. Bir süre sonra açlık grevine 3 yakın arkadaşı, Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rıfat da katıldılar. Ardından 165 kişilik koca bir liste dolusu sanatçı, hukukçu, edebiyatçı, bilim adamı, "Nâzım'a özgürlük" için kaleme alınmış bir bildiriye imza attılar. "Komünist avı"nın en azılı günlerinde bu kampanya, gerçek bir cesaret örneğiydi.

Sonunda Genel Af tasarısı Meclis'e geldi ve yakından tanıdığımız bir marş, Genel Kurul salonunda çınladı. DP'li Ulaştırma Bakanı Tevfik İleri şöyle diyordu:

"Nâzım, vatana ihanetten mahkum olmuş bir komünisttir. Biz acıyıp bu adamı dışarı çıkarttığımız gün, bütün komünist cihan 'Nâzım'ı ellerinden aldık' diye övünecektir. Her suçluyu affedelim, ama vatana millete ihanet edenleri affetmeyelim".

Tanıdığımız koro, bildiğimiz bu marşı aylarca yılmadan söyledi, ama tutturamadı. Genel af çıktı. Nâzım, binlerce mahkumun elinden tutarak hapishane kapılarını açtı ve özgürlüğüne kavuştu.

Avukatı Mehmet Ali Sebük, "Nâzım'ın Özgürlük Savaşı"nı anlattığı kitabında ünlü şairin tahliye olduğu gün, Vala Nurettin'in evinde kurulan sofrayı tarif eder uzun uzun... O "özgürlük ziyafeti"nde Nâzım, neşe içinde kahvesini yudumlarken, sofradakilere en son yazdığı şiirini okur:

"Dört nala gelip uzak Asya'dan / Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan / bu memleket bizim.../ bilekler kan içinde dişler kenetli, ayaklar çıplak / ve ipek bir halıya benzeyen toprak / bu cehennem, bu cennet bizim.../

***

Şimdi yeni bir af kampanyası geliyor; tabi peşisıra "affetmeyelim" kampanyasının bildik marşlarını da sürükleyerek...

Açlık grevleri kapıda; hürriyet rüyaları ve kavuşma hayalleriyle birlikte...

Yine kulaklar ajans haberlerinde; ve tahliyenin hülyasını yazıyor kalemler...

"Eşber dışarı" diye sloganlar atılıyor, imzalar toplanıyor nicedir. Lakin Eşber "özel af'fı reddediyor ve kendisi için toplanmış imzaları uç uca ekleyip genel bir affın yolunu döşemeye hazırlanıyor şimdi...

Saçları uzamış içerde; gülücükler var gözlerinde..

Yakındır çınlaması Meclis'te, "hainleri affetmeyelim" marşlarının...

Koro, başlamadan "ihanet marşı"'na, biz hatırlatalım, neler geldi daha önceki koroların başına...

"Vatan hainlerini affetmeyelim" diyen DP'li Tevfik İleri, 27 Mayıs'ta "vatana ihanet"ten Yassıada'da yargılandı. İdama giden duruşmalarda kalp krizinden öldü.

Nâzım'ın hapislikten kurtuluşu şerefine okuduğu şiir, nice sonra MHP kongresinde Türkeş tarafından kürsüde okunup, "millete" maloldu.

"Vatan Haini" Nâzım, zamanla itibarına kavuşup "vatan şairi" oldu.

***

Görüş biterken, tel örgüler ardından vedalaştık Eşber'le...

Sonra çıkışta o gün salıverilecek üniversiteli gençleri beklemeye koyulduk.

Özgür, özgürlüğüne kavuştuğunda, sanki 2 gün önce 23. yaşına basan çocuk O değilmiş gibiydi. Dudağının kenarında ince bir tebessümle mağrur ve telaşsız indi basamakları... 2,5 yıldır oğluyla arkadaşlarını kurtarmak için çırpınan babası Mehmet Tüfekçi'nin yanına yürüdü. Gayet sakin el sıkışıp öpüştüler ve alışılmadık bir olgunlukla yanyana durup diğerlerini beklemeye koyuldular; sanki 2,5 yıldır ölesiye bekledikleri dakika bu değilmiş gibi...

Bülent ise çıktığında heyecandan titriyordu.

Kapıda kendisini bekleyen arkadaşlarını görünce havalandı yumruğu ve sordu:

"- Ne istiyoruz?"

Kalabalık gürledi:

"- Özgürlük...!"

Yeniden sordu Bülent, titreyen yumruğunu gökyüzüne sallayarak.

"- Ne zaman?"

Kalabalık daha gür haykırdı bu kez:

"- Hemen şimdi..."

"- Vermeyecekler..." diye uyardı Bülent...

"- Alacağız" diye yanıtladı kalabalık:

"...alacağız..."

Arşivsefası

Onlar kamuoyunda "mecliste pankart açan çocuklar" olarak tanındılar. İki buçuk yıl Çankırı Cezaevi'nde yattılar. Ve geçtiğimiz günlerde tahliye oldular. Son duruşmaları ve cezaevinden çıkışları sırasında biz de onlarla beraberdik. Hem mahkemede, hem cezaevinde, hem de yolda... duyguların bir aşağı bir yukarı tepetaklak gidip; geldiği o günden yazılı görüntülü bazı anlar...

"Meclis'te Pankart Açan Çocuklar"

HATİCE MERYEM

Meclis'te Pankart Açan Çocuklar, onları karşılamaya gelen yakınları ve sanatçılar, tahliye sonrası Çankırı'da yol üstündeki bir bahçeden kayısı araklarken görülüyorlar.

-Duruşma başlamadan önce yani dün akşama dönersek 'bugüne yönelik ne düşünüyorsunuz' diye sorduğunuzda bugün tahliye olabileceklerine ilişkin öyle rahat, bu iş mutlaka olacak gibi bir düşüncemiz, hayır, hiç yoktu. Neden yoktu? Çünkü iki buçuk yıldır bize bu işin hiç kolay olmadığını adeta gösterdiler ve bir anlamda öğrettiler. Diyorlardı ki, masum olması şu bu önemli değil, biz kafaya taktıysak bu çocukları almak o kadar da kolay değil. Ama biz de bunun onların dediği kadar da zor olmadığını eğer bir araya gelebilir ve haklılığımızı anlatabilirsek ve bu biraraya gelmenin haklılığının getirdiği gücü kullanabilirsek bu işi kurtarabileceğimize inandık. Bugün onun için hep biraradayız biz. Bu burada bitmiyor, bu çocukların tahliye olması bizim çocuklarımızın haklılığının ve güzelliklerinin teslimi anlamına da gelmiyor zaten. Bizim gene aynı şekilde bıkmadan usanmadan aynı güzelliği, aynı doğruluğu anlatmaya devam etmemiz gerekiyor. Üstelik yalnız bu beş çocuk için değil, bu öyle birşey ki, belki yarın öbür gün seçebilecekleri bir başka beş çocuk olacak. Aynı beş çocuklar ardında da aynı sıkılıkta, aynı kararlılıkta, aynı inançta durmamız gerekiyor. Aksi takdirde başarma şansımız hiç yok. Ve eğer birgün gelip bu ülkede iyi birşey olacaksa ancak böyle olacak, başka türlü değil yani. Bize savaşmayı öğrettiler biliyor musunuz? Gerçekten savaşmayı öğrettiler. Bunlarla nasıl uğraşılabileceğini gösterdiler. Biz bu ülkenin insanları olarak aslında zaman zaman çok safiyane bir şekilde ülkemizi sevdiğimizden başlayarak 'canım bizim ülkemizde de herşey çok çirkin çok kötü değil, iyi şeyler de oluyor' falan dediğimiz oluyordu. Gerçekten diyorduk. Ama şimdi bugüne geldiğimizde neyi eline alsan çürümüş, parçalanıyor. Ha, onun için yarın hakikaten bu çürüme bir yerde duracaksa bu çürümeyi durduracak insanlar bizleriz, burada birlikte olan insanlarız.

Özgür Tüfekçi'nin Babası

- Çankırı'nın tepesinde beş fidan / Bırakın fidanları dalları budamadan / Serpilip çoğalsınlar / Okul bahçelerinde / Çiçek olup açsınlar / Çankırı'nın tepesinde beş çiçek / Tomurcuklar açacak / Çok yakında ülkeye / Sevgi barış saçacak

Boş yere tuttular çocuklarımızı içerde. Çok sevinçliyim, çok mutluyum. Böyle bir şeyi zaten hak etmemiştik. İçerde yatması gereken bir sürü insan varken çocuklarımızı iki buçuk yıl içerde tuttular. Maddi manevi mağdur ettiler bizleri. Şimdi ben de neyi söyleyip neyi söylemeyeceğimi bilemiyorum. Ağzımdan çıkanı, neyin suç olacağını , bunca yaşadığımdan sonra neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenmiş değilim. Şimdi çok mutluyum. Adalet yerini buldu. İnşallah başka kimse yaşamaz bunları.

Aşkın'ın Annesi

- Şükür tanrıya evlatlarımıza kavuştuk, iki seneden sonra... Çok mutluyum,

Metin'in Annesi

Şimdi onların tahliye olmasının sevincini yaşıyoruz. İçerde olan yalnız onlar değil. Binlerce insan var, aynı duyguları paylaşan aileleri var, çevreleri var, dostları var. Bu çocukların avukatları ve demokrasiyi savunan güçlerin katkılarıyla verilen bir karar bu. Çünkü baştan beri savunuyorduk bunu. İnsanları inandıramıyorduk. Koordinasyonun öğrencileri, Manisalı öğrenciler, Türk-İş mitingine katılan öğrenciler, bunların tümü belli çevrelerin komploları sonucu içeri girdiler. Bu ülkede gençlikten korkuluyor. Bu ülkede gençlik potansiyel suçlu görülüyor. Onu anlatmaya çalıştık biz insanlara. Belli çevrelere ulaşabildi. Toplumun tüm kesimlerine ulaşamadık. Belli çevrelerden büyük destekler gördük. Bu dayanışmanın tüm insanlar için yürütülmesi gerekiyor. Metin Göktepe olayında olduğu gibi, Manisalı çocukların olayında olduğu gibi, koordinasyon öğrencilerinin davasında gösterilen duyarlılığın dayanışmanın toplumun tüm katmanlarında yaygınlaştırılması, geliştirilmesi gerekiyor.

Şimdi ise herkes mutlu siz de bu mutluluğu görüyorsunuz. Yalnız olaya ben hiçbir zaman duygusal olarak bakmadım. Ülkenin sorunuydu, bu, çocukların alınması. Koordinasyon Yüksek Öğretim Kurumu'nun getirdiği zorluklara karşı çocukların oluşturduğu bir oluşumdu. Onu hazmedemeyen çevreler öğrenci gençliğin, dinamik gençliğin önünü kesmek isteyen çevreler komplo kurdular. İşte iki buçuk sene sonra bu mutlu sona ulaşıldı. Burada bitmedi, devam edecek. Çocukların okul durumu ise mahkeme kararıyla geri alabilirlerse -dava sürüyor çünkü- devam etmeyi düşünüyorlar. Okumak istiyorlar. Okulla ilişikleri kesilmiş durumda, tutuklu oldukları için. Doğru dürüst okuma hakkı elde edebilmeleri için , bu sefer de onun için uğraşıyoruz. Daha bitmedi devam ediyor. Tahliye olmaları olayın bittiği anlamına gelmez.

Bülent'in Babası

- Adalet yerini buldu falan demeyeceğim ben. Mahmut'un çok güzel bir lafı vardır. 'İki buçuk yıldır onlar terörist arıyor biz mahkeme arıyoruz, adalet arıyoruz, hukuk arıyoruz karşılıklı bulamadık". Bugün de öyle, onlar hâlâ terörist arıyor, biz de adalet. Bu ilk adım sadece.

Mahmut Yılmaz, Özgür Tüfekçi, Bülent Karakaş, Ahmet Aşkın Doğan, Metin Murat Kalyoncugil, E Tipi Kapalıcezaevi, 16. Koğuş, Çankırı

Mahmut'un kızarkadaşı

Akşam Servisi

(Ölmedi gitti ibne! Ne yapsak, ne etsek beceremedik!) ***Artık test yaptırmıyor ve her beğendiği "delikanlıyla" birlikte oluyorsa da kanında HIV pozitif bulunması gerekmez miydi?*** **(Yazının amacı neydi / biz niye buralara geldik!**

zorunlu bir açıklamanın sıkıcılığı

Cenan'ın en sevdiği şair Küçük İskender

Asıl adı İskender Över. Şiirlerinde başkaldırıyı toplumsal tabuların en uç noktalarına taşımasıyla tanınıyor. Eşcinsel kimliğini açıkça ortaya koydu. İlk olarak kendinden 6 yaş küçük 17 yaşında bir delikanlıya aşık olduğunu açıkladı. Şiirlerinde cinselliği ön plana taşıdı. 666 adlı şiir ve deneme kitabı müstehcen olduğu gerekçesiyle toplatıldı. Beyoğlu 1. Sulh Ceza Mahkemesi kitap hakkında "Halkın ar haya duygularını inciten, cinsi arzularını tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğu" kararını verdi. Bir röportajında "oğlum olursa ona ilk ben tecavüz edeceğim" diyen Küçük İskender "benim okurum mastürbasyon yaptıktan sonra yıkanmayan bir okur kitlesi olmalı. Ben Türkçe Şiirin piçiyim" diyor.

BİR MARTIYI AĞLATTIN SEN!

bir martıyı ağlattın işte
bir çocuk garanti intihar eder artık
kültür kültür küfrediyor gece imanıma
bir yaprak kırılıp suya düşüyor
su yaralanıyor su kanıyor selale!

Küçük İskender

Hürriyet 25 Haziran 1998

küçük İSKENDER

bu yazı, hayatta kalıp kalmayacağı medyanın elinde olduğu iddia edilen küçük iskender tarafından kaleme alınmıştır!!!

TGRT, Türkiye Gazetesi derken Barmen Oğuz, öldürüldü. Sırtındaki dövme, inancına olan sevgisiyle koşuttu. Ama sevgiyle koşut olmanın ağırlığını kaldıramayan zihniyet, iktidarla bir olup Oğuz'u yoketti. Modern çağın sakilerinden Oğuz, yaşamıyor artık. Daha doğrusu, yaşatılmadı. Yaşamasına birileri izin vermedi.

Derken, Ataköy'de birlikte ölüme giden iki gencin yakasına yapışmakta geç kalmadı medya. Farklı bir ötenazi'yi gerçekleştiren bu iki insan, plazalarda masa başına yatırıldı; kapitalizmin otopsisine tabi tutuldu. Sonuç, herkesi heyecanlandırabilecek, tirajı yükseltebilecek kadar vahimdi. Bu iki gencin satanist olduğu iddia ediliyordu. Aslı ve Alp Cenan'ın varoluşlarıyla olan çatışmalarını değil yokoluşlarının etiket fiatı üzerinde tartıştı durdu medyanın faşistleri. Her hikayenin trajik öğesi, üçüncü şahıslardır. Shakespeare okuyanlarınız, mitoloji takip edenleriniz bilirler. Ve, Hürriyet Gazetesi 25 Haziran 1998 tarihli nüshasında bombayı birinci sayfadan patlattı: *Ölüme Atlayışın Şifresi!* Metin, oldukça açıktı: Hayatla ilişkilerinin kalmadığını söyleyen Aslı'yla Alp Cenan, bir tür veda etmekdeydiler aslında. Alp Cenan'ın şu sözleri, medyanın iştahını kabartmaya yetti: *"Küçük İskender'in dediği gibi kendinize iyi bakın!*

İşte, ortadaki masum yazışmayı bir şifreye dönüştüren, tanıdık bir simayı intiharın merkezine çeken cümle buydu! Alp Cenan'ın küçük İskender'i ne kadardır okuduğu ya da ne kadar sevdiği hakkında bilgimiz yoktu. Gençleri ben de tanımıyordum. Hürriyet, Alp Cenan'ın bu sözlerini birinci sayfadan verirken (*küçük'ün K ile başlamasını bir yana bırakırsak*), şöyle bir ekleme yapmaktan kaçınmadı, tam tersine haz aldı: *'Küçük İskender'in (aykırılığın şairi) dediği gibi kendinize iyi bakın.'* Asıl ihbar, 7.sayfada yer bulabilmişti kendine: *'Cenan'ın En Sevdiği Şair Küçük İskender'* başlığı altında, aynen şunlar yazıyordu: *'Asıl adı İskender Över. Şiirlerinde başkaldırıyı toplumsal tabuların en uç noktalarına taşımasıyla tanınıyor. Eşcinsel kimliğini açıkca ortaya koydu. İlk olarak kendinden altı yaş küçük 17 yaşında bir delikanlıya aşık olduğunu açıkladı. Şiirlerinde cinselliği ön plana taşıdı. 666 adlı şiir ve deneme kitabı müstehcen olduğu gerekçesiyle toplatıldı. Beyoğlu 1.Sulh Ceza Mahkemesi kitap hakkında "Halkın ar haya duygularını inciten, cinsi arzularını tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğu" kararını verdi. Bir röportajında "oğlum olursa ona ilk ben tecavüz edeceğim" diyen Küçük İskender "benim okurum mastürbasyon yaptıktan sonra yıkanmayan bir okur kitlesi olmalı. Ben Türkçe Şiirin piçiyim" diyor!*

Yazının yanında, özellikle seçilmiş bir fotoğraf: Bir masada oturuyorum. Önümde bira şişeleri, arkamdaki duvarda Kurt Cobain'in bir resmi ve Yunanca yazıların gözüktüğü bir afiş! İhbar, bitmiyor: Bir şiirimden de alıntı var: *'bir martıyı ağlattım işte / bir çocuk garanti intihar eder artık / kütür kütür küfrediyor gece imanıma / bir yaprak kırılıp suya düşüyor / su yaralanıyor su kanıyor şelale!"*

Görevini yapan gazeteci, memnun. Ülkesini müdafaa etmenin gururunu taşıyor. Gençleri intihara sürükleyen hastalıklı insanlardan birini tespit etmiş olmanın bahtiyarlığıyla içhuzura kavuşmuş durumda. YOK BÖYLE BİRŞEY!

Neredeyse nüfus kütüğümün dökümüyle başlayan yazıda ciddi hatalar, saptırmalar var! Ben asla kendimden 6 yaş küçük 17 yaşında birine aşık olmadım.

Şu an 35 yaşındayım. Kendimden 6 yaş küçük 17 yaşında birine aşık olabilmem için, herşeyden önce matematiği bilmemem gerekirdi. Ben onlar kadar cahil değilim! Söz konusu olan, ilk cinsel deneyimdi. Ve delikanlının kendisi de eşcinseldi ve masum bir oyundan öteye geçmedi ilişkimiz. 666'nın yargılandığı doğru! ama çarpıtma sürüyor: *Mahkeme, belirtilen iddiayı değerlendirdi. Böyle bir yargıya varmadı. Aksine, kitap beraat etti!!* Gel gelelim, ipe götürmekten, insan harcamaktan, faşizme hizmet etmekten kaçınmayan zihniyet için, böyle küçük bir ayrıntı(!)nın ne önemi olabilirdi ki!. Tecavüz! Oğluna tecavüz eden şair! Benim bu ifadede belirtmek istediğim şuydu: *'Onun haklarını ona bırakmamak, yani varoluşuna yönelik bir taciz!'* Ama fikir odur felsefesi doğrultusunda, aklını kafatasının dışında taşıyan bir medya grubundan başka bir şey beklenemezdi sonuçta. Şu mastürbasyon olayına da değinelim: *Yaptığı şeyde bir hata olduğu savıma kapılan ve bu hatayı yaptıktan sonra kolaycı yoldan aklanmaya çalışan bir okur kitlesi istemiyorum.* Bu da, sanırım, bir sanatçı olarak en doğal hakkım! Türkçe Şiirin Piçi lafı'na takılanlar içinse, bir açıklama daha: *At yarışı gönüllüleri bilirler; bir atın orjinine, yani annesiyle babasına bakılır. Anne ve babası, yani onu meydana getirenler iyiyse, o at da iyidir!* ben, bu tür bir değerlendirme dışında kalmayı tercih ettim. 'Kimlerden etkilendiniz, yazmaya başladığınızda kimleri kendinize örnek aldınız' tipindeki sorulara karşılık 'piç' olduğumu beyan ettim. Gel de medyaya anlat!

Haberi hazırlayan arkadaş (!), bulduğu 'şifre damarı'nın heyecanıyla, şiiri de yanlış alıntılıyor *'Duşuyor'* değil, *'Düşüyor'!* Zaten espri de burada!

İntihar, düşmek şiirin temelindeki izlek! E, çocuklar da atlayarak intihar ettiler ya! Tam işte! Zıpladıkları bir noktayı da ben ihbar edeyim: Cenan'ın sözlerinden biri, olduğu gibi benim bir mısram sevgili medya *'Reddedilmesi imkansız bir teklif intihar'*.

Doğan Grubu, durur mu?! Onlar halka hizmet etmek için bünyelerindeki diğer gazetelerle de rekabet ederler. Demeye kalmıyor ki, ikinci bombayı bu defa Nâzım'ın resimlerini reklam malzemesi yapıp genel tuvaletlerin kapılarına yapıştıran Radikal patlatıyor. Bugüne kadar seçkin bir insan olduğunu sandığım, ama ne yazık ki medya faşizminin bir parçası, bir neferi olduğu açıkça ortaya çıkan Sevin Okyay'ın editörlüğündeki Radikal 2'de, Öküz"ün yazarlarından Oray Eğin (yeşilsaha solcusu-kaliteli televole sosyalisti), Reddedilmiş Kuşağın Yazısı başlıklı yazısında 'Satanizmin sadece duvardaki yazılardan biri' olduğu savıyla, boyundan büyük işlere kalkışarak rock ve metal tarihine giriyor! Boyundan büyük diyorum, çünkü anarko'nun alfabesi sayılabilecek noktalarda bile ciddi hatalar yapıyor. Örneğin *Anarşizm A'sı (çember içinden taşan A harfi)* diye yazıyor. Yanlış! Anarşizmin simgesi A harfi, aslında sadık kalacak olursak, çember içinden taşmaz! A'yı taşırmak, bizim çocuklara nasip olmuştur!

Ozzy Osbourne hakkında yazdıklarını bir okusanız, Ozzy'i bir melek sanırsınız. Küçük bir alıntı yapalım: *'Bir gün evinin bahçesinde girdiği kriz sonucu tavukları vurmuş. Bir sahne şovunda da seyirciye sıçan kafaları atarken ona fırlatılan bir yarasayı plastik sanıp ısırmış, gerçek mi değil mi anlamak için.'* Ozzy'i çok severim. Ama Ozzy'nin çatlaklıklarını meşru düzeye çekmeye çalışmanın da bir anlamı yok! Neyse, işte Ozzy böylesine masum bir adamken, yazının içine çerçeve içinde yerleştirilen ve yazıyla hiçbir ilgisi olmayan bir noktaya kayıyor gözlerimiz: ***küçük İskender. Allah Allah?!*** Ve döktürüyor Oray Eğin: *'Gazetelerde yer alan haberlere göre Aslı'nın en sevdiği şair küçük İskender. Eşcinsel, uyuşturucu bağımlısı, ölüme takmış gibi... Bu kimliklerini hep ön plana çıkartan bir isim.* ***"Artık test olmayacağım", "Keyif verici maddelere karşı bir düşkünlüğüm var", "ölüme karşı büyük bir aşkım var"*** *gibi sözler söylüyor. Toplatılan kitabının adı 666; Hristiyanlıkta* (h ile r arasında ı olacak. k.İ.) *şeytan'ın sembolü. İskender'le konuşunca* (bir kez olsun karşılaşmadık bile. k.İ.) *onun yazılarında, röportajlarında ROL YAPTIĞINI düşünüyorsunuz, hem oyunculuğunu* ***"Ağır Roman"****da kanıtladı. Son derece sağlıklı görünüyor, dimdik ayakta, her dediğini*(mi)*zi anlıyor.* (Yani gebereceği yok. Bununla birlikte ayrıca çok güzel maymun taklidi yapıyor. Beşe kadar saymasını biliyor. Radikal'in verdiği karton evleri yarısına kadar yapabiliyor. Hatta medyaya hizmet eden sosyal faşistleri bir bakışta tanıyabiliyor! k.İ.) *Eğer dediği kadar fazla intihara teşebbüs ettiyse çoktan ölmesi gerekirdi; hele o kadar da fazla uyuşturucu kullanıyorsa.*

(Ölmedi gitti ibne! Ne yapsak, ne etsek beceremedik!) *Artık test yaptırmıyor ve her beğendiği* ***"delikanlıyla"*** *birlikte oluyorsa da kanında HIV pozitif bulunması gerekmez miydi?* (Yazının amacı neydi / biz niye buralara geldik / hani alternatif müziği irdeliyorduk / konumuz neden küçük İskender'in özel hayatını mıncıklamaya dönüştü / bir bilen çıkarsa lütfen bana da anlatsın. Üstelik, her beğendiğim delikanlıyla beraber olmamın imkanı yok. Birincisi histeri krizi geçiren biri değilim. Sevgilimle olmayı tercih ederim. İkincisi biri şu adama prezervatif nedir, ne işe yarar, nereye takılır anlatıversin!! k.İ.) *Ama küçük İskender de eğlencenin bir parçası, sahte, riyakar bir tarafı var.'*

Eğer devlet yanlısı olsaydım, sanırım son cümle bir tazminat davası açmama yeterliydi. Kin kusmanın, öc almanın da bir raconu vardır. Sırtınızı medyanın görünmez ama hissedilir gücüne verirseniz, *'baba, şu amca beni dövdü'* deyip babanızın arkasına saklanırsanız, sizin yüzünüze tükürmekten başka bir şey kalmaz sokak çocuklarına! Elbette doğru olan bir mevzu var. ***Faşist medyanın bir parçası olacağıma, eğlencenin bir parçası olmayı her zaman yeğ tutarım!!***

Yazdıklarımı sonuna kadar savundum. Yaşadığım gezegende sosyalizm ve anarşizmin en doğru yaşam biçimlerini oluşturduğuna inandım. İnsanların cins olarak kadın, erkek ve gay olarak üçe ayrıldığını düşündüm. Gay'lerin mutlu ve baskısız bir ömür sürmelerini diledim, bu uğurda çaba harcadım. Keyif veren maddelerin düş gücünü geliştirebileceğini iddia ettim. Ve herkes kadar sıradandım.

küçük İskender

Gazetelerde yer alan haberlere göre Aslı'nın en sevdiği şair küçük İskender. Eşcinsel, uyuşturucu bağımlısı, ölüme takmış gibi... Bu kimliklerini hep ön plana çıkartan bir isim. **"Artık test olmayacağım", "Keyif verici maddelere karşı bir düşkünlüğüm var", "ölüme karşı büyük bir aşkım var"** gibi sözler söylüyor. Toplatılan kitabının adı 666; Hristiyanlıkta 'şeytan'ın sembolü. İskender'le konuşunca onun yazılarında, röportajlarında ROL YAPTIĞINI düşünüyorsunuz, hem oyunculuğunu **"Ağır Roman"**da kanıtladı. Son derece sağlıklı görünüyor, dimdik ayakta, her dediğinizi anlıyor. Eğer dediği kadar fazla intihara teşebbüs ettiyse çoktan ölmesi gerekirdi; hele o kadar da fazla uyuşturucu kullanıyorsa. Artık test yaptırmıyor ve her beğendiği **"delikanlıyla"** birlikte oluyorsa da kanında HIV pozitif bulunması gerekmez miydi? Ama küçük İskender de eğlencenin bir parçası, sahte, riyakâr bir tarafı var. Zaman zaman bunu ağzından kaçırıyor ama böylece de aslında intihara teşvik gibi bir yönünün olmadığını da bir şekilde kanıtlıyor: **"En son intihar girişimimi geçen hafta yaptım, 5 gün yemek yemedim. Baktım ölünmüyor. Kapı çalınıyor, kapıcı çöp istiyor falan. Kalktım, dolabı açtım baktım ekmek var, peynir var, oturdum yemek yedim. İnsanın kendisiyle, hayatla bir parça EĞLENEBİLMESİ bana göre çok önemli."**

(Öküz dergisi, Mayıs 1998)

... MUSA KART

Çiçek Dürbünü

ŞAVKAR ALTINEL

Araba küçük tepeden inerken
görüyoruz onları birden:
Norman kuleli kilisenin yanında
bir çayır dolusu gelincik.
Bulutlu göğün altında
gözlerimizi acıtıyor neredeyse
parlak, yoğun kırmızılıkları;
uzun saplarının üstünde
alabildiğine karmaşık eğriler çizerek
yavaşça oynuyorlar rüzgarda

ve çocukluğumun çiçek dürbünleri
geliyor aklıma ansızın:
Bütün o ince, garip, ışıltılı biçimler,
durmadan kurulup dağılıp değişen,
hiçbiri bir daha geri gelmeden.

SaTAnIsT ÖyKü

I Can't Believe You

Ey, beni duyuyor musunuz? Kul yapmaya çalışıyorlar beni. Herkes kendisini peygamber sanıyor çünkü.

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Ben ölürüm ölmesine, tek korkum intiharımı özenti sanmaları. *Possibly. Maybe.* Allah korusun! Korur mu gerçekten? Hep aynı Allah mı bu, koruyan ve esirgeyen ve bağışlayan ve cömert ve cezalandırıcı? Böyle bir düzen kurmanızı da o mu istedi?

Kullanma talimatı:

1. Basıp konuşun, bırakıp dinleyin.
2. Meşgul yanıyorsa devreye girmeyin.

Yeşil: Açık
Meşgul: Kırmızı

Kırmızı, "Yapma!" demek. "Sakın!" Bak söylemiştik sana değil mi? Ne kafasız "şey"sin sen! Aptal!

Ayaklarımı sandalyenin üstüne koyup bacaklarımı göğsüme çekerek oturdum diye cezalandırıldım. Bu ilkti. Bir şeyleri bozuyormuşum. Oysa bozmak da en az yapmak kadar umurumda değil. Oturma kuralları, söz alma, işini görme, bitirdikten sonra sifonu çekme, olura olmaza teşekkür etme, kuyruğu bozmama, hesap öderken sıraya girme, sınıfın tertip ve düzenini korumada gönüllü olma, harçlığından biriktirdiklerini nasıl kullanacağını bilmeden ve soramadan para toplayıcılara sunma ve yüzlerce, binlerce kural... Hiçbiri umurumda değil, *I don't belong here.*

Evlerine verdikleri zevksiz düzeni, caddelere, sokaklara, okullara vermeye kalkıyorlar. O koltuğun yeri iyi değil, sehpayı şuraya alalım, vazo orada olmaz, masanın üstünde dursun. Buraya çiçekli perde yakışır, şuraya düz, o pencereye tül iyi gider. Haksız olabileceklerini bir an bile düşünmemişler. Nereden biliyorlar en iyisinin onların beğenisi olduğunu? Belki her şeyi tam da istemedikleri yerlere koymak çok daha güzel olacak. En iyisi, en doğrusu, en düzenlisi, en güzeli, en... Lanet olası domuzlar? Nereden biliyorsunuz bütün "en"lerin size danışmadan gerçek yerlerini almayacağını? Büfenin üstündeki boş vazoymuşum gibi nerede duracağımı onlar belirleyecekler. Hani vardır ya, çiçek falan konmaz içine, öyle bir yerlerden ele geçirilmiştir, "aile yadigarı" süsü verilip camlı vitrinlerin içinde korunur. Beni dünyaya getirenler dahil, en çok onlarda, böyle bir sahiplenme duygusu. *Hell is round the corner.*

"Camı kırınız, düğmeye basınız."
"Lüzumsuz kullananlar cezalandırılır."

Sizi simli bir paçavrayla ya da gümüşleri kararmış paslı bir şamdanla eşdeğerde tuttukları için ayrıca minnet duymalısınız onlara. Anlamıyor musun, her şey senin iyiliğin için. *What's good?* Her yeni iyilikte biraz daha ağırlaşan bir minnet borcu... İnsanı yere paralel duruma getirinceye kadar bindirirler omuzlarına, o zaman da zaten binek hayvanı olmuşsundur. Yaşlılara hiç mi saygı kalmadı? Çok ayıp, çok!

How many miles must we march? Konuk oyuncu gibi davranıyorlar insana. Sahne sırası henüz bizde, sıranı bekle, öne geçmeye kalkma, önde büyüklerin varken hiç olur mu? Sana bunu öğretmediler mi? Saygılı ol, hakkına razı ol, otobüste büyüklerine yer ver bu koltuk harp malüllerine, hamilelere, kucağında çocuklu annelere aittir. Sıra bize de gelecekmiş. Kim inanır? O zamana kadar onlardan biri olursak belki. Hala kendilerine benzetememişlerse sıra mıra gelmez. Bu çocuk kime çekmiş şekerim? Ya onlar gibi olacaksın, kendi doğru bildiklerini çocuklarına, sonra öğrencilerine, daha sonra komşularınkilere, caddelerdeki, ara sokaklardakilere, tinercilere, balicilere itişe kakışa öğreteceksin ve de ölünceye kadar aykırısın. Annesi çok hanım kadındı, babası desen beyefendi, bu böyle zıpçıktı gibi. Neyse, ne hali varsa görsün; uğursuzun biri zaten. Asla sana vermeyecekler bu dünyayı, anlamıyor musun? Öncelik kendilerinde, sonra kendilerine benzettiklerinde. Bütün davranışlarıyla, altını kalın kalın çizerek ya da sessizce ya da burunlarından soluyarak söyledikleri yalnızca bu: Erteleyin. Kesinlikle uymamızı istedikleri, bu yüzden kafamıza kakarak öğretmeye çalıştıkları kutsal emir bu tek sözcük: ERTELEYİN. Ne zamana kadar? Bunu sormak yasak! Süre yok. Siz adam oluncaya kadar. Telaşlanmayın, heyecana gerek yok, bizim yerimizi dolduracağınıza güvenirsek hiç düşünmeden terk ederiz size yerlerimizi. Dünya şimdilik bizim. Belki daha sonra... En iyisi siz yine de erteleyin. Kuyruk uzun. Hiç sıra gelmeyebilir. Olsun. Ertelemek iyidir, hem unutturucudur hem bağışlatıcı. *Enjoy the wait.*

"Koridorda gürültü yapmak yasaktır"

Ey, beni duyuyor musunuz? Kul yapmaya çalışıyorlar beni. Herkes kendisini peygamber sanıyor çünkü. Allahı belli olmayan peygamberler. Belli değil mi gerçekten? Bana en iyi uyanın para kazanmak için çırpınmak olduğunu düşünmüşler. Bu durumda, birilerinin benim kazanacağımı azaltmak için durmadan hesap yapması gerek, ona da bir iş bulunmuş olacak böylece. Ne kadar zaman bize çalışmalı, biz ne kazanırız, ona ne kadar(cığ)ını veririz, diye hesap uzmanları çalıştıracaklar. Başka hesap uzmanları da bu hesabı yapanların daha çok çalıştırılıp daha az kazanmalarını sağlamak için uğraşacak, başkaları da bunlar için yapacak aynı işlemi, sonsuza kadar. *Alarm call.* Emek karşılığı para kazanılamayacağının öğrenilmemesi için elden gelen yapılacak. Haydi bakalım eşecikler, çok çalışın ki biz daha fazla kazanalım.

Sisteminiz bu. *I don't believe you.*

"Kapıyı kapatınız"
"Sigara içmeyiniz"

Budalalar! Bütün kapıları açık bırakacağım. Bütün açık kapıların önünde sigara içeceğim.

50 Milyon Dolar'ın Türk Lirası cinsinden ifadesi 13 Trilyondur. Son dört yıl içerisinde değişen dört hükümetin de, bölgede yarım kalan teşvikli 134 sanayi yatırımına, devletten alacakları olan toplam 4.5 Trilyonluk ödenek konusunda hasis davrandığını cümle alem biliyor.

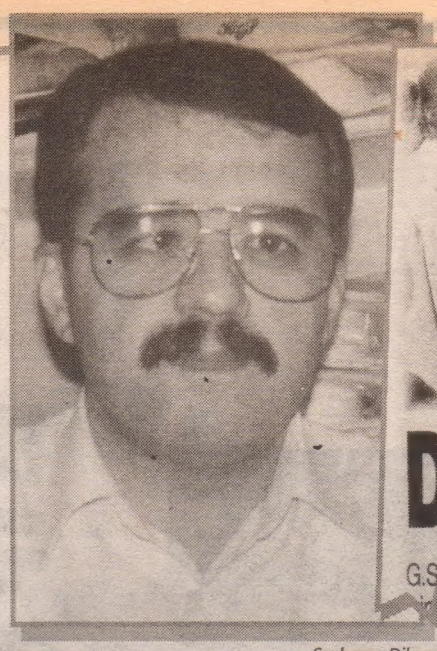

Şeyhmus Diken

DAVUL ZURNA EŞLİĞİNDE KARŞILANDILAR

Ligin ikinci yarısında maçlarını Diyarbakır'da oynama isteği ile ilgili incelemelerde bulunmak üzere bölgeye giden yönetici ve hakemlerden oluşan sarı kırmızılı heyet, uçaktan inip inmez davul zurna ile karşılandı. Mitsubishi'leri ile gelen Diyarbakırlılar G.Saraylıları bağırlarına bastılar ve bir an olsun yalnız bırakmadılar.

Diyarbakır'da Cimbom coşkusu

G.Saray'ın Diyarbakır projesi hayata geçiriliyor. Gelecek sezon ikinci yarı maçlarının Diyarbakır'da oynananması [illegible] sarı kırmızılı heyet büyük ilgi gördü.

Sen de Gel Cimbom

KEMAL VAROL

Galatarasay Futbol Kulübü, 1998-1999 sezonunun ikinci yarısında, Ali Sami Yen Stadı'nın onarıma girecek olmasından ötürü, ikinci sezondaki maçlarını oynayabileceği bir stad aramaya başladı. Maçların, büyük bir stada sahip olan İzmir'de oynanacağı düşünülürken dahiyane bir fikir atıldı ortaya. Cim-Bom hem kasasını dolduracak hem de 'hayırlı' bir iş gerçekleştirecekti; "Niye Diyarbakır'a gitmiyoruz?" Bu teklif Galatasaray yönetimi tarafından ortaya atıldıktan sonra toplumun hemen hemen her kesiminden destek mesajları geldi. Galatasaray'ın maçlarını Diyarbakır'da oynamasıyla orada herşeyin nasıl güllük-gülistanlık olduğu gösterilecekti cümle aleme. Hatta, Galatasaray'ın Şampiyon Kulüpler Kupası maçlarını da Diyarbakır'da oynama fantezileri bile geliştirildi. Tanrım, herşey ne güzel olacaktı!

Fakat, bir süre sonra, Galatasaray'ın Diyarbakır'a gelişini 'hafife' alanlar bazı iddialar attı ortaya. Bu iddialar, günlerdir 'huzur tablosu' çizen medya tarafından görmezden gelindi. Oysa Diyarbakır'da, sıradan futbol izleyicisinden işadamlarına, parti il başkanlarına kadar herkes bu iddiaları ve dolayısıyla Galatasaray'ın asıl geliş nedenini konuşuyor. Öyle ya, bayram değil seyran değil Cim-Bom Diyarbakır'ı niye yalıyor?

Eski kaymakam, şimdinin Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi ve yazar Şeyhmus Diken'le yaptığımız küçük söyleşi, sanırım bu olayın iç yüzünü daha iyi ortaya koyuyor.

Bildiğiniz gibi G.Saray'ın maçlarını Diyarbakır'da oynama projesi var. Bu projeye çok büyük bir desteğin olduğu söyleniyor. Ancak, Diyarbakır'ın üst düzey yetkilileri bile, son zamanlarda bu olaya ilişkin tepkilerini dile getirmeye başladılar. Sizin bu olayla ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

- G.Saray'ın Diyarbakır'a gelişi ve maçlarını burada oynamak isteyişinin bana göre iki nedeni var. Bunlardan biri pragmatizm, diğeri ise popülizmdir.

Pragmatik nedenlerle Galatasaray Diyarbakır'a gelmek istiyor. Çünkü medyadan öğrendiğimize göre, G.Saray 1997-1998 sezonunu mali açıdan sıkıntılarla kapadı. Mali nedenlerle, yeni açılımlara, çıkışlara ve desteklere ihtiyacı var. Bunun için de biçilmiş kaftan; her derde deva, her yaraya merhem, Güneydoğu'dur. Herkesin malûmudur ki, Diyarbakır merkezli Güneydoğu iş dünyasından tutun da, spor çevrelerine ve siyasetçilere varıncaya kadar adeta yeniden keşfedilir oldu. Her ilgi gösteren Güneydoğu pastasından kendine pay kapma kavgasında. Galatasaray da, kendine göre bu kervanda hakettiği yeri almak istiyor. Kurum olarak, spor alanındaki rantını kimselere yedirmek istemiyor. Bu çerçevede 50 Milyon Dolar gibi bir rakamdan sözediliyor. Rakamın büyüklüğü G.Saray'ı olduğu kadar yerel destekçilerini de iştahlandırıyor. G.Saray'ın geliş sebebi sahasının kapanacak olması gibi görünse de asıl neden bu paradır bence.

Bir de popülist nedenlerle G.Saray'ın gelişine anlam yüklemek gerekiyor. Doğu ve Güneydoğu Anadolu coğrafyasında, en sıkı ve en yoğun G.Saraylı taraftar kitlesini sinesinde barındıran il Diyarbakır'dır. O denli sıkı Galatasaraylı ki Diyarbakırlılar, geçmiş yıllardaki özel bir G.Saray-Diyarbakır maçında, tel örgülerin üzerindeki bezlere; "Seni severiz, seni seveni de..." diyebilme gözükaralığına sahipler. Öylesine zor koşullarda söylenmiş bir slogan ki, söyleyenin başına dert açacak cinsten. Çünkü maçtan bir süre önce, malum örgütün lideri, bir gazeteciyle yaptığı görüşmede Galatasaraylı olduğunu ve maçlarını hiç kaçırmadığını ifade etmişti. İşte böylesine bir gelişin popülist mantığını da insan düşünmeden edemiyor.

Galatasaray'ın gelişine ilişkin olarak 50 Milyon Dolar gibi bir teşvikten söz ediliyor. Siz, aynı zamanda Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi olduğunuz için soruyorum; bölgedeki işadamları teşvikler ile ilgili büyük sıkıntılar çekerken, G.Saray'ın bu parayı istemesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 50 Milyon Dolar'ın Türk Lirası cinsinden ifadesi 13 Trilyondur. Son dört yıl içerisinde değişen dört hükümetin de, bölgede yarım kalan teşvikli 134 sanayi yatırımına, devletten alacakları olan toplam 4.5 Trilyonluk ödenek konusunda hasis davrandığını cümle alem biliyor. Kendi olanaklarıyla bölgede yatırım yapmak isteyen sanayiciden 4.5 Trilyonu esirgeyen bir yapı hangi hakla bu rakamın üç katını çimlerin dibine gömer, bunu tartışmak gerekiyor. Kaynak varsa verilsin, buna karşı değiliz. Yalnız, verilirken de ekonomide öncelikler sorunu dikkate alınsın, deriz. İşsizliğin %45'lere vardığı bir ülke coğrafyasında, saha ve tribün mantığıyla insanları ne kadar mutlu edebilirsiniz, bunu konuşmak lazım.

Peki, G.Saray Diyarbakır'a gelmesin mi?

- Ama bütün bunlara rağmen G.Saray'ın gelişi kötü mü? İstenmeyecek birşey mi? Tabii ki değil. G.Saray da gelmeli. Tıpkı sanayicilerin, işadamlarının, bürokrat ve siyasetçilerin geldiği gibi... Bu saydıklarımdan bugüne kadar birşey görmedik. Ne ekonomi paketleri, ne realiteleri ne de demokrasi vaatleri gerçekleşmedi. Belki Galatasaray onları utandırır da insanların kanayan yarasına çare olur (mu?).

Gelsin, Galatasaray'da gelsin. Gelecekse hiçbir koşul öne sürmeden ve hiçbir beklenti içine girmeden, sporcu centilmeniği ve ahlak kuralları çerçevesinde gelsin ki, gelişinin bir anlamı olsun.

Teşekkür ederim.

Yetkililerin Tost-It'i

■ Sayıları çok fazla olan korucular, Galatasaray'ın maçlarında top toplayıcı ve amigo olarak kullanılacak.

- Yöre insanının, doğacak çocuklarına; Hagi, Hakan, Tugay gibi isimler takması teşvik edilicek. Karşı çıkılması halinde, bu isimlerin peygamber adı olduğu öne sürülecek.

■ Galatarasaylı futbolcuların Kürtçe öğrenmelerine mani olunacak. Futbolcuların; "Rojbaş (maraba) televole ha ha ha!" demeleri hoş karşılanmayacak.

■ "Cim-bom buraya, **yumruk havaya**" gibi tezahüratlara, solculuğu özendirdiği için engel olunacak. Korucular ısrar edenlerin burunlarından kıl aldıracak.

■ "Bir baba indi..." şeklinde başlayan slogan, bölgedeki nüfusun artacağı yönünde izlenimler bırakmaktadır. Bu slogan, "Bir baba indiydi.." şeklinde değiştirilecek.

■ Seyirciler stadta birarada bulundurulmayıp tek tek oturtulacak. Biraraya gelmekte inat edenler, "Toplantı ve Gösteri Yasası"nı ihlal ettikleri için rencide edilecek.

■ Galatarasay Başkanı Faruk Süren'e hangi takımı tuttuğu sorulacak.

■ Seyircilerin arasında pos bıyıklı, çatık kaşlı ve kilolu biri görüldüğünde O'na küsülecek.

■ Faruk Süren'e, pos bıyıklı adamın Galatasaray Başkanı olmak için kulis faaliyetlerine başladığı şeklinde şaka yapılacak.

■ Galatasaray kaptanı Bülent'in, yeşil kaptanlık bandı takmasına engel olunacak. Karşı çıkarsa, iki kat yeşil boya sürülüp Danimarkalı diye satılacak.

■ Galatasaraylı Mehmet Ağar'a ayran ısmarlanmayacak. Yanlışlıkla ısmarlandığında ise; "Vallahi bu Diyarbakır ayranı, Susurluk'la ilgisi yok" denecek.

■ Galatasaraylı taraftarlar takımlarına; "Sarı-Kırmızı, Sarı-Kırmızı" şeklinde tezahürat yaparken; bir de "yeşil" demelerine karşı uyanık olunacak.

■ Taraftarlar "yeşil!" diye bağırdığında hüzünlenen Mehmet Ağar'a işin aslı anlatılcak.

■ Yeşil elbise giyen seyircilerin, maç sonunda Galatasaraylı futbolcuları omuzlarına almaları mekruh sayılacak.

■ Galatasaray gol attığında seyircilerin zafer işareti yapmaları yasaklanacak. Yasağa uyulmaması halinde, maçı anlatan spikerin kulağına eğilip; "Ne güzel tavşan yapıyorlar değil mi?" denecek.

■ Kentte gezdirilen futbolcuların kurşunlanmış kimi evlere raslamaları halinde, bu evlerin süzgeç olarak kullanıldığı iddia edilecek.

■ Futbolcuların kentin sıcağından şikayet etmeleri üzerine, Mazhar-Fuat-Özkan grubunun Mazhar'ından şapka, Mezdeke'den de peçe istenecek.

■ Kentte çatışma çıktığı taktirde: "Ciuvvv-Bumm!" seslerini bastırmak için, "Cim-Bom" diye tezahürat yapılacak.

■ Her maç sonrası gazeteler aranıp, manşetlerine; "İşte Güneydoğu'da özlenen tablo!" yazmaları istenecek.

Akşam Servisi

Hayat Ansiklopedisi'nin eski ciltlerinden birinde, "İ" hanesinin olduğu 3. ciltte İran'la ilgili bölümü buluyorum, başlık şöyle:

Musikiye, Edebiyata ve Bilime Düşkün Fars Ülkesi: İran

Firdevs'in heykeli

ENDER ÖZKAHRAMAN

"Bu ülke madem ki bugün bu kadar ilgi çekici, madem ki öznesi 'Türkiye', yüklemi 'olmayacak!' olan bir slogan cümlesinde adını nesne olarak anıyoruz, madem ki benim orda akrabalarım var ve madem ki bu ülke Türkiye'ye vize uygulamıyor" diye düşünen ben oraya gitmeye karar veriyorum...

Uçakla Van'a kadar gittikten sonra karayoluyla Yüksekova'ya geçiyoruz. Oradan bir otomobil kiralayıp 30 km'lik bir yolu katettikten sonra da karşımızda Esendere sınır kapısı... Pasaport işlemlerinden sonra artık İran'dayız...Sınırdan içeri girer girmez duvarlarda İmam Humeyni'nin resimleriyle ve sözleriyle, tabii bizim anlamamız için doğal olarak latin harfleriyle yazılı sözleriyle karşılaşıyoruz:

. AMERİKA SEN İRAN'A HİÇBİRŞEY YAPAMAZSIN!..

Evet...1979 yılında Humeyni'nin Şah Rıza Pehlevi'yi devirmesiyle başlayan sürecin geldiği noktayı yerinde gözlemleyebileceğiz... Buradaki akrabalarla görüşeceğiz ve onlar anlatacak biz dinleyeceğiz, bunun için İran'dayız.

Bir İslam Cumhuriyeti olarak sert ve kapalı toplum görüntüsünden biraz sıyrılmış görünen İran, bugün özellikle ABD'yle (dolaylı da olsa) girdiği ilişkilerdeki yumuşak üslupla dikkatleri çekiyor... Bu üslup, her ne kadar iki devletin futbol takımları arasında Fransa 98'de oynanan maçtan sonra biraz değiştiyse de dünya basını hâlâ İran'ın ABD'yle giriştiği dolaylı ilişki sürecini tartışıyor. Peki, gerçekten de böylesi bir yumuşama süreci varsa, bu İran'da kendini hissettiriyor mu?

Evet, hissettiriyor... Hem de bunu İran'da ki daha ilk günlerden hissedebiliyoruz.

Tahran'da gezerken, Ricky Martin ya da Leonardo di Caprio desenli tişörtlerden giymiş bir sürü İranlı genç, ayaklarına taktıkları tekerlekli patenleriyle caddelerde hızla kayarken insanda başka nasıl bir his uyanabilir?

Tahran, İran'ın en büyük ve kalabalık kenti. Burada yaşayan her üç kişiden biri Türkçe biliyor, bu durum biraz da Azeriler'in ülkede kalabalık bir nüfus teşkil etmesinden kaynaklanıyor... Görülecek çok yeri var Tahran'ın fakat biz burada bir gün kalacağımız için azla yetiniyoruz, simgesel bir nitelik taşıyan Parke Azadi (özgürlük anıtı), Parke Millet (millet parkı) gibi belli başlı özellikleri ve güzellikleri olan yerlerine biraz fazlaca zaman ayırarak şehrin nabız yerlerini buralarda arıyoruz. Nitekim buluyoruz da... Sıcak günün yerini akşam serinliğine bıraktığı zamanlarda insanlar doluşmaya başlıyor bu parklara... Öyle ki siyah çadraları içinde bir tek yüzleri görülen kadınlar, semaverlerini kurdukları bir ağacın dibinde keyifle piknik yapabiliyorlar.

İran'da sanılanın aksine bir sürü ilginç görüntüyle karşılaşabiliyor insan. Mesela parktaki çimlerin üzerine rahatça uzanan kadınların Avrupa'da ki hemcinslerinden tek farkı var: Simsiyah çadralarla örtünmüş olmaları...

Zaten İran'da ki rejim, örtünme zorunluluğu dışında kadınların özgürlüğünü kısıtlayıcı hiçbir dayatmada bulunmuyor. Sosyal haklar konusunda da kadınların erkeklerden pek bir farkı yok. Hele de Hatemi'nin Cumhurbaşkanı oluşundan ve yardımcılığına da bir kadını atamasından sonra kadınlar daha rahat nefes alır, daha rahat adım atar olmuş... Öyle ki mesela, birçok gazetede kadınlar spor muhabirliği bile yapabiliyor. İran'da da spor denilince akla futbol geliyor tabi ve futbol denilince de Fransa 98... Hele de bizim İran'da bulunduğumuz günler İran-ABD karşılaşmasının arefesine denk düşünce, Türkçe bilen İranlılar'la futbol muhabbeti yapmak kaçınılmaz oluyor. Böyle bir muhabbette de İran futbolu, Türk futboluyla karşılaştırılmaz olur mu? İlk sordukları şey Türkiye'nin Fransa 98'e neden katılamadığı... Eleme gurubunda Türkiye'nin güçlü Avrupa ülkeleriyle eşleştiğini anlatınca bizi teselli ediyorlar:

"Olsun...Türkiye yine de çok yahşi futbol oynuyor!"

İranlılar, milli takımdaki futbolcularını çok seviyorlar. Özellikle sevilen iki futbolcu var: Diai ve Bageri... Dergi kapaklarında, tişörtlerde hep onların resimleri. Türkiye'den en çok Hakan Şükür'ü beğeniyorlar.

İran'da, hepsi de devlete ait olan altı televizyon kanalı var. Kimi sanat ağırlıklı, kimi belgesel, kimi de spor ağırlıklı kanallar. Hayır, müzik kanalı yok çünkü müzik bir eğlence biçimi sayıldığı için yıllardır yasaklı İran'da.

Şahın döneminde, yani o sınıf farkının had safhaya gelip de ekonominin başını alıp gittiği günlerde, Şah sayesinde zenginliklerine zenginlik katan burjuvazi hemen her gününü şatafatlı eğlencelerde geçirirken müzik sanatçıları pek revaçtaymış. Şah Rıza Pehlevi'nin de büyük tutkularındanmış müzik. işte, müzik ve eğlence kavramları birbiriyle iyi örtüştüğü için bu birbirini tamamlayan iki kavram da Şahlık dönemini çağrıştırdığı için müzik yasak... Ancak, dinsel temalı ilahi tarzı müzikler dinleyebiliyor halk.

Tahran'da yaşayan bir akrabanın evinde fırsat bulduk ve yaklaşık iki saat boyunca televizyon izledik. Neler mi izledik? Bir kanalda uçuş korkusunun uzun uzadıya ve derinlemesine irdelendiği belgesel, diğerinde İran-Yugoslavya milli takımlarının hazırlık maçı vardı. İran-Irak savaşı sırasında geçen ve bir kahramanlık öyküsünün anlatıldığı film, sinema ağırlıklı olan üçüncü kanalın programındaydı. Dördüncü kanalda bir sürprize rastladık: Marko... Evet bu kanalda, uzunca bir dönem Türkiye'de de gösterilen o çocukların çok sevdiği çizgi-film Marko vardı ve Farsça konuşuyordu.

İran, edebiyata ve sanata verdiği önemden hiç birşey kaybetmiş değil. Bu, öteki iki televizyon kanalının kültür ve sanat ağırlıklı olmasından da anlaşılıyor. İran'ın geleneksel el sanatları arasında minyatür önemli bir ayrıcalığa sahip. Peşinden resim ve hat sanatı geliyor.

Kent mimarisinde Türkiye'ye benzer özellikler olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz, özellikle Tahran, İstanbul kadar olmasa da bir çarpık kentleşme sürecine girmiş durumda. Fakat, İslam mimarisinin emsalsiz örneklerini de yine bu ülkede görüyoruz. Her ne kadar Kum, İsfahan, Kirmanşah ve Şiraz'daki eserleri ve tabii Meşhed'de ki görkemli İmam Rıza Camii'ni göremesek de Tahran, Tebriz ve Urmiye'de gördüğümüz camiler, İran'ın İslam mimarisi açısından Türkiye'den daha zengin bir mirasa sahip olduğunun bariz göstergesi.

Firdevs ve Sadi'nin, İslam edebiyatına mihenk taşı olmuş bu iki şair filozofun heykellerine birçok şehirde rastlıyoruz.

İranlı karikatüristlerin gözüyle Diai ve Zidane

Aksamsefasi

İran şehirlerinde ilginç iki şey dikkatimizi çeldi; Birincisi binaların çoğunun dış cephesi şehitlerin yağlı boyayla yapılmış portre resimleriyle kaplı, ikincisiyse hemen hemen her yerleşim bölgesinde Lunapark var.

Küçük bir şehir olan Salmas'taki akraba çocuklarından da okulda neler öğrendikleri konusunda bilgiler alıyoruz. Orada ki çocuklar Türkiye'deki akranlarından daha erken yaşta ve daha istikrarlı bir şekilde İngilizce öğreniyor. Bu durum, Fars alfabesinin yanısıra Latin alfabesini de erken yaşta öğrenme avantajını getiriyor. Edebiyat derslerinde en çok Firdevs, Sadi, Hayyam, Feridettin Attar, Şems Tebrizi okuyan çocuklar on-onbir yaşlarında da gambit yapacak kadar satranç oynayabiliyorlar.

Seyahat etmek çok ucuz İran'da. Toprakları petrol kaynayan bu ülkede Tebriz'den Tahran'a otobüsle 500 bin Türk Lirasına tekabül eden 1000 İran Tümeni karşılığında gidebileceğiniz gibi 3 milyon Lira vererek uçakla da uçabilirsiniz. İran'da özellikle yabancı turistlerin en çok rağbet ettikleri yer Şiraz bölgesinde ki antik Pers şehri Persepolis...

İran şehirlerinde ilginç iki şey dikkatimizi çeldi; Birincisi binaların çoğunun dış cephesi şehitlerin yağlı boyayla yapılmış portre resimleriyle kaplı, ikincisiyse hemen hemen her yerleşim bölgesinde Lunapark var. Belli ki müziği yasaklayan rejim, eğlence için en iyi, en naif çözümü Lunaparklar açarak bulmuş.

İran'da, yerel yemekler yapan lokanta yok. Böyle yemekleri evlerde yaptıklarından, biz akrabalarda bolca yemek fırsatı buluyoruz. Ama her caddede en az dört, beş tane pastane var. Pasta, tatlı ve dondurma çeşidi bakımından olağanüstü bir zenginlik var İran'da...

Samed Behrengi'nin de memleketi olan Azerbaycan bölgesinin en büyük şehri Tebriz'de, Şems Tebrizi Pasajı'nın parıltılı vitrinlerini biraz seyrettikten sonra Tebriz Üniversitesi'ne gidiyoruz... Burada öğrenim gören bir akrabamız bize tüm fakülteleri teker teker gezdirdikten sonra birer yorgunluk çayı ısmarlamak için kantine götürüyor. Orada da Türkçe konuştuğumuz diğer üniversiteli gençlerle, Türk ve İran eğitimini kıyaslayan bir muhabbete dalıyoruz. Söz dönüp dolaşıp yine müziğe gelince mikrobiyoloji öğrenimi gören bir genç "Küçük Ceylan ne yapıyor? Son kasedini çıkardı mı?" diye bir soru yöneltiyor bana. Ben bu sorunun altından nasıl kalkarım diye düşünedurayım, bu kez diğerleri aynı soruyu Selami Şahin, İbrahim Tatlıses, Mahsun Kırmızıgül ve Zafer-Hakan Peker kardeşler için soruyorlar. Evet, bu yukarıda saydığım isimlere ek olarak Kibariye, Zeki Müren, Seher Dilovan ve Yılmaz Morgül hayranı bir sürü gençle tanıştım burada. Bu şarkıcılarımızın kasetleri elbette ki kaçak yollarla sokuluyor İran'a ve yine aynı yolla çoğaltılarak bu işten para bile kazanılıyor. Bu durum, Şah döneminde popüler olan kimi diğer İranlı şarkıcıların kasetleri için de geçerli... Zaten, İran'da İslam Devrimi olduktan sonra birçoğu Amerika ve Avrupa'ya kaçan müzisyen, çalışmalarını buralarda sürdürmüş. Haida ve Moin bunlardan en ünlü olan ikisi...

İran'da, özellikle de Azerbaycan bölgesinde yaşayan halkın birçoğu devletten gizli olarak evlerine çanak anten tertibatı kurmuş durumda. Eğer yakalanırlarsa 500 milyon lira gibi bir para cezası ödemeyi göze alarak uydu yoluyla buradan Türk televizyon kanallarını seyredebiliyorlar. Bu kanallar arasında en çok izlenenler Genç tv, Kral tv gibi müzik kanalları. Ve hep bu kanallar gözüyle baktıkları için Türkiye'yi oldukça refah, özgür ve parıltılı bulan İranlı bazı Azeri gençlerin tek gayesi var: Türkiye'ye gelip burada bir iş bulup kalmak. Biz onlara Türkiye'nin bu kanallarda ve reklamlarda seyrettikleri gibi bir ülke olmadığını, hele de özgür bir ülke olması konusundaki şüphelerimizi anlatırken onların bir kulağı bizde, ama bir kulağı da hâlâ televizyondaydı.

Sinema konusunu mahsustan sona sakladım çünkü bu konu zaten başlıbaşına uzun bir yazının konusu. İran'ın küçük büyük her şehrinde sinema salonu mevcut. Bu konuda çok şanslı olan İranlılar'a, Türkiye'de ki sinema salonlarının acıklı halini anlatınca içlerinden biri "İran, Türkiye olmayacak!" diye espri yapıyor. Gerçi bu salonlarda Amerikan filmleri oynatılmıyor ama İran'ın endüstrileşme yolunda hırslı adımlar attığı film sektörü, ihtiyacı fazlasıyla gideren filmler çekiyor. Araya belirli bir mesafe koysa da devletin sinemacılarıyla arası iyi. Onların Avrupa'ya gidip orada çalışmalar yapmasına ses çıkarılmıyor. İstanbul Film Festivali'ne hemen her yıl katılan İran filmleri gösteriyor ki, bu ülkenin sineması Türkiye de dahil diğer İslam ülkelerinin sinemasıyla kıyaslandığında belli bir övgüyü hakediyor. Bu yıl Altın Lale'yi kazanan Jafar Panahi, Mohsen Makymalbafh, Samira Makymalbafh gibi yönetmenlerle İran bu dalda daha çok atılım yapacağa benziyor.

Evet, işte böyle... Alfabesiyle, takvimiyle bizden çok daha 'Doğulu' görünen, ama edebiyatı, sanatı ve sinemasıyla kendini 'Batıyla' kıyaslamadan önemli bir noktada durduğunun farkında olan İran'da benim en hoşuma giden şey; bu ülkede 'Batılılık' kompleksinin olmayışıydı.

Saray Mektupları 1

Orası ve Burası

Orada işler, birilerinin istediği gibi gitmeyince buraya gönderiyorlar insanları. Orasıyla hemfikir olmayanların mekanı burası. Ama nedense buradan sonra yine oraya gitmeyi tasarlıyor herkes. Halbuki burada, burada olmaması gereken bir sürü insan var. Komik!

RAGIP DURAN

Aslında benim gibi devre mülk sakinlerinin buradan sözetmesi belki ayıp kaçabilir. Çünkü buraların o kadar kıdemli mensupları var ki, son kırk yılını ülkenin ve kentin önemli Hazreti Yusuf makamlarında geçirenlerin anlattıkları gerçekten çok ilginç. Ben de zaten daha çok onların anlattıklarını yazıya geçireceğim. Bizim Liberation gazetesi de "İçeriden Bakışla Türkiye" yazıları istedi. Onlardan da biraz katıyorum buraya. Ayrıca biraz da mecburen, herkes kendine en yakın çevreyi yazıyor. Mesut Yılmaz'ın enflasyonu nasıl indirdiğiini ya da Los Angeles'teki "Eat and Fly" lokantasını yazacak halim yok ya... Öküz'ün Saray muhabiri Ocak sonuna kadar hizmetinizde!

Hiç tanımadığım insanlardan çok hoş mektuplar, kartlar alıyorum. Özellikle benimkine benzer mekanlarda kalanlardan daha çok siyasi ve mesleki içerikli destek ve dayanışma mesajları insana moral veriyor. Bir de çeşitli ayetler, çeşitli dini kitaplar önerenler var. Fazilet Partisi'nin iki milletvekilini, Hakis Başkanının da mesaj göndermesi, birilerini kızdırsa da beni memnun etti.

Şimdi burası hakkında hiç bilgisi ve tecrübesi olmayanlar için, yine hiç bilgisi ve tecrübesi olmayan biri olarak, başlıyorum:

Bir kere neredeyse herkes bir yanlışlık soncu buraya getirildiğine inanıyor. Bu çok hoş birşey. Doğru ya da yanlış hiç kimse hakkıyla buraya gediğine inanmıyor. Adaletle yurttaşın arasında böyle bir karakedi var. "Neredeyse" dedim, çünkü suçunu kabul edenler, açık açık itiraf edenler de var. Mesela bir Kayserili, seçim döneminde iki ayrı semtte evi olduğu için kendisine yanlışlıkla iki tane seçmen kartı gelmiş. Yurttaşlık bilinciyle devlet korkusu birbirine karıştığı için, oy vermemek de cezaya tabi olduğu için, gidip aynı kimlikle iki ayrı semtte, iki ayrı ve yasal seçmen kartıyla, iki kez oy kullanmış. Buraya kadar her şey normal gibi görünüyor. Ancak Kayserili, devletine bağlı hatta bağımlı bir yurttaş olduğu için oy verme işleminden sonra almış evraklarını çıkmış savcının karşısına. Hani bir yanlışlık yapılmış olmasın diye, tek tek anlatmış herşeyi savcıya. Savcı tutuklatmış hemen adamcağızı. Nöbetçi mahkeme de halledivermiş acilen Kayserili'nin işini: 1 yıl ceza!

İstanbul'da Rizeli bir pastacının başına gelenler de Aziz Nesin'lik. Halk Partili bir belediyede, zabıtalar esnaftan "yardım" ya da "destek" alamaz olunca, basmışlar kapıları, buzdolaplarına, mutfak girişlerine mühürleri. Oysa ki buraları pastahane, bakkal, şarküteri gibi yerler, içerdeki mal bozulur, bayatlar, kokar. O semtin esnafı da Cuma akşamüstü konan mühürleri yasal yoldan sökecek mercii bulamayınca hafta sonu kendileri halletmiş mühürleri. Boru değil, koca devletin mühürü. Her birinin karşılığı net 5 ay hapis.

Bir başka kentte, İnfaz Koruma Memurlarından biri (Gardiyan denmiyor, böyle uzun ve havalı bir unvanları var bizi burada bekleyen dostların) "Hocam af var mı af? Çıkıyor mu af?" diye sormuş mahkumlardan birine. Mahkum şaşkın, "Yok af maf yok, ayrıca olsa da seni ne ilgilendirir ki?" diye sorunca başlamış anlatmaya İnfaz Koruma Memuru: "Hocam ben iki yıl önce başka bir yerde görevliydim. Hatırlarsınız belki, bir Savcının desteğiyle bir mahkum kaçmıştı. O gün de ben nöbetçiydim. Savcı yırttı, biz mahkemeye çıktık, benim de kesinleşmiş 1 yıllık cezam var da, af çıksa da yatmasak diyorum". Kitap buradakilerin galiba en kıymetli dostu. Kitaplarda yazıl(a)mayanlar da var burada. Kitap seçimi de önemli tabi. Şimdi mecraya uygun diye Foucault okuyacak hali yok kimsenin. Ben kendi hesabıma Hıfzı Topuz'un Meyyale'sini bitirdim iki günde. (Ellerine, yüreğine ve arşivlerine sağlık Hıfzı ağabey!) Şimdi de Gilbert Sinoue'nin Kavalalı Mehmet Ali Paşa'yı anlattığı "Son Firavun" kitabına başladım. Geçenlerde sağolsun, Filiz Ali ile Kemal Anadol uğradılar. Filiz, babasının bir posterini armağan etti: Başın öne egilmesin!

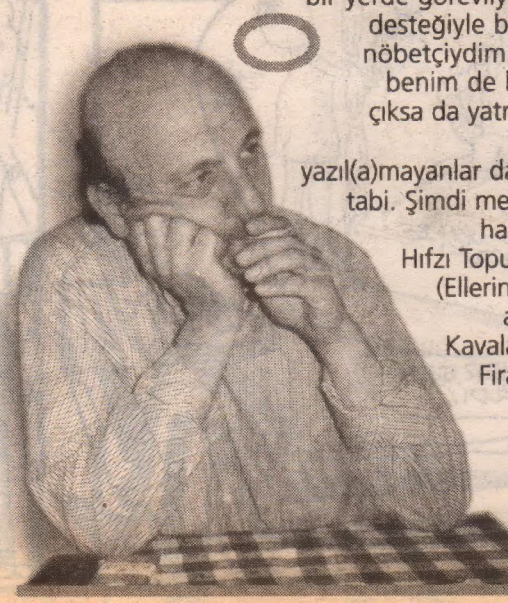

E şimdi biz tabii ki Sabahattin Ali'nin sözünü dinleyeceğiz.

Orada ve burada.

İki Kat Hüzün At, İnsan Diye Sat...

GÜLAY BATUR

Akşamcafası

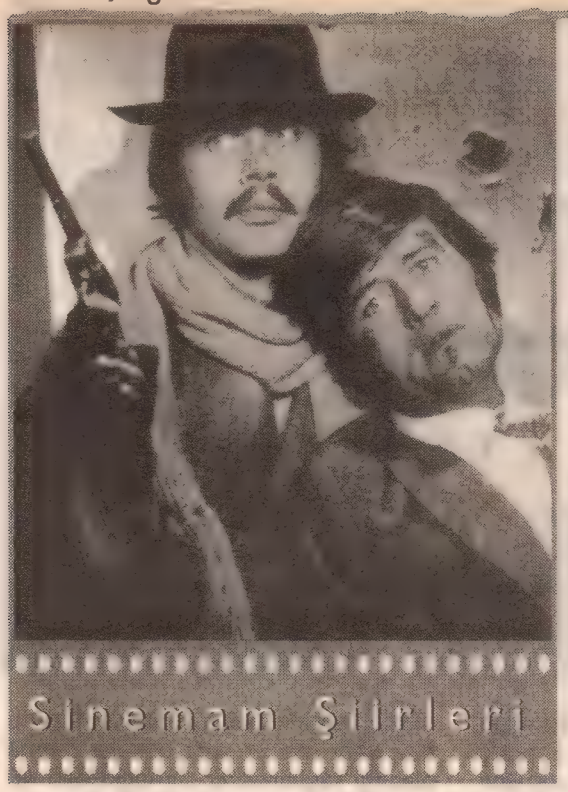

Şöhretin Film Seti

NİHAT ZİYALAN

tavuklardan önce kümes ettim yatağımı
horoz olamadım üüürü üüü
yüzüm dinç iyi fotoğrafa
acayip koşmakta yüreğim
soluk soluğum söhrete

üst katımda Fethi Naci
Emel
Deniz
ayrılmıştık akşam topuk sesleri

saatin zilinden önce
kalktı uykum
gene de öfünü döndürdü arkadaşım
horultusunda bir düşkırıklığı
bu yatağa düşecek kadın mıydım

iş davetiyesinde iç daraltan buyruklar
sabahın seher vakti ekip hazır
minibüste Orhan Gencebay
Sev Dedi Gözlerim çalacak
sekiz takım elbise
yeni yepyeni yepyeniden de yeni
hiç giyilmemiş moda olacak
şöhret bu
sığdıramıyorum bavula
yetiş kapıcı arkadaşım
Babacan Babacan

gözüm doysun
öğle paydosu upuzun masa
sağında esas oğlan solunda kız
tabaklarında pehriz yemekleri
bana yer yok yönetmenin yanında

merdivenlerden Marmara'nın dalgasıyla
Deniz'miş vuran
ahh çocuk ahh
şöhretin kırık yıldızı çocuk
ışıltısıyla dağıttı yüzümdeki gölgeyi
istediği şeye peki demiş babası
biliyormuş zayıf tarafını
kilo mu verdin babacığım

Cihangir Kumrulu sokak
havagazı kokulu apartman
artık hafifleyecek yayılması üstüme
şöhrete kalktığımda sabahları

Akşamsefası

Sydney 1998

Ayakkabısı Yokmuş

SUNAY AKIN

İngiliz tarihçi David Irving, bir laboratuvar raporuna dayanarak Anne Frank'ın hatıra defterinde tahribat yapıldığı iddiasını ortaya atar. Raporda, günlüğün bir kısmının yazıldığı kalemin 1951 yılında piyasaya sürüldüğü belirtilir. Irving, rapora dayanarak, günlüğün büyük bir kısmının "bir Yahudi tarafından" Anne Frank'ın ölümünden sonra yazıldığını söyler. Bu iddianın üstüne de, balıklama atlar, Roger Garaudy!

Fransız Komünist Partisi'nde yöneticiyken ayrılan ve müslüman olduktan sonra da, Siyonizme karşı yazdığı "İsrail, Mitler ve Terör" adıl kitabında Irving'in iddiasına yer veren Garaudy, Anne Frank'ın hatıra defterini "Harikulade heyecan verici roman" olarak tanımlar. Ama, Garaudy, kitabında yalnızca bir sayfa ayırdığı Irving'in iddiasının tek dayanağı olan laboratuvarın adını verirken, bunun, normal insan beyninde yaratacağı şüpheyi unutur: Weisbaden'deki, Alman polis kriminal laboratuvarı...

Anne Frank Vakfı, bu tür saldırılara karşı, hatıra defterinin her sayfasının İkinci Dünya Savaşı sırasında yazıldığını ve kağıtların, kalemlerin o döneme ait olduklarını belgeleyen bir kitap hazırlar. Bilimadamlarının imzasını taşıyan kitap, Garaudy'nin kitabının yanında "dev" gibi durmaktadır. Ne gariptir ki, Garaudy, kitabının Türkçe çevirisinde "çağımızın yetiştirdiği dev düşünürlerden biri" olarak sunulur okura. Ve Fransız yazar, her nedense, Anne Frank Vakfı tarafından hazırlanan "dev" kitaptan hiç söz etmez bir sayfalık iddiasında!

Bergen-Belsen toplama kampında, annesini ve ablasını gözünün önünde kaybettikten sonra yakalanmış olduğu tifo hastalığından kurtulamayan Anne Frank'ın hatıra defterine neden saldırıyorlar? Bu sorunun yanıtını vermek üzere, hatıra defterinin 25 Mayıs 1944 tarihli sayfasını açalım ve Alman Polis Kriminal Laboratuvarının (!) sahte raporu verdiği Anne Frank'ın elyazısını okuyalım: "Dünya tersine döndü, iyi insanlar toplama kamplarını, cezaevlerini, daracık hücreleri boylaya dursun, geride kalan süprüntüler ortalığı haraca kesiyor. Kimi karaborsa bahanesiyle, kimi de Yahudiler'le savaşçılara yardım ettiği için temizlene temizlene, insana benzer kimse kalmayacak ortada. Naziler'den olmadıkça her an tehlikedesin."

Roger Garaudy, Auschwitz toplama kampında öldürülen insan sayısının abartıldığını söyleyerek Siyonizme dikkat çekmek isterken, Neonazizmin ekmeğine yağ sürüyor. Öldürülen insan sayısı olarak, Altı milyona neden saplanıldığını soran Garaudy, Johannes Robert Becher'in "Depo-Auschwitz" şiirindeki soruların yanıtını vermelidir ilk önce:

Ey kadın saçları - ne çabuk unutulmuş!
Ah, yeterdi bir tel kadın saçı,
Kanıtlamaya ne kıyamlar olmuş,
Bir zamanlar, usalmaz, acı.

Ey çocuk kunduraları - kimin umurunda!
Ah, yeterdi bir çocuk kundurası,
Bu görünümden kaçmaya,
Bir çocuk kundurası - yiten erincin görünümü...

Çocuk kunduraları tavana değin yığılı,
Ve depoda balyalanacak kadın saçı
Bir balya duruyor bir köşede bağlı
Söyleyin, kimin düşüne girer hala böyle çatı?
Söyleyin, kime böyle bir depo hala ihtar anıtı?

Böyle sorar dururum: Usanmaz bir sorucu.

Auschwitz toplama kampındaki müzede, öldürülen insanların gaz odalarına gönderilmeden önce kesilen saçları ve ayakkabıları sergilenmektedir. Katledilen insanlardan geriye kalan ayakkabıların karşısında, dudak dudağa öpüşen ilk çifti düşünmek nasıl bir duygudur?.. Milattan önce Roma'da yaşayan bir ayakkabıcının çok

geveze bir karısı vardır. Günün birinde, sabrı taşan adam yerinden fırlar ve susturmak için karısının dudaklarını kendi dudaklarıyla kapatır. Hoşlarına gider keşfettikleri bu yakınlaşma. Ama, yalancı Tanrılara taptıkları gerekçesiyle tutuklanırlar çok geçmeden. Ayakkabıcı, yargılandığı mahkemede hayatın tadını anlamak için insanın mutlaka dudak dudağa öpüşmesi gerektiğini söyler. Hakim, kendisi gibi yaşlı olan karısını öpse de, bir tat alamaz ve ayakkabıcıyı yalancılıkla suçlar. Öpüşmenin mucidi, genç bir kızın dudaklarını önerince hakimin karısının öfkesiyle karşılaşır ve en karanlık zindana atılır.

Sırp ordusunun saldırısı altındaki Saraybosna'da, arkadaşları uzun süre haber alamazlar şairden. Sonunda, keskin bir nişancının tüfeğinden çıkan mermiyle öldürülmeyi göze alarak şairin evine ulaşırlar. Kapıyı açan olmayınca kırmaya karar verirler. İçeri girdiklerinde, yakacak ve pencerelerde cam olmadığından buzhaneye dönen salonun ortasında, şairin bir iskemleye oturmuş haldeki donmuş bedeniyle karşılaşırlar. Küller vardır çıplak ayaklarının yanıbaşında. Soğuk dayanılmaz olunca ayakkabılarını yaktığı anlaşılır şairin. Sonra, herkesin gözü, rafları dolu olan kütüphaneye yönelir!..

Fırınlarda yakılan insanlardan geriye kalan ayakkabı yığınının ve kitaplarına el sürmeyen şairin, donmamak için yakmak zorunda kaldığı ayakkabılarının sorumlusu Faşizmdir. Ona karşı, insanlığın gerçek yasalarını şairler koymuşlardır. İşte, Paul Eluard'dan, sevgi düşmanlarının korkacağı dizeler:

İnsanlarda tek sıcak kanun
Üzümden şarap yapmaları
Kömürden ateş yapmaları
Öpücüklerden insan yapmaları

Deniz Gezmiş, idam sehpasına çıkmadan önce zincirlerini çözen adama şunları söyler: "Postallarımın bağını bile bağlamaya vakit bırakmadan beni apar topar buraya getirdiler. Sehpada bu haliyle postallarım ayaklarımdan düşecekler. Onları bağla..."

Yusuf Aslan'ı asarlar Deniz Gezmiş'in ardından... Ve Hüseyin İnan'a gelir sıra... Beyaz idam gömleği giydirilmeden önce avukatlarına seslenir, idam sehpasında "Ben şahsi hiçbir çıkar gözetmeden, halkımın mutluluğu ve bağımsızlığı için savaştım" diye haykıracak olan Hüseyin: "Ayağımda bu beyaz lastik pabuçlar var, ayakkabılarımı giymeme fırsat vermediler, çullanırcasına, adeta havalandırarak apar topar getirdiler, babama söyleyin. Bu lastikleri gördüğü zaman, ayakkabısı yokmuş diye üzülmesin. Hücrede kalan ayakkabılarım, Askeri Cezaevi'ne hediyem olsun."

Ben anımsamıyorum, halam anlatır: Beş, altı yaşlarındaymışım. Bir bayram günü, ayağımda yeni alınan ayakkabılarla sokak kapısının eşiğine oturmuş, mahalledeki çocukları da, önümde sıraya dizmişim. Bayramlaşmak için bize gelmekte olan halam, suluboya ile çocukların ayakkabılarını boyamakta olduğumu görünce fırçayı elimden almış ve yaptığımın doğru olmadığını söylemiş. Hemen de almış yanıtı ama: "Benim ayakkabılarım yeni ve rengarenk. Onların ki ise eski. Neden onların da, güzel ayakkabıları olmasın?"

** Şairin, Çınar Yayınları tarafından hazırlanan "Ay Çöreği ve Deniz Yıldızı" adlı kitabından alınmıştır.*

Bugün dünyadaki benim gibi tüm Hackerlerin hayali, amacı ve ısrarla üzerinde çalıştıkları site Pentagon'un siteleridir. Bir Hacker için bu siteye bağlı sisteme girmek ve tümüyle bu sistemdeki bilgileri ele geçirip tüm dünyaya afişe etmek ve o sistemi çalışamaz hale getirmek en büyük keyiftir...

Oligarşik İnternet Yıkılacak Elbet!

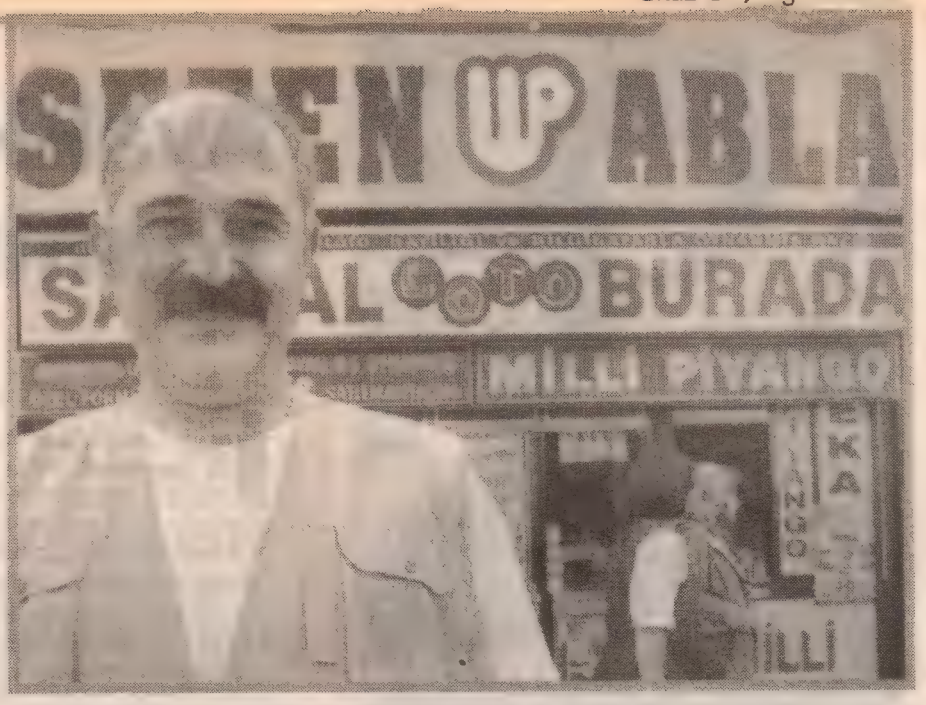

CEZMİ ERSÖZ

*Saklamaya gerek yok. **Atilla Güven**'le arkadaş olana dek ben bir İnternet cahiliydim. İnternetin kavramları, onun o özel karmaşık sözcükleri bana çok uzak bir yıldızda yaşayan insanların dili gibi anlamsız ve tuhaf gözüküyordu.*

***Atilla Güven**, kafamdaki İnternet kullanıcısı tipine hemen hiç uymayan, daha çok eski Türk filmlerinde veresiye mal veren iyi kalpli, sevimli göbeği ve aydınlık bakışlarıyla İnternet ekranına değil, esnaf kahvelerinin eğlenceli pişbirik masalarına heyecanlı ve mühebbet sohbetlere yakışıyor.*

*Ama benimki de bir önyargı sonuçta. **Atilla Güven**, öyle sıkı bir İnternet kullanıcısı ki, büyük şirketlerden kimi kurumlardan danışmanlık teklifi bile alıyor. Ama o şimdilik sadece **Sokak Çocukları Gönüllüleri Derneği**'nin web-sitesini, yani sayfasını yönetiyor. Oradan sokak çocukları için yardım topluyor, derneğin faaliyetleri hakkında bilgi veriyor, sempatizan buluyor.*

Atilla Güven'in en büyük arzusu Pentagon'u havaya uçurmak! Yoo, öyle bildiğimiz anlamda bombayla uçurmak değil. Pentagon'un web-sitelerine girip, oranın bütün bilgilerini ele geçirmek ve tüm sistemi çalışamaz hale getirmek istiyor.

*İnternet diliyle o bir **Hacker** yani şu andaki egemen İnternet sistemine de muhalif bir insan o. Savaş her yerde olduğu gibi İnternet dünyasında da sürüyor ona göre: Oligarşik İnternet yıkılacak elbet! **Atilla Güven** İnternetten arta kalan zamanlarında çok sevdiği manevi annesi Sezen Abla'nın Bakırköy'deki Milli Piyango bayiisinde bilet satıyor.*

Atilla Güven'le İnternet üzerine ve İnternetteki dostluklar ve chat ortamı üzerine konuştum.

Nedir bu İnternet? İnternet teknolojinin ve hızlı kentleşmenin yarattığı yalnızlığa bir çare mi? Yoksa, alternatif bir yalnızlık mı yaratıyor? Ya da yeni bir dostluk anlayışı, iletişim biçimi mi getiriyor? Sence İnternetin dostluğu nereye kadar?

- Ülkemizde yaklaşık 70.000 (Dial-up) başta olmak üzere 300.000 kişinin kullanıcısı olduğu İnternet günümüzde genel olarak anlaşılan tanımı ile, CHAT olgusunu da içine alarak şimdilik birtakım ara serverler (önceden İnternete bağlanmış ve sizi İnternete bağlamak için para karşılığında hizmet veren servis sağlayıcılarının elindeki büyük cihaz) yardımı ile bilgisayarları birbirine bağlayan bilgi, iletişim ve yayıncılık ağıdır. Bu üç unsur tam olarak birbirinin içine geçmiş ve birbirinden ayrılamaz bütünlük teşkil etmektedir. Çünkü birileri ile bilgi ve iletişim ağı kurabilmenizdeki hoşluk ve bu yeni avantajlı durumu kaybetmeme isteği sizin de İnternet üzerinde herhangi bir türden yayında bulunmanıza neden olur. İlk başladığınız günlerde bu elzem olmasa bile zamanla bilgisayarın diğer ucundaki insanlar sizin sunduğunuz bilgiyi, hobilerinizi veya yeteneklerinizi merak ederek sizi sorgulamakta sizde en azından şahsi bir web-site oluşturarak sanal dünyadaki üstün yerinizi almak isteği ile dolarsınız. Tabi bunun asıl nedeni sanal dünyanın kültür olarak ortaya koyduğu yeni ruh halinin kaçınılmaz olarak sizi de sarmalamasıdır. Benim gözlemlediğim kadarı ile İnternette insanlar şu gruplara ayrılmaktadır. 1-Devlet daireleri ve üniversiteler gibi birtakım kurumsal yapılardan bağlananlar (bunlara pek bağlanan denmez, genellikle makinaya ellerini bile sürmüyorlar. Binde bir bi meraklı şahıs çıkıp İnternet ortamına girip sağını solunu kurcalıyor, bişey anlamayıp bırakıyor. Not: ben bilgisayarın ve İnternetin ne olduğunu algılayamayan prof. titirli üniversite üyesine bile şahsen tanık oldum) 2- Sadece İnternetin ne olduğunu merak edenler (Bunlar genellikle eski solcular oluyor... ehehehe) 3- Türkiye'nin özellikle en iyi eğitim olanaklarından faydalanmış tipler. (zengin çocukları) 4- Ortalama gelir seviyesinin üstünde küçük burjuva uyanıklığına sahip ailelerin çocukları (anne-baba özetle ebeveynlerin bir kısmı bilgisayara meraklı ve işinde veya evinde öğrenmeye veya kullanmaya çalışıyor, bir kısmı da bilgisayara kişisel merakı yok ama geleceğin bilgisayar olduğunu çocuğunun istikbali için şart olduğunu düşünüyor) 5- Şirketinde bilgisayar bağlantısı olduğu için kullanmaya başlayan ve meraklısı olan tipler. 6- İnternete meraklı bu konuda bilgisi olan fakat ekonomik koşulları yetmediği için genellikle arkadaşının makinasından veya bir İnternet cafeden bağlanan tipler. (Bunlar genellikle öğrenci) 7- Benim gibi kötü ekonomik ve eğitim koşullarına rağmen bu faydalananlara özenerek hep onların önceden eriştikleri noktaya sonradan varmaya çalışıp onlar kadar iyi olabileceğini kendine ve çevresine kanıtlamak zorunda hisseden insanlardır. İşte bu nedenlerle herkesin birbirinden iyi ve birbirinden üstün olma isteğinin maksimum yaşandığı en canlı ortamdır. (Mesela ben iyiye örnek olarak; Türkiye'de, bünyesinde, yurtdışında master ve doktora yapmış yüksek ücretli elemanlar bulunduran dev müesseseler de dahil olmak üzere İnterneti kimse bilmiyor ve tanımıyorken, servis sağlayıcılık ilklerinden biri olan Escortnet firmasının kapısını çalıp onların da ilk müşterileri olmak gururunu kazanmış prefesans müşterileri olarak da onların sevgisini hakketmiş bununla da ölene kadar övünecek olan biriyim. (Bilgi için 213 39 00'dan Escortnet-Softdesign Genel Müdürü Kaya Menteşoğlu farklılığımı anlatabilir.)

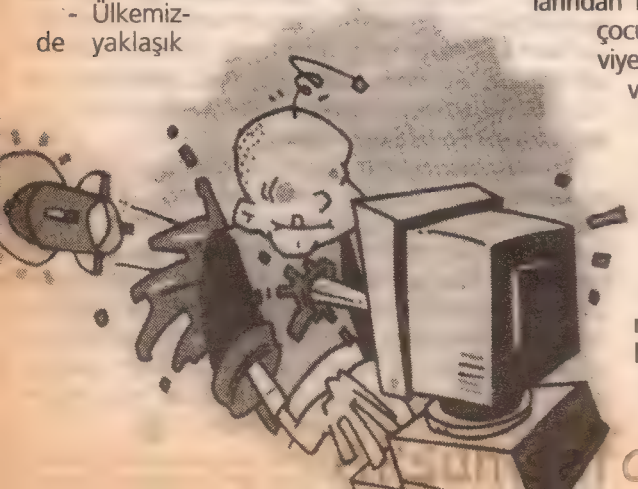

Kadın ve erkeğin rollerinin pek değişmediği, (Erkeğin rekabet eden, kadının uğruna rekabet edilen) chat aracılığı ile Dial-up kullanıcılarının bir çoğu sadece ten iletişimi için faydalanmaya çalışsa bile herkes her gün gizli kıskançlıklar ve tatlı çekişmelerle sürekli birbirlerinden birşeyler öğrenmeye özellikle bilgisayar ve İnternet konusunda en iyiyi oynamaya çalışmaktadır. Kızların hayranlığını kazanabilmek için o ortamda etkili olabilmek arzusu chat tutkunlarını en azından rakibine bir nuke atmayı (windows'un zaafından yararlanarak bir programı binlerce büyük parçaya bölüp açık portlardan rakibin makinasına göndererek onun makinasını kullanılmaz hale getirmeye yarayan bir program, not: erkeklerarası savaş ve rekabet halinin İnternet ortamına yansımış versiyonudur.) öğrenmeye veya süslü actionları olan scriptler (örneğin chat esnasında gül şekli oluşturabilen bir program) konusunda bilgi sahibi olup o ortamda üstünlüğü ele geçirme çabasının yanında olumluluk bağlamında hayata kattıkları reddedilemeyecek bir yaşam tarzıdır. En önemli katkısı gerçek hayatta fiziken mümkün olamayacak olan yüzbinlerce insanla tanışıp onların arasından kafanıza uygun olanları seçme olanağı sunarak hayatınıza yeni renkler yeni dokular katma olanağı sağlamasıdır. Örneğin ben 40 senelik hayatım boyunca edindiğim arkadaşlıkları yaşamın hoyratlığı ve arkadaşlarımın maişet kaygıları nedeni ile dört bir yana savrulmalarından dolayı koruyamadım. Kimsenin günümüz Türkiyesi'nde geçmişten süzülüp gelen dostluklarını koruyabildiğini de sanmıyorum. İnternet sayesinde artık arkadaş sıkıntım yok. Birincisi iş yerimi terketmeme gerek kalmadan insanlarla sohbet edebiliyor, hem işimi yapıp hem dostluklarımı devam ettirirken akla gelebilecek her konuda sürekli yeni şeyler öğrenebiliyorum. Bugün rahatça iletişim kurabildiğimiz bu ortamda dostluklarımızı dışarıya taşıyıp ortalama haftada bir İnternet arkadaşlığı grubu ile dışarıda buluşup sohbet, eğlenme, gezi gibi değişik şeyler de yapabiliyoruz. Tabi bu arkadaşlıkların eski kültürde olduğu gibi birbirine çok tutkun ve bağlı arkadaşlıklar olması beklenemez. Çünkü bu ortamda kimsenin arkadaş sıkıntısı yok. Bu nedenle kimsenin kaprisini çekme gibi bir zorunluluğu da yok. Üstelik bu ortamdaki herkes sürekli arayış içinde kendine güveni fazla tiplerdir. Eski sıkı dostluklar bence insanların hayat karşısında dayanışmaya olan ihtiyacı nedeni ile o kadar sağlammış. İnsanlar birey olarak kendilerine olan güvenlerini ve kişisel başarılarını arzulamaya başladığı dönemde sıkı arkadaşlıkların bittiği kanaatindeyim. İnterneti olup da yalnız kalmak mümkün değil. (Örneğin sen o ortama girsen üzerine atlarlar, özellikle olgun bayanlar sana hasta. Hele 39 yaşın üstündeki kanallarda ratingin süper baba... Tabi, kanalların erkekleri senin makinayı dağıtmak için de can atarlar herhalde...)

Chat'in ikinci bir önemli yanı da bu rekabette ezildiğinizi hissettiğiniz anda size de kendinize ait bir oda açmanıza izin verip kendi anlayışınıza uygun insanları bir araya toplayarak asla altta kalmamanıza neden olmasıdır. Böyle bir şeyin güzel yanı; reg ettiğiniz odayı tek başınıza yaşatamazsınız. Mutlaka birilerine ihtiyacınız vardır. İyi olduğunuzu kanıtlayabilmek için de ratinge yani odanıza gelen insanların çokluğuna ihtiyacınız vardır. İşte bu zorunluluklar bir önder olarak insanları bir araya toplayabilme ve onları ortak müştereklerde birleştirme yeteneklerinizi azami olarak kullanmanıza neden olur. İyi bir önder-kurucu (founder) değilseniz odanız kısa zamanda kapanır gider. İşte bu

nedenle founderlik de bir rütbedir.

Özellikle bazı insanlar için İnternet ve chat bir tutku ve yaşam biçimi olmuş durumda. Örneğin ben yurtdışına giderken bile ilk önce gittiğim yerde İnternet bağlantısı olup olmadığını soruyorum. Eğer yoksa gidince hemen temin etmeye çalışıyorum. Yurt içindeki seyahatlerimde de gittiğim her yerde İnternet cafenin yerini öğrenirim ilk önce. Tabi, benim çok farklı bir formasyonum da var. Ben İnternet ortamının ilk kullanıcılarından biri olmamın yanı sıra chat ortamını da geyik yapmaktan çok ulusal ve uluslararası serverlerde sahip olduğum reg ettiğim #tr-homeless isimli odalar ile **Sokak Çocukları Gönüllüleri Derneği'**ni tanıtmaya, derneğe sempatizan kazandırmaya ve yardım toplamaya çalışıyorum. Uluslararası serverlerde misyonerler veya budistler gibi propagandif odalar olmasına rağmen, İnterneti, özellikle de chat ortamını sosyal bir olgunun çözümü konusunda kullanmakta da dünyada ilk ben gerçekleştirdim. Bu konuda tüm dünyadan ve özellikle ülkemin insanlarından çok olumlu tepkiler aldım. Çoğunluğun olumlu tepki vermesine rağmen #tr-homeless isimli kanalı yaşatmakda çok zorluk çekiyorum, ama umutluyum. Çünkü ilk zamanlar sadece geyik yapmak ve kız tavlamak için kullanılan chat ortamından insanlar yavaş yavaş bıkmaya başlıyorlar. Artık chat ortamında hiç karşılıksız bilgisayar öğretenleri, programcılık öğretenleri, doktorları hatta matematikçileri bile görmekteyiz. İlginç birşey daha var, İnternetin önemini geç kavrayan o dev şirketlerde hâlâ chatin önemini algılamış değiller. Aslında kendine bir web-site hazırlayan şirketin web-sitesine bağlı bir de chat odasının olması ve bu odanın başında da şirketten birilerinin oturması lazım ki ürettiklerinin satışı tanıtımı konusunda o sayfaya gelenlere anında sıcak bilgiler verip sıcak satışı gerçekleştirebilsinler. Bildiğim kadarı ile sadece Radikal gazetesinin böyle bir hizmeti var. İnşallah zamanla diğerleri de bunun önemini anlayacaklar.

İnternetin pahalı bir iletişim aracı olduğu iddiası sence ne kadar geçerli? 'Mutlu azınlığa' ait bir iletişim aracı olduğu söylenebilir mi?

- İnternetin pahalı bir hizmet olduğu doğru değil, bu ülkede zaten İnternete kendini yakın hissedecek kertede eğitim almış kişiler için yıllık 200 Dolar gibi bir para sınırsız hizmet için çok değil. Üstelik istenirse daha az paralara bile sınırlı İnternet bağlantısı sağlanabilir. Biraz uyanık davranılıp kampanyalardan faydalanılarak 1'er aylık ücretsiz İnternet bağlantıları alınabilir. (benim erkek kardeşim böyle yapıyor...)

Birkaç arkadaş bir araya gelip çok ucuza sınırlı İnternet bağlantısı alıp ortak kullanabilirler. Hatta bazı elemanlar hack veya çalıntı trade yolu ile bedava account bile kullanabiliyorlar. (tabii bu yasa dışı...)

5 Ağustos'ta Amerikalı genç bir çift gerdek gecelerini İnternet aracılığıyla tüm dünyaya göstereceklerini medyaya duyurdular. Buradan yola çıkarsak İnternetin mahremiyeti yokedeceği söylenebilir mi?

- Baba bu mahremiyet konusu arkadaşlıkta da görüldüğü üzere salt İnternetin sorunu değil. Dünyaya hakim sistem, yarattığı kültür ile bu işleri düzenliyor. Önceleri reklamlarda bikinili kadın gördüğümüzde şaşırırdık, sonra bikininin üstünü çıkardılar, ben geçenlerde bir güneş yağı reklamı gördüm, Bakırköy'de bir parfümericinin vitrininde dev gibi bir resim, elemanı çırılçıplak soyup yüzüstü yatırmışlar, huzur içinde uyuyor kızcağız. Bu işleri tüketim endüstrisi örgütlüyo. Hijyenik ped satmak için açılan reklam kampanyalarına bir bak. 19 Mayıs'taki kızların etek boyları ile uğraşan zihniyet evimizin ortasına kadar giren kadın bağı reklamına ses çıkarmıyor. Arkasında sermaye var çünkü. Ona karşı çıkmaya cüret edemiyor. Dev gibi bir porno endüstrisi varken gerdeğin yayınlanması o kadar sözü edilecek bişey değil. Onu seyretmeye de anca sapıklar gider zaten. Akıllı adamın işi değil baba be. Az sonra sansür konusuna değinirken bahsi geçecek aslında, bu İnternetin başının belası sansür, ama o çok namuslu servis sağlayıcılar iddia ediyorum bi sürü web-siteye erişimi engellerken o sayfaya erişime göz yumacaklardır.

Kimi İnternet kullanıcıları İnternetin özgür bir iletişim ortamı yarattığını iddia ediyorlar. Oysa özellikle Amerika ve Japonya'da İnternet kullanıcılarına baskılar ve sansür yasaları dayatılıyor. Sence İnternetin özgürlüğü de sanal mı?

- İnternette sansür nasıl oluyor kısmına gelince bilmem biliyor musun **Emre Ersöz** diye bir arkadaşı chat kanallarından birinde, polis hakkında Türkiye'de ortalama vatandaşın düşündüklerini kanala bastı diye ihbar edip yargılanmasını sağladılar. Kanal dosyaları delil olarak kullanıldı ve 10 ay hapis cezası aldı vatandaş. Yani İnternette özgürlük olduğu yalan. Başta omurgayı elinde tutan devlet olmak üzere devletin denetimine karşı çıkamayacak servis sağlayıcılar muhalif herhangi bir düşüncenin kendi serverlerinde yer almasına müsaade etmemektedirler. Şimdilik muhalif düşünceler uluslararası çelişkileri kullanarak kendilerini yurt dışında bir servere girerek ifade etmeye çalışmaktalar. Yani egemen yapı İnternet konusunda da muhalif gördüğü hiçbir düşünce ve davranışa da müsamaha göstermemektedir. Hatta bu engel mahkeme ve yasalara bile gerek kalmadan daha servis sağlayıcınıza müracaat ettiğinizde, servis sağlayıcınızın kafasındaki duvarlar nedeni ile yaptığınızın yasallığı veya yasadışılığı bile tartışılmadan hoşa gitmedi ise reddedilmektedir. Diyelim ki, yurt dışından yayın yapma imkanı yarattınız. Gene kitleye ulaşmanız engellenebilir. Günümüzde yurdumuzda bir çok servis sağlayıcısı serverini beğenmediği adreslere kapatarak abonelerinin o web-sitelere ulaşmasını fiili olarak engellemektedir.

Chat ortamında da durum farklı değildir; her serverin o serverde yönetici opları var ve bunlar sınırsız yetkiye sahip. Hoşlarına gitmeyecek bir odayı anında kapatıp ifade ve davranışlara sınır getirebilirler. Sadece Raksnet serverinde Grup Yorum diye bir odanın yaşamasına izin veriyorlar şimdilik. İlerde ne olacağını ben de merak ediyorum. Kısacası İnternette sansür falan olmadığı koca bir yalan. Hakim sistemin doğru bulmadığı hiçbir şeyi yapamaz ve söyleyemezsiniz. Yapabileceğiniz herşey onların müsaade edeceği yere kadardır.

Bütün teknolojik ürünler ve iletişim araçları gibi en çok ve daima büyük şirketlerin bankaların, çok uluslu tekellerin ve güçlü kurumların işine yarıyor. İnternetin de iletişimi demokratikleştirmekten çok böyle bir işlemi olduğunu söyleyebilir miyiz? İnternet sistemi egemenlerin işine yaramıyor mu? Bir Hacker olarak buna ne diyeceksin ?

- Bu alanın da kendine göre bir muhalefeti var tabii ki. Ama bu dünyanın muhalefeti de farklı özellikler taşıyan bir muhalefet. Bir kere elektronik dünyasının en iyileri bunlar: araştırmacı ve maceracı ruha sahipler. Bunların iyilerine **HACKER**, Hackerlere özenen ama hem karakter olarak hem de bilgi açısından iyi olamayanlara yani ikinci sınıf kırıcılara **LAMER** deniyor. Hackerler kolay kolay paraya veya büyük şirketlerin onlara sunduğu olanaklara teslim olmayan anarşist düşünceli yaşadığı dünyadan ve ortamdan hoşnut olmayan tipler. Elektronik dünyanın devlerine kafa tutmaktan hiç çekinmez onların web-sitelerini göçertmeyi onları çalışamaz hale getirmeyi görev sayarlar. Kısacası bu dünyada beceremiyecekleri bir şey yoktur. Lamerler ise yeteri kadar bilgili olmayıp sadece kötülük olsun diye İnternet ortamında şifre kırıcılığı veya virüs salgılamayı kendine iş edinmiş asil duygulardan uzak tiplerdir. Sözgelimi İnternet ortamında kredi kartlarını kırarak küçük soygunlar yapmak Lamerlerin işidir. Bir Hacker buna tenezzül bile etmez. Bir bankanın şifresini kırdığı andan itibaren o bankanın tüm iletişim sistemini ortadan kaldırır. **Pentagon'**a yapılan saldırılar bunun en tipik örnekleridir. Bugün dünyadaki benim gibi tüm **Hackerlerin** hayali, amacı ve ısrarla üzerinde çalıştıkları site Pentagon'un siteleridir. Bir Hacker için bu siteye bağlı sisteme girmek ve tümüyle bu sistemdeki bilgileri ele geçirip tüm dünyaya afişe etmek ve o sistemi çalışamaz hale getirmek en büyük keyiftir. Hatırladığım kadarı ile en son bir Meksikalı çocuk ile bir İsrailli arkadaş o siteleri hack etti. Meksikalı kendini Pentagon'a sattı şimdi orda çalışıyor. İsrailli arkadaş ise yakalandı ve sanıyorum hâlâ tutuklu. Türkiyeli Hackerler kendilerini ifade edecek bir yayın organı çıkarmıyorlar henüz. Dünyada her yıl Hackerler arası yarışma yapılıyor. Türkiye'den katılan olduğunu hiç duymadım. (böyle bir şey olsa hemen duyulur) Fakat Türkiye'de de elektronik ortamda birkaç banka soygunu olduğunu duyduk. (Her ne kadar gizlemeye çalışsalar da **Yapı Kredi** ve **Pamukbank**)

Ne kadar güvenlik sağlamaya çalışırsanız çalışın boşuna, ortamdaki herşey sonuçta bir yazılım ve bu işi iyi bilen biri her zaman bir yazılımı çözebilir. Bugüne değin 15 karakterli şifreleri bile çözdüler. Sonuçta olguya insan faktörü katıldığı için yeni bir karakter ve asci kodu yaratsanız bile kısa zamanda duyulur. Nasıl şifrelerseniz şifreleyin boşuna bir çabadır.

** Kimi şiirlerimi ve yazılarımı "Senin Gemin Camdan Sevgili" adlı kaset ve CD'de topladım. Albüm geliri Sokak Çocukları Gönüllüleri Derneği'ne bırakılmıştır. Derneğin **web-site adresi:** http://www.lazarusint.com(umutevi)*

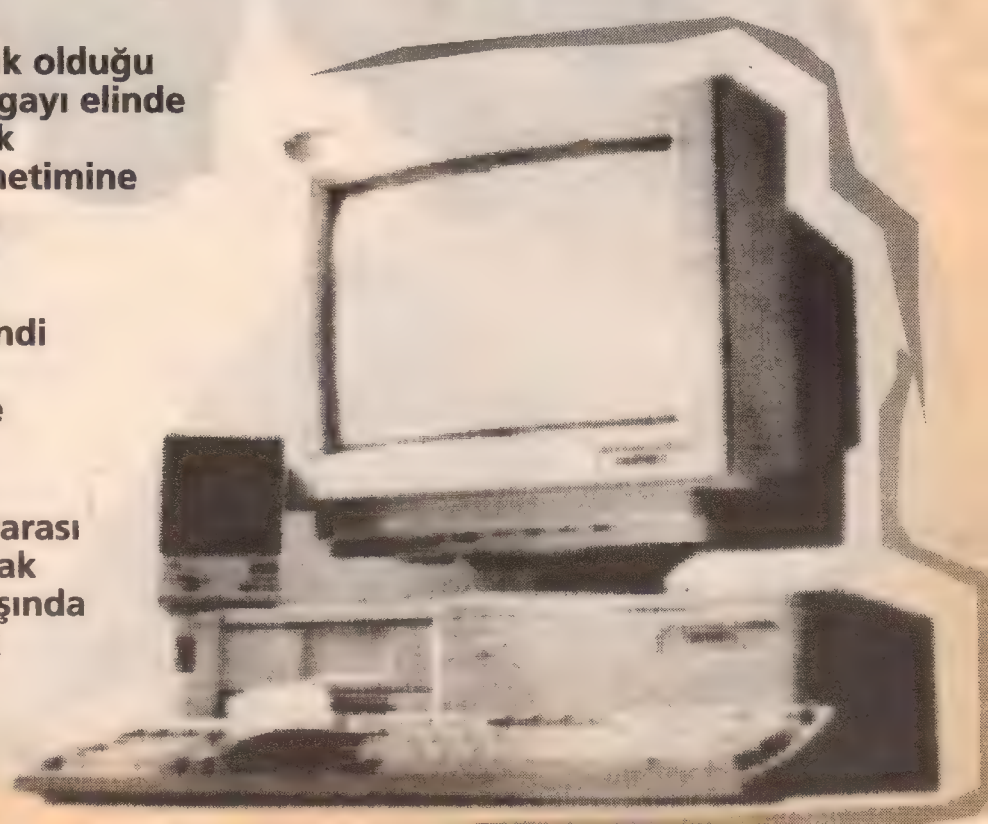

İnternette özgürlük olduğu yalan. Başta omurgayı elinde tutan devlet olmak üzere devletin denetimine karşı çıkamayacak servis sağlayıcılar muhalif herhangi bir düşüncenin kendi serverlerinde yer almasına müsaade etmemektedirler. Şimdilik muhalif düşünceler uluslararası çelişkileri kullanarak kendilerini yurt dışında bir servere girerek ifade etmeye çalışmaktalar.

Aksam Arsivi

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

GANİ MÜJDE

İsim:
Tansu Çiller

Kimi itti onu arkasından bilmiyoruz ama iyi yapmadı. Kadıncağız kocası ile han-hamam sahibi olup boğazda geçen gemilere bakarak viskisini içecekken, elde Kuran, başta başörtü, etrafta bir sürü kara bıyıklı adam düştü politikanın çamurlu yollarına. Yese bıyık, yemese sakal. Az Türkçesi, ondan da az politika bilgisiyle zordu iletişim kurmak. Better'le beter'in farkına varana kadar önce apoletlerini söktüler, sonra yıldızlarını. O da yaşadı yalnız kalmanın acısını. Biz de görmüş olduk acıların bacısını.

Şehir:
Tunceli

Ne uzağından geçtim ne yakınından. Ne bir sevdasını yaşadım, ne türküsünü söyledim. Hep çatışma haberlerine resimaltı oldu Tunceli. Sorgusuz sualsiz gözaltıların doğum yeri. "Demek Tunceli'lisin hea" diye başlayan cümlelerin bitmek tükenmek bilmeyen endişesi. Ya devrim türkülerin söylenirdi dağlarında, ya isyan... Ey haritanın katlama yerine sıkışıp kalmış Tunceli. Seni mutlaka görmeli...

Hayvan:
Tilki

Tilki lakaplı en az on arkadaşım oldu okuldan beri. Okulda uyanıklardı... Kopyanın ve kızların ve yemeklerin en iyilerini alırlardı elimizden. Hepsi sürünüyor şimdi. Eee, kurnazlıkla olsaydı bu iş, tilki kral olurdu aslan yerine. Ama olmuyor işte. Tavuk kümesine dadananı içeri atıyorlar. Bazı tilkiler zaman zaman kurtarıyorsa da paçasını. Hiçbir zaman yakalayamıyorlar hayatın kareasını...

Bitki:
Turp

Hay turp sıkayım aklına cümlesi nedeni ile tanıştırıldım ilk kez turpla. Rakı masalarında tadına vardım. Siyahının ve kırmızının farkına açık büfelerde vardım. Yıllar sonra kansere de, nezleye de iyi geldiğini öğrendim. Acıydı acımasına ya vardır bir hikmeti deyip yiyiverdim salatanın yanında. Hayatımın en salata günlerinde beyaz bir kalabalıktı tabağımda. Çok faydalı olmasına faydalı ya. Yüz yıl aklıma gelmez yemesem. Hay aklıma turp sıkayım.

Eşya:
Teyp

12-13 yaşlarında Yugoslavya'ya gittiğimde ilk kez tanıştım makaralısıyla. Yemekten sonra tatlı niyetine ortaya geldi. Herkes sırayla mikrofonuna konuştu. Ters döndü makaralar. Aksi seda yankılandı odada. Sonra Lise başladı kartuş oldu Bağcılar hattında. Kasetlisi çıktı. ITT marka, hastası olduk. Bahçeye çıkartıp kızların balkonunun altında Boney M dinlediğimiz günlerde favorimiz oldu ITT. Biz her yurtdışına her gidene ITT sipariş ederken, ITT darbe sipariş etti Şili'de. Biz balkonun altında Boney M dinlerken, betonların altına gömüldü Şili'nin aydınları. ITT teyp yapmaktan vazgeçti, biz de onu dinlemekten...

Artist:
Türkan Şoray

Onu "Bir dağ masalında" çocukça sevdim. "Vesikalı Yarim"de adam gibi aşık oldum. Daha doğrusu birine aşıktım, o sandım. Sinema okulunda okurken karanlık bir salonda seyrettirdiler Lütfi hocanın filmini. Herkes not aldı ben ağladım, içime attım. Sevdiğim kadını başka birinin masasında gördüm. İzzet Günay oldum. Çektim bıçağımı, uykudan uyandım. Ben Türkan Şoray'la büyüdüm. Ben büyüyordum aslında. Öyle sandım...

Not:

Trakyalı'nın en çok kullandığı harftir T. "Te orda" der yol tarif eder. "Te be ya" der cümleye giriş taksimi olarak kullanır. Ben dilimi dişlerimin arasına kıstırır kullanırım "Tttttt"yi. Terbiyeli bir s.ktir olarak. "Te" harfi cetvel olur zaman zaman, koltuğumun altına alır Fındıklı'daki akademiden Sirkeci'ye yürürüm. "Te" Haliç'in orda batar güneş. Güneşin içinden geçer gemiler. Ben Te cetvelimi kenara koyar fotoğrafını çekerim hayatın.

■■■

LALE MÜLDÜR

Haliç'ten indiler
birdenbire. Cenk etmek
zorunda kalmak.
ben portakal yemek
birdenbire hasta
olduğum için anne-
baba evinde. bu notları
yazmak kabz halinde.
battaniyeyi üstüme
çekmek. "unutmaya yatmak"
birçok şeyi. ilaç torbam.
dış medeniyetler. güzel
hatıralarım var mıydı?
varsa bile ben unuttum.
ben şeyim aslında?
şeyim... Hayatı boyunca
uyumu aramış uyumsuzun
biriyim. uzun çok uzun
süredir bana kimse değmedi.
zigzaver marka bir tabanca
var aklımda ama onu ben
kullanmayacağım. gerisi
beni hiç ilgilendirmiyor.

Sevgili

SAMİ BAYDAR

Gençliktir
rüyalar
yokolan.

Seviyorum
ve onu.
O sadece
bilerek ayrılan.

Dünya güçlü dedim
sevgilime.
Dünyası küçüktür
rüyalarından.

Seviyorum seni
ve ağlatıyor.
Kelebektir
kedimdir
yokedicidir.

Ayrılık veren şey
rüyalardan uzaktık.

1998

Azimle Sallayan, Betonu Delermiş Harbiden

MEHMET KARTAL

Maziye sünger çekmişim, yaşamaya çalışmaktayım. Lakin kim anlar? Anadolu yakası rancerleri semtlerinin ucundan bile geçmemi yasak eylemiş. Cihangir bekar evimdeyim. Elektrik kesik, saat sökük. Su kesik. Evsahibi moruk karı evi terk eylememi ister durur. Lakin, beni kiracı almak kolay, ama sepetlemek zordur. Evde ne eşya varsa eskiciye vermişim. Moral sıfır. Çıkış yok gibi. Bütün paramı nevaleye yatırır olmuşum. Bitpazarına son birkaç parça eşyayı satmak için takılırım. Sanki çok ihtiyacım varmış gibi hurda bir daktilo satın alırım. Ne işime yarayacaksa? Herşey karanlık olmuş. Eski müziksetini aküye bağlamış çalıştırmaktayım. Eve yirmi şişe ispirto atmışım. Gece gündüz limon, şeker ve su katıp sızmaktayım. En üst kat sakini madam, sabahları küçük tepsi içinde yiyecek ve çay getirir. Ama yiyecek boğaz, hazmedecek mide mi kalmış? Zorlana zorlana yerim. "Evladım, nedir senin bu halin" der dururdu garibim. Mahallede doyurduğu kedi köpek bitmiş, başına bir de ben çıkmıştım. Tepsinin içinde getirdiği iki mumu yakarım ve hayallerime devam ederim. Aç, susuz, umutsuz, perişan... sadece nefretleri ve hayalleriyle yaşayan bir adamdım artık. Gün geçtikçe kötüye gittiğimi bilmekteydim. Lakin, yapacak hiç birşey yoktur. İnsanın ayağı kaymaya görsün. Nerelerden nereye düşmüştüm işte. Bütün servetim şişeler dolusu ispirto, yarım sandık limon, toz şeker ve cami suyu. Bir ara iki kilo tütün ve çarşaf alırım. Evden çıkmaz, sadece hayallerimle başbaşa yaşarım. Hayaller ve ispirto olmuştur artık yaşantım. Sakatat ucuz olduğundan yürek alırım. Eskicinin bile almadığı ahşap çamaşır sepetini parçalayıp salonun ortasında yakarım. Tellerden yaptığım şişlerle yürek parçalayıp pişiririm. Sokağa bakan salonda yangın çıktığını sanan mahalleli yollara dökülür. "Ne yangını yaa, burada alemin babasını yapıyorum" deyince, herkes uçtuğumu anlar. Her gece salonda yürek ızgara ve ispirto kokteylim olur. Mahalle ha yandı, ha yanacak millet beklemelerde. Tütünden sigaramı yakmak için ağzıma çakmak tutsalar tutuşacağım. Bir gece kafam çok iyi, eski kasetlerimin içinden "Godfather" filminin enstrümentali çıkar. O gece sapıtırım işte, sabahlara kadar o parçayı dinlerim. Gece gündüz ispirto kokteyli, salonda yürek ızgara ve Godfather'in müziği olur yaşama şeklim. Ve, bir gece madamın verdiği yarım kalmış mumları yakar, daktilomun başına geçerim. Hani, daktiloyu neye aldıysam aldım, hiç olmazsa bir ses çıksın ve uçmuş halime bir vokal olsun hesabı diyorum. Şiirler yazarım. Sonra birikir şiirlerim. Borç para bulup gazete ve dergilere yollarım. Lakin haybeye masraf etmişimdir. Her gece aynı yaşarım, hayallerim ve nefretlerim arasında sıkışmış kalmışım işte, çıkış yok gibi.

Hayallerim ve nefretlerim arasında kendimi yavaş yavaş öldürmekteyim. Çaresizim işte, başka ne yapayım? Adım atsan arpa gerek. Bende de en büyük eksik onlar. Namuslu vatandaş olmuşum ya. Yani, yaşama hakkım yok gibi. Ve yine bir gece şiir yazmaya başlarım. Ve yine bir gece bir paket kağıt ile eve gelirim. İspirto kokteylim hazır, lakin yürek parasını kağıda yatırmışım. Tütünüm biraz daha var sayılır. Roman yazmaya karar veririm. Ve bir hafta boyunca içip, düşünüp kurgu yaparım. Bir gün gelir ve romanımı yazmaya hazır olduğumu düşünürüm. Daktilo da daktilo olsa iyi mi... Tuşa basarım vurduğu yerde kalır. Elimle geri çekerim. İyi de, en önemli işi ben yaptıktan sonra, senin adını kim daktilo koymuş be aslanım. Uçmuşum ve hayallerimle başbaşayım ya, bir yandan iki parmak vuruyorum, bir yandan şöhrete ulaştığım hayalini görüyorum. Tek amacım, ailem olacak keleklerin beni gazete, dergi ve televizyonlarda görmesi. Ve hayalimde herşey oluyor. Lakin, sabahın dördünde ispirtodan yanmış mide ve gırtlakla uyanınca, iş sakat oluyor. Koptuğum dünyaya yine ispirto ile dalıyor ve yazmaya devam ediyorum. Dışardan daktilo sesini duyan çoluk çocuk bile benimle kafa buluyor. Onlara kızmam, çünkü haklılar. "Mahallemizden bir yazar çıkmak üzere. Ama cansız çıkacak enayi" demekteler. Mum bittiğinde cami kenefçi başlarına "bir elimi yıkayacağım" hesabı çekip bütün mumları zula ediyorum.

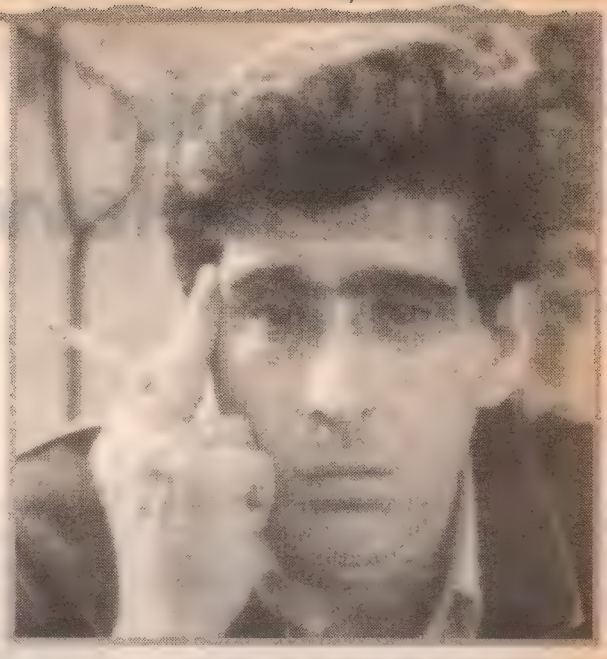

Günler, haftalar, aylar geçiyor ve "Şeytan Dönemeci" adlı ilk romanımı bitiriyorum. Daha önce bir Bakırköy seferim olmuş ve ben artık umutsuz vaka olduğumu biliyorum. Evsahibim moruk karı sonunda bana pupa yelken açtırır. Uzun zamandır takılmadığım Kasımpaşa'ya düşerim. En ucuz otelden tek yataklı bir oda alırım. Para mevzuu değildir, dayım Almanya'dan gelecek ya. Çantamı düştü hesabı camdan atıp dışarı çıkar ve başka otele uçarım. Kaç otel değiştirdiğim halde dayım bir türlü gelemez keko. Gazete ilanından Tünel'de bulunan Areller Etiket'te işbaşı yaparım. Orada biraz toparlanırım. Beyoğlu içinde bir pansiyona geçerim. İşte o günden sonra iyice toparlanırım. Tesadüfler sonucu Zeki Tombak ile tanışırım. Onun sayesinde Adnan Özer'in başına salça olurum. Selam verdi ya, kitabı basmadan iş olmazlardadır. Kitap gecikince yine sapıtırım. Adnan Özer, beni bir tanıdığı vasıtasıyla ikinci kez Bakırköy'e gönderir. Ne iş yaptığımı sorana "yazarım" derim. Lakin, yazdığım ve yayınlanmış tek cümlem yoktur. Hayallerimde vardır ya, yeter de artar bile be aslanlar.

İlk kitabım çıkmadan ikinci kitabımı bitiririm. İlk kitabım çıkmadan üçüncü kitabımı bitiririm. İlk kitabım çıktıktan bir zaman sonra "Ay Vakti" filminin Finike setinde bulurum kendimi. Mahinur Ergun, Zuhal Olcay, Müşfik Kenter karşımdadır. Finike Marina'da Zuhal Olcay ile oturmaktayız. Siyah station bir reno önümüzde durur, resmi plakalıdır. Takım elbiseliler çıkar içinden, öndekinin elinde telsiz vardır. Adam yanımıza gelip bizimle tokalaşır, Finike Emniyet Amiri imiş. "Zuhal hanım, Kartal bey, umarım beldemizi beğenmişsinizdir. Bir şikayetiniz varsa emrinizdeyim" demez mi? "Burası narenciye bölgesi ama, her yer portakal limon posası dolu. Böyle turistik yer olmaz" derim. En kısa zamanda ilgileneceğini söyler ve yol alıp gider Finikeli amir. Zuhal Olcay ile bayağı gülüşürüz. Lan ne işler yaa, bir emrim var mıymış. "Var lan, söyle yaverlerine bana yirmili bir cigaralık sarsınlar" desem ne yapardı acep? Ne yapacak, karşısında bir yazar var.

İşte böyleydi, benim yazmaya başlayışım. İşte böyleydi, benim ölümle yaşam arasındaki sınırda turalayışım. İşte böyleydi, azimle sallayıp betonu delişim.

Ben hep hayallerle yaşadım, hayallerle büyüdüm. Hayallerden uyanıp gerçekleri görmeye başladığımda, çoktan toplumdan kopmuş ve karanlık bir dünyaya dalmıştım bile. Ama bir gün geldi, hayallerimin şeklini ve yönünü değiştirdim. Karanlıklardan fırlamış bir ok gibi yeniden toplum denen duvara saplandım. Ama işin tuhafı, ben hâlâ hayallerle yaşıyorum. Eski ve yeni hayallerim arasındaki tek fark, artık özgür olmam. Dilerim hapishanelerden benim gibi başka oklar da fırlar.

Aksonsefası

Ben Senin Cemaziyelevvelini Bilirim

EMİN KARACA

"ÖKÜZ" Okuruna Sunuş Yazısı

Türk basın tarihinin kitabını yazmaya gayret eden bir fukara yazar olarak önceleri "Cumhuriyet Olayı", "Milliyet Olayı" kitaplarımla iki tarihi, köklü gazetemizin yaşamöyküsünü hazırlarken; bir yandan da Türk basınında başlangıcından itibaren hava ve su kadar gerekli bir nesne olan "kalem kavgaları"nı toparlamaya çalışıyordum. Nihayet bu uzun yılların çalışması, geçtiğimiz Şubat ayı ortalarında kitap olarak ürününü verdi: "Türk Basınında Kalem Kavgaları" (Ben Senin Cemaziyelevvelini Bilirim) - GENDAŞ Yayınları Şubat 1998, 416 sayfa.

Projeden haberdar olan Cezmi kardeşimden bir duyum aldım geçen yıl. "Kalem Kavgaları..." kitap olma hızına doğru ilerliyordu. Metin Üstündağ arkadaşımız kimi bölümlerinin "Öküz"de yayınlanmasını arzuluyormuş. "Peki" dedim, ama bir türlü görüşmeyi denk düşüremedik. Geçen 14 Haziran pazar günü. Artık terkedilen "Babıali"nin mutlu ve kutlu günlerinden biri. Metin Üstündağ'la karşılaştık. Metin; "Hocam kitapta yer almayan, özellikle son dönemlerin kavgasını Öküz'e yazsana" dedi. "Peki" dedim. Mesleğimizin önemli kişiliklerinden Nezih Demirkent üstadım, Dünya'sındaki "Salı Yazıları"nın 24 Şubat 1998 günlüsünün notlarında kitabımı değerlendirirken: "Emin Karaca yeni bir kitap yazmış: Türk basınında kalem kavgaları. Herhalde bir kaç cilt olacak bir eser olmalı. Nedense Karaca özetlemeyi tercih etmiş ve tüm kavgaları bir kitapta toplamaya gayret etmiş, buna rağmen önemli bir belgesel olduğu aşikar" diyordu. Doğruydu, Türk basınında kalem kavgaları bir kitaba sığacak kadar değildi... Şimdi kitaba sığmayan devamıyla karşınızdayım...

Bir "Toplu Tecavüz"ün Neden Olduğu Kavga...

* Ortaköy'deki tecavüz olayından sonra Radikal'in yazarı İsmail Hakkı "Feminist Zarganalar, Efemine Yazarlar" yazısıyla Perihan Mağden'in tepkisini çekiyordu. Pazartesi dergisindeki yazısında Perihan Mağden İsmail Hakkı ile Hıncal Uluç'u "Dangalaklar Konfederasyonu" olarak niteliyordu...

* Bunun üzerine İsmail Hakkı, Radikal'deki yazısında Perihan Mağden'e "Pespaye Mesture" adını takıyordu. "Pespaye": Payesi düşük, Derecesi aşağı. Bayağı, alçak. Soysuz anlamlarına; "Mesture" de açık gezmeyen kadın. Namuslu kadın anlamlarına geliyordu...

1998 ilkbaharında bir gün "medya" tarafından dünya ayağa kaldırıldı: Ortaköy'de üç kadına tecavüz edilmişti. Kısa sürede "tecavüzcü" erkekler birbiri peşisıra yakalanıp adaletin aslan pençesine teslim edilirken, "medya" da neredeyse ikiye ayrılmıştı. Bir bölümü; "medya" etiği açısından, tecavüze uğradığı iddia edilen kadınların adsoyadlarının başharflerini ve suretlerini gözleri bantlı verirken, bir kesimi de inadına herşeyi apaçık ederek, hatta kadınların "o yolun yolcusu" olduklarının altını çizmekten çekinmiyordu.

Dolayısıyla "medya"nın feminist kalemleri (ya da görselindeki suretleri) ve karşıtları hemen karşı karşıya gelmekte gecikmedi...

"Radikal" gazetesinin köşe yazarlarından Perihan Mağden "mağdureler"le bir röportaj yaparak, yaşanan bu çirkin olayda "feministler" olarak yanlarında olduklarını belirten yazılar yayımladı.

Bundan sonra "mağdureler"den biri, Reha Muhtar'ın haber spikerliğini yaptığı bir televizyon kanalında salya sümük ağlayarak başına gelenleri anlattı...

Tecavüz zanlısı erkekler paşa paşa hapisane koğuşunda yatar, tecavüze uğradıkları iddia edilen kadınlar "mankenlik" mesleklerini icra edip giderken, geçen Haziran ayı sonlarına doğru ilk duruşmaları yapıldı. İşte ne olduysa bu duruşmadan sonra oldu. Aynı gazetenin iki yazarı birbirine girdi. Bu gazete "Radikal"; yazarları da "İsmail Hakkı" ve "Perihan Mağden"di...

Bir "tecavüz" davasının ilk duruşması neden, niçin Türk basınının kalem kavgalarından en sonuncusuna (şu an için) sebep oldu? Ayağa kaldırılan kamuoyu önünde, olay tersine döndü de onun için... "Mağdure"lerden Hazal Sümer şikayetini geri alıp, arkadaşı Hülya Bilgin için; "Tecavüzcüleri çok iyi tanıyordu. Onları eve kendisi çağırıp, kapıyı kendisi açmıştı" deyince, tutuklu bütün "tecavüzcü" erkekler tahliye edilmişti...

İsmail Hakkı'nın Yazısı: "Feminist Zarganalar, Efemine Yazarlar"

19 Haziran 1998 Cuma günkü "Radikal"in ikinci sayfasındaki İsmail Hakkı'nın yazısının başlığı: "Feminist Zarganalar, Efemine Yazarlar" idi. İ.Hakkı; "Çekenler bilir. Feminizm aslında Babıali'ye yaramadı. Kim erkek, kim dişi karıştı." girişinin ardından, feministlere yönelttiği ağır eleştirilerden sonra konuyu Ortaköy'deki tecavüz olayına getiriyordu. Ve şöyle diyordu yazısında:

"İşte Ortaköy hikayesinde de böyle oldu. Beş altı genç "tecavüzcülükten" içeri atıldı. Tecavüz ettiklerini (edildiklerini olsa gerek, burada bir düzeltme hatası var!) söyleyen, Ortaköy'de adları ayyuka çıkmış üç sarışındı.

Üç kuruşluk tecrübesi olan bilir. Konu "namus" oldu mu, mesleği fahişelik olanların sesi ötekilerden gür çıkar. Nitekim yine gür çıktı. Ortaköy sarışınları kanal kanal dolaşıp ekranda ağladı.

İlgi alanları daha ziyade "tecavüz" ve mücavir faaliyetlerle sınırlı olan feminist zarganalara da gün doğdu. Bunlar çapariye atlar gibi atladı konuya. Hatta aralarından bazı bilgeler "Aman pes etmeyin e mi" diye ders verdi.

Feminist zarganalar efemine yazarlar

İSMAİL HAKKI

Çekenler bilir. Feminizm aslı Babıali'ye yaramadı. Kim erkek, kim dişi, karıştı. Neden? Çünkü erke[k]

Dangalaklar konfederasyonuna göre zaten tecavüz diye bir şey yok!

Mesele, "bazı" erkeklerin tecavüz meselesini anlayamamasında, işin vahametini

Pespaye Mesture'nin fikriyatı

İSMAİL HAKKI

Bilmem duydunuz mu? Pazartesi diye bir dergi var. Üçüncü hamur kağıda basılmış. Yani çitlembik külahı yapmak için ideal.

Şimdi bunun da bir yazarı var. Adı da P.M. Tam bilemiyorum ama, açılımı da Pespaye Mesture.

- İsveç'te bir tahişenin geceliği 5 bin dolar.

Burnu duyar duymaz kızlar ayaklarını... Tam kapıya doğru koşar adım yürürlerken profesör arkalarından bağırmış:

- Hey, nereye gidiyorsunuz? İsveç'e yarından önce uçak yok!

Bu P.M. (yani Pespaye Mesture), Ortaköy'deki tecavüz olayından dolayı suçlananlara 'tecavüzcü' diyor. Savcı bile 'tecavüz sanığı' derken, o infazını başta yapıyor. Sonra da insan hakkından, hukukundan dem vuruyor.

Ben yazımda asıl olarak bu 'ace

PERİHAN MAĞDEN

Giriş notu: Ortaköy'deki tecavüzlerle ilgili görülen mahkemede, Hazal Sümer'in şikâyetini geri alması üzerine sanıklar tahliye edildi, biliyorsunuz. Bu tahliye haberini alır almaz, konunun taraflarından İsmail Hakkı, organdaşlarının kurtuluşunu kutlamak üzere, Radikal'de 'Feminist zarganalar, efemine yazarlar' başlıklı bir yazı yayımladı. Her türlü edep, empati ve akıl fikrin karşı kıyısında yazılmış bu yazıya ve erkek mevzularının bir numaralı kalemşörü Hıncal beyabisine, ben de bir cevap döşenmek zorunda kaldım. Uzunluk/kısalık meseleleriyle uğraşmamak, ve kendimi tamamen rahat hissedebilmek için, bu yazıyı Pazartesi Dergisi'nde kaleme aldım. Kendi evladım

Hayatta 'düzey' diye bir şey var

PERİHAN MAĞDEN

7-8 yaşlarında bir oğlan çocuğunu alıp karşına 'fikir' tartışmasına giremezsin. Çocuk, diyeçileden çıkaracak bir şey yaptı;

az incelik, zekâ, esneklikle kaleme alınan yazılar. Adam günlerden bir gün yaşanmış, senin üstüne yazılar yazmış, bir de mağdurlarıyla röportaj yapmış olduğun GERÇEK bir TECAVÜZ vakası üstüne, inanılmaz öznellikte ve rezillikte bir yazı yazıyor. Sen kendi üstüne alınmamakta serbestsin; ama TECAVÜZ ciddî bir konu. Ve konu adına en azından celallenip bir yazı kaleme almamanın, imkân ve ih-

bir şey değil. Her şeyin lanmış, zayıf versiyonl yor. Hayvanlar alemini kıştıramayacağım ken buyla mazbut ve ma iş çıkışlarında teşhir parkın yolunu tutmasın Mesele, 'bazı' erke selesini anlayamam tini inatla kavra ma

Ne oldu sonra? "Mazlum" sarışınlar piyasa genişletirken, "zalim" tecavüzcüler kodese gitti.

Başka zaman "yargısız infaz"ı dilinden düşürmeyen feminist zarganalar, daha yargı kararını beklemeden, gençleri ırz düşmanı ilan etti.

E, peki, şimdi ne olacak? Öyle ya, kızlardan biri kalktı, bunların hepsi tezgah, dedi. Adamlar da dışarı çıktı.

Dışarı çıktı ama, "tecavüzcü" damgası ömrübillah silinmemek üzere alınlarına yapıştı. Bu zargana feministler ve onların efemine işbirlikçileri acaba bu damgayı silebilecek mi?

Bu zarganalar var ya bu zarganalar, Kumkapı olayında da Zeynep Uludağ'ı şişirmişti. Zeynep'in şimdiki hali malum. Bilmem hâlâ ders olmadı mı?"

Perihan Mağden'den "Dangalaklar Konfederasyonuna" saldırı...

İsmail Hakkı'nın bu yazısından günler sonra Perihan Mağden 4 Temmuz 1998 Cumartesi günkü "Radikal"deki köşesinde, "Bir gün bana sormadın" başlıklı yazısının girişinde şu anımsatmayı yaptı:

"Giriş notu: Ortaköy'deki tecavüzlerle ilgili görülen mahkemede, Hazal Sümer'in şikayetini geri alması üzerine sanıklar tahliye edildi biliyorsunuz. Bu tahliye haberini alır almaz, konunun taraflarından İsmail Hakkı, organdaşlarının kurtuluşunu kutlamak üzere, Radikal'de "Feminist zarganalar, efemine yazarlar" başlıklı bir yazı yayımladı. Her türlü edep, empati ve akıl fikrin karşı kıyısında yazılmış bu yazıya ve erkek mevzularının bir numaralı kalemşörü Hıncal Abi'sine, ben de bir cevap döşenmek zorunda kaldım. Uzunluk / kısalık meseleleriyle uğraşmamak ve kendimi tamamen rahat hissedebilmek için, bu yazıyı Pazartesi Dergisi'nde kaleme aldım. Kendi evladım olduğu için söylemiyorum, sıkı bir yazı. Konuyla ilgiliyseniz, Pazartesi'nin Temmuz sayısını bayiinizden ısrarla isteyiniz."

"Kadınlara Mahsus Gazete - Pazartesi"yi biz de bir koşu gidip aldık bayiden. (Sayı:40, Temmuz 1998) 10 ve 11'inci sayfalarda Perihan Mağden imzalı "Dangalaklar konfederasyonuna göre zaten tecavüz diye bir şey yok!" başlıklı yazıyı gördük ve okuduk. Hıncal Uluç'la İsmail Hakkı'nın hedef tahtasına gerildiği Perihan Mağden'in yazısında özetle: "Mesele "bazı" erkeklerin tecavüz meselesini anlayamamasında, işin vahametini inatla kavrayamamasında yatıyor. Biliyorsunuz, bazılarında empati asla gelişmiyor, güdük kalıyor. Erkekler dünyasının yaygın fantezilerinden biri aslında tecavüze uğramaktan çılgınca zevk alan kadın. Bu hakikaten faşizan bir fantezi. Öldürülmekten zevk alan kurbandan, birkaç adım aşağıda; ama aynı merdivende." deniliyordu.

İsmail Hakkı'dan Perihan Mağden'e Yeni İsim: "Pespaye Mesture"

İsmail Hakkı da bizim gibi bir koşu gidip bayiiden hemen bir Pazartesi dergisi almış. Perihan Mağden'e 5 Temmuz 1998 pazar günkü "Radikal"de bir cevap döşenmiş. Başlığı şöyle: "Pespaye Mesture'nin fikriyatı." Yazının ilk başları da şöyle:

"Bilmem duydunuz mu? Pazartesi diye bir dergi var. Üçüncü hamur kağıda basılmış. Yani çitlembik külahı yapmak için ideal.

Şimdi bunun da bir yazarı var. Adı da P.M. Tam bilemiyorum ama, açılımı da galiba Pespaye Mesture.

Bu Pespaye Mesture hakikaten iyi bir yazar. Çok iyi küfür ediyor. Tavan arasında bir ay kalmış fare leşi gibi kokusu ta burnuma kadar geliyor.

Geçende bir yazı yazmış bu Mesture. Yazısının bir kaç sayfa arkasında da

"Anal seksin yararları ve zararları" konulu bir yazı çıkmış. İşte bu yazıdan önce yazıldığı için ona önsöz zannettiğim Pespaye Mesture yazısı meğer başlıbaşına bir makaleymiş.

Dediğine göre, siz onun yazısını okurken Amerika'da bir ya da iki ya da üç kadın tecavüze uğramış.

Hadi ya, o kadar çok mu? Hepini toplasan bir cümle etmeyecek yazıyı bu kadar uzatırsa tecavüz sayısı da artar tabii.

Keşke bir cümlede bitirseydi."

İsmail Hakkı yazısının bundan sonraki devamında birbiri peşisıra yazdığı fıkralarla "Pespaye Mesture'nin fikriyatını" açıklıyordu.

Şimdi biz de biri Arapça ötekisi Farsça olan Pespaye Mesture'nin ne anlama geldiğini açıklayalım. Sabahat Alp / Ali Rıza Alp'in Büyük Osmanlı Lügati'ne göre "Pespaye" Farsça bir sözcük ve şu anlamlara geliyor: Payesi düşük. Derecesi aşağı. Bayağı, alçak. Soysuz. Aynı Lügat'a göre "Mesture" ise Arapça. "Setr" kökünden gelme bir sözcük. Anlamları da şunlar: 1-Setr edilmiş, örtülü, kapalı, perdeli, gizli. 2-Açık gezmeyen kadın. Namuslu kadın."

Gördüğünüz gibi İsmail Hakkı'nın kalem kavgasına tutuştuğu kişiye yakıştırdığı isim hem Pespaye hem de Mesture...

Perihan Mağden'in İsmail Hakkı'ya cevabı gecikmiyor, hemen ertesi günkü 6 Temmuz 1998 Pazartesi tarihli "Radikal"de yayımlanıyordu: "Hayatta "düzey" diye bir şey var".

Perihan Mağden, ilk önce 7-8 yaşlarında bir oğlan çocuğuyla yapılacak fikir tartışmasının beyhudeliğini ele aldıktan sonra, muhatabına getiriyordu sözü:

"Tabii gerçek hayatta durum bu kadar açık değil. Karşında bir adam, ona bir de köşe açılmış, yaşını başını almış olduğunu (yani 7-8 yaşında olmadığını) fotoğrafından çıkarabilirsin, oturmuş "mizahi" yazılar yazıyor. Yazılar iyi mizah yazılarının olması gerektiğinden fazla kin, fazla argo, fazla hınç içeriyor ve bu fazlalıklara orantılı olarak gereğinden daha az incelik, zeka, esneklikle kaleme alının yazılar. Adam günlerden bir gün yaşanmış, senin üstüne yazılar yazmış, bir de mağdurlarıyla röportaj yapmış olduğun GERÇEK bir TECAVÜZ vakası üstüne, inanılmaz öznellikte ve rezillikte bir yazı yazıyor. Sen kendi üstüne alınmamakta serbestsin; ama TECAVÜZ ciddi bir konu. Ve konu adına en azından celallenip bir yazı kaleme almamanın, imkan ve ihtimali yok. Bazı konularda 7-8 yaş zekasıyla küfür kafir, sözümona "mizahi" yazılar döşenmemekte de fayda vardır."

Bundan sonra Perihan Mağden, İsmail Hakkı'nın kendisi hakkında yazdığı yazıyı anımsatarak, cevabını da Pazartesi'deki yazısının sonuyla vermek istediğini belirtiyordu:

"İsmail Hakkı'nın pazar günü Radikal'de yayımlanan, şahsımı hedef alan, fevkalade düzeysiz, agresif ve regresif "yazıktırmasını" görme talihsizliğine uğradıysanız, konu üstüne Pazartesi Dergisi'nde yayımlanan yazımın son kısmıyla bitirmemi mazur göreceğinizi umuyorum."

7 Temmuz'dan itibaren tarafların sütunlarında konuyla ilgili bir şey görünmeyince, bir toplu tecavüz olayının neden olduğu aynı gazetenin iki yazarı arasındaki kavga da

Londra'da konuşulan, sinema dünyasından son haber, büyük aktör Lawrence Olivier'ın oğlu Tarquin Olivier'ın çekmeyi planladığı Atatürk hakkındaki filmle ilgili. Bu filmi çekmek onun için zor olacak gibi görünüyor.

Londra'dan Bir Ses

PAUL STRATHERN

İşte şimdi başım fena halde dertte! Temmuz sayısındaki yazımda, Fransa Dünya Kupası'nda finale kalırsa Leman Cafe'de herkesin gözü önünde bir çift krampon yiyeceğime söz vermiştim. Öyle görünüyor ki İstanbul'a bir dahaki gelişimde oldukça sıkıntılı anlar yaşayacağım. Sanırım işe bu akşam bir çift terlik yemekle başlasam iyi olacak.

Hepimizin bildiği gibi, İngiltere Dünya Kupası maçlarında eski düşmanı Arjantin'e yenildi. Son günlerde Londra'da ağızdan ağıza dolaşan hikayeden de anlayacağınız gibi bunu kabullenmek hiç kolay olmadı.

Maçtan sonra bir İngiliz ve bir Arjantinli kafa kafaya çarpışmışlar. Adamların burnu bile kanamamış ama arabalar hurda. İkisi de güç bela arabalarından çıkmışlar. İngiliz, "Mantıklı olalım..." diye başlamış ki, "Elbette", diye sözünü kesmiş Arjantinli. "İkimiz de uygar, aklı başında insanlarız. Sırf biz sizi yendik, bir de üstüne çarpıştık diye kavga edecek halimiz yok."

"Çok haklısın." diye cevap vermiş İngiliz. "Gel de dostluğumun göstergesi olarak sana bir içki ikram edeyim."

İngiliz, hurdaya dönmüş arabasında, kazadan mucize eseri sağlam olarak kurtulmuş cin şişesini bulup Arjantinli'ye uzatmış.

Arjantinli şişeyi dikip birkaç yudum içtikten sonra teşekkür edince, "Önemli değil", diye cevap vermiş İngiliz. "Hadi bir fırt daha al."

Uzunca bir fırttan sonra şişeyi tekrar İngiliz'e uzatan Arjantinli, "E hadi sen de iç biraz." demiş.

"Sağol dostum." diye cevap vermiş İngiliz. "Ben asıl polis olay yerine gelip raporunu tuttuktan sonra içeceğim."

Londra'da konuşulan, sinema dünyasından son haber, büyük aktör Lawrence Olivier'ın oğlu Tarquin Olivier'ın çekmeyi planladığı Atatürk hakkındaki filmle ilgili. Bu filmi çekmek onun için zor olacak gibi görünüyor, çünkü başrol oyuncusu olarak seçilen Antonio Banderas, "Yunanlılar ve Ermeniler'den aldığı büyük tepki" yüzünden projede yer almaktan vazgeçti bile.

Tarquin'in 20. yüzyılın en başarılı aktörü olarak bilinen babası Lawrence Olivier, öyle kolay vazgeçenlerden değil. Tarquin, ölümünden bir yıl önce seksen yaşındaki babasını görmeye gittiğinde on-

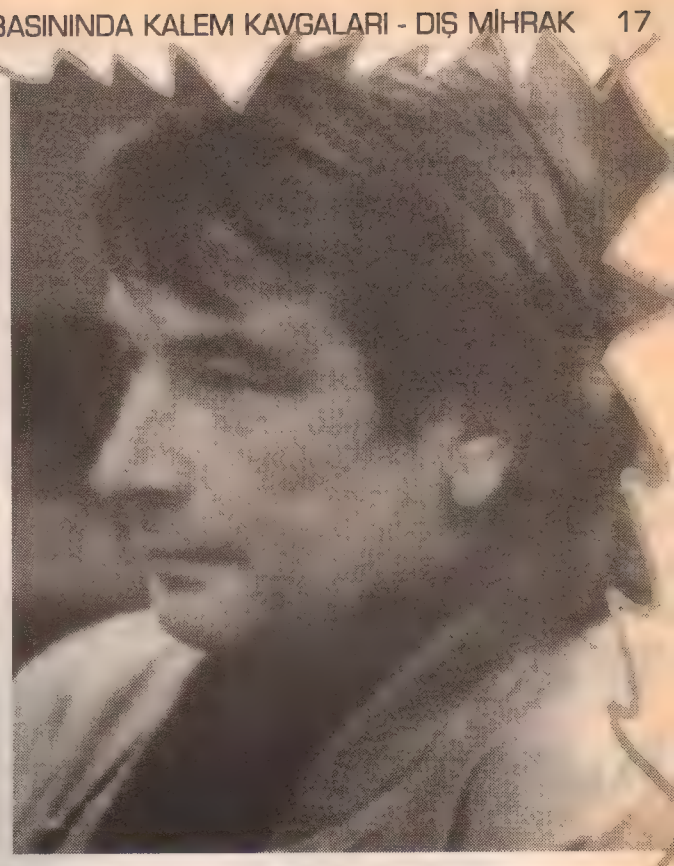

"Sence Atatürk'ü en iyi kim oynar?" diye sormuş."BEN! BEN! BEN!" diye haykırmış yaşlı adam. "Meslek hayatım boyunca oynadığım en büyük rol olacak!"

dan bu film hakkında görüşlerini almak istemiş.

"Sence Atatürk'ü en iyi kim oynar?" diye sormuş.

"BEN! BEN! BEN!" diye haykırmış yaşlı adam. "Meslek hayatım boyunca oynadığım en büyük rol olacak!"

Tarquin, günün geri kalan kısmını, yaşlı babasını bu fikrinden caydırmaya çalışarak geçirmiş.

Dünya Kupası'nın artık iyice sıkıcı olmaya başladığını düşünüyorsanız, işte size bir sanat haberi: Çağdaş besteci Dick Higgins'in "Bin Senfoni" adlı eserinin bestelenme şekli, akıllara durgunluk verici.

Higgins, bin sayfayı sıralayıp bir makineli tüfekle kağıtlara ateş etmiş, sonra da müzisyenlere kurşun deliklerinin nota olduklarını farz ederek çalmalarını söylemiş.

Sert bir eleştirmene göre Higgins'in bu müziğini dinlemek yerine müziğin bestelenmesi sırasında çıkan sesleri dinlemek çok daha fazla haz verici olsa gerek.

Son olarak da özellikle restoranlarda garson olarak çalışan insanların çok ilgisini çekecek bir şeyden bahsedeceğim. 1'in 2'ye eşit olduğu kanıtlandı, ve siz bu matematiksel ispat sayesinde müşterilerinizden ödemeleri gereken paranın iki katını alabilirsiniz. Hemen boş vermeyin, çok basit bir işlem:

a=b

Eşitliğin her iki tarafını a'yla çarpıyorsunuz:

$a^2=ab$

Her iki tarafa a^2-2ab ekliyorsunuz:

$a^2+a^2-2ab=ab+a^2-2ab$

Basitleştirirsek:

$2(a^2-ab)=a^2-ab$

Sonuç 2=1

Eğer gittiğiniz restorandaki garson bu ispatı kullanarak sizi hesabınızın iki katına ödemeye ikna etmek için uğraşırsa, ona hemen yaptığı işlemlerin can alıcı noktasını hatırlatabilirsiniz. Eminim hepimiz fark etmişsinizdir ki:

a=b ise,

$(a^2-ab)=0$ olur.

Yani son işlemde rakamı 0'a bölmek zorundasınızdır ve sonuç yine 0 olur. Acaba vergi memurunun bu ispattan haberi var mıdır? Denemeye değer.

Çev: Handan Hazar

Benim için hayat hep yazının önünde aktı. Hayatta herşeyi yazıya tercih edebilirim. Yazdığım metni yarıda kesip hayat bana neyi emrediyorsa onu yapabilirim.

Şimdi Sığındığım Tek Şey Kurgusuzluk

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

"Ne iş yapıyorsunuz?" ya da "çalışıyor musunuz?" diye soranlara "Yazarım" diyorum. Ardından akıllarından geçenleri okuyorum. "Yazmak çalışmak mıdır? Yazmak bir iş midir? Sen mi yazarsın? Ne yazarsın?" Bu sorular kimilerinin dilinin ucuna gelmiyor. Dilinin kemiği olmayanlar ise ne yazdığımdan, yazarak ne kadar para kazandığıma, çocuk kitabı mı yazdığıma hatta yazarlığın ikinci işim olup olmadığına kadar herşeyi soruyorlar. Ama ben antrenmanlıyım. Hiç gol yemiyorum.

Ben yazarım. İşim yazmak. Ne tuhaf değil mi? Uzun yıllar kendimi yazar olarak hissetmemek için çalışma masası kullanmadım, kurmadım. İlk kitabım Hanene Ay Doğacak'ı yerde ve mutfak tezgahında yazdım çünkü o zaman yemek masam bile yoktu. O yaz şiddetli sırt ağrıları çekiyordum ve yazmaktan yoruldukça sırt üstü yere uzanıyordum.

Hanene Ay Doğacak'ın içinde bir mektup gizlidir. O yaz böyle bir şeyi yapacak kadar gençtim; 18 yaşındaydım. İnsan ancak 18 yaşında bir insanı çok sevdiğini düşünüp o yaşın enerjisiyle bir mektubu koymak için zarf niyetine bir kitap yazar.

Artık zarf niyetine kitap yazmıyorum. Ama inanın ilk kitabımı yazdığım günkü heyecanla bir solukta yazmak isterim. Varsın cümleler kırık dökük olsun. Hep Hanene Ay Doğacak'ın dörtte üçünü yazdığım o günkü gibi yazmak isterdim. Ama artık bir solukta "Yazarım" diyorum. Üstelik bir çalışma masam var. Yazdığım metinleri defalarca okuyup düzeltiyorum. Yani artık yazmayı öğreniyorum.

Şimdi sığındığım tek şey kurgusuzluk. Yazmaya oturduğumda ne yazacağımı ince ince bilmem. En şahane kahramanlar ve diyaloglar bu bilinmezlikte ve kurgusuzlukta doğar. Ne yazacağımı düşünmem. Yazdığım metnin belkemiği, özü diyebileceğim olaylar yazarken patlak verir. Yazarken akıntıya kapılmış kütük gibi sürüklenirim. Sonra o akıntının yerinden kıpırdatamadığı bir çamur yığınına saplanırım. Yazmayı öğrenmekten kastım; delirmiş gibi yazdıklarımı akıllı zamanımda düzenlemek. Yani o akıntının çevresine duvarlar örüp çamur yığınını istediğim yere yerleştirmek.

Yıllarca insanlar "Çalışma masam nerede?" diye sordular. Sırf onların dilinden kurtulmak için kendime bir çalışma masası kurdum. Oysa oldum olası yazmanın o törensi havasından nefret etmişimdir. Çalışma masamı evde istediğim gibi döküp saçabileceğim tek coğrafya olarak benimsedim. Ben şekerliği, kalemliği, hatta bir masa örtüsünü bile aşkla seven birisi olduğumdan masamı da sevmem zor olmadı. İnsanın bir masası olunca yazma zamanının da olması gerekiyor. Daha doğrusu çalışma masası yazmayı bir iş haline getiriyor. Oysa yazmak bir hayat biçemidir(!) Baba torik yazarlar hep böyle derler ya.. Ne mutlu onlara ki bir hayat biçemleri var.

Benim için hayat hep yazının önünde aktı. Hayatta herşeyi yazıya tercih edebilirim. Yazdığım metni yarıda kesip hayat bana neyi emrediyorsa onu yapabilirim. Baba torik yazarlar bu durumu yazıya saygısızlık addedebilirler. Oysa hayat yazıyı da kapsar. Önemli olan hayata karşı yamuk yapmamanızdır. Bilirim ki yazdığım metin beni olduğu yerde bekler. Ben aynı enerjiyi yüklenip onun başına yeniden çökebilirim. Ama hayat, filozof kamyoncuların muhteşem kamyonlarının arkasına nakşettiği gibi "Su gibidir, akar gider". Belki de bu yüzden yazı için kendimi paralamam. Yani günde beş sayfa yazmadan masadan kalkmam, her gün bir sayfa yazmazsam gözüme uyku girmez değil. Ben de bu durum daha farklı. Bazen delirecek gibi olup yazıya kapandığımda uyumayı ve susamayı unutabilirim. Ama yine de yazıda bir disipline sahip değilim. Disiplin denilen şey kanıma işlemedi gitti. Üstelik vücudum disipline karşı bir panzehir bile geliştirdi: Uyku...

Uykuyu çok severim. Yedi Uyurlar ya da Virginia Woolf'un Orlando'su gibi deliksiz uykularım vardır. Biraz önce dediğim gibi bu durum disipline karşı panzehir olarak gelişti. Yetişeceğim bir yer, varacağım bir menzil varsa uykuyla savaşmaya başlarım. Verdiğim sözlerde, uykuyu yenik düşürdüğüm zorlu bir savaştan çıkma pahasına da olsa dururum. Yazın güneş ateşe döküldüğünden fazla uyumam. Ama kışın inlerine kıvrılıp göğsü huzur içinde inip kalkan hayvanlardan farkım yoktur.

Yazı ve sıcağı çok sever, hiç şikayet etmem. Yazma mevsimim de yazdır zaten. Nedense yazıya ilişkin en parlak fikirlerim yazın dal verir. Pek çok insan böyledir muhakkak. Yine de ben yaza ilişkin sevgimi herkesten daha özel görüyorum.

Günlerim sakin ve huzurlu geçiyor. Yaşı kemale ermiş yazarlar gibi konuştuğumun farkındayım ama böyle: Günlerim huzurlu ve sakin. Günlerce aynı şeyleri yaparak yaşayabilirim. Sonra bir gün köşelerini gidip geldiğim üçgenin dışına çıkarım. Sürekli aynı şeyleri yapmak bana huzur verir. Sanırım bu pek çok insanın "rutin" deyip burun kıvırdığı bir şey. Bana kalırsa rutin güzeldir. Çünkü bir gün mutlaka o rutini kıracak bir olay cereyan eder, apışıp kalırsınız. "Sudan çıkmış balığa dönmek" rutinden yaka silkip bir başka düzene geçtiğinde ne yapacağını bilemeyenlerin uydurduğu bir laftır. Hayatımda fazla hareket istemem.

Ama şu günlerde herkes ayak par-

maklarını görmemi engelleyen göbeğime bakıp, "Yakında hayatın çok hareketlenecek" diyor. Bir bebek bir rutinden ve yeni bir kokudan başka hayata ne getirebilir ki... Uyuyacak, uyanacak, altını pisletip acıkacak, hep ilgi isteyip belki çok sevgili uykumu bir kılıç darbesiyle bedenimden ayıracak. Ben minicik bir şeyi büyütmeye çalışacağım. Yıllarca her şeyim bu olacak.

Hemcinsim yazarlar beni kötü bir sona hazırlar gibi "Yıllarca yazmayı unut" diyorlar. Ben de, "Bir bebek en güzel romanı yazmaktan daha önemli ve güzeldir" gibi klişe bir cümle döktürünce de kendimi avutuyormuşum gibi gülüyorlar. Belki öyledir. Kendimi avutuyorumdur. Ama ben bir bebekle birlikte başka bir hayata iniş yapmaya, o hayatta sabun, kaka ve süt kokularıyla yaşamaya razıyım. Deli köpeklerin doğurduktan sonra sakinleşip huzura ermesi gibi doğumun ve analığın kadını yatıştıran bir şey olduğunu düşünüyorum.

Bazı kadınlar ruhlarında "anne olamaz" ibaresi taşıyorlar. Onları anlıyor hatta çok seviyorum. Çünkü hiç bir şekilde analığa yatkın değil, istekli değil iyi ve hoş bir insan ama ana olacak kadın değil. Ben; mesleğim, hayatım, kariyerim diye ortada dolaşan kadınları anlamıyorum. Bir kadın kendisini analıktan nasıl mahrum bırakabilir? Bunu hayat becerdiyse ne büyük talihsizlik! Yine de fazla saçmalamamalıyım. O meslek aşkı, hırsı, tayyörleri giyip savaşa katılmak ne menem bir şeydir bilmiyorum. Çocuk sahibi olmadığı için Virginia Woolf'un bile pişman olduğunu göz önünde bulundursak bir yazar için anne olmak cehennemin dibi değil.

Tabii anne olunca cennetin de ayaklarımın altına serilmeyeceğinden eminim. Hiç bir metnimin, kitabımın hatta kendimin bile akıbetini merak etmiyorum. Ama yakında hayatım boyunca merak edeceğim bir varlık geliyor. Sorumluluk ve "ağlarsa anam ağlar" dedikleri şey bu olsa gerek.

Benim çocukluğum fena geçmedi. Eğlenceli bir ailem vardı. Babaannem, dedem, babamın büyükannesi ve dul teyzesi, benim amcalarım ve babamın amcası... Bana pek çok hikaye hatta şimdi yazmakta olduğum romanı hediye ettiler. Şimdi çevremde böylesine renkli insanları göremiyorum. Onlar güneşin altında dolaştıkları için kuyruklarındaki renkler seçilen kertenkeleler gibiydiler. Oysa şimdi herkes bir gölgeye sığınıp hayatla ilgili hesaplar yapıyor. Dolayısıyla herkes bir karaltıdan ibaret. Çocukluğumun büyük bir bölümünü böylesine kalabalık bir ailenin içinde geçirmiş olmama rağmen kalabalığı sevmem.

Oysa medya başımızda kalabalık yapıyor. Her gün yeni bir insan takdim edilip evimizden birisi olup çıkıyor. Ve o medya bir gün hepimizin karşısına çıkabilir. Kendinizi medya sayesinde, bir anda tanıdığınızdan, bildiğinizden çok farklı birisi olarak görebilirsiniz. Şehrin ve çevresini kuşatan o kulelerde ölüm kararınız alınabilir sizi bir günde hedef tahtası gibi manşete çakabilirler.

Medya, özellikle televizyonlar karşısında hepimiz tahta parçasına raptiyelenmiş kurbağalar gibiyiz. İç organlarınızı görme pahasına bir parça eterle bayıltılıp, merak giderilince ölüme terk edilebiliriz. Medyanın bir kitap, yazar ya da şahsiyet üzerine zaman zaman yoğunlaşan ilgisini ben ilkokulda yaptığımız bu canice kurbağa deneyine benzetiyorum.

Üzerinde çalışmakta olduğum kitabım için ciddi ciddi fizik öğrendim. Bu beni çok eğlendirdi. Ama yine de hayal gücümün yazdıklarıma daha fazla katkısı oldu. Bir metni oluşturmak için bilgiye ihtiyaç duymak bir ateşi solukla büyütmek gibi. Ateş çok küçükse, hayal gücünüz kıpırtısızsa soluğunuzla, öğrendiklerinizle ateşi söndürebilirsiniz.

Çok garip, bilim fizik filan deyince aklıma annem geldi. Annemin bilimle ilgisi kardeşimin takip ettiği Bilim Teknik dergisinden ibaret. Dolayısıyla kendi halinde bir ev kadını olan annem, zaman zaman uzayın genişlemesi, yıldızların un ufak olması üzerine şaşırtıcı bilgilerini karıştırarak da olsa ortaya döküp herkesi dumura uğratır. Annem geçen gün okuduğu bilimsel bir yazıya dayanarak kitabımı hemen bitirmemi tembihledi. Çünkü hamileliğin son dokuz haftasında beyin küçülüyor, IQ düşüyormuş. Kafam hâlâ basıyorken kitabımı bitirmeliymişim. Annemin bu nasihatine günlerce güldüm ama şimdi ona hak veriyorum.

Hemcinsim yazarlar beni kötü bir sona hazırlar gibi "Yıllarca yazmayı unut" diyorlar.

Maske ve Ayna

YILMAZ ARSLAN

aynada dikiş izleri; çarşıları kuşatan
bir şairin darmadağın sözleriydi bu...

susarsa ölürdü anne, kuğu ve dağın mirası
yanardı pamuğu, kelebek görüntüleme seanslarında
kameraların, otellerin ve şık elbiselerin...

"bana oyun etme!" dediğin ilk gün
maskesini soyundu hayat; onardı
yaralarını ayna...

bir tarçın kokusu düştü mumun fitiline
bir kırgınlık, bir de ilk gençlik aşkı

kendimizi unutup aldatarak; ışıktan,
panayır yeri ve şaşkınlıktan sonra
bunu ciddi ciddi sordun onlara:
-ölüm de olmasa, paylaşacağımız ne vardı başka?

vakit sonsuz: elma'sı çürüktü hayatın
"hoşça kal!" dedin, yanıbaşındaki göl'ün kumaşına

yankın, her yangında bir daha söylenen
o şarkıydı: hiç unutmadım!

Bağcılar'98

Sevdiğim Kadın Adları Gibi - 1

Yasemin

AKGÜN AKOVA

çimenlerin içinde bekledim seni sırtı dikenli bir böcek gibi
orkidelerin arasında kara nanelerin fesleğenlerin
kardelenlerin köklerinde
ve yapraklarında
arıların ayak izlerini kaşıyan gelinciklerin
sonra Yasemin, güzelim, senin son yaprağın aşktı
aşktı aralık kapılara anlattığın
çıkıp gitmelerin aşktı
aşktı dönüp gelmelerin
sonra Yasemin, güzelim
likenli kayaların üzerine adını yazdım
ve okuma yazma öğrettim kertenkelelere
sersem gibiydiler, yeni uyanmışlardı kış uykularından
sarı saçlarından söz edince onlara, ilkbahardan dayak yedim
çünkü hem annen hem babandı ilkbahar
allahtan arkadaşım yaz vardı, çok yakındaydı, geldi beni kurtardı
yaşadığın bütün evleri bir bir gezdim o yaz
ebene teşekkür ettim doğduğun evin bahçesinde
"bir zeytin dalına benziyordu elime aldığımda,
sonra birden bir çiçeğe dönüşüverdi,"
dedi ve sordu,
"yeniden zeytin dalı mı oldu yoksa?"
sonra Yasemin, güzelim
taşbebeğine yeni elbiseler giydirdim
ahşabını kokladım merdivenlerinde bakıştığımız evin
ve bir avuç yem bıraktım havuzun yanına ardıç kuşları için
sonra Yasemin, güzelim
kendimi de bıraktım orda
yitirdiğim
ve yitireceğim bütün kadınlar için

sonra Yasemin, güzelim, senin son yaprağın aşktı
aşktı uçmak ve konmak
varmak ve dönmek aşktı
memelerinin arasından
bulutlara tırmanan
bir çocuk olarak duruyor aşk
bugün bile
belleğimde

'Sivil Şiir'in usta, ilginç ve cins bir şairi olarak Cemal Süreya'yla 1987'de bir söyleşi yapmıştım. "Üstü Kalsın" diyerek ölen Cemal Süreya; bilindiği gibi, 1956'larda Ankara'da Pazar Postası'nda beliren; İstanbul'da kendisinin Papirüs'ünde ve Memet Fuat'ın Yeni Dergi'sinde süren ve yaygın bir kullanışla 'İkinci Yeni Akımı' çerçevesinde, kimilerine göre ise akımın başında sayılmaktadır. Ben 'Parasız Yatılılar'ın çıkardığı ve 'Negatif' gerçeklikler ve 'Antonallik'ler üzre de iş işleyen ve sahici bir 'Sivil Şiir' serüvenini yaşayan 'İkinci Yeni'ye, özel olark 'Sıkı Şiir' diyorum, o başka. Temel olarak 'İkinci Yeni'; 'Sıçrama' (mutation), "Kakışma' (disonance), 'Bakışımsızlık' (dissymetri) ve 'Batınîlik' (esotérisme) ile iç içedir. Kısacası; 35-40 yıldan beri, Türkiye'de bir 'Aykırı Dal' olarak sövgülerle tartışılan ve insanla ilgili her bir şeyi kurcalayan ve bu arada Lobaçevski geometrisinden de (Rieman da olabilirdi; yani çok boyutlu uzay geometrileri) 'Kazık' sorular sorabilen 'İkinci Yeni'; o güne kadarki şiiri teper ve zamandaş 'Şiir toplumu'nu yıldırır ve dinmez bir fırtına çıkarır. 'Çırılçıplak', 'Başıbozuk' ama albildiğine de 'Uygar' anlamını içeren ve sahiden 'Sivil Söyleşi'yi, Berlin'den göndererek yayımlıyorum.

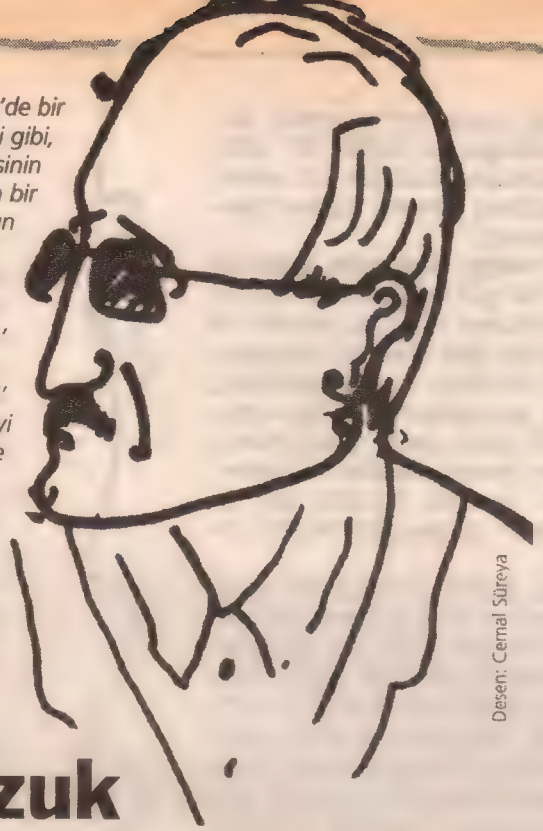

Desen: Cemal Süreya

Cemal Süreya'yla Çırılçıplak, Başıbozuk ama Uygarca

ECE AYHAN - CEMAL SÜREYA

E.A.- *Yalnız 'Sıkı Şiir'de değil, bütün tarihte 'şiirin kâhyası' çoktur galiba?*

C.S.- Evet, şiirde kâhya sayısı şair sayısından fazla. Herkes şiirden anladığını sanıyor. İşin ilginç yanı, bir noktaya kadar anlıyor da. Herkes ressama, müzisyene hayran; onların işine karışmıyor. Ama tutup şaire yol gösteriyor. Bunun iyi yanı da yok mu? Şiir ülkemizde herkesin işi olmuş. Şiir üzerine laf yürütenler sevimli değnekçilerdir. İşlerini açıktan açığa yaparlar. Bir de senin dediğin "gizliden gizliye kâhyalar" var. Onların sayısı çok az be!

E.A.- *Genel tarihle bir özel tarih olan şiirin tarihinin çakıştığı ya da çatıştığı noktalar?*

C.S.- Çakışmayabilir. Gerçek şiirin önden mi arkadan mı geleceği kestirilemez.

E.A.- *Yandan da gelebilir verevine de... Kurgu? Her bir şey 'kurgu' değil midir?*

C.S.- Nasıl yani? Anlayamadım. 'Montaj'dan ne anlıyorsun? 'Montaj' sözcüğü kalitesizliği de çağrıştırmıyor mu?

E.A.- *Hayır onu demek istemem. Ben 'kurgu' sözcüğünü kullanıyorum. Şiir şiirde kalamaz, kalmamalıdır da, demek istiyorum.*

C.S.- Her şeyden şiire döne döne, şiirden her şeye çıkmak isteye isteye geldim. Teknoloji demeyelim benimki için.

E.A.- *Bence 'kurgu' sanatın, ama her türlü sanatın özüdür. Bunu derken de sinema sanatçısı Ayzenştayn'ı düşünüyorum:* Potemkin Zırhlısı*'nda taş arslanları bile kükretir.*

C.S.- "Sessiz duvarları itip yürüten" dizesini söylemiş Alevî şairini düşündürdü bu bana. Behçet Necatigil'in şiirindeki adam da parktaki arslanları görmeye gider. 'Kurgu' mu? 'Kurgu' sözü şiir için biraz uzak geliyor. Ama, o ki bir şeyin özüne 'kurgu' diyorsun, tamam. Yerinde durmaz 'kurgu'. Bir adı da "öylece kalmak" olmalı.

E.A.- *Caz?*

C.S.- Şiirimi şöyle özetlemeye kalkmıştım bir ara:

"Güneşten yırtılmış caz, kavaldan dökülen gökyüzü."

Tabii, bir yakıştırma bu, yaklaşık bir laf.

'İkinci Yeni' Kaç kez defnedilecek yahu!

E.A.- *Küçük tarih? Orta tarih? Büyük tarih? Sözgelimi, bütün Osmanlı tarihçileri, biliyorsun, sarışındır.*

C.S.- Bir tarih kitabı her şeydir benim için. Okumak için, bir anı kitabını, bir hayt öyküsünü romana yeğ tutarım. tarihi yalnızca dün olark düşünemiyorum. İnsan tek ayaklı olsaydı uçacaktı.

E.A.- *Müzik? Ben şiirden değil müzikten geliyorum.*

C.S.- Güneyde küçük bir koy var. Biri oraya şavklı mahşer otobüsleriyle gitmişti. O koy, o otobüsler, o şavk hayatın özüdür. Müzik daha da özüdür.

E.A.- *Benim hemen hemen dünyad en sevdiğim anlatılardan biri bir kroniktir: Yakın akrabam olan Alman şairi Heinrich von Kleist'ın Michael Kohlhaas'ıdır. Pire için yorgan yakmayı anlatır.*

C.S.- Pireyi yaksak daha iyi değil mi? Bunu diyorum ya ben de birkaç yorgan yaktım.

E.A.- *Her şairin bir Requiem'i yok mudur dünyada?*

C.S.- Requiem 'ağıt' demek değildir bence. 'Ağıt'ta ölüyü geri isteme var. Requiem uzlaşmadır. Ve ölen için önemlidir. Benimki sevinçli olmalı. Şöyle demeliyim: Benden bu kadar arkadaşlar, özür dilerim."

E.A.- *Türkiye'de şiirler sessiz çekilir. Ses sonradan (masada) eklenmiştir şiirlere.*

C.S.- Evet, büyük dublaj sanfçıları da yetişti ülkemizde. Terziler yetişti. 1940'lardan önce başka bir durum da vardı; önce ses bulunuyor, şiir sonradan geliyordu. Hatta önce kafiyeleri kâğıda geçiren, sonra şiirsel gövde duasına çıkan sanatçılar vardı. Üstelik Türkçede kafiye olanağı büyük değildir.

E.A.- *Sen şiirlerini önceki güzel şiirlere bindirerek uçuruyorsun gibi geliyor bana. Hani her şair belirli bir şiiriyle uçar ya.*

C.S.- Şiirde bir adamın yüzüyle, yanında durduğu ağaç eş zamanlıdır. Sesli de diyebiliriz. Kuzular için özel bir bölüm açar.

E.A.- *Sınırların zorlanmasından yanayım ben. Sözgelimi sınır çarpışmaları yapıyorum yapıyorsam ben, ama içeriye karşıdır.*

C.S.- İçeriye karşı, ama ne adına? Dışarısı?

E.A.- *Önemli olan bir Ortadoğu sesini yakalayabilmektir. Evet, şiirin böyle bir gizli köşegeni de var.*

C.S.- Ortadoğu sesi de Ortadoğu'nun sınırları zorlanmadan yakalanamaz. Bence Ortadoğu kavramı insanı bir yere götürecek bir kavram değil. Ama ses olarak, evet. Ses olarak da şansı büyük. Alarmış, yanan bir ses. Ortadoğu'da padişah, şah, kral, cumhurreisi, bir metinde betimlenmiş kızları aratır. Rönesans Avrupasında ise, sözgelimi Henri VIII evlenmek istediği kadınların portrelerini yapsın getirsin diye ressam Holbein'ı çeşitli ülkelere gönderiyordu.

1990

Akşamsefası

Senden Sonra Yalvar Yağmura

OKTAY TAFTALI

kimsesiz ölen birinin evini toparlar gibi
toplayacaksın kendini
becerebilirsen
kitapları karton kutulara koyacaksın
çiçekleri dağıtacaksın komşulara
hâlâ bakır kullanırdı o
bakırları yığacaksın gelişigüzel kapı önüne
kirlentleri solgun divan, masada mürekkep lekesi
ve eşikteki hasır
tutkulardan arı, erdemli bir hayatı anımsatır
artık bu sobayı kimse yakmayacak
duyulmayacak ateşin gürleyen sesi
çocukluk resimleri çıkacak konsolun gözünden
okul karneleri, terhis belgesi
bir tutam saçı annesinin
dalıp gideceksin
gençliğinde nasıldı o
annesinin sözünü dinler miydi
çok içer miydi komşuların düğününde
mahallede hangi kızı sevdi
yok yok
o ölümden alıyordu dirimsel kuvvetini
şimdi toprak oturana kadar bekleyeceksin
haydi yalvar yağmura
çünkü onun kimsesi yok
selvisi yok gölgesinde gömülmeye

Veda

İLHAMİ ÇİÇEK

güpegündüz kırıldı cam
penceremde veda
çınarın yaprağa anlattığından
gün-bütün bir ceset gibi
bahçede şimdi

penceremde yas
çekildi özsular içerlere
çokça cam kırığı kıyı ve duvarlardan
aştığı gün.

Mistik Gazoz

HAFIZ

Seni uyarmak isterim, gazoz da sayılıyor
ağza alınması sakıncalı sözcükler arasında
çocukluğu bile yeniden köpürtürdüm, ağzımın
suyu aka aka neler anlatırdım da sana:
"Mistik Gazoz"muş ha ha, kafa bulurdun onla!

Ne işler açtın şu yeşil gazozumun başına
saklar dururdum oysa bir soran bulunursa
kapağı açılmamış bir haylazlığı lıkır lıkır
boğazından yuvarlasın diye aramız ısınırsa

Etem Gazozu evet alamet-i farika, Kızlı
Sardalya gibi unutulmuş sinekli bakkallarda,
Cumhuriyet kızlarından mavi fiyonk saçında!
Şu Afyon Karahisar taş gibi yerinde de
garip bir dedem vardı şimdi toprak altında
maden suyu taşsa da geri getirmez onu

Maden suyu pek sakin, yeşil gazozum hayta
mistik olan çocukluk, gazoz ordan hatıra!

Önemli olan bir partinin iktidara gelmesi değil, parti yoluyla toplumdaki mağdurların, çete mağdurlarının, enflasyon mağdurlarının, YÖK mağdurlarının, savaş mağdurlarının örgütlü gücünün iktidara gelmesidir. O yüzden bizim hiçbir parti mitinginde partinin genel başkanının başbakan olacağı varsayımı üzerine slogan atılmaz, Başbakan Erbakan, Başbakan Yılmaz, Ecevit, Baykal gibi.

Ufuk Uras

ÖDP 1996 yılının 21 Ocak'ında karlı bir Ankara akşamında kuruldu. ÖDP öncesi sol siyaset, BSP olsun, Geleceği Birlikte Kuralım Girişimi olsun, bağımsız sosyalistlerin çabaları olsun, solun birlik projesi için uğraş verdi. ÖDP bitmemiş bir projedir, bir noktalı virgüldür. Bu memlekette bir sol dalga yaratmak için, bütün sol güçlerin yanyana gelmesi bir özlemdi ve bunu da büyük ölçüde başardığımızı düşünüyoruz. Üstelik bunu geleneksel ve yerleşik siyaset tarzından koparak gerçekleştirdik. Yani emir komuta zincirleri olmayan bir ÖDP kurduk. Nasıl bir siyaset tarzı istiyorsak, onu birlikte kotarabileceğimiz bir parti yapmak istedik. Önceden belirlenmiş bir teorik modele kendimizi uyarlamak yerine, umuda yolculukta kendi yolumuzu biraz da el yordamıyla bulalım dedik. 21. yüzyılın siyasetinin özgürlükçü bir siyaset olacağını düşünüyoruz. ÖDP yerleşik siyaset tarzından koparken; örneğin temsil edenle temsil edilen, kararları veren-kararları uygulayan ayrımlarını aşarak, alternatif bir siyaset tarzını denemeye başladı.

Önemli olan bir partinin iktidara gelmesi değil, parti yoluyla toplumdaki mağdurların, çete mağdurlarının, enflasyon mağdurlarının, YÖK mağdurlarının, savaş mağdurlarının örgütlü gücünün iktidara gelmesidir. O yüzden bizim hiçbir parti mitinginde partinin genel başkanının başbakan olacağı varsayımı üzerine slogan atılmaz, Başbakan Erbakan, Başbakan Yılmaz, Ecevit, Baykal gibi. 'Söz, yetki, karar, iktidar halka' anlayışı bizim bu tahayyülümüzü büyük ölçüde belirliyor. Yani 'üreten biziz, yöneten de biz olacağız' esprisi çerçevesinde bir tür iktidar olmayan iktidar.

Bir alternatif siyaset tarzının doğrudan bizim kişilik yapılarımıza indirgeneceğini de düşünmüyorum; çünkü kişisel ihtiras ve tutkular siyaset içinde hep vardır, ama sol siyaset büyük ölçüde evrensel birtakım değerlerden yanadır ve kendi menfaatlerinin, ihtiraslarının bile ötesine geçebilmek gibi bir erdemlilik olmalıdır. İnsanların eşit ve özgür olduğu bir dünya istiyoruz. Bunu, biz, gündelik hayatımızdan başlayarak yaratmak durumundayız, belirsiz bir geleceğe erteleyerek bugünü tüketmemiz mümkün değil. Yaşam-siyaset ilişkisi biraz böyle; siyaset yaparken, yaşamı siyasetin bir aracı olarak kullanıp, yaşamı siyasetin bir parçası haline getirdiğinizde o iş bitiyor. Ama yaşarken siyaset yoluyla yaşamı dönüştüreyim diye baktığınızda, siyaseti bir şekilde araçsallaştırmış oluyorsunuz; biz niyet ve mizaç gibi faktörlerin dışında bunun mekanizmalarını oluşturalım dedik. Dikkat ederseniz ÖDP bütün kongrelerinde delegelik sistemini kaldırdı, doğrudan demokrasiyi uyguluyor, bizim tüzüğümüz bu açıdan çok anlamlıdır. Geri çağırma hakkından tutun da kadın kotasına kadar birçok mekanizmanın oluşması çok önemli.

Kıta Avrupası'nda bile yeşiliyle, sosyalistiyle, feministiyle, antimilitaristiyle böyle bir gökkuşağı yapılanması çok kolay becerilemedi. Dolayısıyla ÖDP'de denediğimiz uluslararası düzeyde de solun ufkunu açabilecek özellikler taşıyor. 20. yüzyılın bir tekrarı hiç anlamlı değil, 21. yüzyılda, bir önceki yüzyılın bütün politik yaşanmışlıklarının eleştirel değerlendirmesini yapmamız gerek. Örneğin monolitik bir parti yapılanması içerisinde, her şeyin yukardan tayin edildiği, yurttaşların adeta modern teba konumuna düşürüldükleri bir siyaset geleneğinin hiçbir inandırıcılığı yok. Türkiye'de de dünya'da da bir siyasi inandırıcılık problemi bu yüzden yaşanıyor. Bir siyasi sahtekarlık sorunuyla karşı karşıyayız, hayatın her alanında da bunu görüyoruz. Bunu aşmanın yollarını üç kuşak; '68, '78 ve '88 kuşağı yan yana gelerek arıyoruz. İşte bir dönem politik muhalif olan **Mihri Belli**'lerden **Sadun Aren**'lere bir dizi politik şahsiyetin yanyana gelmesi çok heyecan verici.

ÖDP projesinin mutlaka başarılı olması gerek. ÖDP projesine halen dışardan bakan insanlar var. Sonradan 'keşke biz de katkıda bulunsaydık' diye serzenişte bulunmamak için kolları sıvamak gerek. Çünkü her zaman böyle tarihi bir fırsat yakalayamıyoruz. Bunu iyi değerlendirmemiz gerek. Seyirci konumundan çıkıp, nasıl bir siyaset, nasıl bir dünya tahayyül ediyorsak, ona şimdiden ulaşmak için davranmamız gerekiyor.

Bir kitapta okumuştum hoşuma gitti. 'Tahayyülün' bir h'si noktalı olanı varmış, bir de noktasız olanı. Tahayyül hayal kurmaksa, noktalı olduğu zaman hile yapmak anlamına geliyormuş. Dolayısıyla hilebazlarla, hayalbazların bir mücadelesi aslında bu dünya. O yüzden biz de buradan noktasız tahayyüller diliyoruz.

ÖDP Türkiye'de çoğulcu ve alternatif bir politik yaşamdan yana olan bütün eğilimleri içinde barındırıyor. Böyle bir politik kültürden yana olanlarla birlikte büyüyoruz. Yollarda afişler görüyorum. Mesela diyor ki; "siyaset bizim işimizdir" halbuki siyaseti iş olmaktan, meslek olmaktan çıkarıp, toplumsallaştırmak gibi bir politik perspektife sahipsek, siyaset kimsenin işi değil. İş olduğu zaman mesleki deformasyona dönüşüyor. Ben şu halimle bile bunu kendi içimde hissediyorum. Öğretim üyeliğini sürdürmeme karşın, birçok şeye ÖDP açısından bakmak insanın fikri zenginliğini hapishaneye sokan bir şey. O yüzden bizim kollektif yönetim dediğimiz mesele çok önemli. Eğer kendinize yönelik bir kurtarıcılık, bir dünyevi mehdilik misyonu biçmeye başlarsanız, diğer siyasetçilerden farkınız kalmaz. Bu çok tehlikeli. Bazı insanlar maalesef buna kapılıyorlar.

ÖDP çok zengin bir fikri potansiyeli içinde barındırdı, ama eylemlerini yaparken, kendisini bir şaka kutusu olarak tasarlamadı. Bütün yaptığı eylemler, bir toplumsal ihtiyaca karşılık düşüyordu. Biz 'Ne Refahyol, ne hazırol!' dediğimizde, ya da 'Ne Sam, ne Saddam' diyerek savaş karşıtı Ankara-İncirlik yürüyüşünü yaptığımızda, bu sözler toplumdaki ruh haline denk düştüğü için karşılığını buldu. Yoksa birileri oturup masa başında proje üretmiyor. Bu sadece ÖDP açısından da geçerli değil. Kamu çalışanları mücadelesi, Cumartesi Anneleri de böyle oldu. Medyanın dili siyasetin dilini tayin etmeye başladığında, bunların içi boşalmış hale geliyor. Bu tuzağa kapılmamak, medya üzerinden siyaset yapmamak gerekiyor.

Biz bugün Anadolu'nun her tarafında sol bir dalga yaratıyoruz, geçenlerde Erzincan, Kars, Ardahan taraflarındaydım. Binlerce insan dipten gelen bir dalgayı oluşturuyorlar. Bunun medyada bir karşılığı yok, ama biz biliyoruz ki, oralarda müthiş bir harmanlanma var ve insanlar Türkiye'nin sorunlarına, dünyanın temel meselelerine yeni bakış açıları, yeni perspektiflerle yanıt aranabileceğini biliyorlar.

Yani şarkı aslında iyi, şarkıcı kötü. Ben bu şarkıyı eskiden daha iyi söylerdim diye bir problem yok. Şarkıcı da kötü, şarkı da matah bir şey değil. Bizim yeni bestelere ihtiyacımız var, bu da hazırlanmış, tarihten bize sunulmuş bilgiyle olacak bir iş değil. Bizim nakli bilgiden akli bilgiye geçiş dediğimiz, ama aklı olana da çok hapsolmadığımız mizahın da dahil olduğu sanatsal üretkenliği politikaya yedirmemiz gerekiyor. Bu da kendiliğinden olan bir şey. Zorlama yöntemlerle yaptığınız zaman mutlaka bir yerden sırıtır. En fazla gençlerde ve kadın arkadaşlarda görüyoruz bu konulardaki yaratıcı ve uçuşan fikirlerin partiye mal edilmesi çabalarını.

Toplumsal mücadeleler içerisinde insan insan oluyor. Ama karamsarlık faşizme ve gericiliğe yarıyor, bizim mutlaka umudu örgütlememiz gerek.

Geçen hafta 'Ekoloji ve çevre' konulu bir konferans yaptık. Orada da gördük ki, bu konularda her söylenen şeyin bir politik karşılığı olabilir. Bunu gerçekleştirebiliriz. Örneğin nükleer enerjiye kategorik olarak karşı olduğumuzu programatik olarak ifade eden tek partiyiz.

Yerel seçimlerde, kazanacağımız yerel yönetimlerde rant, talan, hırsızlık, yalan-dolan yapmadan da bir yerel yönetim modeli oluşturulabileceğini mutlaka göstermek durumundayız. Umudun partisi olacaksak eğer, şimdiden alternatif politikalarımızı ve tarzımızı kamuoyu önünde test etmek zorundayız.

İki örnek vermek istiyorum. Bir tanesi Susurluk. Meclis'teki bütün partiler Susurluk yokmuşcasına davranmaktalar. Anavatan Partisi'nden CHP'sine, DYP'sine FP'sine hepsinin eli kirli. Böyle bir şey yokmuş gibi davranıyorlar. Biz de toplumun hafızası, vicdanı olmaya çalışıyoruz. Hep Susurluk'un altını çizmek durumundayız.

İkincisi, artık ÖDP var. Beter ve daha beter arasında tercih yapmak zorunda değil bu ülkenin insanları. Biz onlara beş yılda bir gelin bize oy verin demiyoruz. Gelin hergün heryerde siyaset yapın ve bizim halk sarmaşığı dediğimiz tarzda bütün toplumsal sorunlara müdahale edelim diyoruz. İşte örneğin Cihangir Camii hızla aşağı doğru kayıyor. Niye? **Hülya Avşar** Hanımefendi orada ev yapmak istiyor. Bütün orayı blok olarak indirmiş, bölge çatlamaya başlamış. Bizim arkadaşlar mahalleli ile yaptıkları çalışmayla, hukuki mücadelelerle durdurabildiler. Küçük birşey, ama önemli. Fazilet Partisi'nden Belediye Başkanı ünlü bir pop sanatçısıyla işbirliği içinde, bu, dokunun en önemli mekanlarından bir tanesi olan Cihangir Camii'ni mahvediyor. Hayata kâr ve maliyet çerçevesi içinde bakıyorlar. Hayatın her alanını kâr getirip getirmediği çerçevesinde bir proje olarak ele alıyorlar. Halbuki önemli olan bir projenin diğer bir projeden daha kârlı olup olmadığı değil. Örneğin doğanın kendisine bir fayda-maliyet ilişkisi içinde bakılıp bakılamayacağı, doğanın fiyatlandırılıp fiyatlandırılamayacağı. Buna böyle baktığınız zaman, daha baştan o yeni liberal hegemonyanın yağmacı, talancı zihniyetiyle hesaplaşmış olacaksınız.

80'li yıllarda gençler bunun farkındaydı belki. Ama, öyle bir yeni liberal anlayış vardı ki, çok kolay sorgulanamıyordu. Ama uluslararası düzeyde de Türkiye'de de bütün bu tezler iflas etti. Şimdi yerine koyacağımıza dair hazır paket yok. Yolda giderken kendi yolumuzu kendimiz açıyoruz, yanılabiliriz de, yanıldığımız zaman düzeltiriz. Komplekssiz olmak, özgüvene sahip olmak, yanlış yaptığında 'evet bu yanlış' diyebilmek önemli. Biliyorsunuz İsveç Sol Partisi'nin lideri bir kadın. 'Ben alkolik oldum' diyor. 'Siyasi faaliyetten uzaklaşıyorum' diyor. Sonra tedavi görüyor, tekrar partisinin başına geliyor ve İsveç Sol Partisi bir oy patlaması yapıyor. Şimdi bu önemli bir şey. Kimse alavere dalavereyle kendi birtakım meselelerini saklamak ve kendini farklı sunmak durumunda değil. O rahatlığa erişildiğinde, insanlar kendini ifade etme konusunda toplumsal sınırları zorlamaya başladığında, bu ülke daha hoş bir ülke haline gelecektir.

Biz gerek kendi içimizde gerek dışımızda politika yapış tarzımıza baktığımızda partiyi bir tür okul olarak da değerlendiriyoruz. Biz de birçok şeyi öğrenmek ve kendimizi değiştirmek, dönüştürmek durumundayız. Ben bu iki buçuk yıllık serüven içerisinde böyle bir olgunlaşmayı, ham halden olgun hale dönüşmeyi, doğrusu kendi üzerimde de hissediyorum. Toplumlar kaliteli bir politika, kaliteli bir yaşam olmasının koşulu olarak özgürlüklerin ve demokrasi ortamının teminat altına alındığını görmek durumunda.

Belki toplumlar dibe vurduğu zaman, Türkiye'de olduğu gibi, hızla umuda doğru zıplamak mümkün. Türkiye'de herşey o kadar dibe vurmuş ki, çürüme o kadar had safhada ki; daha da kötüsü olamayacağı için insanlar arayışa giriyor. Bugün seçmenin belki yüzde kırkbeşi politik olarak bir arayış içerisinde. Bir sol dalga ile insanların kendi değerlerini sorgulayabilmesi, kamusal alanın, başkası için özveride bulunmanın ne kadar erdemli olduğunu görmesi önemli. Çünkü sol demek insanın kendi kendisini yönetmesi demek, hatta yönetilen-yöneten ilişkisini de reddetmek istemesi demek. İnsanın malzemesi buna uygun değilse, bu alt üst oluşlar içerisinde bütün toplumlarda olduğu gibi buna doğru yakınlaşma olabiliyor.

Guido, Katarina'ya gidip aydınlanma ilkelerini anlattığında, Katarina ona diyor ki, "sen bunu kağıda yazıyorsun, bense insan derisine yazıyorum; insan derisi tepki gösterir, kızarır, bozarır". Dolayısıyla bu çok uzun vadeli, süreç içerisinde olabilecek bir iş. Geçenlerde Arjantin'li anneler geldiğinde doğrusu çok etkilendim. Ve Özgürlük dergisi bir söyleşi yapmıştı. Diyorlar ki; 'biz 20 yıldır bu mücadeleyi sürdürüyoruz. Herkes bize mahallenin delisi muamelesi çekti.' Hani biz Susurluk'a yönelik kısa süre içerisinde tepki görünce umutlanmıştık, ama halk bunun sonuçlarını göremeyince yine kendi içinde umutsuzluğa düşmeye başladı ve toplumsal muhalefet her alanda sendikalarda, öğrenci hareketinde, işçi hareketinde dibe vurmaya başladı. Halbuki bunu uzun soluklu bir mücadele olarak algılamak gerekiyor. Çünkü kendinden kötü bir insan beyni diye bir şey yok. Toplumsal mücadeleler içerisinde insan insan oluyor. Ama karamsarlık faşizme ve gericiliğe yarıyor, bizim mutlaka umudu örgütlememiz gerek.

Meslek örgütlerinin kongrelerinde düzen partilerinin temsilcilerine anlatıyorum. İnsanın yüzü kızarır. Çıkıp diyorlar ki; sekiz yıllık eğitimi biz başardık. Bu zaten 1973'te yasalaşmıştı, 73'ten beri bu yasayı uygulamamaktan dolayı aslında suç işlediniz. Ya da 540 civarında altın arama ruhsatı veren bakanlar kurulunun üyeleri, ister sosyal demokrat isterse merkez sağ olsun, gidip Bergama'da insanların sırtını sıvazlayabiliyor, 'sizin yanınızdayız' diye. Bunları teşhir ede ede, siyaseti iyilerle kötülerin mücadelesine indirgememek lazım elbette, ama sonuçta iyilerin kazanacağını düşünüyorum. Çünkü bu hâle mutlaka büyüyecek ve bir şekilde karşı hegemonya oluşturacaktır. Buna ilişkin inancımız olmazsa, yaşamdan kaçmaktan başka bir çözüm yok. Yaşamdan kaçış da ölüme koşuş anlamına geldiği için, bir şekilde yaşam enerjisini mutlaka yaygınlaştırmamız gerekiyor, çoğalmamız gerekiyor.

Kamu çalışanlarının bir sloganı var 'sensiz bir kişi eksiğiz' diye. İşte bunu yaygınlaştırarak adım atabiliriz. Ve küçük işlerle de önemli bir moral üstünlük sağlayabiliriz. O küçük işler yanyana geldiğinde, o tür deneyimler geniş kesimler tarafından algılanmaya başladığında 21. yüzyılın Türkiyesi farklı bir Türkiye olabilir.

Örneğin biz Yunanistan'daki partilerle yanyana gelip Kıbrıs Konferansı yaptığımızda, aynı zamanda Yunanistan'da yanyana gelemeyen partileri de masaya oturtabildik. Yunanistan Komünist Partisi, Yunanistan Sinaspismos Partisi, Kıbrıs Akel Partisi, Cumhuriyetçi Türk Partisi, Yeni Kıbrıs Partisi ile beraber bir saatte ortak deklarasyon çıkardık. Bu bizi çok umutlandırdı, bu küçük bir şey, ama biz bu ilişkileri biraz daha yaygınlaştırsak Ortadoğu'da, Kafkaslar'da, Balkanlar'da, bir sürü güzel şey yapabiliriz.

Biz sol olarak yeni bir dil, yeni bir politik kültür oluşturmak durumundayız. Ve bu bölük-pörçük oluşuyor. Ben akademik bir dünyadan geliyorum, bilgi teorisi epistomoloji konusunda çalışıyordum. İlk başta bir adaptasyon sorunu yaşadım. Zamanla, özellikle taşra toplantılarında yavaş yavaş ortak dil yakaladığımı hissediyorum. Doğrusu nasıl bir dil tutturacağımız konusunda yaşadığımız deneyimler çok öğretici oldu. Partinin geneli mahalle, taşra toplantılarında çok rahat bir dil tutturuyor ama, yurttaşla ortak bir dil tutturmanın ötesinde onun geleneksel olarak kullandığı dili de sorgulatan bir perspektifimizin olması gerek. Sol kendine yeni bir dil, yeni bir etik bulmak durumunda, bu da herhalde deneyimlerin artmasıyla olacak bir husus. Örneğin televizyon programlarına yönelik türlü beklenti var. Kimileri bir tür arena, dövüş alanı gibi görüyor ve kan çıkmasını bekliyor, dişediş, göze göz bir mücadele. Halbuki bizim açımızdan önemli olan kendi görüşlerimizi ifade etmek ve karşımızdakinin çerçevesine girmemek. Çünkü devir imaj devri, herkes bir şey söylüyor ama söylenenlerin hayatta hiçbir karşılığı yok. Nâzım Hikmet'in "Hiç bir söz artık teselli etmiyor beni. Ne kendiminki, ne başkasının ki" diye biten bir şiiri vardır. Sözün tükendiği bir dönemi yaşıyoruz. Örneğin neonaziler 1 Mayıs'ta sömürüye, işsizliğe, kapitalizme karşı miting yapıyorlar. Devir bu tür repliklerin öne çıktığı bir devir ve sizin bütün bu olan bitenlerin arka planını ortaya koymanız televizyon programlarıyla olabilecek iş değil. Daha uzun vadeli bir siyasi projeksiyonu gerektiriyor.

Amerika'da bir çalışma yapıyorlar. Yoğun televizyon izliyorsanız bir televizyon hastası olarak kabul ediliyorsunuz. Bir laboratuar ortamında tutuyorlar, televizyon yaşantınızın bir parçası olduğu için farkında değilsiniz, ama oradaki insanlar bir süre sonra terlemeye, ağızları köpürmeye başlıyor ve farkediliyor ki, siyahlar beyazlardan daha çok izliyor. Gariptir, erkekler, kadınlardan daha fazla izliyor. Entelektüeller daha az izliyor genele göre. Ve biz bugün televizyon olmadan, doğrudan yazılı kültüre geçen çocukların imgelemlerinin düzeyi ile televizyondan sonra okuma-yazmayı öğrenenlerinkini karşılaştırabilecek mekanizmalara bile sahip değiliz. O soyutlama yeteneği büyük ölçüde zihni tembellik ile malul oluyor ve bu bir tür yaşam tarzı.

Kuşaklar çerçevesinde meseleye bakmayı doğru bulmamakla beraber, bizim de içinde bulunduğumuz '78 kuşağının, o Türkiye'nin kayıp kuşak diye adlandırılan kuşağının problemlerini bugüne yansıttığımızı düşünüyorum. Bi-

Beter ve daha beter arasında tercih yapmak zorunda değil bu ülkenin insanları. Biz onlara beş yılda bir gelin bize oy verin demiyoruz. Gelin hergün heryerde siyaset yapın ve bizim halk sarmaşığı dediğimiz tarzda bütün toplumsal sorunlara müdahale edelim diyoruz.

Akşamsefası

zim kuşak daha yeni yeni kendini bulmaya başladı. Aramızdan çok hoş insanlar çıktı; **Murathan Mungan**'dan **Orhan Pamuk'**a kadar. Ama genel olarak bakıldığında, 60'lı yılların müziği, edebiyatı, mizahı bugüne doğru, 70'li yılların o politizasyon ortamı içerisinde bir yoksullaşma yaşamış; yani hayatın bütün zenginliklerini içselleştirme ve kendini ifade etme mücadelesi dediğimiz sol mücadele bu konjonktür içerisinde müthiş bir çölleşmenin, yoksullaşmanın parçası haline gelmiş. Aradan 12 Eylül'den sonra 17-18 yıl geçince, özel hayatlarından tutun da siyasi zikzaklarına, pusulaları yitirmekten hayata ilişkin bütün koordinasyonları kaybetmeye kadar bir tür alıklaşma dönemi yaşadığımızı farkettik. Belki o yüzden yeniden başlamak gerekiyor. Ben kendi çocuğumun çok daha önemli imkanlarla kendini geliştirebileceğine inanıyorum. Kuşaklar arası deneyler aktarılmadı, her birimiz sıfırdan başladık, umarım bu yeni kuşak bizim yaşadıklarımızı rahatlıkla aktarabileceğimiz bir kuşak olur.

Partiye gelince, nedense ÖDP'yle ilgili aslı astarı olmayan rivayetler var, ÖDP'nin bir orta sınıf partisi olduğu, kent partisi olduğu gibi. Ama Türkiye genelindeki örgütlenmemize ve yaptığımız ilk onbin üye arasındaki ankete baktığımızda, taşrada örgütlü olan, işçi, emekçi ağırlıklı bir parti olduğunu görüyoruz. Bir ilçe başkanımız çoban, birisi inşaat işçisi vs. Bütün sorun Türkiye'de ücretli çalışanların, emekçilerin, kamu çalışanlarının, toplumsal muhalefet hareketlerinin perspektiflerini bir eklemleme içerisinde yanyana getirme becerisini göstermekte. Bunları karşı karşıya koymakla olmaz. Çünkü hayat bir bütün ve o bütün değişik tepkiler gösteriyor. Biz bunları bir sıralamaya koymuyoruz, eşanlı olarak yaşıyoruz. O yüzden ben partinin bu profilini kendi zenginliğinin en önemli parçası olarak görüyorum. Zaman zaman karşıt hale gelen çıkarlar olmuyor değil. İşte bizim Yatağan İlçe Başkanımız Yatağan Termik Santrali'nde çalışıyor. Orada yeşil hareket de var. Ne yapıp edip bizim bu karşı karşıya gelişleri kaldırabilecek bir merkezi perspektif ortaya koymamız gerek. Kaynakların dağılımını öyle yapacaksınız ki, oradaki insanın da istihdam problemi olmayacak. İstihdam olsun diye de günübirlik hayatı zehirlenmeyecek.

Benim lise dönemim Kadıköy Maarif Koleji'nde geçti. İyi bir okul olmasına rağmen, benim için zor bir öğrencilikti. Hep ortalama, durumu idare eden bir öğrenci oldum. Akademik hayat öğretmenlik değil, kendi başına bilgi üretmenliği gerekiyor. Kendime ilişkin öyle kararlarım var. Bana çektirdiler, ben başkalarına çektirmeyeceğim, öğretim üyesi olarak hiçbir asistanı derse sokmayacağım, kendi sınav kağıtlarımı kendim okuyacağım ve benim açımdan öğrencinin politik tercihinin hiçbir önemi yoktur, gibi birtakım ölçülerle bu işi yapmaya çalışıyorum. Sınavlarda o yüzden arkadaşların yaratıcı düşüncelerini ön plana çıkarmaya çalışıyoruz. Geçenlerde, Milliyet'te **Atilla Özsever,** bir sınavda sorduğum soruları yayınlamış. "Bir tezgahtar var, bu kişi yaşlılardan, çocuklardan ve yoksullardan ya az para alıyor ya da hiç almıyor. Ama bu yüzden ayın personeli oluyor ve bir süre sonra uzun kuyruklar oluşuyor, işten atılıyor. Bu kesiti birlikte yorumlayalım" dedik. Yani bu toplumun kurallarına uymayan tezgahtar ahlaksız mıdır, topluma kötü örnek mi olmaktadır, bu çözüm müdür, çözüm nedir? Arkadaşların bir bölümü beni çok sinirlendirecek yanıtlar da verebiliyor. Çok muhafazakar yanıtlar veriyorlar. Kimin parasını kime veriyorsun; böylelerinin tedaviye ihtiyacı var gibisinden tutun da, ben aslında part time bir yerde çalışıyorum, tezgahtarlık yapıyorum, bir yandan da okuyorum gibi kendi deneyimlerini anlatıp bana sorular soran arkadaşlar da var. Baştan sona yukardan aşağı sayınız diye ezberci, skolastik bir bilgiyi pekiştirmenin hiçbir anlamı yok. Hindistan'da logaritma cetvelini ezberletirlermiş gençleri şapşallaştırmak için. Bizdeki de çok öyle değil zannediyorlar. Eğitim eğme sözcüğünden geliyor ve nasıl eğeceğiz üzerine bir zihni tartışma var. Bizde eğitim talim terbiye meselesi haline gelmiş, kendi dünyamızda bunu aşabilmek çok kolay değil, ama onlar gibi olmamalıyım diyorsunuz ve kendinize öyle bir alan yaratıyorsunuz.

Benim açımdan çifte şapka olması problem oldu başta. Çünkü ilk defa bir partinin başkanı Anayasa değişikliğiyle beraber öğretim üyeliğini sürdürüyor. Üniversiteyi bırakmak istemedim. Kendi arkadaşlarımın çoğu dikkat ediyorum, şirketlerde çalışan insanlar; onlarla karşılaştığınızda, gençlerle beraber olmanın ne kadar yararlı olduğunu görüyoruz. Hareketleri hantallaşmış, dünyaları daralmış. O yüzden üniversiteden ayrılmayı düşünmedim. Tabii parti genel başkanı sıfatınız olması nedeniyle alkışlayanlar, fotoğraf çektirenler vs. oluyor. Negatif bir tepki almadım, soru soran tabii çok oluyor, dersler kalabalık oluyor, karşılıklı soru ve cevap şeklinde geçebiliyor. Oradan anlıyorsunuz, farklı görüşler var. Ama zaten mümkün olduğunca derste verdiğiniz çerçeve içerisinde bir dizi görüşün verilmesi, ama tercihin de kendine bırakılması akademik eğitimin bir parçası. Farklı bir eğitiminizin olması gerek.

Benim için sınav kağıdı okurken, o arkadaşın solcu, sağcı olmasının hiç önemi yok. Önem taşımaya başladığı zaman o işi yapmamanız lazım zaten. Ama biliyorum ki üniversitelerde bir genelgeçer hipokrat yemini ihtiyacı ortada duruyor ve öğrenci arkadaşlar bunu en iyi bilen arkadaşlardır. Neler çektiklerinin farkındayız. Bir de müfredatın demokratikleşmesi ve öğretim elemanları ve çalışanlar tarafından belirlenen konseyler tarafından yapılması çok önemli. Üniversitelerin durumu vahim; bize 70'li yıllarda denirdi ki, yapmak zor, yıkmak kolay. Şimdi bakıyorsunuz, öyle kazanılmış haklar var ki, onları yıkmak yapmaktan çok daha zor. Kedinizi, köpeğinizi teslim etmeyeceğiniz insanlar üniversitelerde, orada, burada inanılmaz yetkiler almışlar. Örneğin herhangi bir yere rektör atanıyor, bunların çoğu Türkçü, İslamcı akademisyenler. Onlar kendileri öğretim üyeleri atıyorlar, sonra seçim yapıyorlar, kendi atadıkları onları rektör seçiyor ve dolayısıyla herşey son derece demokratik olarak gerçekleşiyor. Bir de eğitimin, sağlık, sosyal güvenlik gibi alanların kendi dışındaki amaçlara tabi kılınması, piyasanın bir parçası haline getirilmesi zaten işin boyutlarını son derece vahim hale getiriyor.

Bizim perspektifimizin çok net olduğunu düşünüyorum. Üstelik bu perspektifimizle klasik devletçi soldan tümüyle koptuğumuzu düşünüyorum. 28 Şubat'la beraber bildiğiniz gibi militarizme karşı çok net bir tutum aldık. Türkiye'deki en temel meselelerden bir tanesinin militarizmin egemenliği olduğunu söyledik. Nitekim gerek 28 Şubat kararları, gerekse Kriz Yönetimi Yönetmeliği ve Milli Güvenlik Siyaset Belgesi, Türkiye'de hızlı bir özelleştirme programını gündemde tutuyor. Aslında bu görüşler kendimize ait değil, NATO'nun konsept değiştirmesiyle beraber biz de kendi konseptimizi değiştirdik. Aslında NATO'nun tezlerini anlatıyorlar. Türkiye, tarihinde hiçbir dönem bu kadar ABD, İsrail eksenine girmemişti. Dolayısıyla demokratikleşme mücadelesi, militarizme karşı mücadeleyi de kapsayacak bir perspektifi gerektiriyor. Türkiye'de siyaset yeniden düzenlenirken, bizim de aşağıdan yukarı bu düzenlenişe itiraz etmemiz gerekiyor ve egemen siyasi kamplardan birini diğerine tercih etmememiz gerekiyor. ÖDP'yle beraber Türkiye solu kendi bağımsız hattını oluşturmaya başladı.

Bize 70'li yıllarda denirdi ki, yapmak zor, yıkmak kolay. Şimdi bakıyorsunuz, öyle kazanılmış haklar var ki, onları yıkmak yapmaktan çok daha zor. Kedinizi, köpeğinizi teslim etmeyeceğiniz insanlar üniversitelerde, orada, burada inanılmaz yetkiler almışlar.

Siyasi İslama karşı her türden mücadeleyi de Türkiye solu yıllardır yapıyor. Türkiye'de siyasi İslama karşı nasıl mücadele edilmesi gerektiğini militarizmden öğrenecek halimiz yok. Türkiye solu 30 yıldır çok büyük bedeller ödeyerek bu mücadeleyi sürdürdü. Ve bugün de her yerde bu mücadeleyi sürdürüyor. Ama insanların yaşam biçimini hizaya getirme ve toplumu tektipleştirme anlayışına kategorik olarak karşıyız. O yüzden üniversiteli öğrencilerin 'Ne MGK'nın fermanı, ne şeriatın fetvası' sloganı çerçevesinde bir özgürlük mücadelesini sürdürmeleri çok önemli. Çünkü yıllardan beri Türkiye'de solcu, demokrat öğrenciler YÖK'e karşı, 12 Eylül'e karşı mücadele yürütürken, birdenbire birileri canları yandı diye ortaya çıkınca bu özgürlük mücadelesinden vazgeçecek değil. Vahim olan o ki, kırk yıllık kılık kıyafet yönetmeliği bugün Cumhuriyet'in kazanımı diye takdim edilmeye başlandı ve bu maalesef Türkiye'de '68 kuşağının değerleri militarizme meze edilerek yapıldı. Bu tür şeylere pabuç bırakılmamalıdır. Üniversiteler ordu evi değil ve Türkiye'de bu özgürlük mücadelesini kendi dışımızdaki unsurların alanına, inisiyatifine bırakmamak durumundayız. Kılık kıyafet yönetmeliğinin kendisi kategorik olarak sorgulanmalı. Çağdaşlaşma Türkiye'de modernleşmeci olduğunu iddia eden muhafazakarların temel hedefi değil midir? Hangi çağdaş üniversitede böyle bir tektipleştirme politikasından bahsedilebilir. O yüzden bu konularda özgürlük mücadelesinin sahibi olmalıyız.

Laiklik aklın özgürleşmesidir, takkeye ya da miğfere sokulması değil. Bizde sünni, hanefi İslamı devletin resmi mezhebi haline getirip, zorunlu din dersleri koyup, imam hatip liseleri açıp garip bir laiklik anlayışını yutturmaya çalışıyorlar. ÖDP bütün inanç alanlarından bağımsız, dinin devlete ve devletin de dine karışmadığı bir laiklik anlayışından yola çıkıyor ve ilk defa o geleneksel solla mesafesini korumuş durumda. Bu perspektifimizin yaygınlaşmasıyla Türkiye siyasetinin demokratikleşmesi yönünde radikal bir dönüşümün zihni rönesansını da buralardan gelecek bilgiler yaratacaktır. Nitekim bazı muhtarlık seçimlerinde o zamanki Refah'ın güçlü olduğu yerlerde muhtarlığı almamız bu yöndeki mahalli çalışmalarımızdan kaynaklanıyor. Bertolt Brecht'in bir hikayesinde, mahkemede işçiye soruyorlar 'dini yemin mi yapacaksın, laik yemin mi' diye. Adam ben işsizim diyor. İşte mesele bu.

ÖDP'nin emek eksenli bir demokratikleşmenin bu denli altını çizmesi, kod adını **Yeşil** diye tanımladığımız 12 Eylül rejiminin yasaklarının bertaraf edilmesi mücadelesi doğrudan emekçi sınıfların çıkarına olduğundan önemli. Şöyle bakılabilir; örneğin Nazi Almanyası da kapitalist, Fransa'da kapitalist; ikisinde de emek sermaye çekişmesi var, ama bir rejim diğerine göre çok daha fazla emekçi sınıfların aleyhine. Rejim meselesine böyle bakmak gerek. Sermaye hegemonyası karşısında emek güçlerinin mücadelesini, bir emek eksenli demokratikleşme perspektifine bağlamak, aynı zamanda sınıf mücadelesinin çeşitli yanlarını geliştirmek gerekiyor. Çünkü sınıf mücadelesi dediğimiz şey öyle gladyatörlerin karşı karşıya gelmesi değil. Vergi Yasası tartışmasında, üst gelir gruplarının düşük vergilendirileceği meselesi doğrudan sınıf mücadelesinin somut bir sonucu.

Meclis'teki bütün partilerin sermaye partileri, sömürenden yana partiler olduğunu biliyoruz. Örneğin CHP gibi bir partinin tabanındaki solcu arkadaşların hızla CHP konusundaki illuzyonlarını

terkederek piyasacı, liberal sözde solculuğu sorgulamaları gerekiyor. Buna bir de Susurluk vakasının unutturulmasını ekleyelim. **Eşber Yağmurdereli, Ragıp Duran, Haluk Gerger, İsmail Beşikçi**'lerin cezaevinde olmasını, ama CHP'nin 312. Madde ve Terörle Mücadele Yasası 8. Maddesi konusundaki duyarsızlığını da unutmayalım. Demokratikleşmeyi, 12 Eylül Anayasası ve yasalarının bertaraf edilip özgürlükçü demokratik bir anlayışla bunların oluşturulması, emek ve sermaye arasındaki mücadeleyi emekten yana hızlandıracak bir süreçtir. Emek güçlerinin, özellikle sendikal düzeydeki durumuna baktığımızda, toplumsal muhalefeti evcilleştirilmek, terbiye etmek ve varolan egemen kliklerin yedeğine takmak gibi bir stratejiye karşı da mücadele etmek gerek. Bir dizi sendikada, kitle örgütünde, meslek örgütünde militarizmin uzantılarıyla kıran kırana mücadeleyi bu ülkenin solcuları yapıyor. Bu da demokratikleşme mücadelesinin bir parçası elbette. Emek mücadelesinin sendikal ve siyasal anlamda dibe vurma ortamını değiştirebilmenin koşulu işyerleri ve yaşam alanlarındaki örgütlenme faaliyetini hızla yaygınlaştırmaktan geçiyor. Böyle bir hedefimiz var.

Kendime ayırdığım zaman giderek daralıyor elbette. Aslında siyaset kendinizi geliştirmenin bir parçası olursa anlamlı, yoksa bir mesleki deformasyona dönüşürse, siz onun bir parçası olursanız diğerlerinden ne farkınız kalıyor. Kendime ilişkin bir program yapma özgürlüğüm çok azaldı; ama neyse ki, lider partisi değiliz. Birçok siyasi eylem benim dışımdaki arkadaşlar tarafından da sürdürülüyor. Bir de üniversite ile ilgili faaliyetim nedeniyle her halükarda kendime zaman ayırmak durumundayım. Üretkenliğin en aza indiği, sadece bilginin aktarıldığı bir şeye dönüşmemesi için araştırma, geliştirmeye zaman bulmam gerekiyor.

Öte yandan tam bir klasik sinema izleyicisiyim. Bir Bulgar sinemasını izlediğimde, bir Güney Kore, Çin sinemasını izlediğimde didaktik metinlerden elde edemeyeceğim bir bilgilenme bana haz veriyor. Fakat sinemanın benim için bir büyüsü var. Ben kötü filmi de iyi filmi de büyük rahatlıkla izliyorum. Abartmış olmayayım ama ortalama filmlerden de büyük haz duyuyorum. O iyi olmayan filmlerde daha farklı temalara dikkatinizi yöneltiyorsunuz, ama sinema izlediğim kadar caz ve tiyatro festivalini izleyemedim.

Ne çektiysek siyasette liderlik kültüründen çektik. O yüzden partide genel sekreterlik kurumu bile olmadı. Güce tapma eğilimi çok yaygın bizim toplumumuzda. Ama biz var olan, veri olan politik kültürü temel alarak da siyaset yapacağız ve bunu dönüştürme perspektifimiz olacak. Yaptığımız işin doğru olduğunu düşünüyoruz. Suda balık gibi yaşamak daha iyi oluyor. Zaten siyaseti bir meslek olarak da yapmıyorum.

Eşim Beyoğlu ilçesi yerel yönetimler komisyonunda çalışıyor. Bizim partimizin kültüründe böyle şeyler yok. Zaten bu partinin Ecevit'i, Baykal'ı yok. Bana çok sık soruyorlar, "Parti, seçimlerde ne yapacak" diye. Seçim Yasası ortaya çıkacak, koşullar belli olacak, hangi partilerin katılacağı ortaya çıkacak ve biz örgüt konferanslarımızda bütün üyelerimizle birlikte karar vereceğiz. Biz kendi doğallığımızla yaptığımız şeyleri iyi satamıyoruz galiba. Mesela CHP Kongresi'ne dikkat ettim, bir tantana, bir patırdı, neymiş ilk defa optik okuyucuyla Türkiye'de bir parti kongre yapmış. Bu bizim İstanbul II Kongresi'nde bile yaptığımız bir şey. Bu iş o kadar doğal geliyor ki bize, bunu bir meziyetmiş gibi sunmuyoruz. Her yerde söylüyorum, sol dalga bir devrimci başkaldırı dalgasıdır, Ricky Martin çalkalaması değil.

Alternatif yaşam alanlarını oluşturma konusunda değişik projelerimiz var. İmece çalışmasıyla yapıyoruz ve Türkiye'nin en çulsuz, en parasız partisiyiz. Bu kolay olmuyor, ama var olan çalışmalara destek vermek bizim açımızdan önemli. Batı Karadeniz'de, Hatay'da sel felaketinde, Adana'daki deprem felaketinde esas olarak yerel basına yansıyan çok önemli kampanyalar açıldı. Bütün illerimizden kamyon kamyon yardım gitti en ücra köşelere kadar. Orada devletin bile giremediği köylere yapılan bu yardım sonucu partimizin binalarına yönelik müthiş izdiham olmaya başladı. Su isteyen, gıda isteyen, sağlık malzemeleri isteyen insanlar kuyruklar oluşturdu. Türkiye'nin dört bir yanında bu tür kampanyalar açtık. Varoşlarda siyasal İslamın belini kırarken, büyük ölçüde bu tür işlerle bunu gerçekleştiriyoruz. Bir süre sonra bunlar nereden çıktı diyecekler. Sağlık ocakları, yabancı dil kursları vs. bir dizi yerde böyle çalışmalar var. Hemen hemen bütün önemli illerde yerel yönetim konferansları düzenliyoruz. Çünkü bir süre sonra yerel seçimler olacak. Diğer partilere 'Sizin yerel yönetim modeliniz nedir? Onun üzerinde konuşalım' dediğinizde ses çıkmıyor. Çünkü Anadolu'da partilerin çoğu tabela partisi gibi. Biz de bu işin daha başındayız. Siyasetin alanını genişleterek, siyaseti toplumsallaştırarak bu krizi aşabiliriz. Siyaseti toplumsallaştırmanın en önemli ayağı bu dayanışma kültürüdür. Yani yeni liberalizmin bireyci kültürüne karşı bu dayanışma kültürünü geliştirmemiz çok önemli.

Halkın iradesinin önündeki engelleri aşmak gerekiyor. 87'de Süleyman Demirel'in üzerindeki siyasi yasaklar kalktığında, kendim için birşey istiyorsam namerdim demişti. Ama gördük ki, o günden bu yana kamu çalışanlarının siyasi yasağı sürüyor. 12 Eylül'ün o işkenceleriyle alınan ifadeler sonucu hüküm giyen insanların yasakları sürüyor. Dolayısıyla siyasetin alanı dar. Siyasetin alanı daraltılarak mı kriz çözülür, genişletilerek mi? O yüzden insanların siyaseten kendilerini ifade edebilmelerinin koşulunu oluşturmak çok önemli. Büyük kentlerde çok yaşamadığımız şeyleri taşrada yaşıyoruz. Tiyatro oyunları yasaklanıyor, yemeklere müdahale ediliyor. Gençler 'Ne istiyoruz özgürlük, ne zaman, hemen şimdi, vermeyecekler, alacağız' sloganını bir konserde yazmışlar. Bu ülkede özgürlük yokmuş ve zorla alacaklarını sloganlarla ifade etmişler diye not tutmuş hükümet komiseri. Öyle bir bürokratik zihniyet var ki, bunları aşmadan işimiz zor.

Doğrusu toplumsal muhalefetin tüm alanları, siyaseti tayin etmesi gerekiyor. Siyaset, siyaset profesyonellerine bırakılmamalı. Mizahın o açıdan yeri çok önemli, çünkü iktidarı gülünç kılıyor. Bir iktidar açısından, ti'ye alınmaktan, afra tafrasını ciddiye almamaktan daha önemli bir şey olamaz. Egemenlerin dünyasının, dilinin içine hapsolmadan, onun bütün argümanlarını gülünç kılarak yok saymak çok önemli bir iş. Türkiye'de muhalifler olarak zaten hiçbir lüksümüz yok. ÖDP'yi kurarken de, önemli olan bütün sola hitap edecek bir şey yapalım dedik. Bizim bir günlük gazetemiz, televizyonumuz olsa, bu ÖDP'nin yayın organı olmaz, bütün solun kendini ifade edebileceği bir alan olabilir. Politik kültürümüz bunu gerektirir. Hızla kitleselleşme çok önemli. Küçük olursanız, insanlar küçük mekanlarda birbirleriyle uğraşabiliyor, ayrılıklar ortak paydanın önüne çıkabiliyor. Biz o devri bitirdik. Fildişi kuleden bakan insanları taşıyabilecek hale geldi o fil dişleri.

Yayın projesi çok büyük imece ve finansman desteği gerektiriyor. Şu anda

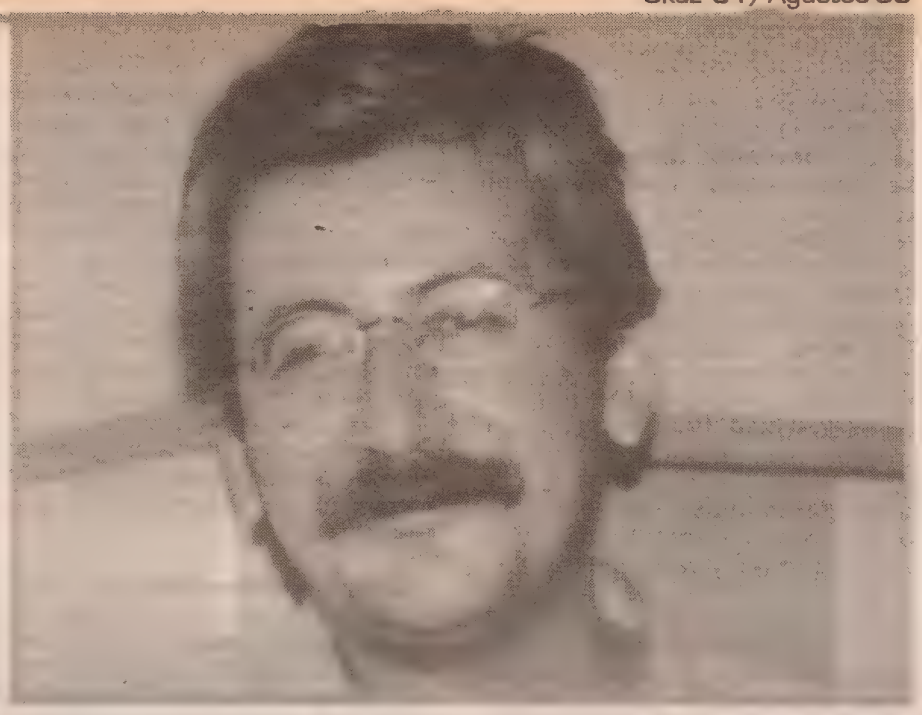

Biz biliyoruz ki, bu ülkenin esas bölücüleri OHAL bölgesinde 18-24 yaş kuşağının yüzde doksan beşini işsiz kılanlardır. Dolayısıyla bizim bu konuda mutlaka inisiyatifi ele almamız gerekiyor. Yurttaşlar üzerindeki şovenist dalgayı mutlaka kırmamız gerekiyor.

yayına tabi bir siyasi faaliyet bizim için erken. İşte şimdilik Ve Özgürlük dergisi var. Öte yandan var olan diğer çalışma alanlarını kendi soluğumuz olarak da gördüğümüz için, ayrı, bir tane de biz oluşturalım demiyoruz. Soldan yana, muhalefetten yana, sistem karşıtı olan herşey etiketi olmaksızın önemlidir ve anlamlıdır. Türkiye'de gerek yurttaş inisiyatiflerinde, gerek diğer siyasi kültürel inisiyatiflerde hep bir patronaj ilişkisi kurmak, yönlendirmek, vitrinde tutmak gibi hoş olmayan bir tutum vardı. Biz bu tür ilişkileri esnek tutarak, eşitler arası bir ilişki olarak görerek aslında karşılıklı bir güven tazelediğimizi düşünüyoruz.

Acil Demokrasi Masası bir çalışma yürütüyor. Onun dışında teker teker parti liderlerine bu konuyu aktardık, partimizin kurucusu ve ilk Parti Meclisi üyemiz olan **Akın Birdal**'a yapılan saldırıdan sonra parti liderleriyle görüşürken, 312. Madde ve **Eşber** meselesini de, diğer yasakçı yasaları da ele aldık. Meclis'teki partilerle insan haklarına, demokrasiye büyük ölçüde ortak bir yerden bakmadığımızı farkettik. Çünkü İstanbul Belediye Başkanı'nı, Kayseri Belediye Başkanı'nı ilgilendirdiği için 312. Madde'yi ele almadıkları ortada. Bu insanların cezaevinde olmalarını neredeyse rasyonalize eden çok yakışıksız bir bakış açısına sahipler. Tek umut, toplumsal muhalefetin kamuoyunu neredeyse kitlemesi ve hızla utanç verici yasaların karşısına 'bana mı yarar, sana mı yarar' diye bakmadan bir toplumsal mukavemeti örgütlemesidir. Rejimin fiili dayatmalarına karşı, biz de bir dayatma yaratmak durumundayız. Bu sadece **Eşber Yağmurdereli, Gerger, Beşikçi, Zana** ve diğerlerinin şahsıyla ilgili bir mesele değil. 'Düşünüyorum, o halde varım' diyen harkesin başına gelebilecek bir mesele.

Bizim için Kürt meselesi aynı zamanda Türk meselesidir. 'Silahlar sussun, insanlar konuşsun' tesbiti doğrultusunda herkes kendini özgürce ifade edebilmelidir. Üstelik bu sorun giderek bir Ortadoğu sorunu haline geldi. Burada bir Pirüs zaferi sorunu çözmeyecektir. Türkiye çok kimlikli, çok kültürlü bir dokuya sahiptir. **Yaşar Kemal**'in vurguladığı gibi bir mozaiktir. 'Ne mozaiği ulan' diyen radikal sağın anlayışı, aslında Meclis'te olan bütün partilerin anlayışını da belirliyor. O yüzden Meclis'teki partiler **General Muğlalı** çözümünden başka çözüm üretemiyorlar. Biz ise savaşın çözüm olmadığını düşünüyoruz. Barışın tesis edilmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Susurluk'tan sonra gördük ki, bir dizi uluslararası silah tekeli, uyuşturucu grubu kârlarına kâr katsın diye bizim çocuklarımız ölüyor. O bölgenin insanları ölüyor, askerler ölüyor. Bundan menfaati olmayan ne kadar kesim varsa, yanyana gelip, şahinler karşısında barış inisiyatifini yükseltmemiz gerekiyor. Başka bir çözüm de yok. Türkiye'de demokrasi, enflasyon, gelir dağılımı adaletsizliği ve bir dizi mesele savaş harcamaları ile ilgili ve buna muhafazakar yöntemlerle hiçbir yanıt bulunamayacağı ortada.

Artık bu rezillik hamasetle gizlenemiyor. Biz biliyoruz ki, bu ülkenin esas bölücüleri OHAL bölgesinde 18-24 yaş kuşağının yüzde doksan beşini işsiz kılanlardır. Dolayısıyla bizim bu konuda mutlaka inisiyatifi ele almamız gerekiyor. Yurttaşlar üzerindeki şovenist dalgayı mutlaka kırmamız gerekiyor. Biz yayın organlarımızda, dergilerimizde ne dersek diyelim, önemli olan asker cenazelerinde, bölgedeki insanların cenazelerinde ortaya çıkan hissiyatla bir rezonans tutturmamızdır. Yapılacak çok iş var. Bu uzun soluklu bir mücadele ve görünüyor ki, kimse gerekli dersleri almıyor. Meclis'teki siyasi partiler bunun bir siyasi mesele olduğunu görmüyorlar, askeri mesele gibi, bir kolluk meselesi gibi algılıyorlar.

Edip Cansever'in bir şiiri var, 'İnsan yaşadığı yere benzer, o yerin toprağına, suyuna benzer' diyor. Bu toprak toprak olmaktan, su su olmaktan çıktı. O yüzden bir bütünsellik içinde bakmak gerek. İnsan, doğa, toprak, su, yani hayata ait konuşmalıyız. Hayat kendi başına siyasete indirgenecek bir şey değil. Siyaset herşey değil, ama herşey siyaset. Bu bütünsellikten ve oradan beslendiğimiz damarlardan kopmamayı becerebilirsek, toplumun umudu oluruz. 21. yüzyılın Türkiyesi'ne ve dünyasına ilişkin iyimserlik bizi hâlâ ayakta tutuyor. Dilerim bunu Öküz okurları da paylaşır, birlikte umuda yelken açarız.

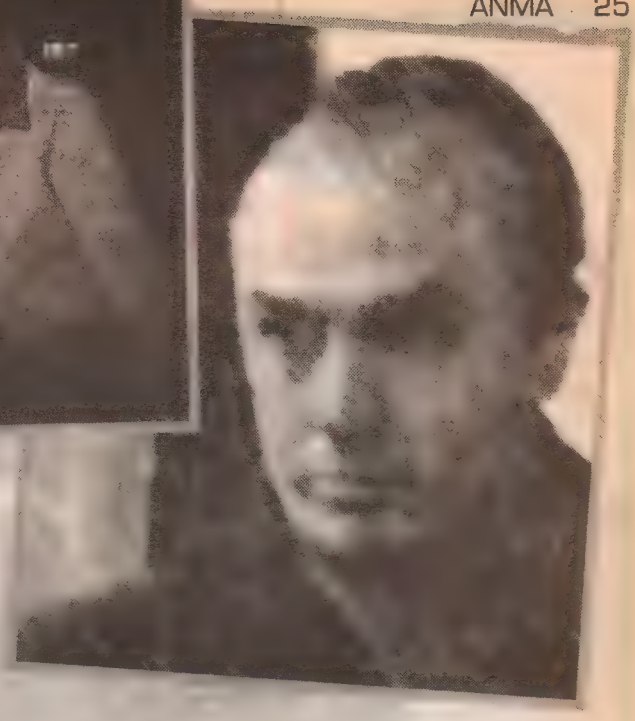

Sevindirici bir olay, yaratıcı bir söz, yadsınmayacak bir güzellik için de aynı şey; ne varsa kendimizde oluşturuyoruz ilkin. Güzelin, çirkinin, iyinin, kötünün düşsel kahramanları olmak özümüzde var bizim. Şair kısmı buna katılmadan, bu kahramanlığı sindirmeden edemiyor işte.

Yalnızlık, Yenilik ve Katılaşanlar Üzerine

EDİP CANSEVER

İnsanın insandan başka dayanağı yok. Yalnızlık bile, başka insanların varlığı bilindikçe bir anlama kavuşuyor. Öyleyse bizim yalnızlık dediğimiz şey, bir kendini ayırmadan (tecrit etmeden) çok, kendine yönelme, kendini daha yakından inceleme yetisi olmalı. Buysa şiire çok yatkın bir durum; olup bitenlerin hesabını kendimizden sormak gibi bir şey... Örneğin biri bir kötülük mü yapıyor, o kötülüğü yapanı sonraya bırakırcasına kendimize kızmak, kendimizi suçlu bulmak erdemi gibi. Sevindirici bir olay, yaratıcı bir söz, yadsınmayacak bir güzellik için de aynı şey; ne varsa kendimizde oluşturuyoruz ilkin. Güzelin, çirkinin, iyinin, kötünün düşsel kahramanları olmak özümüzde var bizim. Şair kısmı buna katılmadan, bu kahramanlığı sindirmeden edemiyor işte. Övgüye de yönelse yergiye de, karşısına çıkan ilk varlık "ben" oluyor. Böylece her şeyde kendine benzer bir şeyler bulduğu gibi, yazdığı şiirlerde de herkesin kendine benzer bir şeyler bulmasına alan hazırlıyor o. Bence böylesi bir yalnızlık çok doğal ve olumludur, övülmeye değer. Ama "ben"e sığınmaktan çok daha kolay olan bir durum daha var: Tanrıya sığınmak, her şeyi Tanrıdan bilmek! Oysa bu kısa yoldan erince kavuşmak, sorumluluğu üstümüzden atmak değil de nedir? Bir de din kavramını genişletin; çeşitli öğretilerin de sarsılmaz, değişmez bir dayanak olduğunu düşünün! O zaman insanı öteki yaratıklardan ayırdeden düşüncenin nasıl durduğunu, nasıl katılaşıp kolaylaştığını, yeniliklerin nasıl düşmanca izlendiğini görüp şaşıracaksınız. Şiir yazıyorsanız marazi bir yalnızlıkla, düşünür yanınız ağır basıyorsa güçsüzlükle örneğin yurt yöntemiyle uğraşıyorsanız kötülükçülükle (hainlikle) suçlanacaksınız. Ama bu durumda bile serinkanlılığınız yok olmayacak. Çünkü siz şairseniz onları, onların yaşamlarını, yaşamlarındaki çıkmazları da anlıyor, değerlendiriyorsunuz demektir. Ne var ki serinkanlı olmak çatışmaktan kaçmak anlamına gelmesin. Neden mi?..

Düşüncenin durması demiştik. Düşüncenin durması demek, hayatın da durması demektir; yani çatışmanın yok olması... Bakışlarımızı şiire yöneltirsek, insan düşüncesinin durmadığını tanıtlıyan belgelerden birinin de şiir olduğunu anlayıveririz hemen. Şairin yeniliksiz edemeyeceğini savunmak da işte bu yargıya bağlı. Öyle ki, başka varlıklarda olduğu gibi, şiirin de kendine özgü bir doğal-değişim kanunu vardır, demek yanlış olmaz. Ayrıca yeniliği ne türlü ele alırsak alalım, bu şairin her zaman için bir çatışma durumunda olduğunu gösterir; yalnızlığı, çok yanlılığı oranında bir çatışma... Çünkü şiirde yenilik yapmak; bir yanlı kalmaya, bir yanlı düşünmeye, bu durumların da yarattığı bir yanlı saldırgınlığa karşı çıkmak özelliğini taşır. Şairi o bir türlü mistikler diye adlandırabileceğimiz kişilerden ayıran özellik de budur sanırım. Ayrıca kişi karşı koymayı bilmedikçe şiir de bilemez. Ama burada şu da öne sürülebilir: Çeşitli öğretilere bağlı kurullar, o kurulların yönetmenleri de karşı koymuyorlar mı? Elbette!. Doğrusu bu mantık da hiç yanlış değil. Öylesine yanlış değil ki bir yerde onlara bile katılabilirsiniz. Ama katılamadığınız zaman da onlar gibi saldırgan olamazsınız, elinizden gelmez bu. Elinizden gelen doğrularınızı karşılamak, bundan çıkaracağınız sonuca katlanmaktır. Gelgelelim onları bu us yoluna çekemezsiniz bir türlü. Onlar kendi kalıpları dışındaki her düşünceyi düşmanlık sayarlar; nerde, ne biçimde olursa olsun soysuz eğilimlerinizden, değerlilikten yoksun şiirler yazdığınızdan söz açarlar. Kısacası size yüklenmeden edemezler. Çünkü yapıtlarıyla onlara ilk ağızda karşı çıkanlar, gene de şairlerdir de ondan. Bu da onları öfkelendirmeye, düşmanlıklarını artırmaya yeter. Öfkeyse düşünceyi büsbütün durdurur; insanı kin ve tutku makinesi haline getirir. Anlaşmak, bu yoldan bir sonuca varmak olasılığı (ihtimali) kendiliğinden yok olur. Diyebilirim ki, şairler, o bir çeşit mistiklerden daha az düşsever, bir bakıma daha az coşkundurlar. Çünkü şiirin niteliğine kinle düşmanlık sızamaz; şiirin yapısında insan, ne türlü olursa olsun insan vardır da ondan. Bir de bütün bunların karşıtını, yani şair olarak durmadan övüldüğünüzü düşünün! Bu durumda sevinecek misiniz, yoksa yerinecek misiniz? Bana kalırsa, güzelliğin tanımını bulmuş gibi kendinizden ürkeceksiniz. Çünkü durmadan övülmek, çevrenizle, içinde bulunduğunuz toplumla ilişkiler kurmak değildir. Bana kalırsa bu, toplumda erimenin, toplum içinde kaybolmanın ta kendisidir. Üstelik sinmenizden pay çıkaracak olanlara sebepsiz bir rahatlık bağışlamaktır. Kısacası karşı koymayı beceremeyenlerin düştüğü bir çıkmazdır bu.

Burada tarihsel bir saptamadan söz açmak istiyorum. Lessing, Yunanlılarla Troialılar arasındaki savaşta önemli bir nokta yakalamış, anlatıyor: "Birbirlerine düşman olan ordular, silahlarını bırakmışlar, ölülerini yıkamakla uğraşıyorlar ve bu esnada her iki taraf da sıcak gözyaşı döküyor. Yalnız Priamos Troialılarına ağlamayı yasak eder. Dacier (Fsansız hellenist ve latinisti), fazla yumuşayacaklarından ve ertesi sabah savaş için fazla cesaret gösteremeyeceklerinden kaygılanıp ağlamayı yasak ettiğini söyler. Peki ama soralım: Neden sadece Priamos bundan kaygılansın? Neden Agamemnon da Yunanlılarına aynı yasağı koymasın. Şair daha derin düşünüyor: O, bize sadece yetişmiş olan Yunanlıların hem ağlayıp hem de cesaret gösterebileceklerini, yetişmemiş olan Troialıların ise cesur olabilmek için önceden her türlü beşeri duyguyu içlerinde boğmaları gerektiğini öğretmek istiyor." Görüldüğü gibi, Troialıların durumu övünülecek bir durum değil. Yunanlılara gelince, onlar olgunluğun, yetişkinliğin, bilgece davranışın örneğini veriyorlar, Yunan toplumuna özgü bir değerlilik bu. Şairin davranışı da Yunanlıların davranışından farklı değil. O da düşüncelerinin, varmak istediği güzelliğin savaşını yapıyor bir yandan. Yapıyor ama hoşgörüden ayrılmayarak, düşmanlığa boş vererek yapıyor. Bu arada insanlığından en ufak bir şey olsun yitirmiyor; acılarını, mutsuzluklarını, korkularını, kısacası insansı zayıflıklarını saklamadan yürüyor yolunda. Karşısındakini düşman bellemeyerekten savaşmanın erdemini düşünün! Öyle sanıyorum ki, bizi savaşsızlığa, gerçek güzelliğe götürecek olan tek yol da budur.

(Yeditepe, 16 Mayıs 1960)

Turgut Uyar

Turgut'un şiiri. Okuyanları, şaşırtıp sarsarak parçalara ayırmaz, tersine bütünleştirir, bir düzene sokar onları.

Şiirin amacı "bir şey"i gündeme getirmekse, aynı zamanda "o şey"i gündemden ayıklamaktır da.Turgut Uyar şiirinin ana damarı öncelikle bu doğrultuda akmaktadır, bence. Anlaşılması güç olanı, kolay anlaşılana yakınlaştırması, şiirindeki özelliklerden biridir sadece. Dize bireşimlerindeki anlam katmanlarını öylesine üstüste getirir ki, bu yarı saydam dizilişi bir bir soyarak çekirdeğe ulaşmakta hiçbir güçlükle karşılaşmayız. Denebilir ki, en diplere inemeyen okurlar bile rahatlıkla tad alabilirler onun şiirinden. Soluklu, soluklu olduğu kadar da görkemli bir şiirdir Turgut'un şiiri. Okuyanları, şaşırtıp sarsarak parçalara ayırmaz, tersine bütünleştirir, bir düzene sokar onları. Tek tek dizelere değil de, bir dizeler çokluğuna, hemen hemen bir dizeler kitlesine yerleştirir şiirsel tadı, şiirsel yükü.Sözcükleri, söz dizimlerini, kısacası her türlü biçimsel görünüşü geri planda bıraktıran bir yaşam yoğunluğu, dünyasal bir denge, evrensel bir birikim vardır onun şiirinde. Kimi zaman nesneleri sıralayarak, kemiksi bir fon yaratsa da, bunu, giderek soluk aldırıcı, yumuşak bir atmosfere dönüştürmesini bilir. Ardından da o her zamanki alaşım becerisiyle, insanı tam insan olduğu noktada yakalar ve nesne-insan birlikteliğini yaşamla örtüştürüverir. Şiirini çeşitlendirirken, özentiye düşmemiştir hiçbir zaman. Ondaki değişiklikler, yaşamın başka başka kesimleriyle hesaplaşmak istemesinin doğal sonucudur. Çünkü yaşam her şeydir Turgut'un şiirinde. Bu yüzden de ne gelgeç akımlara ne de yapay ve zorlama modalara yüzverir. Simgeler, allegoriler de sokulamaz onun şiirine. İmgeleri özgün, yerinde ve dinlendiricidir. Ve... Türk şiirinin en seçkin, en usta şairlerinden biridir Turgut Uyar.

Akşamsefası

beMan "art" hat

- İntro
- F.E.RAKUŞAN "Artfucker Music Knowledge"
- SİNEMA "Crash" Kaza; David Cronenberg
- Vilém FLUSSER "Hafızalar"
- Serhat ÖZGÖZÜ "Aman Doktor"
- Fatih AYDOĞDU "Tez / Antitez / Protez"
- Müzik SAMPLING / MİX / REMIX elektronik kültürün yaygın kavramları
- Hans MORAVEC "Evrensel Robotlar"
- {Drum'n Bass - Bir Jungel Hikâyesi}
- Arthur KROKER "Hypertext Vücud" ya da Nietzsche'nin modemi olsa"
- STELARC "Post-evrim stratejileri"
- UNDERGROUND INTERNET
- Paul VIRILIO "Üstün insandan aşırı uyarılmış insana"
- Mathias FUCHS "Para Reall"
- Aziz + Coucher
- Resim-Yorum F.LESAK - K.GLODOWATZ "selam sana sebastiyan"
- Paola MIELI "verde: Notes on Current" Implications of Assisted Reproduction

hat GELECEK KÜLTÜRÜ VE SANATI

GAZETE BAYİLERİ VE KİTAPÇILARDA

Akşamsefası

Ünlü aktör, ne kadar kuralcı ve tutucu bir yapıya sahipse, Yeşilçam tersine kural tanımayan karmaşık bir dünyadan oluşuyordu. Bu arada Gülşen Işık da, ünlü eşinin sayesinde çevresi genişliyecek ve tipini değiştirme operasyonlarına burnunu yaptırmakla başlıyacaktı. Bu da sınıf atlamanın doğal bir sonucu olsa gerekti.

Ayhan Işık Gizli Bir 'İktidar Savaşı'nın Kurbanı mı?

AGÂH ÖZGÜÇ

Yıl 1961. **Gülşen** (Işık), Laleli'deki bir eczacının kızıydı. Ve o yılların en ünlü sinema yıldızı **Ayhan ışık**'la gizli bir nikâh sonucu evlenmişlerdi. Balaylarını Bursa Çelik Palas'ta geçiren çiftin peşine düşen ve onları birlite ilk kez görüntüleyen de **Sinema** dergisinin foto muhabirleriydi. Böylece, basında ilk kez **Ayhan Işık**'ın gizli bir nikâh sonucu evlendiği haberi çıkıyordu.

Neden "gizli nikâh"tı?

Ayhan Işık, mesleki kariyerinde olduğu gibi "aile mahremiyeti"nde de prensip sahibi bir aktördü. Bu nedenle de eşinin resim çektirmesi, basında teşhir edilmesi, "aile geleneklerine bağlı bir Osmanlı erkeği" olarak prensiplerine ters düşüyordu.

Ne var ki, her konuda kemikleşimiş katı kuralları olan **Ayhan Işık**, zamanla ölçülü de olsa taviz vermek zorunda kalacaktı. Ünlü aktör, ne kadar kuralcı ve tutucu bir yapıya sahipse, Yeşilçam tersine kural tanımayan karmaşık bir dünyadan oluşuyordu. Bu arada **Gülşen Işık** da, ünlü eşinin sayesinde çevresi genişliyecek ve tipini değiştirme operasyonlarına burnunu yaptırmakla başlıyacaktı. Bu da sınıf atlamanın doğal bir sonucu olsa gerekti.

Yıl 1979.

Ayhan Işık'ın **Gülşen**'le evlenmesinden bu yana tam 19 yıl geçmiştir. **Ayhan Işık**, bir pazar sabahı beklenmedik bir rahatsızlık geçirir. Ve acele hastaneye kaldırılır. Ünlü aktörün yaşamdaki tek "can dostu" **Sadri Alışık**, o sırada İsviçre'de olan eşi **Gülşen Işık**'ı bulup durumu iletir. Ve şimdi **Sadri Alışık**'ın gazeteci **Kubilay Çelik**'le yaptığı bir söyleşiden alıntı yapalım. Bakın **Alışık**, o günleri nasıl anlatıyor:

"Hiç unutmam, bizler hastanenin bahçesinde bekleşiyorduk. Ayhan'ın karısı Gülşen geldi Avrupa'dan.. Çok sık bir şekilde ve güzel kokularla... Bize şöyle usulca birer "merhaba" dedi. Ve doğruca Ayhan'ın yanına gitti. On dakika sonra dışarı çıktı. Kızı Serap ile benim yanıma geldi. Benimle birlikte, babasının başucunda birkaç geceyi bitap geçiren Serap'a dönerek "Sen çok yorulmuşsun, uykusuzsun. Haydi eve gidelim yarın sabah geliriz" dedi. Ve kalkıp gittiler. Gülşen'in bu konuşması ve rahatlığı karşısında, herkes adeta dehşete düştü... Biraz sonra Ayhan'ın başucunda bekleyen hemşire, telaşla dışarı çıktı. Bana "Sadri Bey, Ayhan Bey'in tansiyonu 22" dedi. Şaşırmıştım... "Allah, Allah, nasıl olur? Biraz, önce 17 idi", dedim. Hemşire, bana aynen şunları söyledi;" Biraz önce eşi geldi yanına ve Ayhan Bey'e"Haydi, s...tir oradan. Hiçbir bokun yok, ayağa kalkıp, yine ağzıma s...caksın" dedi. Ayhan Bey buna çok sinirlendi ve tansiyonu çıktı."

Yine **Sadri alışık**, anılarında "Gülşen'in "yas"ı çok kısa sürdü"der. **Ayhan**'ın ölümünden bir hafta sonra bir grup arkadaşıyla onu bir kotrada görmesi, Avrupa'ya gidebilmek için Ayhan'ın 40.gün mevlidini, 38.günde yapması, **Sadri Alışık**'ın yaşamında unutulmaz bir yaradır. Ve bu olumsuz tavırları nedeniyle **Sadri Alışık**, **Gülşen Işık**'la 7 yıl konuşmaz.

Işık ailesini en yakından tanıyan ve **Ayhan Işık**'ın "can dostu" olarak bilinen **Alışık**'ın bu anlatıları ve de diğer söylentiler somut bir ilgisizliği ortaya çıkarmıyor mu?

Neden?

Geçmişte aile içi yaşanan bir "iktidar savaşı"nın getirdiği gizli bir çatışmadan mı kaynaklanıyor bütün bunlar?.. Böyle bir hesaplaşma varsa, ezilen kim? **Ayhan Işık**'ın geçmişteki şöhreti altında yıllar boyu eziklik duygularıyla yaşadıysa, "ikinci keman" olmanın "intikam"ını mı almak istiyor? **Ayhan Işık**'ın 5.ölüm yıldönümünde bir kadın dergisine: "Ayhan cimri bir adamdı ve beni dövüyordu" diye açıklamalar yaptığına göre...

Yıl 1998.

Ayhan Işık'ın ölümünün ardından 19 yıl geçmiştir. Gazeteci **Nebil Özgentürk**, Türk sinemasına damgasını basmış bir aktör ve Yeşilçam'a "disiplin anlayışı"nı getiren bir "kural adamı" olarak **Ayhan Işık'**ın belgeselini yapıyor ATV'nin "Bir Yudum İnsan" programında. **Özgentürk**, araştırıyor, kan-ter içinde konuşacak tanık arıyor.

Ayhan Işık'ı öncelikle kim anlatmalı? Elbette 19 yıl birlikte yaşadığı, acılarıyla mutluluklarıyla paylaştığı eşi **Gülşen Işık**... Ama o ne? **Gülşen Işık** konuşmuyor, sadece mezarını gösteriyor, "Gidin, işte orada" diyor.

Yılmaz Güney de, **Sadri Alışık** da, **Yılmaz Zafer** de oralarda, **Gülşen Işık'**ın işaret ettiği yerlerde. Ne mutlu ki yalnız değiller... Arkalarında sahip çıkanları var. **Çolpan İlhan**'lar, **Fatoş Güney**'ler, **Perihan Savaş**'lar...

Akşam Ek

Lunaparkımızla gurur duyuyorduk... İçindeki herşeyle... Sibel feminist bir bakış açısıyla, İspanyol Kızı'nın eteklerine sadece ezilmiş ve tacize uğramış kadınların binmesini sağladı... Bir tür kadın sığınma evi gibi... Zavallı kadınlar, dalgalanıp dönerken biraz da olsa bıyıklı şiddetin etkisinden kurtulmaya çalışıyorlardı...

Dostlar Üretime Katkıda Bulunuyor

CAN BARSLAN

Neredeyse gene dayak yiyorduk Tevfik'ten... Ama bir mucize oldu ve belki de ilk kez kendini tutarak, homurdanıp gitmeyi tercih etti... Oysa bu defa çok hazırlıklıydık... Berkay gözlüklerini çıkartıp güvenli bir yere koymuş, Tarcan yoğunlaşarak karın kaslarını sertleştirmişti... Sibel kafasını kollarının arasına almış, Orkun'sa önünü elleriyle kapatarak en hassas yerini gizlemişti... Kısacası her birimiz kendimizce önlemimizi alıp darbeleri beklemeye başlamışken Tevfik bir iki kısa küfürle yetinerek gitti... Dayaktan kurtulmanın şaşkınlığı yerini sevince bırakırken Erol dedi ki, **"Dostlar... Ne zaman ki dayak yemeye hazırlıklı olabildiğimiz gibi karşı koymaya da hazırlıklı olduğumuz an, hem vücutlarımız hem de onurlarımız bu Tevfik belasından kurtulacaktır..."** Yakup, **"Zaman zaman, sinemaya aktarılmamız gereken birer klinik vaka olduğumuzu düşünüyorum... Ancak bundan bir komedi mi çıkar yoksa dram mı, kestiremiyorum" dedi..."Bütünüyle anlamsız ve marazi bir ilişki bu... Ben bile inanmakta güçlük çekiyorum... Kendini devrimci zanneden, modası geçmiş bir popülist magandadan dayak yiyen gerçek ilericiler... Yoo, bunu kabullenemiyorum..."** Tevfik'ten dayak yemeden kurtulmuş olmamızın sevinci, yerini ağır bir düşünce ve sorgulama ortamına bırakmıştı... Tacettin, Tevfik'e karşı daha ılımlıydı ve doğrusu bunu garip karşıladık... **"Aslında pek dayak da sayılmaz"..** dedi... **"Enselere inen bi iki şaplak... Karın boşluğuna birkaç yumuşak darbe... Acıtmayı düşünmeden kaba etlere dokunan hafif üç beş tekme..."** Dehşetle bakakaldık... Sibel çok sinirlendi, **"E, pes yani Tacettin... Seni duyan da, adamın bizi sevgiyle pışpışlayıp, gazımızı çıkardığını düşünecek... Popona inen hafif üç beş tekmeyi sindirip, insan olmanın onuru ile örtüştürebiliyorsan sana lafım yok!.."** Tacettin ısrarını sürdürdü... **"Bakın, asla, dayak yiyenin bu dayağı hakedip hak etmediği konusunu tartışmaya niyetim yok... Dayak, insanlığın en büyük ayıplarından biri, kabul ediyorum... Ama Tevfik de bize yaptığı eleştirilerde bütünüyle haksız sayılmaz... Örneğin az önce bize kızıp gitmesinin nedeni!", "Üretime katkıda bulunmak..."** diye mırıldandı Berkay... **"Evet"** dedi Tacettin... **"Şu ana kadar hangimiz gerçek anlamda çalışmayı düşündük ve sürekli bir iş yapabildik ki... Somut bir şey üretip, bunu ben yarattım demenin gururunu hangimiz yaşadık ki... Bence Tevfik'e kızacağımıza, oturup kendimizle hesaplaşalım ve eğer başarabilirsek birlikte bir iş kuralım..."**

İş kurmak... Gerçekten kulağa hoş gelmişti... Heyecanlandık... Duygusal ve düşünsel anlamdaki birlikteliğimizi, ekonomik kazanıma dönüştürmek için sermaye piyasasında bir ortaklığa taşımak... Sermaye piyasası kavramı önce bizi biraz korkuttu ama sonra bunun, başkalarının anladığı gibi yamyamlık yapmak ve sömürü düzeninin bir parçası haline gelmek olmadığında anlaştık... Elimizden gelen en iyi hizmeti sağlamak ve bunun karşılığında sağlanan kazanımları hakça bölüşmek... Ve tabii ki asıl amaç, çalışmak!.. **"Bar açalım!"** dedi Şermin... Doğrusunu söylemek gerekirse bar açmak, hepimizin aklına gelen ilk şeydi ama ortaya kek gibi atılan sadece Şermin olmuştu... Ben dedim ki, **"Biraz daha değişik ve yaratıcı düşünelim... Bu ülkede pompalı tüfekten sonra en fazla olan şey bar..."** Orkun beni destekledi, **"Üstelik isim bulmakta çok zorlanırız... Sözlükte sonu bar'la biten ne kadar kelime varsa hepsi tüketildi... Geçen gün bir ara sokakta Ambar bile gördüm..."** Nahide, **"Çiçekçi açalım"** dedi duygusal kimliğini ele verircesine... Sekiz ortaklı bir çiçekçi dükkanı ha!.. Kendisini incitmemeye çalışarak gizlice sırıttık... Ve öneriler önerileri kovaladı... Reklam ajansı, özel hastane, alüminyum doğrama işi, antikacılık, resim galerisi, emlakçı, TV senaryosu yazım ekibi, muhallebicilik ve hatta hukuk bürosu açmak bile önerildi...

"Arkadaşlar saçmalamayalım!.." dedi Tarcan... **"Aramızda bir tane avukat yok... Hukuk bürosu da neyin nesi... Benim bir önerim olacak... Dayımın oldukça işlek bir yerde büyük bir arsası var... Orayı kiralayıp Lunapark haline getirebiliriz..."**

Lunapark!..

Çocuksu bir ışıltı gelip oturdu herkesin gözbebeğine... İyi fikir gülümsemeleriyle kıvrıldı dudak kenarları ve neden olmasın pembelikleri yerleşti yanaklara... **"Ama bizim lunaparkımız farklı olmalı..."** diye ekledi Tarcan... **"dünya görüşümüzü ve hayata bakışımızı yansıtmalı, birikimlerimiz ve ideallerimize koşut olmalı..."** Sibel, **"ve çok özel... Özel bir müşteri kitlesine seslenmeli..."** diye ekledi...

***

Çağdaş ve entellektüel bir kalabalık mutlulukla dolaşıyordu lunaparkımızın içinde... Biz asla buranın sahibi olduğumuzu vurgulamadan kalabalığa karışmış gururla geziyor, müşterilerin tepkilerini gözlemliyorduk... Lunaparkımızdaki her oyuncak, yaşamın farklı bir alanını simgeliyor, klasik anlamlarından çok daha farklı birer işlev taşıyorlardı... Örneğin, sıradan bir Lunapark'ın çarpışan arabaları, bizde **"tartışan arabalar"** biçimine dönüşmüştü... Her araba değişik bir felsefik düşünce sistemini barındırıyordu... Arabalardan birinin üzerinde **"Nihilizm"** diğerinde **"Egzistansiyalizm"**, bir başkasında **"Marksizm"** yazıyordu... Müşteriler kendi dünya görüşlerine uygun arabalara biniyor ve buralardan birbirleriyle tartışıyorlardı... Çok keyifliydi gerçekten... **"Konformizm"** arabasındaki iki müşteri, **"Revizyonizm"** arabasındaki genç bir bayanla kıyasıya tartışmaya girmişler, Edouard Bernstein ile Karl Kautsky'nin öğretilerini sorguluyorlardı... Tartışan arabalarıda gecenin tek tatsız olayı, **"Fatalizm"** arabasına aynı anda binmeye çalışan iki müşterinin kavga etmesi olmuştu... Müşterilerden sakallı olanı, diğerinin determinist olduğunu ve sadece arabaya binebilmek için fatalist gibi davrandığını söyleyerek elindeki kumpiri onun suratına yapıştırmıştı... Neyse ki olay fazla büyümeden, Tarcan müdahale etmiş ve suratından kumpir parçalarını temizlediği adamı, kuşku tüneline binmeye ikna etmişti...

Sıradan bir lunaparkın, basit ve anlamsız korku tüneli, bizim lunaparkımızda dünyayı ve yaşamı daha bir sarmalayıp, bilinç ve sorumlulukları anımsatan rahatsız edici bir **"kuşku tüneline"** dönüşmüştü... Kuşku tünelinden çıkan her müşteri, kendisini sağlıklı bir depresyonun kucağında buluyordu... Sağlıklıydı çünkü, içerde gördüğü şeyler onları peşimizden kurtarıp eyleme geçmeye yönlendiriyordu... Kuşku tünelinden çıkıp düşündüren aynalara doğru yürüyen iki müşterinin konuşmasına kulak kabarttım... **"Korkunçtu dostum..."** dedi biri diğerine... **"Gerçekten çok etkilendim... Araba karanlık koridorda ilerlerken her köşeden lanetli bir sorun, her oyuktan cehennemi bir global problem dikiliyordu karşıma... Hoyratça harcanan doğal alanlar ve yırtılan faunalar... ürkütücü bir silahlanma politikası, nükleer denemeler... Paçavraya dönen insan hakları ve genç bedenlere reva görülen işkenceler... Gerçekten korkunçtu... Kuşku tünelinden çıktığımda, çocuğumun geleceği için ilk kez bu kadar kuşkuya kapıldım ve gerçek anlamda birşeyler yapmanın gerekliliğini duyumsadım..."**

Klasik lunaparkların sadece güldürmeye yönelik aynalarının, yaşamı gerektiği kadar karşılamadığını ve salt ironinin, insanlara düşünsel olarak bir şey kazandırmadığını düşünüp lunaparkımızdaki aynalara, **"düşündüren aynalar"** adını vermiştik... Müşterileri, kendilerini dayanılmazca deforme eden aynalar karşısında gülümsetmek kadar düşündürmeye de yönlendiriyorduk... Gerçeklerin hemen yanıbaşında yer alan ve gitgide etki alanını genişleten sanal dünyanın farkında olmaya çağırıyorduk onları... Aynada gördükleri hangi yüz gerçek, hangisi sanal ve aldatıcıydı?.. Kendimiz gibi olmak yerine şirin ama sahte maskeler takmakla kimi kandırıyorduk... İşte onlarca sanal ve komik imgeden sonra geldikleri son ayna onları balyozla vurulmuşçasına ayıltıyor, gülümsemelerini dondurarak gerçeğin çelik gibi keskin ve soğuk tarafıyla yüzleştiriyordu... Son ayna, düz ve gerçek bir aynaydı... Müşteriler onda kendi gerçek suratlarını görerek ayılıyorlar ve öyle çıkıyorlardı dünyaya...

Ve dönmedolap... Lunaparkımızın belki de en rahatlatıcı oyuncağı... Müşterilerin bindikleri kabinler sırasıyla en yukarıda birkaç dakika asılı bekletiliyor ve dünyaya farklı bir gözle

Aydınlık Arşivi

bakmaları isteniyordu... Tepeden ve herşeye birkaç ölçek küçülmüş olarak... Tüm dostlar da bunu sırasıyla denemiştik... Ayaklarımız toprağa basarken büyük ve önemli görünen kişisel sorunlar, tepeden bakıldığında anlamlarını ve önemlerini yitiriyorlar nesnelerle birlikte meseleler de küçülüyordu... Her akşam en az on, onbeş müşteri dönme dolaptan indiklerinde kendi sorunlarının evrende göze çarpmayacak hatta bir kütle bile oluşturmayacak kadar küçük olduğunun ayırdına vararak mutlulukla evlerine dönüyorlardı...

Küçük bir tatsızlık da atlıkarınca'da yaşandı... Bir müşteri, onbeş, yirmi kez döndükten sonra yaşamın anlamsız olduğu kanısına kapılmış ve paniğe kapılarak bağırmaya başlamıştı... **"Anlamsıız!.. Herşey anlamsıız!.. Olduğumuz yerde dönüp duruyoruuuz!.. Çıkış yoooook!.. Ulaşmaya çalıştığımız her şey aynı yere çıkıyooor!.. Kendimizi aşmak için giriştiğimiz her çaba, kıvrandığımız her devinim bizi aynı yere atıyooooor!.. Abbareoooooy!.."** Bu son, **"abareoy"** nidası biraz anlamsız kaçsa da müşteri gerçekten ciddi bir panik atak yaşıyordu... Aslında atlıkarınca'dan istediğimiz de buydu zaten... Yaşamda aynı yerde dönüp durduğumuzun ne kadar farkında olduğumuzu test etmek... Ancak müşterilerin bundan gerekli çıkarımları ve çözümleri de bulması gerekiyordu... Nahide koştu, atlıkarıncaya bindi ve adamı sakinleştirmeye çalıştı... Ancak pek yararı olmadı ve üstelik bir taraftan da dönüp durdukları için müşterinin midesi bulandı ve Nahide arkadaşın üzerine kustu... Bize de birbirinden şiddetli iki panik atakla başetmek düştü...

Lunaparkımızla gurur duyuyorduk... İçindeki herşeyle... Sibel feminist bir bakış açısıyla, İspanyol Kızı'nın eteklerine sadece ezilmiş ve tacize uğramış kadınların binmesini sağladı... Bir tür kadın sığınma evi gibi... Zavallı kadınlar, dalgalanıp dönerken biraz da olsa bıyıklı şiddetin etkisinden kurtulmaya çalışıyorlardı... Sonra ördeklere atılan halkalar... Her ördek yaşamda kaçan bir fırsatı simgeliyor, müşteriler halka atarak simgesel de olsa yakaladıkları her fırsatta içsel, mistik bir tat alıyorlardı...

Şiddet karşıtı yumruk aletimiz... Sıradan lunaparkların aksine kaba kuvvet gösterisi değil, insancıllığın denendiği bir oyun haline gelmişti... En güçlü değil, en hafif yumruğu vuran kazanıyordu... Ve lunaparkımızın bu köşesi, "pıt, pıt..." sesleriyle karışıyordu entellektüel ve sevecen gürültüye...

***

Çok güzel hayaller ve gerçekleşeceğine inandığımız tasarılardı... Ama Tevfik gelince hepsi yıkıldı... Heyecanla ona bahsettiğimizde, **"Hassi.tirin şavalaklar!.."** dedi ve, **"İlle iş kurmak istiyorsanız, tavuk çiftliği kuralım... Büzüğünüz yiyorsa hemen başlarız..."** Başbaşa kaldığımızda tavuk çiftliği işini tartışmak hiçbirimizin içinden gelmedi... Sadece Nahide **"büzük ne demek?"** diye sordu... Bilmediğimizi söyledik ve başkasına sormaması için de onu sıkı sıkı tembihledik...

barslan@ibm.net.

"Tevfik'i Öldürmek..." Dostların son serüveni sinemaya geliyor... Israrla bekleyiniz.

Alternatif Yalancı

Gerçekten hayatın bir döneminin Türk filmlerindeki gibi yaşandığına inanan yüz binlerce insan var.

Dünya'nın Karşısında Onunla Sevişirken

UMAY UMAY

Dışardaysanız ve bildikleriniz sizi şaşırtıyorsa şanslı sayılırsınız. Hayatı yaşarken bir usulsüzlük söz konusu... vergide olduğu gibi, bunu farkedenler var. Felaketlerin, yıkımların, sayfa düzenlerinin uyuşuk giysilerin içinde dünyanın bütün hüzünleriyle bir arada olmaktan söz ediyorum. Dünyadaki savaştan model alınarak yapılmış bilgisayar oyunlarından, sanal akvaryumlara, bedenlerin sonsuza dek yaşamak için dondurulmasına dek uzanan hızlı bir çağın röntgencileriyiz. Aşklarımızın sefaletinden yoksun bırakıldık. Akıllı robotlar, akıllı seks, akıllı makaleler, akıllı estetik... bir yığın akıllı cehalet... bir de dayanılmaz geyik FEYLEZOFLARI!!! Baksanıza, açık hava müzesinde sergileniyoruz. Kendi kendimizin biricik seyircisi olarak. Eğer bireyler olarak bunu reddederseniz yaşadığınız kenti tümden müzeleştiriyorlar. Sanal engizisyonlar, tuhaf ölümler yüzyılından kurtuluş yok. Bu topraklarda yazı yazmak romantik bir edim. Vücuda uyum sağlayamayan bir organ gibi dünyanın bir yerinde inat ediyoruz. Birilerimiz aşka hâlâ inanıyoruz. Sokağın doğrularına traji-komik karekterlere inanıyoruz. Daha doğrusu bir şeyler buluyoruz inanacak. Ha bire işletiliyor ve işliyoruz. Ağlak, komik, tatlı bir oyun...

Fail-i meçhul yaşamlarınızda yalan konuşmaktaysanız, ben sizden daha yalancıyım; çünkü korkuyorum. Hepimiz aynı rüyayı görüyorsak bir sorun var demektir. Herkes sizi sevdiğini söylüyorsa bir sorun var demektir. Eğer bu kadar çok sorun varsa, gerçek bir sorun var demektir.

Bir kez kafanız karıştı mı iş bitmiş demektir. Edebiyatta bile benzeri görülmeyen labirentler etrafı kuşatmıştır. Dev ekranlarda izlenirken bir falcı sizi kusursuzca tanımlar. Artık düşçü bile olamıyorsunuzdur. Dışarısı bilgisayarlar, ekranlar, betonlar ve aşkı aramayanlardan oluşan gizli bir örgüt gibi çalışmakta, size inandırıcı bir plan kurmaktadır. Planın özü şudur: "Sen kazanan bir kurbansın."

Bir binadan diğerine girerken, insanlık payına düşen şu hüzünden illet bir hastalık gibi kaçmaya çalışıyoruz. Bu sorularımızın cesaretini kıran ve sessiz kalmayı onurlandıran bir tarihin kalıntısıdır. Dışarıda buluşmak ve oyalanabilmek için anlatılmaya hazır bir aşkı nasıl yaşayamadığımızdan söz edeceğim. Sahip olamadıklarımızı anlatmak ne kadar kolay; bir yabancı üzerine konuşmak... Acının insanın kemiklerini nasıl uyuşturduğunu, geçen ama hiç geçmeyen zamanı, koleksiyon parçalarıymış gibi ayırarak, üst üste dizerek elbet oyalanacak bir şeyler bulacağız. Adaletin ulaşılmazlığı, nefretleriyle savaşamayan insanların düştükleri tutsaklık... Ama bazen emin olacağız. Şiirin masumiyetinden ya da "bir günü" bekleyen karşılaşmalardan.

Yüzyılın karşılığı gösterişli içi boş naylonlar... Bu yüzden gittikçe çocuklaşıyoruz. Gerçekten hayatın bir döneminin Türk filmlerindeki gibi yaşandığına inanan yüz binlerce insan var. Kalbimizde bu çocuksu dünyaya ait tembel ve aç yerler taşıyoruz. Yine de masalların sonu hatırlanmak için değildir.

Doğuda adını şu an hatırlamadığım bir pavyonun sahnesinde ağlayarak takla atlamaya başlayan ve bacağı dört yerinden kırılan bir konsimatristin hikayesini duymuştum. Yitirmekle sahip olmanın, umutla umutsuzluğun aynı yerde kanat çırptığı; ter, içki ve ucuz parfüm kokulu pavyonlardan söz ediyorum. Bu mekanlar doğunun o gizemli havasına bir hapisanenin meşru loşluğunu taşır. Buraları zaten bilinen ilişkilerin yeniden öğrenildiği, erişkinlik ve erkekliğin gösterildiği, aynı zamanda gerçekten eğlenebileceğin yerlerdir. Ankara'da, bir gece yarısı, bu tür bilgi donanımlarımızla Batılılaşmış bir pavyon macerasına giriştik. İçeride birbirleriyle koyu sohbetlere dalmış yüz yüzelli konsimatrist ve hâlâ büyük salonun köşesinden gelen, fahişeden çok on dakika sonra evlenecek gelinlere benzeyen kadınlar vardı. Kalabalık şaşırtıcıydı. Sahnede olsa olsa isimleri Mariya, Helga ya da Elizabet olan dansözler görücüye çıkan kızların Broadway şovunu sergiliyordu. Penguen kıyafetleriyle salonda dolaşan garsonlar müşteriden çok çalışanlarla meşguldü. Türk filmlerinden sahneler beklerken leylek bacaklı amigo kızlarla karşılaşmıştık. Oysa biz Müzeyyen'i, Leyla'yı; Hamiyet'i ya da Canan'ı arıyorduk. Geniş kalçalar, buğulu vahşi bakışlar, nefretlerini ve aşklarını birbirine karıştırmış bağıran vücutlar beklemiştik. Sonunda bir karara varıyoruz ki çok uzakta değiller; ama burada olmadıkları kesin. Sahneye bakıp bildiklerimin dışında onların niçin paraya ihtiyaçları var diye soruyorum. Hangi veda için ayakta kalmak istiyorlar...

Nasıl bir hikmetse, insanın kalbindeki şiir zarar göremeyecek kadar derinde. Benzerlerimiz dışarıda yeniden yaratılamayacak kadar güçlü. Bu yüzden bu topraklarda her zaman şiir yazılacak. Çünkü acılarla adam oluyoruz. Ve bazen gerçekten eminiz. Dünyanın karşısında ve dünyayla sevişerek, dünyaya tükürerek...

Herşeyi kopyalayabilirsiniz, ama kalbinizi ve onun uçurumlarını asla!.. Bir yalancı sadece buna inanır, bunun için uyanır.

Arşamsepası

Düşüncelerimde New York

YAŞAR AKŞAHİN

"Amerika'ya giden her yazar, Amerika deneyimlerini anlatmak zorundadır" der Michel Butor.

Öyle de olmuştur hiç kuşkunuz olmasın; Simenon'dan Sartre'a bir çok yazın adamı Amerika'ya gitmiş özellikle de New York'u turlamışlardır.

Bir New York öğleden sonrasında JFK.'den adımınızı atıp, Manhattan'a doğru bir takside yol alırken karşınıza aniden bu TRANSAVANGARD kentin dikey mimariye odaklı görkemli binaları, köprüleri çıkıverir. Hollandalılar'ca Mohavk'lardan kurnazlıkla 24 Dolara kapılmış, sonradan da York Dükü'nün askerlerince ele geçirilip New York'a dönüşen Manhattan'a Queens-Midtown tünelinden geçip girersiniz (24 Dolar taksi parası ödeyerek, ne garibtir), 59. caddede Central Park'a bakan otelinize şöyle bir uğrayıp valizinizi atar, dışarı çıkarsınız.

Önce bloklarda birkaç ısınma turu atar, AMERİCAS Avenü'deki değişmez purocunuzdan birkaç bol dumanlı Dominik purosu alıp birini tüttürmeye başlarsınız.

Bu, çoğu kapalı mekanında sigara içirtmeyen POST STRÜKTÜEL kentin sokaklarında puronuzla, dumanı tüttüre tüttüre aşağıya doğru ağır ağır yürür, varoluşunuzu hissedersiniz.

Karşı kaldırımda Jeykıl And Hyde'ın önünde kuyruklar oluşmaya başlamıştır, akşam çökmektedir New York'un üzerine, günün bitişi ile gecenin başlangıcı arasında blokları aşar Woody Allen'in o çok tad aldığınız "Broadway'in Denny Rose"u filminin başlayıp bittiği ve tüm anlatısının geçtiği Carnegie Delicatessen (854 Seventh Avenü)'e girersiniz, her nekadar filmin geçtiği yıl ve iç dekorları değişse de aynı mekanda o aynı ruhu hissedersiniz, pastraminizi, kaliforniya şarabınızla mideye indirip kahvenizi yudumlamaya başladığınızda Allen'ın New York'unu, onun New York rengini düşünürsünüz, şimdi BURADA'sınızdır...

İkinci gün; Jamaika LONG ISLAND'da metrodan inersiniz, agresif tavırlı siyahi gençler size anlamsızca bakarlar. Jack KEROUAC'ın bir dönem yaşadığı ve yazdığı Manhattan'a 40 dakika mesafedeki bu semtte aklınızdan Beat Generation geçerken zenci morukların geyik yaptıkları bir semt kahvesinde bir sandviç yanında koyu bir kahve içersiniz.

Otobüse atlar Franklin Square'da inip Russel Street'te yol alırken düşünceli düşünceli puronuzu yakar; sizin için çok önemi olan değer verdiğiniz bir insanın, bir dönem 9 ay bu sokakta bir evde yaşadığını, şimdi önünde durduğunuz duraktan otobüslere binip Nassau'ya gidip geldiğini, burada bir çok mutsuzluklar yaşadığını üzüntüyle dolu ansırsınız...

Manhattan'a, ÇAĞIN RUHU'nu yakalamış olan bu kente dönersiniz kaçınılmaz olarak...

Diğer günlerde; Harlem, Upper East Side, Astoria (Levent Erseven'e bir selam) Greenvich Village (ressamlar, sigara içilir kahveler, galeriler), South of Houston (Üstün Oyman'ın değişmez mekanı) Times Square, 42. cadde (İlhan Güngören'in anıları) Holland TÜNEL'den New Jersey (sevgili ÇAĞ-ÇAĞ), Hoboken (Frank SİNATRA), Küçük İtalya (Al PACINO), Finansın dünyevi merkezi Wall STREET (Gordon GEKKO), Battery Park (New York'un özgür sincapları), Kanal Caddesi, Brooklyn (Smoke - Harvey KEİTEL) Bronx, Coney Island (Mickey Rourke - Angel Hearth), Newark'ta turlar atarsınız.

Dönüşünüzün bir gece öncesi akşam yemeğiniz Tribeca'da Greenwich Street 375 no'daki Robert De NIRO'nun lokantasında ayırtılmıştır. Duvarları eski tuğlalarla kaplı ve büyük boy tablolarla süslenmiş bu loş İtalyan lokantasında iyi pişmiş ızgaranızı yer şarabınızı içersiniz. Espresso'nuz Grappanızla gelip de puronuzu yakınca, De NIRO'yu fark edersiniz kasa kısmının ardındaki küçük masada oturmuş, elindeki Churchill'i tüttürüp O da kahvesini hüpletmektedir, verdiğiniz ufak bir baş selamını dost sıcak bir tebessümle alır. U'sunuzdan The Night And The City, Goodfellas, Casino, Heat şöyle bir geçer, tüm bu kişilikler on metre ötenizdedir...

Dönüş anı geldiğinde bavulunuzda yeni kitaplarınız, belleğinizde yeni ansıyışlarla bir New York taksisinde bir ŞEHİR ADAMI, hem de Gerçek Bir ŞEHİR ADAMI olduğunuzu duyumsarsınız.

DÖNÜŞEN YAZI - Michel BUTOR
(Yapı Kredi Yay.)

Af Üzerine Sözler

- Affetmek ve unutmak iyi insanların intikamıdır.
Schiller

- Suçludan öç almak, adalet; onu bağışlamaksa erdemdir.
Molla Câmi

- Unut ki, affetmek zorunda kalmayasın
Ebren-Eschenbach

- Sık sık affetmekle aptalı ahlaksız edersin.
Puplilius Syrus

- Af dileyen, kendi kendini suçlar.
Tolstoy

- Anlamak, affetmek demektir.
Madame de Staël

- Affetmek, güçlüyü daha güçlü yapar.
Publilius Syrus

- Affetmek, intikam almaktan daha iyidir.
Pittacus

- "Affedebilirim, fakat unutmam" demek "Affetmeyeceğim" demenin başka bir şeklidir.
Henry Ward Beecher

- Başkalarını sık sık affet,kendini asla.
Publilius Syrus

- Affedilmenin verdiği ıstırap kadar kötü bir şey olamaz.
Guy de Maupassant

- Affetmenin ne olduğunu yalnız cesurlar bilir, yüreksizlerin doğasında af diye bir şey yoktur.
Laurence Sterne

- İnsan sevdiği sürece affeder.
La Rochefoucauld

Damıtılmış Sözler Hazırlayan: M.Ertuğrul Saraçbaşı

Gece Öğleni

NİLGÜN MARMARA

Uyumadı kadınlar geceyle birlikte,
güne patikler ördüler.
İşlerin erneklemesi; çok geçmeden
yetkin doğruluşu için!

Gün de yürüyecek bir zaman,
geceselle birlikte.
Belki ay kusursuzca ışıtacak güneşi...

Yarısıyla gecenin yarısı gündüzün
örtüşerek birbiriyle,
Kadınları öpecek tığları için,
Sıyrılacak iş, patiklerden
kutsal gece öğleninde!

Eylül, '81

ne isterdim biliyor musunuz...

BAHADIR BAKÜTER

çok yakın
bir dost isterdim,
sonsuz bir
kankardeşliği...

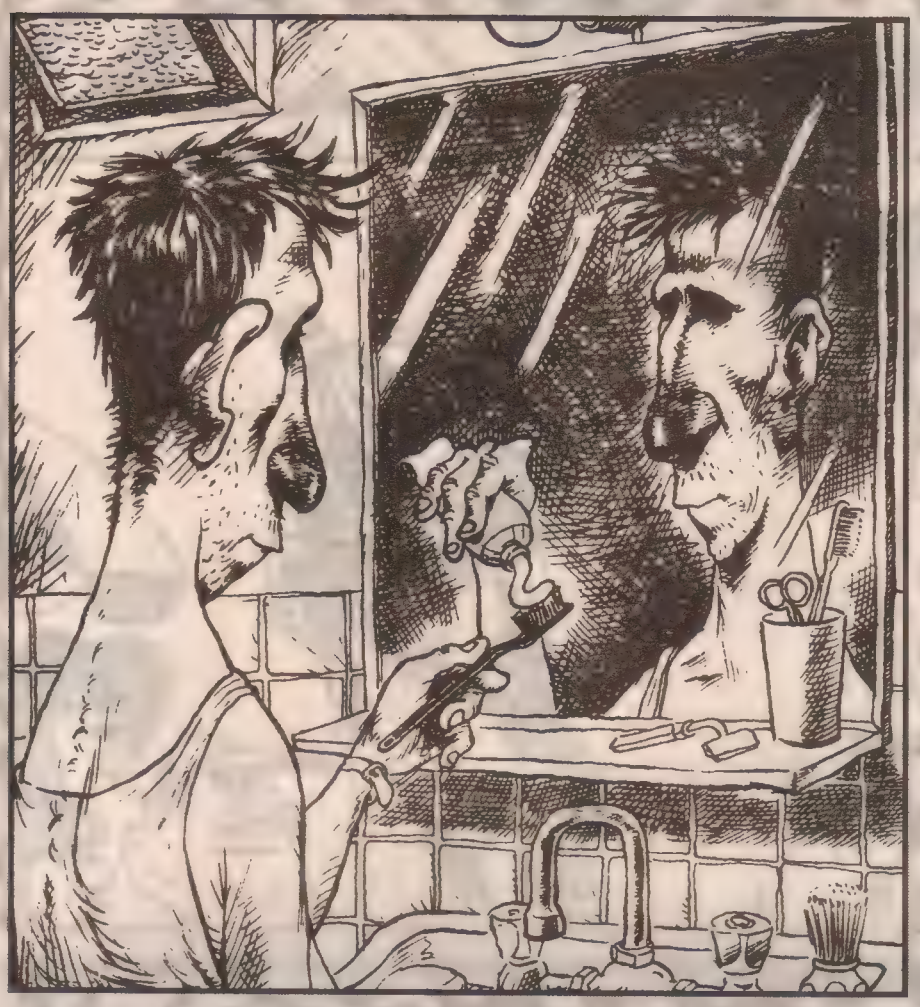

çok uzak bir sevgili isterdim,
yolların ve zamanın ötesine
gizemli bir aşk yolculuğu...

yersiz yurtsuz bir gezgin olmak isterdim, bastığı her yer yolu, sığındığı her kuytu evi olan...

beni de alsınlar isterdim, çok uzaklara, eğlenceli bir yolculuğa...

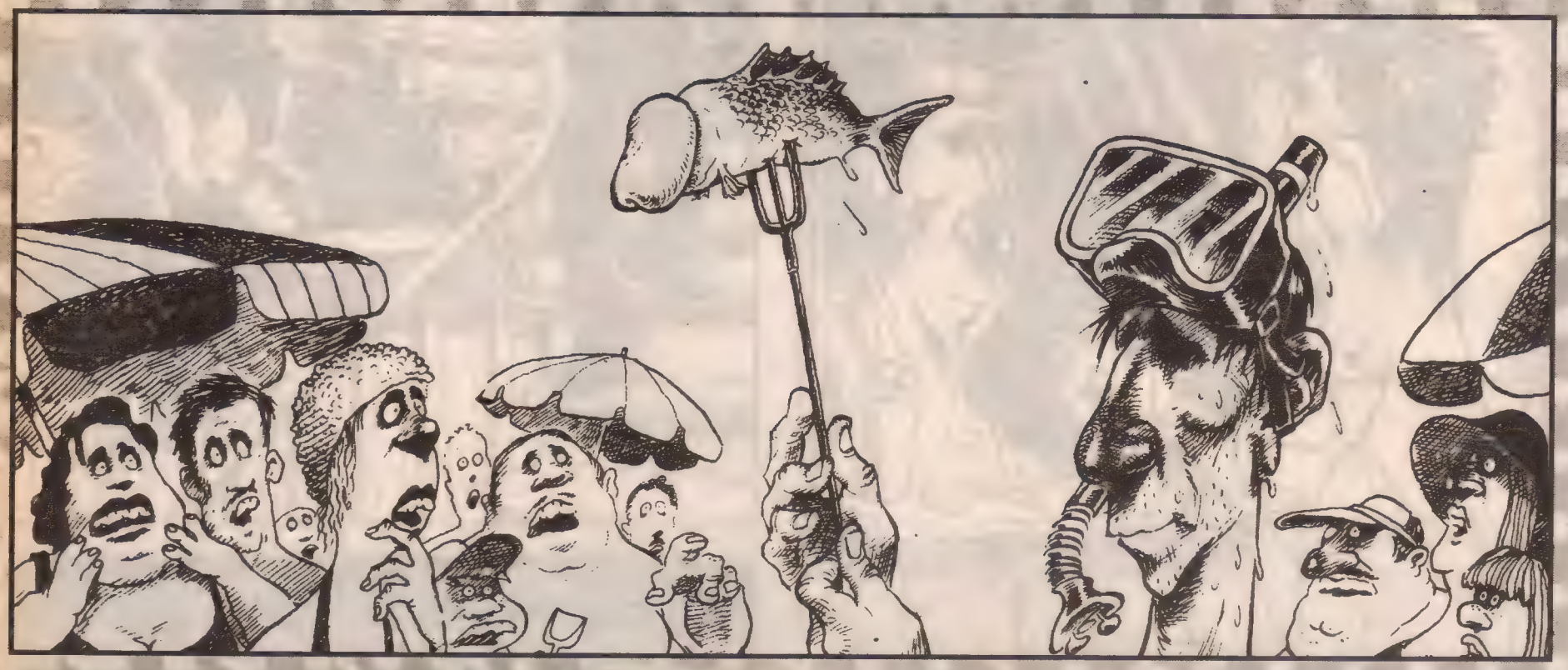

herkesi şaşırtmak isterdim, daha önce hiç şaşırmadıkları bir şeyle...

bir hiç uğruna çizmek isterdim, kocaman bir hiç uğruna...

Kı(s)sa Film

CÜNEYT ÖZDEMİR

Kocaman bir oda. Loş bir ışık var.
Keskin ve sert bir ışık ortada
beyaz örtüleri ile duran yatağın üzerini
aydınlatıyor. Yatağın üstünde kapağı
açık bir bavul duruyor. Kamera 90 derecelik
bir açı ile yatağı ve yatağın üzerindeki kapağı açık
içi boş bavulu görüyor. Kamera çok
yavaş bir şekilde bavula doğru
kayma hareketi ile yaklaşıyor.
Ekranda alt yazılar belirmeye başlıyor.
Ses yok. Yalnızca sessizlik var...
bir de alt yazılar.

altyazılar

kimsesiz bir bavul duruyor boş beyaz bir yatağın üzerinde. Ayaklanmış bir beden, çocukluktan yadigar kırgın ruhunu küçük bir bavula sığdırmaya çabalıyor.

Geçmiş uzak, yol uzun, yolcular uzun yola hazırlanıyor, yol zaman kazanmaya çalışıyor. Yalnız ruhların sabırsız **ihtiras tramvayı** son yolcuları ile bu duraktan kalkıyor

zaman az, kaçmak zor, gitmek...
bilmediğin bir yarına giderken, kalanları
kendilerine hediye etmek. doldur,
şimdi ellerinle yıllardır boşalttığın bavulları, bir
fotoğraf karesindeki; dizginlenemeyen bakışları,
buluşulan cafelerin buğulu camlarını, insanların
derinliklerinde açtığın ıssızlıkları... Gözyaşlarını
sarıp koymayı unutma doldururken bavulunun
en uzak, en gizli, en önemli köşelerini. kim
seviştikten sonra ağlar, ağlayanlar neden ağlar, o
gözyaşları nereye damlar. Dışarıda bir uğultu,
bir sis, bir sessizlik var.

son düdük duyulur birazdan.
kocaman gözlerin, o buğulu gözlerin, o aşkı ve
kini aynı anda buluşturan, o...

zamanı durdurmayı başaran, her sessiz anda
kaybolmaya müsait gözlerin ansızın havada asılı
kalacak gözyaşlarınla zamanın geldiğini anlar

Söylenemeyenleri bir an önce katla özenle,
telefona bir türlü uzanamayan ellerini, adresine
ulaştıramadığın mektupları ve senin için
durmaya hazır bir kalbin, kalplerin
sana anlatamadıklarını.

Sakın ola buruşturma anılarını, anlarını,
anlayamadıklarını...

gidiyorsun,
benim geldiğim uzaklara şimdi sen kaçıyorsun.

kaçak bir bakış, ürkek bir gülümseyiş ve rehinciye bıraktığın son umutlarla bavuluna kitil asıyorsun. Şimdiye kadar kaçabilenler nereye kaçmışsa, nereye kaçabilirse, nereye kaçacaksa sen de oraya kaçıyorsun. Kaç hadi kaç git uzaklara ama tek başına başkalarını peşine takmak yok çıkarken adressiz yolculuklara.

Yatağın üzerinde sana ait, başkasına ait
kullanım süresi dolmuş acılarını bırakma

tramvay yolundan bir çığlık yükseldi
sonsuzluğa kalkan tren için son düdük çalıyor.

boş bavulunu yanına almayı unutma
sen doldurdun, zaman boşaltıyor

kalanları baş başa bırak kendileriyle

beyaz çarşafların üzerinde
bavulundan kalan izle

kamera bavulun içine kadar girmiş, ekran kararmıştır.
Müzik ile birlikte jenerik akmaya başlar.

müzik; *Mike Figgis* (karen and max from "one nigt stand")
kurgu; *Mustafa Devrim Özdinç*
altyazılar; *Cebrail Okçu*
yapım; *Ayhan Erdoğan*
yazan ve yöneten; *Cüneyt Özdemir*

"yanlış trene binmiş iki küçük kalbe"

İçimdeki Kitabın Diliyle

İSMET ARASAN

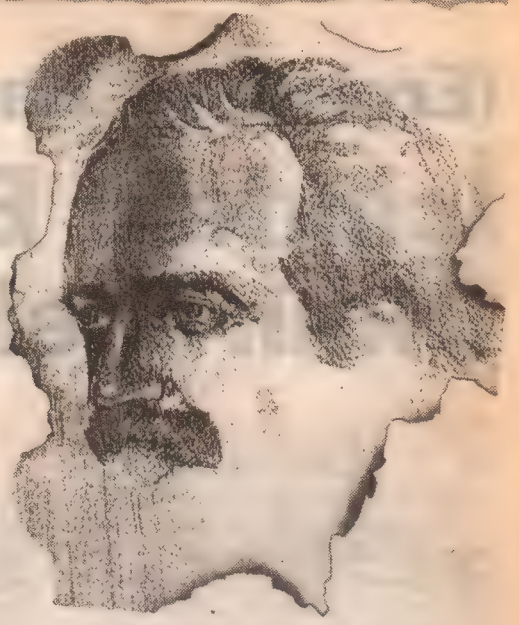

Obur merak uslandı. Ten kaygısı inceldi, şimdi tül gibi hareketleniyor rüzgarla ara sıra. Öğrendikçe acı çekiyorum, derdim var, habire büyüyor. Buraya, yeryüzüne gönül gezdirmeye gelmediğimi ne zaman farkettim ben?

Yoksa aşka aşılanmak için, biraz daha aşk mı çalacağım hayattan? Neden kurtulamıyorum ihtiyaçtan? Geceleri ve gündüzleri bir kılmış insanların tebessümünü unutmuyorum. Efkar geliyor, çok sigara, susuşlar, dalıp dalıp gitmeler ve alkol.

Ben de senin gibiyim. Acıkıyorum, uyuduğum oluyor, sevmeceler, bilmeceler, egolar, legolar ve pazıl. Sırf o sızı dinsiz diye oluyor bunlar. Birşey daha öğrenmek zorundayım. Niye? Ben niye anlamak zorundayım? Bir şeyi tam anlayamadığım için herşeyi anlayamıyorum. Çaresiz başkalarına, kaynaklara vuruyorum. Ben de ötekini başkası sanıyorum. Aynalarda dans başlıyor. Işık ve gölge. Çatır çatır kırılıyor aynalar. Ben galiba bir sır sahibiyim. Sonunda aynamı döktüm. Sırrımı kazıdım. Ben kaldım, hemen tanıdım kendimi, kabul ettim ve sevdim.

İnsanım ya, inmişim yeryüzüne, sanıp duruyorum. Mesela eskiden bir kişiyim sanırdım. Sonra baktım çok kalabalığım, içimde gürültü var: hırslı, arzulu, saldırgan, kıskanç... bir sürü insan uluorta söz alıyor. Onları besledim. Öldürmeyi denedim, ölmüyorlar. Fakat iktidarı ele geçirip onlara sordum: "Efendi kim?" Sensin, dediler, bana itaat ettiler. Yine de ben, hep tetikteyim. Bir zaaf anımda, biliyorum, içimdekiler söz alabilir. O zaman ben, sanki başka biri olurum, siz beni tanıyamazsınız.

Büyük unutuştan sonra, içimdeki kitabı okumaya başladım. Herşeyi unutmaktan geliyorum. O zaman, herşeyi hatırlamak mümkün oluyor. Dedem de ordan geçmiş. Uzun süre, benim gibi, hayret burcunda durmuş. Ona göre, her canlının içinde bir kitap vardır, insan içindeki kitabı okumalıdır. O kitapta her sorunun bir cevabı bulunur. Ben de öyle yapıyorum, içime soruyorum, hemen cevap geliyor. Herşey anda oluyor. Bir anda oluveriyor. Yani ben ân'a vecd ediyorum: VİCDANIMA! O beni, almam gereken noktaya götürüyor. İÇ AKLIM o benim.

İşte o vecd an'ıyla AN-LAMAK imkanı parlıyor. O kaynak sende de var. Harap ruhların, yüzünü yıkadığı çeşmelerin suyu bizden geliyor. Bir AN-LAM doğurup, besleyip büyütebiliriz. Yeni bir anlam!.. diyorum yani... Bize ait, hepimize...

Cıs Hikayeleri

İstanbul'dan falan bıkmıştım; güneyde bir kasabada yaşamak fikri cazip geldi. Gittim işte. Turistik, güzel bir kasaba. Tabii gece hayatı var. Ben de gece kuşuyum, alemleri severim. Tuttum bir bar açtım. Küçük yer olunca, bar sahibesi genç bir kadın, yeni bir kuş... İlgi çekti tabii. Oranın yerlisi, biraz kabadayı hoş bir çocuk vardı, Nuri... Aramızda bir yakınlık oldu. Sevdim onu. Fakat bu Nuri bana aşık oldu. Yanıyor. Anlıyorum, üzülüyorum, ama ne yapabilirim? Ortada birşey yokken kıskançlık krizleri geçirmeye başladı. Yorgunluk yani. Etraftakiler de bizim ilişkimizde sert ve şiddetli bir hali farketmeye başladılar.

Derken göğün yıldızlı olduğu sakin bir yaz gecesi...

saat sabaha doğru iki üç falan. Evin önünde, sokakta oturuyoruz Nuri'yle. Hiçbir olay yok. Bir ara kayboldu, elinde koca bir bıçakla geldi. Şaka yapıyor, diye düşündüm. Bıçağı karnına doğrulttu. "Dayanamıyorum, öldüreceğim kendimi" dedi. O an gözgöze geldik. Ciddiydi. Öfkesini kendime yöneltmek için onu aşağıladım. "Pis kanınla buraları kirletme, git başka yerde öl bari" deyiverdim aldırışsız bir şekilde. Deliye döndü. Beni bıçaklamaya başladı. Kendimi korumak için birşey yapmadım. Ölümse ölüm, korkum yok yani. Kollarımdan, göğsümden kanlar akıyordu. En son, bıçağı karnıma soktu. O an gözgöze geldik. "Ne yapıyorsun sen?" dedim ona. Gözlerimdeki kinsizliği ve öfkesizliği farketti. Bıçağı karnımdan çekti. Telaş içinde, "sen affetmezsin artık beni" dedi. Ortalıkta kimse yok. Yakında bir hastane vardı. Halsizim ama bilincim yerinde. Sendeleyerek gittik. Nuri kapıdaki polislere hemen, ben yaptım, demez mi? "Hayır ben yaptım, o bana engel olmak istedi" diyorum. Doktor "seni bu hale getiren adamı ne diye koruyorsun" diye azarlıyor. Nuri'nin derdi başka. O kendini cezalandırıyor, ben cezalandırmayayım diye. Ben orada biraz dalmışım. Kalktım, Nuri yok. Hemşire karakolda dedi. Hemen serumu falan söktüm, doğru dışarı. Doktor yakaladı. "Hayati tehlike var, sabaha kadar yatmalısın!" Ama Nuri de karakolda, felaket haldedir diye düşünüyorum. Bana, bütün sorumluluğu üzerime alıyorum gibisinden bir kağıt imzalattılar. Çıktım, doğru karakola. Bizimki acıdan çıldırmış. Komiseri ikna ettim, ben yaptım dedim. Onu aldım ordan. Sakinleşti. Berbat bir geceydi. Sonra gidip evin önündeki kanları suyla temizledim.

Mesele o kadar önemli değildi. Ben seviyordum... O ise sadece aşıktı.

Rüya

Ben kaçıyorum, birşeylerden kaçıyorum. Kovalayanları görmüyorum ama. Artık halim kalmamış, nefesim kesilmiş. Nicedir yakınından bile geçmediğim, ta liseli çağlarımda kütüphanesinde ders çalıştığım o caminin avlusuna seğirtiyorum. Cümle kapısının önündeki mermer sütuna yaslanıyorum. Öyle çaresizim ki, artık teslimim. Derken avluya bir kadın giriyor ve gözümün önünde başkalaşarak geyik oluyor. Bir çocuğu farkediyorum, o da yavaş yavaş hindi oluyor. Ardından yaşlı bir adam at oluyor. Eyvah, diyorum kendime, içim titriyor: BEN NE OLACAĞIM?

Yüreğim ağzımda şaşakalmışken, avlu kapısında yetmiş yaşlarında bir adam daha beliriyor. Seyrek beyaz saçlarını özenle arkaya taramış, siyah smokin var üzerinde. Bana bakarak, doğruca bana geliyor. Ellerinde beyaz bir bebek yastığı taşıyor. Yastığın üzerinde kırmızı kurdelayla bağlanmış sarımsı bir kağıt rulo ve parlayan bir makas var. İçmiden, tamam diyorum, bitti işim, ne olacaksa oluyor: Adam önümde duruyor. Yastığı uzatıyor: "Makasla kurdelayı kes!" diyor. Sesi sevecen. "Bu bir hediyedir, hak edene verilir. Kağıdı oku. Orada bundan sonra yaşayacakların yazıyor." Heyecandan ağlamak üzereyim. Kurdelayı kesip kağıdı açıyorum, hayal meyal kırmızı bir yazı!.. UYANIYORUM!.. Ağzımda acı bir tad, güya geleceğimin sırlı kapısı bana kapalı...

(Erol Veya Hande)
İçindeki Erkeği Öldüreceksin

OKTAY GÜZELOĞLU

Hayalim, ileride ben de bir erkek satın alacağım, benim bedelimi satın aldılar verdikleri paranın karşılığının iliklerime kadar sömürdüler...

- Rize doğumluyum, vücudumda, 8-9 yaşlarında değişikliği farkettim, ilk cinsel ilişkimi Kuran Kursunda benden, 3-4 yaş büyük birisi ile yaşadım. 5 yıl kadar sürdü, aşık olmuştum. O da beni seviyordu. Yıllar sonra memlekete gittiğimde gördüm onu evlenmiş, çoluk, çocuk sahibi olmuştu. O hâlâ orada yaşıyor, beni yaşam nerelere sürükledi. Ne yapalım hayat çok hızlı işliyor.

Bir sohbetimizde bana demiştin ki geçmişte özlediklerim var. Bir kahvede oturmak, kağıt oynamak... İnsanların rahatsız edici bakışlarından uzak bana insan olarak yaklaşmalarını özledim demiştin...

- Ben travesti olmadan önce, çocukluk ve gençlik yıllarımda kahveye giden bir insan değildim. Ama bu yaşadığım hayatta herşeyin kısıtlı olmasından dolayı geçmişinde yapmadığın şeyleri bile özler oluyorsun onlar sana çok hoş geliyor. Herşeyin kısıtlı, ne kadar rahat bir ortamda bile olsan kalabalığın arasından seni alan tek bir bakış bile rahatsız etmeye yetiyor. Nasıl söylesem, cinselliğin ön planda oluyor, cinselliğiyle beraber gezen bir insan gözüyle bakılıyor, bu da beni rahatsız ediyor.

Bu rahatsızlık ne gibi durumlarda nasıl, nerelerde gösteriyor kendini.

- En hafife alacağın bakışlarda hissettiğin şey meraktır. Sanki daha önce karşılaşılmamış bir canlı gibi yaklaşılıyor, bunun için de travestilerin mecburen yaptığı iş fuhuş da olmaları, hemen yatağa atılacak bir insan, hafif meşrep bir insan hemen ilişkiye girilecek bir insan gibi düşünmeleri her yerde bu bakışlara denk geliyorsun. Tabi bunun suçu sadece toplumda değil. Bizde var. Bizdeki toplumdan kaynaklanan bir şey öyle görmek istedikleri için, affedersin, kaba konuşayım.

Rahat ol tabi yani ibnesin ama senin anladığın budur, beynin düşüncen yoktur aklının çalıştığı yer ordan aşağısıdır. Senin duyguların, düşüncelerin, sevgilerin, aklın, hiçbirinin önemi yok tek düşündüğün orası. Böyle görmek isteniyor bize de yansıyor. Düşün yine yıllarca fuhuş içindesin, o insan ne kadar zeki bile olsa, ÖRN: Ben körelmediğimi hissediyorum bu körelme döneminde düşündüğüm, fuhuş, iş, erkek, para, belli bir noktadan sonra, hayat bu değil diyorsun, yaşadın bunları değil mi?

- Tabii. Bunu kimse beceremiyor.

Anlayamadım?

- Yani erkeksin, bu sadece senin cinselliğindir, bu senin hiçbir şeyine yansımamalı, düşüncene yansımamalı, düşüncen insan olmalı. Kadında da erkek düşünce çok fazla bana göre bunu yıkacaksın, erkeği öldürdüğün zaman bitiyor herşey.

Yine anlıyamadım tekrar et "ERKEĞİ ÖLDÜRME" güzel bir deyim; bu genelde mi? Yanlızca travestiler için mi geçerli?

- Genelde bir şeylerden kurtulmanın çabası, ben görüyorum erkeklerin daha çok ezildiğini görüyorum. Mesela müşterilerime falan bakıyorum, nedense bize sataşmalar, o aşağılamalar, hep burdan kaynaklanıyor. Erkekler de rol yapıyorlar, hep o erkekliği ön plana çıkarıyorlar. Bunun arkasından gelen aşağılama, ben bile yapardım. Mesela travesti olmadan önce, fazla elemine değildim. Belli bir yaştan sonra elemineliği düzeltmeye başlıyorsun. Ergenlik zamanında çok eleminesin, çok kırıksın falan biraz daha akıllanmaya başladığın zaman herkes senle dalga geçiyor, erkekliğim göze batıyor. Diğer erkek gruplarından uzak kalıyorsun, kadın gruplarından uzak kalıyorsun tavırlarını erkeksileştirmeye falan çalışıyorsun ve daha kırık bir eşcinsel görsem makaraya alıyordum ki kendi ibneliğim ortaya çıkmasın diye yani bir çeşit bastırma bak ibne ama ne kadar üstüne gidersem o kadar erkek oluyorum, ne kadar aşağılasam o kadar yükseliyorum, erkek oluyorum.

Sen bunu yaşadın mı?

- Yaşadım. Psikolojimde sürekli bir aşağılama olayı yoktu. Sürekli yapan değildim ama öyle bir ortamda yaşıyorsun ki bunu yapmak zorunda kalıyorsun. Ben de şey fazlaydı, askerliğimde falan da vardı, bunu dalgaya alma, hep taklide, espriye vuruyordum.

Yani bunu yaparak kendini kamufle ediyordun, karşı tarafa da yapıyordun tabi onların da hoşuna gidiyordu.

- Tabii herkes memnun oluyordu.

Hande, "müşterilerim" diyorsun, sen bu "müşterileri" nasıl değerlendiriyorsun?

- Grup grup onlar, ben onları gruplara ayırmışım, bir kısmı var, gerçekten seni beğendiği için, seni kadın gibi gördüğü için onun için, senin kadınsılığın, önceden erkek olman önemli değil, bir kısmı böyle, yani heteroseksüel derim, çünkü ben bu tanımı, ben hayatımda hiç heteroseksüel tanımadım, çünkü benle yattığına göre eşcinseldir, diğer grup bir şey var, biseksüeller var. Hem kadından hem erkekten hoşlanırlar. Bir grupta şey var çok bastırılmış, yani benden farkı yok, yani gerçekten bir eşcinsel, tamamıyla belki zaman, imkan, şartlar, ya da onun bulunduğu ortam elverse o da etek giyip gezecek, ama bunu bastırmış, bu yatakta ortaya çıkıyor, bir bakıyorsun ki, senden daha kadın ayrıca, abazan gruplar var. Ay ben de çok şanslıyım, bütün gruplar geliyor. Ha ha ha.

Peki, benim asıl sana sormak istediğim şu hani erkeksi gözüküpte, seninle yatağa girdiği zaman, yatakta senden daha kadınsı olan bir tiple anın var mı?

- Var tabii, şöyle çok maço kimileri bunu kabullenmişler yani, ben oğlancığım bu şekilde devam ediyorlar, bir bakıyorum gözlemliyorum, arkadaş gruplarıyla geliyorlar, hep bizim taklitlerimizi falan yapıyorlar, niye yapıyor, hissediyorum, bu, bu, ama bir de şeyler var en korkunçları, yani o bastırmış bastırmış, yatağa giriyor. Artık o şehvet anında dizginleyemiyor bir şeyleri, açığa çıkıyor herşey ama sonrasında, boşalma sonrasında ne yaptım sorusu geliyor, işte katiller, eşcinseller cinayetleri falan bunlardan çıkıyor, o pişmanlık falan değil çünkü yatakta sen onun gerçek yüzünü görüyorsun, o an senden artık saklayacak bir şeyi yok, o çok maço çok erkeksi insan, bütün çıplaklığıyla karşında, o zaman bu sefer, sana, niye kestirmiyorsun, niye kestirmiyorsun, bu ne diye, diyor ama bu biraz önce sana lazımdı, yani her neyse bu sefer şiddete, aşağılamaya başlıyor, yani bunlar da şey var "yap ama sakla" yani bu olsun ama ortaya çıkmasın, o iki yüzlülük çıkıyor ortaya ben sakladım, bunca yıl ben bunu bastırdım, sen niye bu kadar rahat yaşıyorsun ki bunu, diye bir nevi kıskançlık çıkıyor ortaya, bunu kendilerine yediremedikleri erkeklik güdüsü de var ya, ben erkeğim ne yapıyorum, boşalma sonrası da herşey pat diye yüzüne çarpıyor. Sonra apar topar kaçıyor. Bir bakıyorsun tavırları sertleşiyor, ilişkiden önce çok yumuşak olan o insan, bambaşka biri oluyor.

Hiç böyle bir tiple anın var mı?

- Böyle bir tiple bir anı... yaşadım da şu an aklıma gelmiyor haa! Sarkık bıyıklar, ben onlara böyle diyorum açmıyayım fazla.

Biraz aç istersen.

- Rahat ol. Onlar da geliyorlar. Daha ilişki öncesinde konuşmalarında ben size hak veriyorum, siz de insansınız falan, sonra yatağa giriyorsunuz o şey oluyor falan işte, tüküren mi olmuyor, arkadaşıyla hadi gidelim bu ibnelerin yanından ben kadın zannettim... Bir bakıyorsun karısı cep telefonundan arıyor, biraz önce kadın olan bir insan bir bakıyorsun erkek oluyor.

Bu durumu bu tutumu neye bağlıyorsun sen?

- Erkek egemenliği.

Kendilerini erkek egemen gibi gösterip altında bastırılmış bir eşcinselliğe mi bağlıyorsun?

- Yani bende o tipler erkek egemenliğini bu kadar üst seviyeye getirdiler. Her zaman derim ki bunun çözümü ne olacak, Türkiye'de, zamanla toplum alışacak, o ayrı bir olay ama bilinen yazarlar, bilinen sinema sanatçıları, bize ibne diyorlar ya ben asıl o tiplere ibne diyorum, çıkıp da en azından ben buyum diyebilmeli ki topluma, toplum da, kardeşim bu böyle ama bak bu adam da yazar olmuş, düşünürler, bu adam bir sanatçı der. Bunlar kendilerini topluma deşifre etse ben buyum diyebilseler o zaman hiçbir problem kalmaz. Belki ilk zamanlar toplum dışlayacak ama sonraları herkes buna daha rahatça alışacaklar ve bu yük üstümüzden kalkacak her yerde de olabileceğini düşünecekler.

Bu çevreden tanıdıkların var mı?

- Çok var ya... Sinema dünyasından bir çok... Filmlerinde çok maço gördüğümüz insanlar... Bizim ortamda her şey çok çabuk duyulur, kim ne, kimle ne olduğu.

Yani çoğu bugün kendilerini açıklasa ya... O kadınların aşkları, genç kızların sevgilileri olan sanatçılar, herkes şok olur. Tarihten günümüze, edebiyatta, şiirde erkek erkeğe aşk var ortada, aynı cinse aşık olmak benim sana sormak istediğim böyle bir aşk yaşadın mı?

- Bana göre aşk, kavuşulmayan aşklardır. Leyla ile Mecnun Ferhat ile Şirin eğer kavuşsalardı aşkları da, ya da aşk olarak kalmayacaklardı. Gerçek aşk bunda yaşanıyor sonuçta bir kavuşma olayı yok hep gizlidir. Hep saklıdır. Cinselliği, hepsini bir tarafa bırak, ben gerçek aşkımı, bir yerde çalışıyordum ve 17,18 yaşındaydım, travesti daha olmadım. Bizde çalışan bir şoför vardı, beni hergün götürüyordu evime. Evli çocuk sahibiydi, o adamla çok iyi arkadaşız, zerre kadar ikimizin beyninden de cinsellik geçmiyordu. Ben sırılsıklam aşık oldum, anlatamam, rüyalarımda görmediğim ve başkasıyla gittiği zaman deli oluyordum. O denli bir aşktı; bazen işten kaytarır

sahile giderdik orada saatlerce omzunda yatardım, bana niye benim omzumda yatıyorsun derdi ya da ben sen niye izin veriyorsun derdim, hiç konuşulmadı ve dokunma dahi olmadı, sadece duygu, yaşadığım en büyük aşk olduğunu biliyorum. Ölümüneydi, bu denli ölümüne kadar seviyorduk. İşte o evliydi, karısına gidiyordu kendi kendime kıskanıyordum ama kıskanma cinsellik değil karısıyla yatıyor diye değil başka bir şeydi, şimdi yine aşığım.

Bu nasıl aşk?

- Bu daha açık, herşey bilerek yapılıyor, o dostluğu gerçekten yakaladım. Kaygıları, korkularımı yenmemde onun yardımı var.

Ne gibi korkulardı bunlar?

- Ailemle barışmama o sebep oldu, uzun zaman ailem bilemedi ve hep kaçtım. Aklım sıra kendime ait bir dünya kuracaktım. Herşeyin başındasın, yalnız olduğunu hissetmiyorsun, sonralan pat diye yüzüne vuruyor. Kalıplaşmış laf derler ya bu alemin sonu yok şimdi anlayabiliyorsun sonunun niye olmadığını, özü bu alemin sonu yok daha ince şeyler var gerçekten olmadığı ve devam ettiğin sürece yapayalnız kalacağım.

O sana ne yaptı?

- Sevgiyi, o zamanlar düşünmemiştim o bana ailende sevgi varsa kazanırsın, sen busun bunu söylemek zorundasın sonuçta o senin annen, o senin baban seni gerçekten seviyorlarsa seni erkek evladı olduğu için sevmiyorlar, kız evlatlarını da aynı seviyorlar ayrımsız sevgi varsa kazanırsın yoksa zaten onlar sana lazım değil dedi.

Barıştırdı mı seni?

- O cesareti verdi bana, yoksa hep kaçacaktım.

Söyledin mi ailene?

- Kolay olmadı, karşılarına pat diye çıkamazdım, sonuçta onların erkek evladıydım, bilmedikleri bir şeydi şimdi annem söylüyor "sezinliyordum, kalem çekiyordun gözüne, sen zamanında makyaj yapıyordun gözüne, diğer evlatlarımın hepsi top oynardı, sen evde kanaviçe işlerdin, erkek işleriyle uğraşmazdın. Bu yanlış, eşcinseller askere gitmemek için çürük falan alıyorlar, kadınlar yapıyor bu işi, askerliğe karşıyım o ayrı. Ama bu erkek işidir. Bu kadın işidir, bu da yanlış ailemin karşısına pat diye çıkmadım, çekiniyorsun gerçekten çeki düzen veriyorsun ama bocalıyorsun. Bir de babam dindar bir insan, kalıplaşmış ve yobaz dindarlardan değil, bana sen bunu seçmedin niye öbür oğlum olmadı eğer bu para için yapılıyorsa ya da özenti falansa sen hırsız olurdun, ya da pezevenk olurdun gerçekten erkeksen böyle yaşamazdın kolay değil, tabi hâlâ keşke olmasaydı diye düşünüyorlar. Beni sevdikleri sürece ben de bu düşünceleri kırılır. Bu bir insan dedikleri zaman toplumda da bu düşünceyle kırılır.

Aşık olduğun kişi ne iş yapıyor?

- Kumaşçı.

Patronun mu, işçi mi?

- Çalışıyor bana çok şey öğretti. Ben alın terini falan öğrendim, daha önce yaşadım ama kıymetini bilmiyordum, üretmenin ve birşeyler ortaya çıkarmanın kıymetini bilmiyordum. Çocukluğumdan beri çıraklık, kalfalık, ezilmiş bir insan ama bunu kabul etmiş bir insan değil bir yerde okumuştum çocukluk, ergenlik döneminde acıyı tatmayan insanlar ilerde hiç birşey bilemezler o dönemde acıyı yaşadığın zaman ilerde her şeyi aşabiliyorsun, her şeye karşı koyma gücünü bulabiliyorsun, her şeyi daha rahat yaşayabiliyorsun, koluna takıyor, her yere gidebiliyoruz.

O benim cinsiyetimi, cinselliğimi, yatağımı değil beni seviyor Hande'yi seviyor, aşk da budur.

Ne kadar zamandır sürüyor?

- 4 yıl oldu.

1 ay, 2 ay değil bayağı uzun zaman olmuş. Şiddet, aşağılama gibi şeyler yaşadın değil mi?

- Evet 2 defa oldu.

Nasıl oldu?

- O zamanlar otostopa çıkıyordum, arabalarına alıyorlardı. Onların gözünde insan falan değilsin sadece rahatlıyabileceği insansın, arabaya biniyorsun seni kaçırmaya kalkıyorlar o riski de göze alamıyorsun, sonrası nedir; en kötüsü tecavüz ederler. Şeye de gelebiliyor, bu işi sen zaten yapıyorsun tecavüz edilse ne olur hesabına falan geliyor, ama bu kadar basit değil, kırılıyorsun, inciniyorsun, şiddet var hırpalanma falan da var ortada. Beni kaçırıyorlar, trafik ışıklarında araba durdu kendimi attım, kaçmaya çalıştım, sırtımdan yakaladılar ve bırakmıyorlar, araba hareket halinde, ben sürükleniyorum bu da onların hoşlarına gidiyor. Kimsenin aklına ezildiğim gelmiyor, tekerin altında kalabilirdim, daha önce de olmuştu, gene aynı olay, sonra başka arabaya bindim, biraz sonra taksinin önünü kestiler. Taksici de çok önemsemiyor. Bu travesti olduğundan da değil; Türkiye'de insana ne kadar önem verildiğinden kaynaklanıyor. Bunlar beni arabadan çıkarıp asfalta yatırdılar, kalçama kırık şişe soktular, hâlâ izi var sonra tekme tokat devam ediyor.

Yaptılar mı bunu? Ne diyorlardı?

- .mına koyduğumun ibnesi, bilmem ne küfürler.

Sence bunlar neyin hırsını alıyor?

- Bu şiddet hep var, işin açıkçası bu direk bize değil. Biz zayıfız bir nedeniz, durduk yerde sokakta 2 kişiye sataşıp da o şiddetini ona dökmekse sistem bu toplumun anasını belliyor. Niye sisteme değil de zavallı kendini koruyamayan acize yapılıyor, neden?

Tabii sonra polis geliyor arabaya bindiriyor hadi evine git diyor, sen insansın sonuçta her tarafım kan içinde n'oldu, ne gitti diye sorduğu yok. Onlar da döverken bunu biliyorlar, polis de gelse bizden yanadır, ibneden yana değil nereye giderse gitsin onlar haklıdırlar çünkü bir ibne dövülmüştür. Erkekliği reddeden bir ibne dövülmüştür. Ondan kaynaklanıyor.

Peki fahişeliğe nasıl ne zaman başladın, kim öncülük etti?

- İstanbul'a geldim. Abimlerle Esenler'de kalmaya başladım. Ortamı da bilmiyorum. Kendi semtimde sinemaya gidiyorum, bu arada sinemada birinin yanına oturdum ama ben adamı erkek biliyorum beraber yolda yürürken, koluna girmişim, kolunu sıktığım zaman adam "ayy ay" falan diyor. Adam bıyıklı mıyıklı biri, komiğime gitti. 35-40 yaşlarında, ben 18'inde falanım bu işler bizim yaşlarda falan yapılır zannediyordum. Sonradan adam İstanbul'un en hızlı lubunyası çıktı, o sonraları beni geylerin gittiği birahanelere, gey barlara götürdü falan.

Adam ne iş yapıyormuş?

- Çorap tüccarıymış, zaten ondan sonra çevre tanımaya başladım, gerisi çorap söküğü gibi geldi.

Fahişeliğe nasıl başladın?

- Ortamı öğrendikçe ailenden kopmaya başlıyorsun, çünkü eve gitmeme başlıyor 3 gün dışarıda, 3 gün evde olmuyor. İnsanlarla, ya para karşılığı ya da ihtiyaçlarını gördürmeye başlıyorsun böylece ortama girmiş oluyorsun.

Para kazanç durumunuz nasıldı?

- Tabii çok iyi kazanıyorsun. Fakat elinde kalmıyor, yaşam tarzımıza baktığın zaman. Hiçbir otobüse binemiyorsun, normal yerlerde oturup yiyip içemiyorsun, gece yarılarında oralarda buralarda masrafların oluyor, ev kiraları başkasına 50 milyon ise bize 150 milyon. Bakkaldan 10 kuruşluk aldığın şeye bakkal 100 lira yazıyor, sürekli taksi paraları. Her taraftan kazık, lüks gibi görünen şeyler, normal insanın harcamasından, 100 misli fazla oluyor.

Fuhuş hâlâ devam ediyor mu?

- Evet, devam ediyor.

Pişmanlık duyuyor musun?

- Tabii, hayalimde, ileride bir erkek satın alacağım.

Anlamadım, açar mısın?

- Şey sonuçta, içerlerine kimse dokunamıyor ama, o bedeni satın alma, hissi bende de bir erkek satın alma hissini doğuruyor, yav adamla, beraber oluyoruz. Yatıyoruz, bana şunu yapacaksın bunu yapacaksın diyor. Allahtan ki bizler piskopat falan tanımışız da, ondan fazla girişemiyorlar.

Onları söyle?

- Ne bilim acayip, acayip istekleri var..

Ne gibi lütfen açar mısın. Yatmış artık daha ne istiyorlar?

- Daha sınırsızları var, sen uç noktadasın... affedersin g.tümü öp'den tutta, bilmem neye varana kadar istiyor... Sen ibnesin ya üstüne üstlük bir de bedenini satıyorsun adam g.tünü öptürmekten zevk alıyor. Çünkü para ödüyor, o zamanı bitirene kadar iliklerini sömürmek istiyor sömürüyor da yüzde ellisi böyle.

Nasıl oluyor, ne biçimde davranıyorlar?

- Kimisi kaba kuvvetle, kimisi sözle kimisi şu biçimde bu biçimde olacaktır.

Peki bu işin çıkışı ne, sen ne düşünüyorsun?

- Ben belli bir iş istiyorum, etrafımda her türlü insan olsun kimse, kimsenin cinsel yaşamına karışmasın istiyorum.

Böyle bir iş, bir ortam bulabileceğini zannediyor musun?

- Yok.

Ayrıca, sen şu anda kazancınla her istediğini alabilecek durumdasın. Asgari bir parayla bunu karşılayabilecek misin?

- Bilmiyorum, tabii ki isteklerim var, kadın olmak gibi falan.

Sen kadın olmak istiyor musun?

- Hayır.

Neden?

- Ben her ne kadar kadın olmayı istesem de biraz çıkarcı düşünüyorum, çünkü erkek olmanın avantajı var.

Ne gibi.

- Erkek, her saat, her yerde istediği gibi dolaşabiliyor.

Yani bu avantajı da kaybetmek itemiyorsun. Yani içindeki erkeği öldürmek istemiyorsun.

- Tabii, bu yüzden kadınlara kızıyorum, haklarını arasalar, istedikleri saatte gezebilseler her şey çözülecek.

Bu durum da olmayacağına göre?

- O zaman da kendimizi feda etmek zorunda kalıyoruz.

Peki, geleceği düşündün mü bu yaşamın bir de yaşlılığı var. Sen bu duruma ne gibi hazırlık yaptın?

- Kendim için söylüyorum, yani hiç bir şey, hep sıfır, bakmayın öyle çok para kazanıyoruz gibi geliyor ama arkadaşlarım da hep sıfır ancak yüzde on'u iyi.

Genelde bu toplumun yüzde doksan beşinin geleceğinin olmadığını biliyorum, fakat bu sizinki sıradışı bir iş onun için soruyorum.

- Benim başka hayallerim var. Dernek kuruyoruz topluma sesimizi duyurmaya çalışmak, kendi içimizde bilinçlenmeyi sağlamak bedenin sadece fuhuş olmadığını anlatmak, başka alternatif işler kurmak mesela ben kuaför açmak istiyorum. Çünkü bizim rantımızı başkaları yiyor. Onun için kendi işlerimizi kurmak istiyoruz.

Peki toplumda travesti olarak kaç kişi var.

- 3bin civarında biliyorum. Tabii bu sayı travestiler için geçerli.. İstanbul'u da katarsan 3-4 milyon çoğu gizli.

Peki müşteri yaş ortalaması ne, evli, bekar ne kadar?

- Yaş olarak, en çok ekonomisini kurtarmış 30-35 yaşlarında, evliler ise yüzde yetmiş var.

Adam hem evli, hem sizlerle, sebep ne, hiç sordun mu?

- Şeydir yani, yalan söylüyorlar, aslında kendi eşcinselliklerini kamufle edebilmek için, yok karımla uyumsuzum, yok beni tatmin etmiyor gibi konuşuyorlar, yok beni anlamıyor falan. İşte bizim, muamelemiz dertleşmemiz iyi diyorlar. Bize gelme sebeplerinin başında, biz hem erkekliği, hem kadınlığı iyi biliyoruz. Şimdi hangi kadın adamla askerlik muhabbeti yapar, atıyorum, kendi bedenini iyi tanıyorsun, onun için erkek bedenini iyi tanıyorsun. Ben böyle düşünüyorum, gelenler de en çok gördüğüm altında "bir erkeği becermek yatıyor". Bazen soruyorum, kardeşim benimle kaldığına göre sende de bir eşcinsellik var diyorum. Köpürüyorlar, eşcinselliği onlar şöyle anlıyorlar. Eşcinsellik "ibneliktir" sen bunu hatırlatınca zorlarına gidiyor, bazen de beni yap diyenler çıkıyor. Adam benim cinsel organımı tutuyor, ben zevk alınca o da haz alıyor. Adam senin zevk almanı istiyor yani karşılıklı zevk almak hoşuna gidiyor. Kadınsı havalara giriyor, yani zevk alıyor. Biseksüel gruplar, kestirmiş istemiyorlar, gençler ameliyatlı istiyorlar.

Ne demek oluyor şimdi bu?

Yani hem kadınsı olsun, hem erkeklik organı olsun istiyorlar. Transseksüellik bizim toplum için bulunmaz olay al işte hem kadınsı hem erkeklik oganı var. İşte biseksüelin arayıp da bulamadığı şey. Ben travesti olduktan sonra, biseksüel falan anlamadım. Travesti olduktan sonra gelen müşterilerin, yüzde ellisi erkeklik organımı tutmaya başladığında anladım. Yoksa travesti olmadan, göğüslerim çıkmadan, kadınsı havaya girdikten sonra gördüm. Çünkü onların kafasında, nasılsa bu kadın zarar gelmez diyerek yapıyorlardı. Travesti olmadan önce benim gözümde erkektiler. Erkek de becermeyi bilir zannediyordum ama öyle değilmiş.

Neyse ülke politikası hakkında ne düşünüyorsun?

Her şeyde olduğu gibi iki yüzlü yalan üstüne kurulu, en azından bizim gibi olsalar, biz buyuz deseler herşey hallolacak birisi bir partiyi destekliyorsa çıkarı için yapıyordur. Hepsi aynı ben şimdi bu ülkeyi kimsenin yönettiğine inanmıyorum onları da birileri yönetiyor. En son söyliyeceğim şu, hayat herkesin hayatıdır. Kimse karışmasın, sevmeyi çıkarsız öğrenmek lazım yani karşılık beklemeden sevmeyi öğrenmeli, ha bir de travestilik para için yapılmıyor. Ayrıca hiçbiri piskopat değildir, deli değildir, yaşamın zorlukları karşısında kendini korumaktır.

Teşekkür ederim.

Akşamsefa

Lorca'nın Yaşamına ve Ölümüne Ağıt

ADNAN ÖZER

1936 yılının 19 Ağustos şafağında bir şiir mucizesi olan ünlü İspanyol şairi Federico Garcia Lorca öldürüldü. Pek çok sanatçı azgın gericiliğe kurban oldu. İspanyol egemen çevreleri yıllarca onun "alçakça katledilişini" yalanlarla çarpıtmaya, sanatçı kişiliğini karalamaya, uydurma belge ve tanıklarla, subjektif polemiklerle olayı bir kaos haline getirmeye çalıştılar. Fakat bugün tüm dünyada onun çok sevdiği Granada'sında ölümü gerçek belge ve ayrıntılarla gözler önüne serilmiş bulunuyor.

Lorca'nın ölümü olayını topladıkları belgeler ve dinledikleri tanıklarla ortaya koymaya çalıştı. Bu eserler içinde gerçeğe en yakın bilgiler İrlandalı yazar Ian Gibson ve İspanyol yazar José Luis Vila-San-Juan'ın kitaplarında bulunmaktadır. Bu kitaplar içinde özel öneme sahip olanı şüphesiz ki İspanyol yazarına ait olanıdır. Ian Gibson dilimizde "Lorca'nın Öldürülüşü" adıyla yayınlanan kitabında eser hakkında şu satırlara yer veriyor: "Yazar José Luis Villa-San-Juan, 'Garcia Lorca'yı kim öldürdü?" başlıklı bölümünde hikâyeyi Marcelle Auclair ve benden topladıkları ile anlatmış ve Granada'da yıldırma hareketinin 'çok sert' olduğunu, Lorca'nın Valdés'in emriyle tutuklanıp kurşuna dizilmeden önce Vilayette hapsedildiğini açıkça söyleyen ilk yazar olmuştu. Ramon Ruiz Alonso hâlâ suçlu sayılmakla birlikte, asıl suç, ilk olarak, açıkça Granada yetkililerinin omuzlarına yükleniyordu. Dahası, yazar gerçekten, Valdés'in Falanj'ın 'eski muhafız' üyesi olduğuna değinivermişti. Oysa bu, partinin otuz yedi yıldır saklamaya çalıştığı bir olgudur...

Villa-San-Juan kitabının başına koyduğu sunu yazısında: "Doğmatik kötülüğe ve caniliğe kurban düştü" diyerek İspanya'da ilk defa Lorca'nın azgın gericiliğin kurbanı olduğunu açıklamaktadır. Bugün İspanya'da Lorca'nın katledilişinin nedenlerini bilmeyen kalmamıştır. Onun katilleri: İsyancı general Quipo de llano, falanjist Granada valisi Valdés Guzman, eski CEDA milletvekili Ramon Ruiz Alonso, yine aynı örgütten Juan Trescastro, CEDA'nın (*) mahalli parti örgütünün sekreteri Luis Garcia Alix ve fitneci Granada burjuvazisidir.

(*) Başkanlığını Gil Robles'in yaptığı Sağcı orta sınıf katolik partisi (Confederación Espanalo de Derechas Autonomas)

Beş Haziran bin sekiz yüz doksan sekizde
Granada'da doğdu,
Fuentevaqueros köyünde

Ana,
gümüş olsam ya.
Küçükceksin
çok üşüyeceksin.
Dünyası hep büyü ve şiir
Federico bunlarla yetişir

Çocuklar şarkı söyler
durgun akşam üzeri.
Apaydın dere,
dupduru çeşme!

Babasından aldı kır tutkusunu
at sevgisini ve yanık flamenkoyu

Ak yüzlü bir kız
ağaçtan zeytin toplar
kavramış onu belinden
kule çapkını rüzgâr

Annesi ve teyzesi Isabel
ona gitar çalmayı öğrettiler

Dinle ağlamayı
şimdi gitarda
alacakaranlığın bardakları
bir bir kırılmada

Çantasında şiirlerle bir gün
Madrid'e yollandı, coşkulu sürgün

Ah sevda,
çiçekli portakalın altında

Manuel de Falla ile birlikte
türküler derlediler gezerek
köyden köye

Denizde portakal olmaz
aşk da olmaz Sevilya'da
Halk temsillerini geliştirdi Federico
La Barraca'ydı kurduğu tiyatro

Ak çarşaflar getirdi bir çocuk
saat beşte akşamlayın
Ölümdü kalanı, bir tek ölüm
saat beşte akşamlayın

Desenlerine karıştı Endülüs bahçeleri
Kurtuba, Sevilya, Malaga geceleri

Sevilya döker kanını
Kurtuba alır canını

Katalonyalı büyük yetenek Dali
Federico'yu memleketine
davet etti

Giydir, soy fırçanı açık havada,
tayfa ve tekneyle dolu denizin
karşısında

Amerika'ya gitti Walt Whitman'ı
görmeye
döndü modern şiirler ve yeni
izlenimlere

Bakın şu maskeye, şu koca
maskeye!
Kum, timsah, ve korku New York
üstünde!

Kanlı Düğün ve Yerma harika
dramalar
Ölümünden sonra birer klasik
oldular

Kim satın alacak beni
bendeki bu kurdeleyi
bu ak iplikten bedeni
mendiller dokumaya

Yıl bin dokuz yüz otuz altı, ülkenin
önemli günleri
Halk cephesi oldu genel seçimlerin
tartışmasız galibi

Yiğit bir karanfil sesiyle yaklaşan
yılların ardından gelen sesler

Buna tepki duyan falanjistler
Franco önderliğinde harekete
geçtiler

Ölümün sesleri çınlar
Guadalkivir kıyısında

Dönünce Federico Garcia
Granada'daki evine
Kötü bir kampanya başladı şairin
aleyhine

Yetişir, ya bir son vereyim deli dolu
sözlerime
ya da bırak yaşayayım gönlümün
o kap karanlık ve yangın
gecesinde

Güller arasından aldılar onu bir
sabah erkenden
kayaklarda çok sevdiği nazlı
meltem eserken

Gördüler onu, yürüyordu
arasında tüfeklerin,
uzun bir cadde boyunca
soğuk kırlara doğru,
seher vakti, yıldızlar varken daha.
Öldürdüler Federico'yu
günün ilk ışıklarında.
İnfaz takımındakiler
cesaret edemediler yüzüne
bakmaya.
Yumdular gözlerini topu;
söylendiler kötü kötü: Tanrı bile
kurtaramaz seni!
Ölü düştü Federico
-alnında kan, ciğerinde kurşunlar-
... Cinayet Granada'da işlendi
bunu bilsin insanlar -zavallı
Granada!-, onun
Granadasında...
(Antonio Machado)

Not: İtalikler Lorca'nın şiirlerinden seçildi. (Kaynak, Seçme Şiirler, Lorca, Türkçesi: Adnan Özer)

*(**"Sana bu satırları / Bir sonbahar gecesinin / Felç olmuş köşesinden yazıyorum"** dizeleri ile başlayan, / **"Burası Agora Meyhanesi / Burada yaşanır aşkların / en madarası / Ve en şahanesi"** diye süren bölümün bestelenmesi ile ülkenin dört bir yanında ünlenen. **"Burası Agora Meyhanesi / Bir tek iyiliğin tüm / kötülüklere / Meydan okuduğu yer / Burası Agora Meyhanesi / Burası kan tüküren / mesut insanların dünyası"** dizeleri ile sona eren Agora Meyhanesi. Onur Şenli'den seçerek vermesini dilediğimiz şiirler arasında yoktu...) (1)**

Agora'yı Bulan Adam

EFLÂTUN NURİ

Ekspres gazetesinin gece sekreteri Erkin Usman ve Eflâtun Nuri

Neden Yoktu?.

Yıl: 1884 İzmir'in Namazgâh semtinde bir ilkokul, okulun bahçesinde çocuklar top oynuyor. Bir ara top karşıdaki mezarlığa kaçıyor. Çocuklardan en korkusuzu mezarlığa dalıyor. Çökmüş bir mezarın içine kaçan topu arıyor, ama bulamıyor. İnatla topu arıyor, top mezarın içinden zıplayıp, başka bir oyuğa yuvarlanmamış mı?!.. Hemen, sürünerek oyuğa giriyor. Topu alıyor, alıyor ama, o an o oyukda gördükleri onu çok etkiliyor. Geçen yıllar, o gördüklerini aklından siliyor. Fakat iç güdüleri ve dürtüleri, onu eski eserlere düşkün, bir arkeolog olarak ortaya çıkarıyor.

İzmir eski eserler müzesi direktörü (İzmir Arkeoloji Müzesi Müdürü olur), bir gün çocukluğunu anımsar. Mezarlığa doğru kaçan topun peşine koşarken kendisini görür gibi olur. Hemen yerinden fırlar. Yardımcılarını toplar, kazma, kürek, ne varsa ellerinde, sırtlarında Namazgâh'ın yolunu tutarlar.

***

Yıl: 1936. Aradan tam dört yıl geçer.

İzmir Eski Eserler Müzesi'ne, on dokuz, yirmi yaşlarında biri gelir. Bu genç yazar "Rıza Ugun"dur; kapıdaki görevliye...

"- Bay direktörle biraz görüşmek istiyordum...

- Burada değiller; fakat muavini var...

- Lütfen "Resimli Ay" yazıcısının görüşmek istediğini söyler misiniz?.."

"Müzenin dört yanını gezdim; daha birçok faydalı izahat aldım. Ayrılacağımız zaman bay muavin bana:

- Bay Selâhattin Namazgâh hafriyatı ile meşguldür. Arzu ederseniz oraya gidiniz, size daha fazla malûmat verirler, dedi."

"İzmir Müzesi'nin çok değerli ve bilgin direktörünü, bir iskemleye oturmuş, şapkasını kulaklarına kadar indirmiş, elindeki bastonla çalışanlara işaret ederken buldum.

- Hoş geldiniz bay!

- Hoş bulduk bay!

- Meslek arkadaşlarımı çok severim; şu bizim tarihi kanepeye otur da eski günleri yaşayalım biraz.

Tarihi kanepe diye gösterdiği şey, yere devrilmiş yuvarlak bir sütundur.

- Tamam, (42) senelik yazıcıyım. (30) sene gazetecilik yaptım. Meselâ; eski (Zeybek) ve (Efe) bir çok yazılarım vardır. Soyadım Kantar ağa idi; fakat şimdi ağasını kaldırarak kısalttık!..

- Çok hoş!.. dedim; sorularıma başlayabilir miyim?..

- Hay hay!.."

"- Burasının bu kadar kıymetli eserleri koynunda gizlediğini nereden biliyordunuz?!..

- Bu çok uzun bir hikâyedir, dedi.

- İsminizi kısalttığınız gibi, biraz da hikâyenizden kırparak kısaltşanız?!..

- Öyle olsun oğlum!.. dedi ve devam etti:

Küçüktüm (karşıki mektebi göstererek) burada okuyordum. Bir teneffüsde arkadaşlarla top oynuyorduk, birden bire top bu mezarlığa kaçtı. Ben, hepsinden cesaretli çıkarak hemen atladım. Atladım ama topu bulamadım. Bir de ne göreyim: Top bir oyuğa yuvarlanmış. Hemen girerek aldım. (İlerde hafriyat yapılan oyuğu göstererek) Galiba burası idi. Neyse zamanlar geçti. Bu işe girdik. Eski eserlerle uğraşmaya başlayınca, aklıma birden bire burası geldi. Hemen işe koyuldum ve burasını buldum..." (2)*

Yıl: 1954 (Tef) Mizah dergisinde çiziyorum. Bir kaç günlüğüne İzmir'e gitmiştim. "İkiçeşmelik" caddesinden "Mezarlık" semtine doğru inerken "Saray" otelinin karşısındaki hamamın köşesinden, "Namazgâh"a sapan dar bir sokağın başında "Agora'ya gider" diye bir tabela gördüm. Hemen o sokağa daldım, solda "Agora" fırını yolun sonunda köşede "Agora" meyhanesi ve biraz ilerde solda alçak bir duvarın üzerinden göğe doğru uzanan mermer sütunlar... Girişte ahşap bir bekçi kulübesi vardı. İzmir'in göbeğinde böylesine göz kamaştıran, antik çağın içine insanı itiveren, o günlere götüren o günleri tattıran, bu güzelliği ortaya çıkaran bu güzel insan kimdi acaba; yıllar sonra "Agora"yı bulanı buldum!..

***

Yıl: 1962 İzmir'de "Ege Ekspres" gazetesinde çalışıyordum. İkide bir arkadaşlara:

- Yahu çocuklar yıllar önce "Agora" diye unutamadığım, ilginç bir yere gitmiştim; bir gün hep beraber oraya gidelim, derdim.

Gazetenin gece sekreteri Erkin Usman izinli olduğu bir gece

- Eflâtun... Hadi toparlan istediğin yere gidiyoruz, demez mi?

- Yahu gündüzü torbaya mı koyduk, bak hava kararıyor.

- Tam kerahet vakti değil mi?!.. Şadan'ın da son gecesi, hadi fırla.

On dakika sonra "Agora"daydık, yani "Agora" meyhanesindeydik. "Ekspres" gazetesinin yazarlarından Şadan Gökovalı'yı ertesi gün askere yolcu edecektik, bu gece onunla birlikte olmak için toplanmıştık.

Kadehler Şadan için havaya kalktı... Kadehler "Agora" meyhanesinin geniş penceresinden alaca karanlıkta görünen "Agora"nın mermer sütunlarına çarptı sanki?!..

Bu ara gazetemizin yazarlarından şair Onur Şenli'nin yanına sarışın iri yarı bir genç sokuldu, Onur'a selam verdi, tokalaştılar elindeki katlanmış kağıtları uzattı. Onur onu masamıza oturttu, bizlere tanıştırdı. Sarışın gencin güzel şiirler yazdığını söyledi. Sonra elindeki katlanmış kağıdı açıp şiiri okudu...

Agora harabelerinde yaşıyan ve yaşıyamıyan tarihi içiçe seyrettim.
(Tef) Mizah Dergisi 1954

AGORA MEYHANESİ

Sana bu satırları
Bir sonbahar gecesinin
Felçolmuş köşesinden yazıyorum.
Beşyüz mumluk ampüllerin karanlığında
Saatlerdir, boşalan kadehlere
Şarkılarını dolduruyorum.
Tabağımdaki her zeytin tanesine
Simsiyah bakışlarını koyuyorum
Ve, kaldırıp kadehimi
Bu rezilcesine yaşamaların şerefine içiyorum
Burası Agora Meyhanesi
Burada yaşanır aşkların en madarası
Ve en şahanesi
Burada saçların her teline
Bir galon içilir
Gözlerin her rengine
Bir şarkı seçilir
Sen, bu sekiz köşeli meyhaneyi bilmezsin
Bu sekiz köşeli meyhane seni bilir.
Burası Agora Meyhanesi
Burası arzularını yitirmiş insanların dünyası
Şimdi içimde sokak fenerlerinin yalnızlığı
Boşalan ellerimde
Kahreden bir hafiflik
Bu akşam
Umutlarımı meze yapıp içiyorsam
Elimde değil
Bu da bir nevi namuslu serserilik.
Dışarıda hafiften bir yağmur var
Bu gece benim gecem
Kadehlerde alaim-i semâların raksettiği,
Gönlümde bütün dertlerin hora teptiği gece bu

Camlara vuran her damlada
Seni hatırlıyorum
Ve sana susuzluğumu...
Birazdan plaklarda şarkılar susar,
Kadehler boşalır,
Umutlar tükenir
Mezeler biter
Biraz sonra
Bir mavi ay doğar bu sarhoş şehrin üstünde
Birazdan bu yağmur da diner.
Sen bakma benim delice efkarlandığıma,
Mendilimdeki kızıl lekeye de boşver
Yarın gelir çamaşırcı kadın
Herşeyden habersiz onu da yıkar;
Sen mes'ut ol yeter ki
Ben olmasam ne çıkar
Dedim ya
Burası Agora Meyhanesi
Bir tek iyiliğin bütün kötülüklere
Meydan okuduğu yer
Burası Agora Meyhanesi
Burası kan tüküren mes'ut insanların dünyası...

Şiir hepimizi etkilemişti... Onur Şenli şiiri Şadan Gökovalı'ya uzattı Şadan:

- Ben biliyorsunuz askere gidiyorum, bundan sonra "Gençlerle Başbaşa" sayfasını Eflâtun ağbi hazırlıyacak, şiiri Eflâtun ağbiye ver, dedi.

Şiiri aldım fakat şiirin altında imza yoktu genç arkadaşa:

- Şiirinin altına ismini soyadını yaz, adresini de yazarsan iyi olur.

O... Babasının dindar bir insan olduğunu, bu şiiri okursa çok kızacağını söyledi!.. Gülüştük ama genç arkadaş da kendine göre haklıydı. Takma bir ad koymasını söyledim.

O:

- Onur abi kendi adını yazsın, dedi.

Onur Şenli:

- Öyle şey olmaz.

Erkin Usman:

- Aman fazla uzatmayın, at şu imzanı Onur, hadi çocuklar burası "Agora" meyhanesi, kahvehane değil, içmeyene bozulurlar!

Onur Şenli imzalı "Agora Meyhanesi" şiirini katlayıp cebime koydum.

Bir kaç gün sonra "Ekspres" gazetesinin "Gençlerle Başbaşa" sayfasına yerleştirdim ve "Agora Meyhanesi" şiiri basıldı.

***

Yıl: 1973 "Agora Meyhanesi" şiiri, şarkı sözü olmuştu!.. Her yerde çalınan, bir plak, beğenilen bir şarkı olup çıkmıştı!..

Bir gün mahkemeden bir davetiye aldım. Onur Şenli plak şirketine tazminat davası açmış, beni de şahit yazmamış mı?!..

Mahkeme günü, sabah erkenden kapım çalındı. Onur Şenli, yanında avukat ağbisi ile karşıma dikilmezler mi?!..

Tabii soluğu mahkemede aldık. Onur Şenli:

- Eflâtun ağbi biliyorsun o şiirin altına isteyerek imza atmadım o şiiri yazan o sarışın genç (ismini unuttuğum için hep sarışın diyorum) "Agora" semtinde bir fırıncının oğlu, durumları da pek iç açıcı değil davayı kazanıp tazminatı alayım, paraları götürüp çocuğa vereceğim. Çünkü biri şiire sahip çıkıyor. Kendi yazdığını iddia ediyor.. Tabii plak şirketinin adamı.. Mübaşir bağırdı içeri daldım... Biraz sonra plak şirketinin avukatı beni göstererek yanındakine yavaşça:

- Bozacının şahiti, şıracı olur dedi.

Hakim, Onur'u dinledi. Onur topu bana attı. "Arkadaş şahit" dedi. Hakim nereli olduğumu sordu. İstanbullu olduğumu söyledim.

Avukat:

- Hakim bey dikkatinizi çekerim, göya İzmir'deki bu olaya İstanbul'da yaşayan bu kişi nasıl şahitlik yapabilir, gördüğünüz gibi bu zat bal gibi yalancı şahit dedi. Koltuğumun altındaki dosyadan bir "Ekspres" gazetesi çıkardım ve:

- 1962 tarihli bu gazetenin birinci sayfasında gördüğünüz bu karikatürü ben çizdim, işte imzam. Sayfayı çeviriyorum, işte "Gençlerle Başbaşa" sayfası. Şu sütunda bakın ne yazıyor "Askerliğim dolayısıyla bu sayfanın sorumluluğunu Eflâtun Nuri'ye bırakıyorum. İmza: Şadan Gökovalı, yazıyor.

Şu çift sütun çerçeve içinde gördüğünüz "Agora Meyhanesi" şiiri, şiirin altında da Onur Şenli'nin imzası var dedim ve yüzü mosmor olmuş avukata döndüm:

- Sen avukat olamazsın, ya bozacı olabilirsin ya da şıracı dedim.

***

Yıl: 1997 Bir İzmir'e uğrayıvereyim, dedim. Soluğu Namazgâh semtinde aldım "Agora" ekmek fırınını buldum; fakat fırının eski sahibi (Agora şiirini yazan kişinin babası) fırını birine devretmiş, o biri de başka birine, kimse kimseyi tanımıyor. Yazgıya bak: Aynen el değiştiren "Agora" şiiri gibi, "Agora" fırını da el değiştirmemiş mi?!..

(1) İzmirli gazeteci, Ozan Okan Yüksel'in (İzmirli ozan gazeteciler) kitap - Beşeri Yayınları*

(2) Yıl: 1936 "Resimli Ay" dergisi sayı:2 (Röportaj) İzmir Eski Eserler Müzesi'nde ve Namazgâh hafriyatında Rıza Uygun.*

hat hybrid arrested translation

İsmi "hat", piyasaya LeMan yayınlarından yeni çıkan bir dergi projesi. Grafik tas. rımı içerik ve yayın konseptiyle "hat" şimdiye dek alışık olduğumuz sanat/kültür dergilerine pek benzemiyor. İlk sayısında "bilgi çağında yeniden VÜCUT" başlığıyla bilişim toplumunda insan vücudunun değişimini konu eden "hat" nüksettikçe periyodik olmadan yayınlanacak. Teknolojik kültürün yarattığı sorun ve olasılıkları, avantaj ve dezavantajları sanat/kültür odağında ele alarak uluslararası tartışma platformunu bizlere taşıyıp oluşan yeni söylem ve estetik biçimleri kendine has anlatımıyla örneklemeye çalışacak. Bu proje Avusturya'da yaşayan arkadaşımız (eski karikatürcülerden) sanatçı Fatih Aydoğdu'nun imzasını taşıyor. Aşağıda "hat" dergisinin editörlüğünü ve sanat yönetmenliğini üstlenen Fatih Aydoğdu ile yaptığımız bir on-line-söyleşiyi sunuyoruz.

Fatih! Uzun yıllar önce bizleri terkedip Avrupa'ya yerleştin, şimdi karşımıza yeniden böyle acayip bir projeyle dikildin. Nedir bu "hat"? nasıl ve neden oluştu? Neler anlatıp, neler tartışacak?

- Hmm! "hat" dergisi bize bir seneden fazla bir ön hazırlığa maloldu ve birçok okur için anlaşılması ilk etapta kolay olmayacak zorlu bir proje. Benim konseptim kültür/sanat üzerine yapılanmış bir çeşit sanat projesi üretmekti. Sanat projesi diyorum çünkü "hat" içerik tasarım ve konsept olarak diğer sanat üretim sistemlerine benzer bir mantıkla kurgulandı. Bu açıdan öyle yüzeysel bir bakışla anlaşılması zor bir proje. Ancak detaylarına inip çeşitli boyutlarıyla incelediğinizde sunmaya çalıştığımız platformun bağlam ve ilintilerini kavramaya çalıştığınızda arkasını görebilmeniz mümkün olacak. Yine de görsel olarak içeriğine eşdeğer bir biçim yakalamaya çalıştığı için bu proje gereken ilgiyi okurdan koparmaya uğraşacak. En azından plan bu. Ne kadar başarabildik biz de merak ediyoruz, ilk tepkiler gelmeye başladığında hep birlikte göreceğiz. İçerik olarak da "hat" her türlü steryotipten kaçınan konvensiyonlardan arınmış açık bir platform oluşturma çabasında. Yani "hat"ta işin doğrusu budur buna inanın gibi bir safsata yerine, belli kalıplar üzerinden olabildiğince değişik çeşitlikteki görüşleri bir platformda sunarak bunların farklılıkları, bağlam ve konotasyonları üzerinden bir kanıya varmak okura bırakılmış bir iş. Her türlü yan etkilerini göze alarak belli bir düzeyi ölçü almamız bizim doğru bulduğumuz bir yöntem. Her ilk gibi ilk "hat"ında eksik ve hatalarının bol olacağının bilincindeyiz. Özellikle de tercüme yazılardan kaynaklanan dilimizdeki terminolojik boşlukları doldurabilmek açısından dolaylı ve karmaşık bir anlatım biçimi oluşturduğumuzun farkındayım. Ancak birazdan detaylarına inmek istediğim, teklonojiyle hayata içkinleşen toplumsal ve bireysel yapıları köklü değişime uğratan yeni durumu kavrayıp çözümleyebilmek, aktif olarak biçimlendirebilmek üzere gerekli arka planın oluşturulabilmesinin önemine inanarak bu projeye giriştik. Bu anlamda "hat" bir kitle dergisi değil tabii ki. Şimdilik daha küçük bir kesime hitab edeceği kuşku götürmez. Ancak yeniliğe açık, teknik ve teknolojiyle, bilim, sanat, kültür, müzik, internet ve bilgisayarla ilgilenen insanlara, kafası açık genç kesime öncelikle hitap edeceği kanısındayım. Özellikle son 10-15 yılda askeri araştırma laboratuarlarından fırlayarak, tüketim nesneleri olarak gündelik hayatımıza kadar taaruza geçen iletişim / ulaşım teknolojileri ve teknik gereçler sosyo-ekonomik ve kognitif (yani beyinsel algı sistemimizle ilgili) yapılar üzerinde köklü ve radikal değişimlere neden oldular (ve olmaya devam edecekler). Bu değişim ilk etapta algı mekanizmaları ve gerçeklik kategorilerini transformasyona uğrattı. Çevresini teknik gereçler üzerinden algılamaya ve değiştirmeye alışkın biz insanların böylece teknik protezleri giderek artmaya ve çevreyle insan ilişkisi giderek karmaşıklaşmaya başladı. Elektronik medyanın dilinde imgesel olan gerçek olanı karşılıyor. Geleceğin dünyasına dair bir ön ışık olan elektronik estetik bu bağlamda ürettiği sayısal modeller üzerinden mekan ve zaman ilişkisini dönüştüren bir gramatikle skalizasyonlar yaratıyor. Bu olguyu Fransız düşünür Paul Virilio geo-politik yani mekanın politikasından, kronopolitiğe, yani zamanın politikasına geçiş olarak açıklıyor. Mikro ve makro mekanların iç içe geçmeleri, mekanın parametrelerinin onu ölçen aletin hızıyla belirlenmesi, bir taraftan teleskobik bir bakışla uzaya diğer taraftan da mikroskobik bir bakışla nanometrik küçüklükteki mikrobiyolojik mekanlara yapılan zumlarla herşeyin boyutunun göreceleşmesi, kullanılan görme makinalarına bağlı olarak değişiyor, verili bakış alıştığımız haliyle yok olmaya başlıyor. Tüm bunlar şimdiden başlayarak gelecekte giderek daha da yoğun bir biçimde yaşanacak olgular. Sadece internette "chat" yapan insanların aynı anda coğrafik konumları ne olursa olsun birbirleriyle eşsüreçli iletişimde bulunduklarını düşünmek dahi zaman/mekan kaymalarına iyi bir örnek oluşturabilir. Gelecekteki boyutlarını şimdiden tahmin etmemizin mümkün dahi olmadığı bu gelişimi, yarattığı olgular, avantaj ve dezavantajlar, sosyo-ekonomik ve psikolojik et-

Yasaklar ve komutlarla tepeden inmelere alışarak değil ulus olabilmek, çoğumuz kişi olabilmekte dahi zorlanmaya başladı.

kileri ile şimdiden araştırmaya ve tartışmaya başlamak artık zorunlu bir durum. Bu konuda sanat üzerine düşen görevi 60'lı yıllardan bu yana üstlenmeye çalışıyor. Burada altını çizmemiz gereken en önemli şeylerden biri W.Benjamin'in de irdelediği orijinalin giderek yok olması ya da maddesiz enerji yoğunluklarına dönüşmesidir. Özellikle de sanat bağlamında sanat tarihinin büyük bir bölümünü ve sanat pazarını meşgul etmiş "orijinal" kavramının dönüşümü yeni bir sanat tanımlamasını gerektiriyor. Her neyse tüm bunları "hat"ta uzun uzadıya tartışıp konuşacağız, ancak, ancak "hat" dergisinin sunduğu perspektif ve platformu biraz daha iyi tanımlayabilmek amacıyla burada kısaca bir giriş yapmak iyi olabilir diye anlattım bunları.

Sürekli bir değişimden bahsediyorsun. Bize, burada değişenler hiç te öyle olumlu gelmiyor. Türkiye gündemiyle bu anlattıkların arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir? Sence bu tartışmalar birçok sorunla boğuşan Türkiye için biraz absürt ya da zamansız değil mi?

- Sözünü ettiğimiz gelişimin coğrafyası, ulusu ya da belirli bir mekanı yok. Her yerde aynı anda hayata içkinleşiyor. Ayrıca az önce bahsettiklerimiz tam da bunun aksini kanıtlıyor. Önce şu problem çözülürse ardından böyle bir değişimle başka bir şey çözülecek diye bir analoji yapmak mümkünsüzdür. İlk olarak kavramamız gereken şey herşeyin eşzamanlı yaşanması. Bu artık reddedilemeyecek hiper-modern bir olgu. Artık orta çağı ve geleceği aynı anda yaşamaya kompleks yapıları çözümlemeye alışmak gerekiyor. Nostaljinin ecele faydası olmadığı kadar gelişimin büyüsüyle uçmanın da alemi yok. Doğu bloğunun Berlin duvarıyla birlikte yıkılıp reel sosyalizmin çöküşünden, İtalya kıyılarına balık sürüleri gibi akın eden Arnavut ilticacılara kadar bir çok politik olgunun altında tele-teknolojik estetik ve simulatif gerçekliği yatıyor. Körfez savaşını canlı kameralardan izleme absürtlüğünü yaşadıktan sonra şaşıracak hiçbir şey kalmadı artık. Batının sanayi devrimiyle başlayan kapitalistleşme dönemini Türkiye bir batılılaşma dönemi olarak yaşadı. Darbelerle sürekli kesintiye uğrayan demokratikleşme süreci oturacak bir taban bulamazken, bireysel düşüncenin olgunlaşabileceği ve toplumsal problemlerin çözülebileceği sivil bir toplum da bir türlü oluşamadı. Böylece tepeden inme ideolojiler ve tüketim ekonomileriyle, insanımız sadece tüketici olma kaderiyle başbaşa kaldı. Bu durum, kapitalist tüketiciden daha tüketici, kutsal kitaptan daha dinci, milletten daha milliyetçi, Marx'tan daha Marxist, Atatürk'ten daha Atatürkçü, olmayı açıklayabiliyor. Yasaklar ve komutlarla tepeden inmelere alışarak değil ulus olabilmek, çoğumuz kişi olabilmekte dahi zorlanmaya başladı. Ülkemizde medyal-sosyalizasyonun ön değişim sinyalleri ilk dönem işe illegal yayınla başlayan özel TV'lerden geldi. Dokunmadık toplumsal tabu bırakmayan özel TV'ler başlangıçta bir tür sivil toplum oluşturma ümidi verdilerse de legalleşir legalleşmez rating hırsıyla işin suyunu çıkarttılar. Bazı teorisyenlerin "spektakel toplumu" ya da "oyun toplumu" diye adlandırdıkları post-kapitalist tüketim mantığıyla herşeyi bombastik boyutlarda abartan egzajere bir toplumu zaten paradokslar içinde sıkışıp kalmış toplumumuza taşıyan TV'ler, burada yeni bir insan türevi yaratmaya muaffak oldular; TV kurbanları şöhret, şevhet istemleriyle kendilerine giydirilmek istenen her kostüme uyabilen amorf yaratıklara dönüşmeyi başardılar. Böylece medyal mekan bir sunum mekanı olmaktan çıkarak bir senaryo mekanı haline geldi, bu yolla edinilen bilgiyse enformasyon değerini kaybederek bir tür eğlendirme ölçüsü oluşturmaya başladı. Tabii ki eğlenmek kavramına ille de negatif bir anlam yüklemek gerekmiyor. Arabesklerle ağlayan depresif toplumdan öteki uçta ölçüsüz eğlenebilen bir topluma dönüşüm bu gelişim içerisindeki belki de olumlu yanlardan biri. Yüzeyde ürkütücü görünen bu durumdan olumlu potansiyeller bulup çıkarmak ve dönüştürmek, en azından yapısal yıkımın avantajlarını kullanmaksa tek tek herkesin elinde. Burada analog medya ve elektronik medya arasında ayrım yapmak yararlı olabilir. Analog medya yani çizgisel anlatımla tek yönde bilgi ileten medya

merkezcil yapısıyla sadece manipule eder ve değiştirir, kendisi değişmez. Oysa yapısı enteraktif olan rekursif medyalar, örneğin bilgisayar ve internet aksine merkezsiz ve kompleks bir yapıya sahiptir. Burada bilginin iki yönde işlerliği sözkonusu olduğundan değişime açık dinamik bir platformdur sözkonusu olan. İşte "hat" dergisinin navigasyon sistemi burada oluşturulabilir. Benim 3.Platform diye adlandırdığım bu yapı enerjetik kompleks sistemlerin yapısıyla böyle bir benzerlik gösterebilir.

Peki neden ilk sayıda hemen vücut, bu zaten sanat tarihi boyunca sakız olmuş bir konu değil mi?

- İnsan vücudu bugün artık verili haline teslimiyetçilikten kurtularak, teknobilimsel değişimlerle özlemlerin, tasarımların projekte edilebildiği nötr bir yapı haline gelmeye başladı. Bir yanda az önce de sözünü ettiğimiz gibi teknik protezleri artarken, giderek sakatlaşan ve teknik bağımlılıkları çoğalan, diğer yandan ise telematik ve telepresenz yani uzaktan varoluşlarla etki alanı genişleyen bir vücut sözkonusu. Örneğin az önce radyoda dinlediğim bir haberden bahsedeyim. Bu habere göre Fransa'da ilk kez tele ameliyat gerçekleştirilmiş. Bu televizyondan naklen ameliyat yayını değil tabii ki. Hastaya acil bir kalp ameliyatı yapılmak zorunda. Ancak etraflarda bu işi becerebilecek bir cerrah yok. Farketmiyor. Güney Afrikalı cerrah arkadaş data başlığı, eldiveni ve tele-iletişim ağları sayesinde, Fransa'daki hastahanenin robotlarını kumanda ederek en ince ve detaylı bir kalp ameliyatını başarıyla gerçekleştirebiliyor. Bu gelecekte sadece iyi doktorlara özgü kalmayacak bir varoluş biçimi. Buna tele-presenz deniyor. Geleceğin insanı belki bu türden yöntemlerle aynı anda iki mekanda ve hatta hem sanal ortamda hem de gerçek dünyada aksiyonlarda bulunabilecek, kurgusal maceralara atılıp, sanal yolculuklar yapabilecek. Bu türden olanakları araştıran Robotik, yapay zeka ve yapay ortam araştırmacılarının başarıları giderek hızlanıyor. Öte yandan gen mühendisleri ve askeri araştırmacılar bilimkurgulara parmak ısırttıracak senaryolar üzerinde çalışıyorlar. İskoç koyun Dolly'den sonra Amerikan ikiz inekler, insan klonlamak için tutturan deli bilimciler vs. Örneğin Alman Spiegel dergisinin haberine göre Pentagon arılar ve böcekleri orduya davet ederek onlara iyi asker olmayı vadediyor. Sensorlar, mini kamera ve chiplerle yarı robotlaştırılacak bu hayvanların, mesela radyoaktif alanlarda ya da mini ajanların gerekebileceği bölgelerde kullanılmaları düşünülüyor. Başka aktüel bir örnek de "Viagra" potens pili. Erkeklere daha erkek olma ve sağlam bir ereksiyon vadeden bu farmakoloji harikası, Amerika'da satış rekorları kırarken, borsaları altüst ediyor, Asya ve Avrupa'da karaborsa kapışılıyor. İnternetten dahi Viagra ısmarlamak mümkün. Öte yandan bu hap alıştığımız diğer eczalardan farklı olarak hastalık durumunu iyileştirme amacından ziyade tamamen zevke ve tatmine dayalı bir duruma hizmet ederken, insan ve vücut ilişkisini bir kez daha sorulara boğuyor. AIDS'in ölümcül soluğu, "gender" teorileri, cinsiyet ve cinsin tercihe bağlı değiştirilebilirliği, piersting, dövme, moda, SM fantezileri, türbanlar, robokoplar, teknik arabirimler, stimulasyon gereçleri, uyuşturucular, estetik cerrahi, bilgisayar destekli beyin cerrahisi, göz lensleri, prostetik, sanal gerçeklik vs... vs... İnsanın vücudunu verili haliyle kabulenmeyip, onu bir dizayn nesnesi haline getirmesi üzerine sadece birkaç örnek. "hat"ın bu ilk sayısı bu tür güncel gelişimler bağlamında insan vücudunun teknik metamorfozunu, olası kompenentlerini ve semiyolojik değişimini farklı açılardan inceleyen çeşitli yazıları içeriyor. (Bunun yanısıra İnternet ve Müzik bölümleri her sayıda sabit yer alacak iki aktüel bölüm.)

Bize vakit ayırdığın ve ilk tele röportaj imkanını sağladığın için teşekkürler.

Erkekler Panik Yaratır

Kadınlar daha cesaretli. Erkekler pısırık. Yani şu şekil pısırık erkekler kafasını kuma sokmuş kumdan çıkarmıyor. Erkeklerde bir korku var. Şimdi erkeklerde korku var kadınlarda daha büyük cesaret var. Kadın mesela ölümü de göze alıyor herşeyi göze alıyor. Yani yapabiliyor yani erkeklerde bu yok. Kadınların sevgisi hem daha kuvvetli hem daha önemli çünkü kadınlar daha duygusal oluyor. Kadınlar mesela birşeye daha sadık kalıyor. Anlatabiliyor muyum erkekler sadık kalmıyor. Mesela erkeğin manken gibi karısı olsun gider bir başkasıyla karısına şeylik yapar. Başkasıyla ilgilenir onla yatak yapar. Aslında kadınlar bunu düşünmez en azından der bu benim erkeğim der ben bunun ekmeğini yiyorum der benim mesela ev durumum daha güzel der. Erkekler panik yaratır. Kendini böyle erkeğim diye ispat eder. Yani ben erkeğim der panik yaratır. Kadını yani korkutmak ister. Halbuki o kadın yılmıyor. Bu gerçek, yani kör gene görür bunu.

Düşünce özgürleri bile atıyorlar cezaevine. İşine gelmeyenleri tıkıyorlar oraya. Bir de af çıkarıyor. Sanki burdaki insanları doyurdu, hakkını verdi orda cinayet işleyenleri, haksız yine dışarı atacaklar gene aynı haltları işleyecek. Emeklilerin maaşlarını, hakkını ver ondan sonra ordakileri dışarı at.

Arkadaşlık benim için çok önemli.Arkadaşlık neredeyse kardeşlikten ileridir. Ben arkadaşıma çok değer veririm. Yani aileden bilirim. Şu anda benim en iyi arkadaşım genelevde var birkaç tane, bir de komşularım. Onlarla herşeyimi paylaşırım. Mesela günümü paylaşırım, yaşantımı paylaşırım. Yani bütün iç organlarımı onlarla paylaşırım. Her yönden paylaşırım. En azından onlar benden öğrenmek isterler. Yatak alemini pek konuşmuyorum. Çünkü herkesin yatağı kendini ilgilendirir. Herkes yatak aleminde bir şeyler bilir, yapabilir. Ama pek de seksin anlamını bilmiyorlar. Yatak yapıyorlar ama... anlatabiliyormuyum.

Para benim için fazla bir şey ifade etmiyor. Mesela insanın günlük yaşantısı düzgün olduktan sonra fazla parayı istemipyorum. bazıları artık bütün herşeyini paranın üzerine dökmüş. Parayla da her şey olmuyor ki. Tamam oluyorda, fazlası bence iyi değil. İnsanın başına herşey getirir para. Yani çok parası olan çok can yakar biliyor musunuz. Geçineceğin kadar olsun yeter.

Haftada iki gün muayeneye gideriz. Muayene yerimiz Cancan'da, Yenikapı'da. Orası Sağlık bakanlığı bize ayırdığı bir yer. Pavyonda, meyhanede çalışanlarda oraya gidiyor. Hemşireye, doktora iyi günler diyorum. Ordaki memurlara diyorum. Camımı alıyorum giriyorum içeriye. Tüp gibi bir şey. Hani doğum yapıyorlar, kürtaj oluyorlar ya öyle bir masa. Kadın organına bir şey sokuyor, bir tabaka alıyor onu muayene ediyorlar. Bize çok güzel davranıyorlar. Camın üzerine adımı yazıyorlar. O camın içine o tabakayı koyuyorlar. Kasıklarımızın ağrısı için gitmiyoruz, bizde mikrop arıyorlar. Yarım saat kadar bekliyoruz. Tahlil ediyorlar. Bekleme salonunda beklerken çayımızı içiyoruz, sohbet ediyoruz. Yeni kişilerle tanışılmıyor, hep aynı kişiler. Sonra doktor yanına çağırıyor, temizsin diyor, gidiyoruz çalışmaya. Karnemize ÇALIŞIR diye mühür vuruyorlar. Oraya para vermiyoruz. Üç ayda bir de kan alıyorlar. Frengi var mı, aids var mı diye. O zaman bağış alıyorlar. Dört milyon. Oradan çıkıyorum. Taksiye biniyorum. Cancandan binip Karaköy'de inince bazan taksi şoförü orada çalıştığımı anlıyor. Mesela iki milyon tutuyor taksi parası. O bana ücretin kaç para diyor, ben üç milyon diyorum. Taksiyi çekip geliyorum diyor. Ben zaten o işi yapıyorum, zaten gelecek. Benim için farketmez. Ben orada avukatı da alırım, doktoru da alırım hepsini de alırım. Parayı kim verirse ben onu kabul ederim. Onun kişiliği beni ilgilendirmez. Onun kişiliği masa başında önemlidir. Ben orada para için çalışıyorum ama değil mi?

İnsanları sevmiyorum. Hayvanlar daha sadık. Devletten öğrendim insanları sevmemesini. Ben onları devlet görmüyorum, onlar hiç benim yanımda. ben onlardan daha düzgün iş yapıyorum.

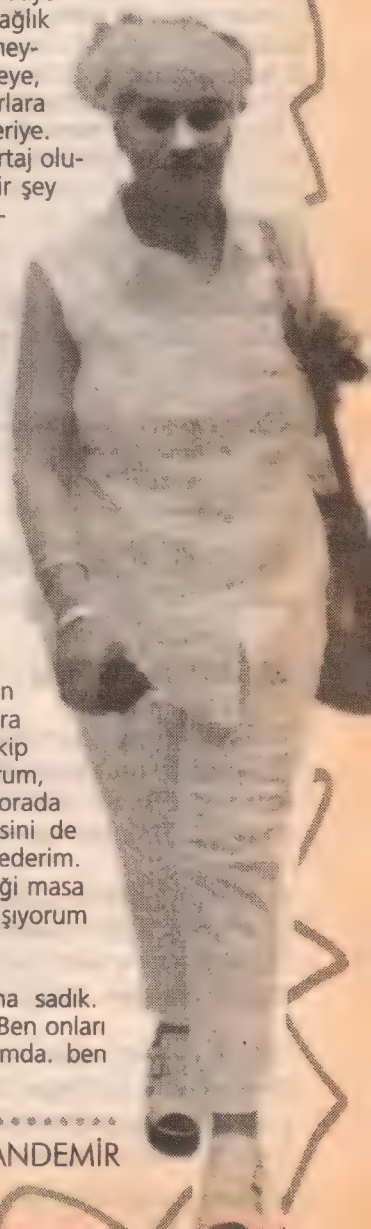

MEHTAP KANDEMİR

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

ÜÇ İSTANBUL
Mithat Cemal Kuntay *(Oğlak yay.)*

Türk edebiyatının en önemli romanlarından biri olan **Üç İstanbul** on beş yıl aradan sonra tekrar okurlarla buluşuyor. Oğlak Yayınları kitabı ilk yayınlanışındaki (1938) özgün haline sadık kalarak basmış. Bu, dilinin bir nebze eski olması nedeniyle okuma güçlüğü yaratsa da yazarın kendi anlatımını ve edebi gücünü anlamak açısından yerinde bir tavır. Zaten romanın sürükleyiciliği farkına varmadan dil engelini aşmamızı da sağlıyor. **Üç İstanbul**'da **Kuntay**, 33 yıllık Abdülhamit'in saltanat dönemini, "İstibdat İstanbul"unu, insanların İstibdat günlerini bile nedense özlemle hatırlamalarına neden olan "Meşrutiyet" İstanbul'unu ve Osmanlı İmparatorluğu'na son noktanın konulduğu "İşgal İstanbul"unu anlatıyor. Bu zor günlerde yaşananlar, onları yaşayanların da psikolojisini belirliyor, insanları tanımaya yardımcı oluyor. Gerçek trajedinin ülkenin değil insanların yaşadıkları olduğunu bir kez daha anlıyoruz.

YİNE Mİ YAZILI VAR?
Ahmet Gülüm - Kemal Gönen *(İletişim yay.)*

Dikkat Yazılı Var'ın ikinci cildi olarak da değerlendirilebilecek bir kitap. Hayatımızdaki palavracılığın kaynağının okul sıralarından başladığının mı kanıtı sayılır, yoksa eğitim sistemimizin ne denli kof olduğunun mu bilmiyorum. Ama trajedilerindeki komiğe meraklı bir toplumun ihtiyacına tam anlamıyla cevap veren bir kitap. Bence, birincisinin, **Dikkat Yazılı Var**'ın tadı yok. Devam filmleri gibi... Onların da ikincisi üçüncüsü ilkine göre tatsız oluyor. Çünkü artık aynı buluşlar çoğaltılıyor. Örnekler artırılıyor... O kadar. **Yine mi Yazılı Var?** ilk kitap kadar güldürüp, eğitim sistemimizin kulaklarını çınlatsa da biraz zorlama gibi geldi bana. Bazı cevaplar sanki orijinal değilmiş de üretilmiş gibi. Küçüklerin, öğrencilerin ağzından yazılmış gibi bir hava var.

KIRMIZI PELERİNLİ KENT
Aslı Erdoğan *(Adam yay.)*

"Görkemli Rio fotoğrafı ve onun negatifi, bir çift maske, o kadar; karnaval geleneğini yüzlerce yıldır sürdüren kentin büründüğü çeşit çeşit kılıktan yalnızca iki tanesi. Benim anlatacağım Rio ise ikiden fazla boyutta kurulu bir labirent, daha doğrusu hem zamanda, hem uzamda, iç içe geçmiş labirentler dizisi. Çıkmazlar, kör noktalar, gizli odalar, ürkünç yankılar, çırpınışlar, belirsiz kehanetlerle dolu." **Aslı Erdoğan, Kırmızı Pelerinli Kent**'te Rio'yu anlatıyor. Türk romanında pek görülmeyen bir şey bu. Çünkü bizim yazarlarımızın Türk milletinin göçebe ruhuna tam anlamıyla aykırı bir tavırla İstanbul, zaman zaman da Ankara ve İzmir odaklı romanlar yazma alışkanlığında. Son yıllardaki hakim anlayış ise mekansızlık ve zamansızlık. Oysa özellikle anlatılarda olayın görüntüsünü daha da netleştiren bir unsur mekân, yer. **Aslı Erdoğan** yeni romanında mekanı öne çıkarmış. Rio'da iki yıl boyunca yaşadıklarından, gözlemlerinden ilginç bir kent romanı ortaya çıkarmış. Sadece kartpostallarından ve karnavalından tanıdığımız bir kenti romancının kılavuzluğunda hem içerden tanıyor, hem de arka sokaklarına sarkıp yaşıyoruz.

KOMUTANIN ŞÜPHELİ ÖLÜMÜ
Cüneyt Özdemir *(İletişim yay.)*

"Eşref Bitlis'in ölümü bir faili meçhul cinayet mi?" Son zamanlarda hiçbir failin "meçhul" olmadığı. Sadece onları yakalaması gerekenler tarafından tanındıkları için bir süreliğine ya da sonsuza dek bilmezlikten gelineceğini gösterdi. Jandarma Genel Komutanı **Eşref Bitlis**'in bir uçak kazasında ölümü, olayın sıradan bir kaza olmadığını, aksine bir suikast kuşkusunu doğuracak verilerle dolu. Devletin bu konudaki suskunluğu, olayın doğru dürüst araştırılmaması ve hep üzerine örtmeye yönelik çabalar komutanın ölümünü daha da kuşkulu hale getiriyor. **Cüneyt Özdemir**, **Eşref Bitlis**'in ölüm olayını tüm ayrıntılarına girerek, ulaşabildiği tanıkların hepsiyle görüşerek ve büyük bir arşiv çalışmasıyla hazırlamış. Kitabı geniş bir belgeler bölümüyle de desteklemiş. Bir ucuyla **Cem Ersever**'in faili meçhul/belli bir cinayete kurban gitmesi olayına bağlanan bu uçak kazasının üstündeki yoğun sis tabakasını aralamış **Cüneyt Özdemir**.

TÜRKİYE'NİN EN GÜZEL KÜÇÜK OTELLERİ
Sevan - Müjde Nişanyan *(İntermedia)*

Yazın kavurucu sıcaklarına rağmen hâlâ tatile çıkma hayalleri kuranlar için harika bir kaynak. Türkiye'nin tüm tatil yörelerinden birbirinden güzel, sevimli, sanat harikası, doğa dostu otelleri tanıtıyorlar. Otellerin özelliği "küçük" olmaları. Çoğunu da o yörelere gitsek bile görmemiz, bilmemiz imkansız. En fazla önlerinden geçer gideriz. Sanıyorum, daha çok yabancı turistlere hitap ediyor bu oteller. Çünkü "küçük"ler ama ucuz değiller. O nedenle hayal kurmak için yararlı bir rehber bu kitap. Ancak o otellerin fotoğraflarına bakmakla yetiniyor insan. Nişanyanlar bizim gibi cebi delik turistleri imrendirmenin yanında faydalı bir eser vermek isterlerse onlara önerim, *"Türkiye'nin hem güzel hem de ucuz otelleri ve pansiyonları"* diye bir kitap hazırlamaları. Çünkü onların rehber olarak tam da zevkimize hitap ettiklerini bu kitap yeterince kanıtlıyor.

UZAYDAN GELEN EROİNMAN
Ali Kemal Yılmaz *(Özgür yay.)*

Çevreci, radikal hareketlerden tanıdığımız bir isim **Ali Kemal Yılmaz**. Gazetecilik de yapmış, bir çok yayın organında çalışmış. **Uzaydan gelen Eroinman**'da kendi yakın çevresinde tanık olduğu olayları anlatıyor. Uyuşturucu bağımlılığının insanları nasıl eritip yok ettiğinin tanıklığını yapıyor. Çoğu yarım kalmış, eksik bırakılmış öyküler havasında anlattıklarının. Eroinle başlayan bir yolculuğun tam olması da beklenemez herhalde. Öykü kahramanlarının çoğu daha çok genç yaşlarda hayata "elveda" diyor. Gündelik hayatımızda bir olayı nasıl yarım yamalak yaşıyorsak öylece kağıda geçirmiş. Ayrıntılara, derinliklere inmemiş. Uyuşturucu tedavisinin ne kadar yetersiz olduğunu, ünlü Amatem'in umut olmaktan çıktığını da gözler önüne seriyor. Kitapta bazı istatiki bilgiler de var. Sadece son bölümü oluşturan "Rock Ölüler Kitabın"ndan geniş alıntılara neden gerek duyulmuş anlamadım. Gereksiz bir kalınlaştırma çabası gibi...

Bir Kitaptan Bir Şiir

YAŞAMIN YÜCESİ

İnsanoğlu kendi seçer yaşamını ve kararlarını,
Yanılgılardan uzak tanır bilgeliği, dünyaya karışıp
Batan düşünceleri, hatıraları; hiçbir şey
Bozamaz iç dünyasındaki değerleri.

Doğanın ihtişamıdır günlerini güzelleştiren,
İç dünyasında yeni çabaların, gerçeklerin,
Daha yüce bir anlamın ve kimi ender soruların
Kapısını aralayan, çoğu kez kendi ruhudur.

Çünkü yaşamın anlamını bulabilir insanoğlu,
En yüce olanı muhteşem bir amaç kılabilir,
İnsanlığa yakışır biçimde bakabilir dünyaya,
Soylu bir anlamı, yaşamın yücesi sayabilir.

Hölderlin *(Deliliğin Arifesi'nden, Çev. Ahmet Cemal, YKY)*

Bir Kitaptan Özdeyişler

İnsanın dünyası küçük olunca her şey birbirine çarpar.

Kendisi ile barışık olmayan herkese darılır.

Birini değiştirmek istiyorsan, bu fikrini değiştirerek kendinden başla.

Herşeyi bilen insanın en büyük şikayeti anlaşılamamaktır.

Sen daima mutluluğu yakalamaya çalış, hüzün nasıl olsa gelip seni bulur.

İçindeki isyanı bastırma, temsilcilerini çağır ve görüş.

Bir gün tek başına, denizi ya da doğayı dinle, sana kendinle ilgili çok önemli açıklamalarda bulunacak.

İnsanların hayatlarına burnumuzu sokmamayı öğrendikçe, bireysel haklarımıza ait yeni şeyler keşfederiz.

Oyunun kuralları, oyunu iyi bilenden yanadır.

Bir gün tek başına çok uzaklara git, her şeye ne kadar yakın olduğunu göreceksin.

Hayat Üstüne Çok Hoş Bir Kitap Ya Da Bana Öyle Geliyor'dan (Mustafa Güngör, Bulut yay.)

"BİNAENALEYH İYİYİZ, İYİ"
Serdar Turgut *(Parantez)*

Kitabın alt başlığı *"Demokrasi Yazıları"*. **Serdar Turgut** bu kez, çok ciddi konulara gayri ciddi yanından bakmayı deniyor. Aslında yaptığı tespitlerde gayri ciddi sayılmaz sadece anlatımı alışılmış makale - gazete yazısı havasından uzak. Olaylar ne kadar komikse o da onları o denli komik yansıtıyor. Ciddileştirmeye çalışmıyor. Türkiye'de demokrasi anlayışının, siyaset yapma alışkanlığının ve tamamiyle siyasetin görünümünün komik olduğunu düşünüyor. Haksız olduğunu söylemekse mümkün değil. *"Bu durumu daha da vahim yapan şey, Türkler'in her birinin hemen her konuda doğru olduğunu kesin olarak bildiği görüşleri olması ve bunları değiştirmeye çalışan insanları da hemen anında öldürmeye hazır olmalarıdır.*

"Böylece bu toplum, tarihsel gelişimindeki bazı gariplikler nedeniyle bugün herbiri kendince mutlak olarak haklı olan ve üstelik bunu ispat etmek için canını bile feda etmeye hazır 60 küsur milyon fertten oluşmaktadır.

"Evet çocukları da saydım, yanlış hesap yapmadınız. Çünkü televizyonda fikir beyan etme yaşı 3 sınırına çekildiğinden, ne yazık ki konuşan nüfus sayısı aniden artmış durumdadır."

ZORDUR ZORDA GÜLMEK
Oğuz Güven *(Güncel yay.)*

12 Eylül, aslında öncesiyle ve sonrasıyla pek üzerinde durulmamış bir dönem. 1980 darbesine gelene kadar neler yaşandı? Darbe sonrasında ne çileler çekildi? Ne canlar yitirildi? Hapishanelerde genç hayatlar nasıl tüketildi? Aradan geçen 18 yıl bu zor dönemi iyice sisler arasına itiyor. **Oğuz Güven**, 1975 - 1985 arasındaki bu on yıllık zor dönemi cezaevinde, sorguda, mahkemede ve eylemde yaşanan traji komik olaylarla anlatıyor. **"Zordur Zorda Gülmek"** diyor. Gerçekten de onun komik bularak anlattığı bir çok olayın aslında insanın içini burduğunu, deşip yaraladığını söylemek gerekli. Bu anlamda da anlatılanlar gerçeklikleriyle çarpıyor insanı ve yazar ne kadar istese de mizah olamıyor. Çünkü bazılarımız için hâlâ can acıtıcı olaylar onlar.

Dergiler

ROLL

Türkiye'nin kayda değer müzik dergilerinden birincisi. Tabii esas olarak rock müzik söz konusu. Röportaj ağırlıklı. Son sayısında Nick Cave, Sonic Youth, Zen, Ayna gibi grup ve şarkıcılarla röportajlar var. Yavuz Top'la söyleşi, Hamiyet Yüceses hakkındaki ayrıntılı yazı ise işin kapsam dışı bölümünü

Aksuncelasi

oluşturuyor. **Roll**'de bulacaklarınız bunlarla sınırlı değil. Bir rock kültürü dergisi olma yolunda ilerlediğinin bir çok kanıtları sayfalarında gizli. Müziksevenlere öncelikle öneriyorum. Ama müziğe ufak bir ilgi duyanlar için bile içinde çok şey var. **Roll**'ün **yazışma adresi,** Sıraselviler cad. Billurcu sok. 32/3 Taksim, İstanbul.

ÇALINTI

Çalıntı ilk çıkışında rock ve caz ağırlıklı bir müzik dergisiydi. Süreç içinde ilgi alanlarını genişletti. Sinema, şiir, öykü, deneme de sayfalarında yer buldu. **Çalıntı**'nın yeni çıkan 29. sayısı biraz eski günlerin izini taşıyor. Müzik ağırlıkta olmuş, fena da olmamış. Bir Safiye Ayla yazısı ile başlıyor dergi. Onu Naim Dilmener'in bizim pop süperstarlarımız hakkında yazısı izliyor. Onu Sezen Aksu'nun Düğün ve Cenaze'si hakkında bir yazı ve onları da "Protest Songs 3", "San Francisco Müzik Sahnesi", "Beyaz Dük David Bowie", Dead Kennedys, Kadın Rock müzisyenleri, Taner Ay'ın Beat Generation yazıları izliyor. Feri Cansel, Seher Şeniz, Hayati Hamzaoğlu, Kudret Karadağ, Önder Somer yazıları derginin sinema kanadını oluşturuyor. **Çalıntı**'nın en ilginç çalışması ise David Cronenberg'le Salman Rusdie'nin internet, medya balçığı ve çarpışan arabalar hakkındaki söyleşileri. **Çalıntı**'nın **adresi;** İstiklal cad. Atlas pasajı, 207 / 19 Beyoğlu - İstanbul.

GÖÇEBE

"Yitik ruhunun ardında şiir" sloganıyla yeniden merhaba dedi **Göçebe**. Uzunca süre çıkmadığı için olsa gerek "Niçin Dergi Çıkartıyoruz" diye bir yazı yazmak gereği duymuşlar. *"Söz almak ve kurguya müdahale etmek için"* dergi çıkardıklarını söylüyorlar. **Göçebe**'nin 7. sayısında, Andre Gide, Lawrence Durrell, Rene Bertele, Henri Michaux gibi yazarlardan yazılar, Azer Yaran, Birhan Keskin, İrfan Yıldız, Georg Trakl, Tuna Kiremitçi gibi şairlerin şiirleri var. **Göçebe**'nin **yazışma adresi;** İpek sok. 11 Beyoğlu, İstanbul.

NOSTROMO

Nostormo bir bilimkurgu dergisi ama ağırlık genellikle sinemadan yana. Dünyada en son çekilmiş ve ülkemizde vizyona girmiş ya da girecek BK filmlerinin ayrıntılı tanıtımları ve eleştirileri yapılıyor. Ayrıca Haldun Aydıngün, Müfit Özdeş, Cüneyt Uçman gibi yazarların öyküleri de var. "Bilimkurguda Kadın, Cinsellik ve Erotizm" konulu dizi de devam ediyor. Godzilla'lar, Manga'lar ve Metin Demirhan'ın çizgi romanı da işin cabası. **Nostromo**'nun **yazışma adresi;** İstiklal cad. Atlas Pasajı 24, Beyoğlu, istanbul.

GECEYARISI SİNEMASI

*"Çoluk çocuğa ve ihtiyarlara göre olmayan, onlar erken yattıktan sonra izlenen filmler"*den söz ediyor **Geceyarısı Sineması**. Bilimkurgu, aksiyon, avantür, korku, trash ve underground sinema ilgi alanları. Dünyanın en pislik sinema yönetmeninden, Ayhan Işık'ın Klaus Kinski ile çevirdiği korku filmlerinden haberdar olmak, kara eldivenli sinemacıları tanımak isteyenler için birebir. Derginin tek eksiği Türk Sinemasına biraz uzak durması ve bazı yazıların "ağır entel" olması. Bu kadar kusur da her dergide bulunur. **Geceyarısı Sineması**'nın **yazışma adresi;** Kaan Özkaracalar, ozkaraca@bilkent.edu.tr

EDEBİYAT VE ELEŞTİRİ

Edebiyat ve Eleştiri'nin son sayısında iki ana konu var. *"Haziranda öldüler! Güneşe gömüldüler..."* başlığıyla Nâzım Hikmet, Ahmed Arif ve Orhan Kemal'i andıkları bölüm ve *"1997'de Öykü - Roman"* başlıklı Feridun Andaç'ın tanıtım ağırlıklı yazısı. Ayrıca Taner Ay'ın Burroughs'un İçerideki Kedi kitabı hakkındaki yazısı, Sinan Vargı'nın "Bilimkurguda Etik ve Gerçekler", Enzensberger'in "Bir Şiir Nasıl Oluşur?" gibi ilginç yazıları ve Devrim Dirlikyapan, Cem Savran, Maria Şatıroğlu, Hakan Şenocak, Hasan Nami Güner gibi şair ve yazarların şiir ve öyküleri var. **Edebiyat ve Eleştiri**'nin **yazışma adresi;** GMK Bulvarı, Fevzi Çakmak sok. 36/12 Kızılay, Ankara.

Akşamsefası

En Çok Güldürenler

1. **Yine mi Yazılı Var**, A. Gülüm - K. Gönen (İletişim yay.)
2. **Kötü Kedi Şerafettin**, Bülent Üstün (Lemanyak yay.)
3. **Martin Mystere**, Bellek Tiyatrosu (Doğan Egmond)
4. **Akacak Mecra Bulamadım**, Güneri İçoğlu (L.M. yay.)
5. **"Binaenaleyh İyiyiz, İyi"**, Serdar Turgut (Parantez yay.)
6. **Spiru New York'da**, Tome-Janry (İnkilap Kitabevi)
7. **Garfield, Bir Çılgının Maceraları**, Jim Davis (Aksoy yay.)
8. **Red Kit, Missisipi Köprüsü**, Morris (Milliyet yay.)
9. **Portreler**, Semih Poroy (Karikatür Vakfı)
10. **Dikkat Yazılı Var**, A.Gülüm (Kora yay)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Yalnız, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

Mevzu

78 Kuşağı

650 bin kişi gözaltına alınmış, birmilyon altı yüz seksen üç bin kişi fişlenmiş.

388 bin kişiye pasaport verilmemiş, 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkartılmış.

210 bin dava açılmış, 230 bin kişi sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmış.

7 bin kişinin idamı istenmiş. Bunlardan 517'sine idam cezası verilmiş.

229 kişi gözaltında ya da hapishanede ölmüş, kaybolmuş.

9962 güvenlik görevlisi hakkında işkence davası açılmış.

171 kişi işkencede ölmüş.

1975 - 85 arası. Sonuçları çok ağır, bilançosu çok büyük acılara neden olmuş bir dönem.

Oğuz Güven'in Zordur Zorda Gülmek adlı kitabı o günleri hatırlatıyor. Kitabın kapağının alt köşesindeki "78 Kuşağı" ibaresi ise yüzümüze ancak buruk bir gülümseme yerleştiriyor.

Yitik bir kuşak sayılıyor "78 Kuşağı". Bu denli büyük acıların sonucu kaçınılmaz olarak "yitiklik".

Pek fazla üzerinde durulmamış, düşünülmemiş bir dönem 70'lerin son yılları. "1 Mayıs"ları, Kahramanmaraş'ları, Çorum'ları hayal meyal hatırlıyoruz. Biz hatırlamadığımız için medyanın hiç aklına gelmiyor.

Bugünlerde 68'in otuzuncu yıl kutlamaları yapılıyor.

İster istemez insanın aklına "68'in otuzuncu yılıysa, 78'in de yirminci yılı" cümlesi takılıyor. 68'lilerin yaptığı gibi şen şakrak nostaljisi bol kutlamalar beklemiyorum.

Hiç olmazsa soğukkanlılıkla o yılların, 75 - 85 arasının bir tahlili yapılmalı diye düşünüyorum. 68'den çok daha güçlü, organize ve tüm ülke çapında yaşanmış bir eylemlilik ortamının ve onun ardından gelen askeri darbenin tahlili yapılmalı.

78'liler suskunluklarını bozup belleklerinden anılar silinmeden yaşadıklarını söze yazıya geçirmeliler.

Yirmi yıl az bir zaman değil. Halka ve gençliğe büyük acılara mal olan, etkisi günümüze dek uzanan o dönem hiç olmazsa belgeleriyle bilgileriyle gün ışığına çıkartılmalı.

78 Kuşağı "yitik" değil ama "bilinmeyen" bir kuşak.

Şimdi kırk yaşlarındaki bu bir zamanların hızlı devrimcilerinin nerede olduklarını, ne yaptıklarını da merak etmemek elde değil. Çok yakınımızda olduklarını, dergiler yönettiklerini, şirketler batırdıklarını, holdingler kurduklarını, işçilik, memurluk, yazarlık, bankacılık ya da sadece serserilik yaptıklarını biliyoruz. Bazıları da hâlâ canlı kanlı politik eylemlilik içindeler. Bir an durup düşündüler mi, geriye baktılar mı? Merak etmemek elde değil.

80'li yılların hemen sonrasında çok popüler bir soru vardı, "Nerede Yanlış Yaptık?" diye. Çünkü bir cevap gerekiyordu tüm yaşananlara. Ama sanıyorum, soru yanlış sorulmuştu. O günleri yaşayanların çoğu, 78'liler yanlış yapmadıklarını düşünüyorlardı. Belki bir yerlerde bir şeyleri eksik yapmışlardı, o kadar. O nedenle de "Nerede yanlış yaptık?" sorusu havada kaldı, cevaplanmadı.

Çünkü onlar 68'li ağabeyleri gibi anılarına sarılmak yerine unutmayı tercih ediyorlar.

Onlar unutunca, o günler de ister istemez unutuluyor.

M.C.

Kol Boyu Uzak

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

Uzak, sessiz yerleri insan aklından bazen çıkarmalıymış. İşte böyle düşünüyordum Heim Seeligstadt'ta. Artık doğusu batısı kalmayan Almanya'nın mülteci kamplarından biriydi burası. Bizdeki yurt binalarına benzeyen kampta daracık bir odada hırsızlık eşyalara bakıyorduk. Srilankalı bir kadın, eşyaları önümüze koyarken bir yandan da küçük ocağın üstündeki tavadaki etlerin yanmamasına dikkat ediyordu. Koca olduğu belli olan adam ise dünya kupalarından bir maçı izliyordu. İki cam bir pencere. Ayakkabılar, montlar, müzikseti. Ben müziksetine takılıp kalmıştım. Taş ve kurşun yorgunluğunda ayışıklı bir gecede hırsızlığa gireceğimiz evin kapısındaydım yeniden. Tek gözlü bir gecekondu eviydi burası. Üç kişiydik. Yirmibir seansının yarım kalanını tamamlamak için para bulunmalıydı. İşin üstadı İstanbul'da büyümüş piç İsmail'di. Kapı önlerinden tüpgazları ve bakır leğenleri kaldırmak artık ağrına gidiyormuş İsmail'in. Ayakkabı toplamakta öyle. Tedirginlikle açtığım kapıdan içeriye bizden önce ayışığı süzülmüştü. Kocaman pirinç karyolanın üstünde ağır yün yatak ve yorganı ters çevirip altını aramamız boşunaydı. Yatak ve yastık altı boştu. Etrafı araştırırken İsmail, kızgınlıktan kızaran yüzündeki gerginliğe aldırmadan bana bağırıyordu. "Ne lan bu mahallede herkes yoksul olmak zorunda mı?" Sitemsiz bir rahip gibi çalışırken ona hiç mi hiç yaklaşılmazdı. Hapishanelere girip çıkması onu meşhur yapmıştı ama bir zeytinyağı tenekesi gibi zamanından önce açıldığında bozulurdu. Elimiz, boş evden çıkmak üzereyken üstü kadife bir perdeyle örtülmüş nesnenin teyp olduğunu farkettiğimizde üçümüzün de gözleri parlamıştı. İlk İsmail atılmıştı teybin üstüne. Küçük bir hırsızlık olarak kalabilirdi eğer dışardan gürültüler gelmeseydi. Gövdem ateşler içinde yanıyordu. Omuzuma dokunan el İbrahim'indi. İbrahim, Almanya'da büyümüş kumar makinaları ustasıydı. "Ne o müzik setine daldın." diye sordu dolu gözlerle. "Aldırma" demiştim ona. Derin rüyam devam ediyordu. Üç kişi gelmiştik kampa. Tavadaki etin kokusu pislik içindeki odaya karışırken sunuları kabul etmenin zul olduğu bir hayatın devamı anlam sızlaşmıştı gözümde. Odanın kapısının önünden geçen Bangladeşli, Vietnamlı, Yugoslav ilticacılar meraklı gözlerle bize bakıyorlardı. Ölgün bir öğle sonuydu. Ve ancak ben yeni anlıyordum yıllar öncesi yaşadığım kışı, şimdi değil sonra. Mülteci kampı gözlerimin arkasındaki caddelerde çekici kılınan kan uykularını delip geçen utancı taşıyordu. Tıkanmış yolların, kurumuş pınarların serinliği içinde bize gösterilen bir çift botu alabilirdim belki, yıllar öncesinin hatırası içinde boğulmamış olsaydım. Sahi o sandıklarda sizlerin de hayatları saklıydı. Bakarsınız yaşamak bir gün bırakıverir yakanızı. Kapalılık, hapis, kitaplardaki yalan, kesik soluklar sonra hurda şeker sandıkları... Gazocağı, sararmış çimento kağıtları, naylon leğen, çalı süpürgesi ve beşik... Odadan çıkmak üzereyken gözlerimi önüme indirip hafifçe kırgın, sade bir utançla yenemediğim sulara dökülen silik ışıklarda kaybolup gittim. Elleri boş gezenler benim için de gezmeliymiş oraları. Korkunç olan seçimdi.

Haziran 1998 Kreis, Bautzen

Önce Kadınlar ve Çocuklar

MERAL ONAT

Barcelona

SERDAR ÇELİK

Rengarenk orospuların bile soluk kaldığı çiçeklere, afişlere, binbir türlü insana bulanmış haliyle Barcelona'nın Ramblas'ı*, bu renk cümbüşü içinde Windows'un 256 rengiyle bile anlatılamaz halde. Çınar yaprakları arasından süzülen temmuz güneşi neyi parlatacağını şaşırmış kıpır kıpır koşuşturuyor.
İnka'ların sokak müziğinde dalgalanmaya bıraktığım duyularım, bıçkın Andaluz garsonun "bir şey içmeyeceksen geç şu bankta otur" lafıyla kendilerine geldiler. Eğer getirdiği, dondurulmuş cam maşrapadaki biraya övgü yağdırmasam, beni, İspanyol göçmenlerle konuşmaya tenezzül etmeyen, radikal Katalan nasyonalistleriyle karıştıracaktı adam.
Akdeniz memleketlisi değil mi işte, illa ki yandaki masaya burnunu sokacak. Masamın üzerindeki garip Türkçe dergileri gören adam, bunlar nece diye sormaktan kendini alamadı. Ben de "bunlar mı?.. Türkçe, ben de Türküm" diye övündüm. Tüm sempatikliğiyle adam: "Aaa... ben Fas ve Tunus'a gittim ne kadar güzel ülke öyle sizinkiler" demez mi? Ulan ne zaman öğrenecek şu Batı Avrupalılar Türkiye'nin Afrikalı arap ülkesi olmadığını? Adama "ben de İskandinav ülkelerine gittim ama İspanya ile alakası yok" deyince. Adam arkasını dönüp önümüzden şarkı söyleyerek geçen 17'liklere ritim tutmaya başladı.
Bir an düşündüm de, yurt dışına ilk çıktığım seneler, yorulmak bilmeksizin devamlı her önüme gelene, büyük bir sabırla bizim kim olduğumuzu anlatmaya çalışırdım. Şimdi sabrımın kalmadığından değil de, 14 yıldan sonra artık bu işin bireysel halledilemeyeceğine kesin kez inanmamdan kaynaklandığını düşünüyorum. Artık her gün buralarda tozu dumana katan Türkler'e rastlıyoruz. Ama, onlarca yaz festivallerinin düzenlendiği Barcelona ve çevresinde bizi temsil eden sanatçılarımızı görmek çok zor. Bizi asıl temsil edecek olanlar onlar. Kültürümüzü, sanatımızı, müziğimizi, duygularımızı yani bizi dünyaya tanıtacak olanlara harcıyacak paramız mı yok? Gönderin Allah'ınızı severseniz şu sanatçılarımızı dört bir yana tanıtsınlar bizi. Batı da görsün Türk kültürünün ne olduğunu. Gönderiyoruz demeyin! Yetmez kardeşim...
Hergün her tarafta Türk kültürünün sesi duyulsun da bak o zaman karıştırıyorlar mı seni.
Ya, ben aslında buralarda ne olup bittiğinden sizleri haberdar etmek için kalemi elime almıştım ama; su güzelim Barcelona cumartesisinde hiç yoktan durup dururken cinlerimi tepeme çıkardım. Size de bunları okumak düştü.
Ama kabahatli hep şu adam...

** İspanya'da trafiğe kapalı gezinti yolu.*
e-mail: scelik@logiccontrol.es

Entelektüel fahişeler yalnız kadınlardan çıkmaz, maço erkekler de bu işe soyunabilir, ya da herhangi bir cinsten olabilir (her gün bu cinsel tercihler gibi zührevi hastalıklar da artar.) Entelektüel fahişenin cinsel organları ağzındadır, bir tükenmez kalem ve bir mide. Ağız ve tükenmez kalem gerçeklere istediği şekli vermek için kullanılır (müşterilere değişik muameleler), mideye gelince, o iyi bir birliktelik ve gece işlerinden kalanı sindirmek içindir.

Entelektüel Fahişe

MİGUEL ÂNGEL DE RUS

Durumundan dolayı kendisinde bir kusur bulamayan bir fahişe varsa o da entelektüel fahişedir.

Kusur bulamaz, çünkü entelektüel kapasitesi buna izin vermez; nasıl versin ki, sefil istekleri için yanına yaklaşan ilk milyoner tarafından kiralandığında bu kurusun bedeli paraya dönüşüverir (ancak bir beyin taşıyan entelektüeller özeleştiri gibi aptalca işlerle uğraşırlar.)

Entelektüel fahişe kolaylıkla tanınabilir: Şöyle bir bakın, ya hükümeti yardım işlerine çağıran bir bildiri imzalamaktadır, ya da düşkünlere yemek yardımı yapan bir sivil toplum kuruluşunun saflarında görünür, yardımı oluk gibi akıtana kadar oralardadır(!). Entelektüel fahişenin gözü toktur, ona verdiğiniz rahatsızlıktan dolayı ödediğiniz parayla memleketin en popüler yayınevinden "seçme saçmalar" adlı kitabınızı yayınlatabilirsiniz, o da bu esnada Patagonya'da bir sanat etkinliği ya da o sırada siz parayı ödeyenlerin ilgilendikleri bir ülkede bir televizyon dizisi olarak röportajlar yapmaktadır, sözüm ona. Siz gerçekleri öğrendiğiniz gazeteye kocaman bir teşekkür ilanı verecek kadar para ödemişsinizdir, eh ne de olsa gerçek gerçektir.

Nasıl yaparlar bilinmez, ama genellikle dolanıp durdukları yer seviyesinde üç santimetre karelik bir anlam ifade eden bu entelektüel fahişelerle derin röportajlar yapılmaya kalkışılır, ama bizim bayanın saçını yeni bir modaya uygun olarak kestirmek için beklediği kuaförde sakız çiğneyerek okuduklarına ve onlardan çıkardığı yorumlara bir bakalım: Ay bu çocuk ne yakışıklıydı eskiden şimdi entelektüel mi, demokrat mı olmuş ne..."

Entelektüel fahişeler yalnız kadınlardan çıkmaz, maço erkekler de bu işe soyunabilir, ya da herhangi bir cinsten olabilir (her gün bu cinsel tercihler gibi zührevi astalıklar da artar.) Entelektüel fahişenin cinsel organları ağzındadır, bir tükenmez kalem ve bir mide. Ağız ve tükenmez kalem gerçeklere istediği şekli vermek için kullanılır (müşterilere değişik muameleler), mideye gelince, o iyi bir birliktelik ve gece işlerinden kalanı sindirmek içindir.

Entelektüel fahişenin en büyük hedefi Kültür Bakanı'na ulaşmaktır. Bir kere ulaştığında o makama kabulünü en iyi şekilde değerlendirecektir. Bakana yağcılıkla yaklaşan profesyonellerden biri olamaz o, bir müze kurmak ya da falanca entelin film projesi için ödenek peşinde koşmak gibi aptallıklarla işi olmaz.

Bir bakan için en kötü şey entelektüel fuhuşta adının çıkmasıdır, fakat hiçbir şey gizli kalmaz!

Entelektüel fahişeye geceleri o gün moda olan batakhanelerde gezerken rastlamak mümkün; buralara takılabildikleri için minnettarlıkla gülüşen gazetecilere kendini gösterirler. Bu arada öbür entelektüel fahişeleri yüksek sesle şükranlarını sunarken görebilirsiniz.

Bir entelektüel fahişeye sarılmaya kalkmak tehlikelidir, sırtınıza hançeri yiyeceğiniz hemen hemen kaçınılmazdır. Ama yine de merak etmeyin "Huzur Hastanesi"nin acil servisi bir tek hafta sonu kaçamaklarının kazalarına kapalı değildir.

Entelektüel fahişe leş yiyen hayvanlardan en tehlikeli olanıdır. Bu hafta sonu gebeşlerini bir görmelisiniz, gecenin üçünde tükenmez kalemlerini çıkartıp anlatılarının başına çökerler, otuz yaşından daha genç olmadıkları halde bir genç kızmışlarcasına duyarlılık taslamaya kalkarlar. Hiç okumadıkları halde son Nobel Ödülü'nü alan yazarın edebiyat erdemlerini kendilerinde görmeye cüret ederler (eh hakkında birkaç şey duymuşlar ya...) mübarekler sanırsınız ki bir Duchamp, bir Kandinsky gibi yeni bir estetik yaratacaklar.

Entelektüel fahişe için gerçek olan bir şey varsa o da sıradan disco parçaları dinlerken kendinden geçtiğidir. Bazen bir damlacık yaş düşer yanaklarına; annesinin koleje gitmeden önce onu yatağına yatırdığı günleri anımsamıştır. Müzik dedik ya, modernlik havası atmak için Schoemberg ve Weber'i sevdiklerini söylerler (o sırada Weber entellerin dilinde ise tabii, yoksa bir işlerine yaramaz.) Bunlara rağmen onların diyalektiklerini çözümlemek zor değildir. Bu özellikleriyle geceleyin şehrin herhangi bir yerinde gezinirlerken anlık sevgi kırıntıları da doğabilir.

Entelektüel fahişe, erkekleri / kadınları zevkle fethetmez, yaşam öyküleri aracılığıyla yapar bunu, gelecek hayalleriyle. Entelektüel fahişe için tek önemli şey ego'sudur. Üstelik yitirdiklerinde kendilerini öldürmeye kalkacak kadar yüksektir bu ego.

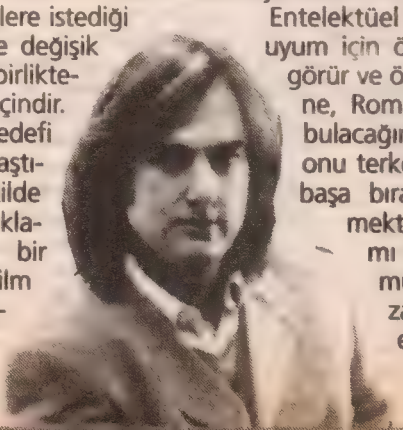

Entelektüel fahişe bağlılığı ve gösterdiği uyum için ödüller alır, başarı kazanır, saygı görür ve ödenek kapar. Ve tarihe geçeceğine, Romantik Edebiyat'ın kendisiyle son bulacağına inanarak ölür. Fakat aslında o, onu terkeden ve unutuşun ödülüyle başbaşa bırakan müşterilerine hizmet vermektedir. Entelektüel fahişe tüm yaşamı boyunca semirir durur, fakat müşterilerinin aşkından değil, mezarlığa vardığında ise sömürttüğü etiyle başbaşadır.

"Yüzyılın Sonunda Fahişeler"
Çev: Adnan Özer

yksamsefas

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Ciddi şeyler üzerine, gayrı ciddi yazılar,

-Yüz bin Sebep, Yüz bin Sonuç...

Bu ülkede başımın dertten ve beladan kurtulmaması için ne gerekiyorsa, hiç üşenmeden yaptım. Herkesin futbol takımı tutmak zorunda olduğu çocukluk yıllarımda, ben "parti tuttum". İlkokula ilk kaydolacağım günlerde, kasaba pazarına çıktık annemle. Ceket ve yeleklerin bulunduğu sergileri gezerken, üzerinde çeşit çeşit resimlerin olduğu bir dizi tişört ilişti gözüme. Annem, eline ilk geleni alıp tuttu bedenime. Üzerinde bakımlı ve güçlü kuvvetli bir kurt resmi vardı. Hemen anlamıştım "muhaliflere" ait olduğunu. Annem, "beğendiysen alalım" dedi. "Ecevit'lisi yok mu bunun?" diye sordum satıcıya. Satıcı, bir anneme baktı, bir bana; "yok" dedi ve bastı kahkahayı. Annem de gülümsedi. Belki de o tişörtü aldık. Ama giyip giymediğimi hiç hatırlamıyorum.

Solcu ve Ecevitçi olmama, yine ilkokul yıllarımda sınf arkadaşlarımdan birisi sebep oldu. Bir gün, tenefüste otururken, "söyle bakalım, dedi, Ecevit sağcı mı, solcu mu?" Bir süre düşündüm. O günlerde din bilgisi kurslarına gidiyordum ve ilk öğrendiğim konu da, sanıyorum, meleklerin sağ, şeytanın ise sol omuzda ikamet ettiğiydi. Ecevit'e şeytanlığı hiç yakıştıramadığımdan ve onun bir melek kadar temiz ve iyi olduğuna yürekten inandığımdan, "sağcı" dedim. "Olmadı" dedi bilgiç arkadaşım, "solcu!" Bilemediğime çok üzülmüştüm. Aradan yirmi yıl geçti ve ben o dönem verdiğim yanıtın yüzde yüz doğru olduğunu yıllar sonra anladım. Benim dokuz yaşında gördüğüm çıplak gerçeği, tekmil Türk Milleti, ne o gün ne de bu gün görebildi.

Herkesin telefon varken mektup yazmayı aptal insanlara özgü ilkellik saydığı zamanlarda, ben hep "ilkel" olanı tercih ettim, sürüden ayrı olduğumu belli etmek için. Her şeyin en iyisini, en doğrusunu hep ben biliyorum ya!.. En çok, aşık olduğum kızlara mektup yazmayı seviyordum. Aklımın erdiği ne kadar ağdalı sözcük varsa sıralıyordum artarda. Eee, insan hem aşık, hem de solcu olunca, kağıtta yazılmadık yer mi kalır?

"Bu topraklarda namuslu insanların yaşamaya hakkı yoktur" diye bitirdim gurbetin kızına yazdığım son mektubu. Ve finalinde de, bir slogan patlattım:" bu ülkede terörist olmak için yüz bin haklı sebep sayabilirim!" Yüce Devletimizin, aşk mektuplarımı da en az normal yazışmalarım ve telefon görüşmelerim kadar ilgi ve beğeniyle izleyip okuduğunu, aylar sonra yaşadığım "gözetim" günlerimde öğrendim. Emniyetin toprak seviyesinden iki kat aşağıdaki "derin" odalarında zoraki konuk edildiğim günlerde, Ertuğrul Özkök Efendi'den çok önce anladıydım devletin "derinliğini". Ama korkumdan söyleyemediydim.

"Söyle bakalım Eşref Ural, dedi, iri yarı bir kamu görevlisi, seni terörist olmaya zorlayan kaç sebep var?" Yüzünde ve gözlerinde en küçük bir iyiniyet ve merhamet pırıltısı sezsem, oturup yüz bin tane gerekçeyi takır takır sayacağım. Ama içimden bir his, bu sorunun hiç de iyiniyet ve hoşgörü sınırları çerçevesinde sorulmadığını söyleyip duruyordu nedense. Baktım ki pabuç pahalı, eksi yirmi metre derin ve nemli bir odada, derin bir bilimsel analize tabi tutulacağız, "efendim, dedim, sayıyı biraz abartmışım galiba, o kadar olduğunu sanmıyorum, çok üzgünüm!" Bu son derece gerçekçi ve samimi savunmam, saygıdeğer kamu görevlilerini daha çok kızdırmıştı nedense. Ve bana başka bir soru sormadan, karanlık ve derin bir odada, günlerce sürecek bir kamu görevini, icra etmeye başladılar.

Emniyetin soğuk ve karanlık odalarında tam on gün on gece konuk oldum. (Yoksa on yıl mı demeliydim?) Peki ben on gün boyunca çığlıklar içinde acı çekerken, necip Türk Milleti ve kahraman halkımız ne yapıyordu? Ben karanlık odada, beton zemin üzerinde, soyulan derilerimi ve açılan yaralarımı seyrederken, yiğit emekçi halkımızın beni kurtarmak için seferber olduğundan öylesine emindim ki, kamu görevlilerinin bir ev sahibine yakışmayacak türden kaba davranışlarını hiç bir şekilde umursamıyordum. Nasıl olsa kahraman ve fakat yoksul işçi sınıfımız, çoktan alanları doldurmuş ve benim özgürlüğüme kavuşmam için üretimden gelen gücünü kullanmaya başlamıştı.

Onuncu günün sonunda, tutuksuz yargılanmak üzere salıverildim. Adliye binasının merdivenlerinin hemen önünde, iki yaşlı insan, annem ve babam, karşıladı beni. Oysa ben, kahraman ve yiğit emekçi halkımızın karşılayacağından öylesine enimdim ki, sol kolumu havaya kaldırırken yırtılmasın diye ceketimi bile çıkarmıştım.

Yıllar sonra öğrendim, ben, yazdığım bir aşk mektubu yüzünden inanılmaz acılara ve hakaretlere maruz kalırken necip ve mazlum halkımızın nelerle meşgul olduğunu. O günlerde, Avrupa fatihimiz Galatasaray, batının güçlü bir ekibini, 4-0'lık bir skorla nakavt etmiş. Yüce milletimizin ve emekçi halklarımızın gündeminde, gece gündüz bu konu konuşuluyormuş. O anda ne hissettiğimi merak ediyorsunuz değil mi? Söyleyeyim de, daha çok dumura uğrayın, yiğit halkımızın ve kahraman işçi sınıfımızın bilincinin, tekeller ve tekelci basın-yayın organlarınca ne denli iğrenç boyutlarda çarpıtıldığını, bu yoksul halkı bilinçlendirmek için daha çok aşk mektubu yazmak ve eksi yirmi metredeki derin odaları daha çok ziyaret etmek gerektiğini düşündüm.

Peki aradan geçen bunca yıldan sonra ne düşünüyorum ve ne yapıyorum? Öncelikle aşk mektubu yazmaya son verdim. Netekim başıma ne geldiyse aşık olduğum için gelmişti. Sonra sayı saymasını unutmaya karar verdim. Neticede ben Devlet İstatistik Enstitüsü'nde bir daire başkanı değildim. Bu ülkede neyin hangi oranda mevcut olduğunu bilmek ve rapor tutmak, herhalde benim işim değildi.

Ve nihayet, o günlerde yazdığım rakam konusunda yanılmış olduğuma karar verdim. Şimdi sayı saymasını unutmuş olduğumdan ve tekrar kamu binalarının derin odalarını ziyaret etmeyi hiç istemediğimden, rakam belirtmeyeceğim. Ancak, şu kadarını söyleyeyim, yıllar önce dillendirdiğim rakam, şimdilerde aklımdan geçen ve fakat korkumdan söyleyemediğim rakamın çok altındadır.

Derin Devlete saygılarımla.

Eşref Ural - Antalya

-hayatın anlamı ulysses ya da küçük iskender-

gözlerimi adam edip yüzüme sığdıramadım bir türlü ama 666 ayrı biçimde yalan söylemeyi öğrendim.

en kısa zamanda ulyssesceyi öğrenip hayatın anlamını kaynağından öğrenmemiz gerektiğine yürekten inanmıştık ama ,yine de battık

ya kafka olduk ya joyee ya da yesenin öldük sevişmek bir intihardı kendimize birer küçük iskender düşledik

gökyüzünün rengine inanmayıp hiç görmediğimiz gizli renkleri aradık kimdi anlamı bizden gizleyen

kötü niyetli tanrılarımız vardı ve biz sadık kullardık nasıl tapınacağımız üzerinde yıllarca düşündük

hiçbir kara parçasını ciddiye almadım ama bir fahişeydi beynim coğrafyasını satarak ve kendini buruşturup atarak yaşadı.

Ali Bozdağ - Adana

Sürgündeki Adam,

"Danıştay Kararıyla"

Sana nasıl anlatsam bu kasabayı, sana nasıl anlatsam ailemi, kasabanın kaderini değiştirecek o ilerici öğretmen ne zaman gelecek? O ilerici öğretmen daktilosunu ne zaman verecek? O yorgun balıkçı beni sandalına alacak mı? Biliyor musun senin cehennem dediğin yere ben evim diyorum. Bu küçük kasabada en küçük yanlışım beni cezaevine düşürür ki; o zaman en erken 2017'de çıkarım. Ne triplere giriyorum bir bilsen.

Babam Fikret Hakan oluyor, annem ise Aliye Rona, ben ise Fikret Kuşkan, kasabanın dar sokaklarında yaşamın anlamını arıyorum. Geçenlerde dalmışım. Birden "işte hayat ellerimde" dedim. Ellerimle sımsıkı önümdeki boşluğa sarıldım.

Bütün kahve bana baktı. Odam tamamen Yeşilçam setlerine benzemeye başladı. Annem harbiden Aliye Rona mı bilmiyorum ama ya bir gün sandıktan bir mendilin içine sakladığı silahı çıkarıp "Oğul büyük gün geldi" derse. O zaman ayvayı yedim. Biliyor musun Cüneyt Arkın bile "Sürgündeki Adam" filmini bu kasabada çekti. Söyler misin kaç bölüm çekildim ben? Bu filmin sonunda kahramanımız karanlık sokaklarda ağır ağır yürüyecek mi? Sanırım bu film de Fono Film stüdyolarında seslendirilecek. Buradaki Sosyalistler canımı çok sıkmaya başladı. Yılmaz Güney'e yazdım. Ondan yanıt bekliyorum. Bildiğin üzere Zeki Demirkubuz'un bana yaptıklarını Fergan Mirkelam bile yapmaz. Ona yapılacak eylemin planlarını İra'da oynayan bir arkadaşım çizdi. Onu en modern silahlarla vurmak size düşüyor.

Derya Alabora'nın iyi hali göz önünde bulundurulursa ona sadece on beş gün sokağa çıkmama yasağını uygun gördüm. Siz bütün bunları yaparken ben de burada boş durmayacağım. Senaryo ve şiir dosyam tamamlanmış olacak. Şimdilik bu kadar yazıyorum. Bir taşra kasabasında gördüklerim ve hissettiklerim bunlar. Burada bitirirken başaracağınıza yürekten inanıyorum. Bir dahaki görüşmemiz üstte olacak.

Not: "Senin cehennem dediğin yere ben evim diyorum."

İlk Kan-2 filminden alınmıştır.

Ulaş Savaşçı-Ödemiş

İzmir'in Cemil'i

-Sırça Peygamber-

birkaç nota
ve birkaç selamı eksik bırakıp ardında
alıp başını gitti izmir'in iblis'i.
herhangi bir köşebaşında rastlaşma
ihtimalimiz...
ve sakallarına tutunup-tırmanıp
kordon'da denizi yeniden görebilme
ihtimalimiz...
sonra bize benzeyen birilerine
hiç çabalamadan seni anlatabilme
ihtimalimiz...
biz
yarım bıraktığın şarkıları ve kadehleri
sesimiz kısılana, içimiz ağarana dek bitiririz...
hey be iblis!
şimdi biraz öksüz ve buçuk bir şehir izmir
biz de hepten kel kaldık baksana.
hey be iblis!
yine de ümitliyiz;
herhangi bir köşebaşında
rastlama ihtimalimiz var sana.

(İzmir'de O'nu tanımayan ya da hiç karşılaşmamış olan kalmış mıydı? ya, tanıyıp da sevmeyen?)

A.Lee - İzmir

Merhaba Sevgili Öküz,

Bir arkadaşımın tavsiyesiyle başladım seni okumaya. Ve ayrılamaz oldum senden. Her zaman aradığım, benden, yaşamdan kesitler sunan, okumaktan zevk alabileceğim, seviyeli bir dergiydi. Geç oldu ama sonunda ulaştım sana. Sağol sevgili Öküz. Sağol beni Öküz'le tanıştıran dostum.

Benim düşündüklerimi senin ve Öküz dostlarının da bilmesi için bir yazımı gönderiyorum. Buzağı'yı ve seni beslemekte benim de bir katkım olursa ne mutlu bana. Sen yaşamalısın. Yaşamak için de iyi beslenmelisin. Her zaman dost sıcaklığında kalman dileğiyle...

Yaşam Biçimi,

Bazen kendime "acaba istediğim şekilde mi yaşıyorum, yoksa yaşantımı toplum mu yönlendiriyor?" diye soruyorum. Size sorsam ne dersiniz? Size göre önemli olan çevrenizin beklentisi gibi dört dörtlük bir insan olmak mı, yoksa kendi istekleriniz mi? Çoğu kişi kendi istediklerim diyebilir. Ama bunu söylememize rağmen yine de çevremizin beklentilerinden kendimizi soyutlayamıyoruz. Çoğu zaman etrafımızı sıkıca saran demir zincirler içinde yaşıyoruz. Belirli kurallar, yapılması gereken şeyler bir liste halinde duruyor önümüzde. Bunlar iyi, şunlar kötü!.. Bunları yap, şunları sakın yapma! Oysa yanlış yapmaya, kafamıza göre hareket etmeye de ihtiyacımız var. Etrafımızı saran o demirden çemberi -cemberin varlığı yokluğu şüphe götürür- kırıp atmak, hayatı delice yaşamak gerekmiyor mu?

Kafamıza esince her şeyi bir kenara bırakıp sonu belli olmayan bir yola çıkmak... herkesin içinde sevdiğin insana "seni seviyorum" diye bağırmak... kan çekilene kadar damarlarından, içmek, içmek, sarhoş olmak... hiç sebebi yokken oturup hıçkırarak ağlamak... çok önemli bir iş toplantısında aklınıza gelen bir fıkraya kahkahalarla gülmek... Bunlar hiç de zor şeyler değil.... Sadece yaşama nasıl baktığınızla ilgili olan şeyler... Bunlar hata değil. Belki çılgınlık olabilir. Ama çıldırmak da hakkımız değil mi? Önemli olan içinde bulunduğumuz anı delicesine yaşamak. Geçmişi ve geleceği bir kenara koyup bugünü yaşamak...

Yaşamda geçip giden yıllar pişmanlıkla doludur çoğu kez. Yaşamın sonlarına doğru geçmişe dönüp bakanlar, yapmak isteyip de yapamadıkları arzularını görürler. Ve bu istekler öyle ulaşılmaz özlemler değildir. Yaşam biçimlerinin kalıplaşmışlığından kaynaklanır. Anları yaşamanız dileğiyle...

Özlem Uçar - Manisa / Alaşehir

Kırıntı

Ayrılırken de
Efendi Olmalı İnsan

Boşuna debelenme artık
deli gönül... O yok...
Sana en yakınken
en uzak olanı
O artık yok.
ISSIZ ADAYA DÜŞÜNCE
YANIMA ALACAĞIM
ÜÇ ŞEYDEN BİRİSİ
YOK ARTIK...
Ayrılırken de efendi
olmalı insan.
yürekli olmalı,
t.şaklı olmalı,
ya da ne bileyim
yürek t.şaklı olmalı.
Nasıl olduğumu sormayın
Nasıl olmam gerekiyorsa
öyleyim.
Hüzne müebbet haksızlık
Hüzün hüzüne baka baka
karamsarlaşır icabında.
Nizami hüzünlenmeli
dokuz metre onbeş santim
felan...

Ali Os - İzmir

Bir tragedya,

Yargılandım, yargılanıyorum?

En sevdiğim renklerden kopartılmak istendim. En değerli şeylerle dalga geçtiler. Yabanıllık geldi kapıma dayandı. Yabancılaşma. Benim bir ülkem olmadı hiçbir zaman. Benim sevgim de olamadı. Açamadı ki, filizler, fışkıramadı ki tohumlar. Gizli bir hazine gibi bekliyorlar. Küflenmeden, herşey bitmeden bu duruşa artık bir hareket sağlamalıyız. Herkes anlaşabilir, konuşabilir ve birbirini anlayabilir. Hem de herkes.

Zarar vermedim onlara, beni tanımıyorlar bile ama onlar bana zarar veriyor. Benim bunu görmediğim onlara kapılarımı her an açık bıraktığım halde anlam kilitleri bile kaybolmuş...

Karları, bembeyaz saf karları hissettiğimde bana "peygamberini bulmuş, Allah'ını arıyor" dediler ve alay ettiler, güldüler. Bu gerçekten acıydı. Çünkü, o güzelim kar sadece bana değil tüm insanlara ulaşıyor ya da ulaşamıyor. Bunun gibi binlerce infaz örneğiyle, tek bir hareket, kıyafet unsurlarıyla kin örüyorlar üzerine. Daha kötü olmasına bir etkende bunu yapanlarla aynı tımargüdü derneğine (okul) üye olmanız, aynı sıralara oturup, günde en az yedi saat beraber olmanız. Ama sizden aldıkları hiçbir şey. Bunu istemiyorlar. Çünkü, sadece hayatta kalabilmek için para kazanmak, iş sahibi olup dünya turuna çıkmak hayali fikirlerine kalıyorlar. İnsanlıklarıyla duruyorlar. Biz azınlıktayız. Kalbimi burkan acıyı keşke yaşamasaydım ama biz çok azız ve dağınığız. Şimdi tüm, düşünen, okuyan, insanlığa birşeyler vermek isteyen arkadaşlarıma sesleniyorum, onlar değişebilir, bunu yapan da (en azından başlatan) siz olabilirsiniz. Yeter ki, uyandırıcı bir etkiniz olsun, olaylarına karşı güçlü olun, beraber olalım. Unutmayın, sizler hic

yalnız olmalıydınız... "Şimdi saçmalık bu. Hem uç noktalarda farklılar, hem de kalkmış bu kişi aydınlık günler için onlar da birşeyler yapabilir bizi anlayabilir diyor? Tam bir hayal" diyorsunuz birçoğunuz.

Size cevap olarak "Bir Martı" adlı oyundan ufak bir replik sunmak istiyorum.

Jonathan: ....Kin ve kötülüğü elbette sevemezsin. Her martıda gerçek martıyı görmeye çalışmalı ve bunu onlara göstermelisin. Her birinin içindeki iyiyi ve doğruyu bulup çıkartmalısın. Gerçek sevgi budur işte.

Bu konuşmalar sırasında durumu izleyen Jonathan'ın arkadaşları ve sürüden birkaç martı örgütlenir.

Bizler eğer Jonathan gibi uçamazsak, hiç uğraşmayalım, zombiler kervanına katılalım.

Buluşmak dileğiyle.

Düşünen bir genç - Eskişehir

tek kişilik aşk

sonunda
evet sonunda
seni sevdiğimi
haykırabildim gökyüzüne
her gece sabahlara kadar
tavana diktiğim gözlerimin
yatağımda bir sağa bir sola
kıvranışımın
saatlerce karanlıkla sevişmemin
ve
çocuklar gibi ağlayışımın
bir anlamı olmalıydı
seni sevmişim
sonradan anladım
inan bu sevdayı
tek başına yaşamak çok daha güzel
beni sevdiğini anladığım anda
artık seni sevmiyor olacağım
saat sabahın 4'ü
ve
hala seni seviyorum
nolur beni sevme

fahri ve müzeyyen
Çölemerik / Hakkari

Herkes gibi ama herkes değil,

Yaşar Kemal sokağında karşılaştım o genç adamla. Atının üzerinde omuzlarını düşürmüş, başı önde duruyordu. Beni görünce kederli kederli gülümsedi. Gözleri gerçekten de ışıl ışıldı ve biraz fazla baksan ürkerdin. Başını göğe kaldırıp biraz öyle bekledi. Sonra karşı tepeye daldı. Nefesimi tutmuş O'nu izliyordum. İşte Yaşar Kemal sokağında bir Çukurovalı... Kısa boyla, çelimsiz, esmer, çelik bakışlı bir ince çocuktu O. Adı Memed'di: İnce Memed. Bu ince çocuk başlatmıştı sanki çağın isyanını. Çukurova'nın öyküsünü değiştirendi. Bu ince çocukta ince bir kederi hemen hissediverdim. Zaten her zaman gözleri eleverirdi O'nu. Kafası karmakarışıktı. Ağanın biri gider diğeri gelirdi. Bu ağalar sanki topraktan bitiyordu. İnce Memed'in hikayesi ilk önce kendi canını yakan ağayla başlamıştı ve artık bu ince çocuk iflah olmadı. Yüreği hep birşeyleri kabullenemez olmuştu. Ama böyle durmadan ölümle içiçe yaşamak da olmazdı. Ölmekten çok korkmuyordu. O'nu üzen, aklını karmakarışık eden bitmeyen zulümdü. Öldürmekten de nefret ediyordu. Ama bir kere inanmıştı Çukurova O'na ve yüreği de elvermiyordu boyun eğmeye. Acaba günahın çoğu O'nu tılsımlı, büyülü yapanlarda mıydı? Çukurovalı bilmez miydi asıl okunmuş üflenmiş olanın kendi yürekleri olduğunu. Onlar da belki en az İnce Memed kadar bilirlerdi de korkarlardı, kaçarlardı. İnce çocuk korkmaz mıydı? Korku ancak insana yakışırdı ve böylesi bir yiğit de elbet korkardı. Ama O İnce Memed'di. Bırakıp gidemezdi. Gidemedi de. Portakal kokulu bir evi olmuştu, karısı vardı ve artık çoluk çocuğa karışma vaktiydi belki.

Kasaba ortasında bir ağanın kalbine giren kurşunla bitivermişti herşey. Yine İnce Memed İnce Memed'di. O herkes olamadı. Atını şahlandırıp hızla çıkıp gitmişti kasabadan. Şimdi ne yapacağını bilmiyordu. Atından inip biraz gerideki tümseğe çöküverdi. Hep bu son diyerek başlayan bir savaşın içindeydi. O'nu anlamak için gözlerine bakıyordum. Epey konuştuk Çukurova'yı ve O'nu. Ayağa kalktığında güneş tepenin arkasına geçmek üzereydi. Atına bindi ve bana dönüp;

-Kederlenmeye lüzum yok, ne de olsa "çarmıhı doğuştan sırtındadır herkesin" değil mi? deyip dörtnala ufukta kayboldu.

Not: "Çarmıhı doğuştan sırtındadır herkesin". Bertold Bercht'in Onun Ölümlülüğü Üzerine adlı şiirinden bir dizedir.

Gerçeği arayan Öküz'e sevgiler.

Miyasa Aytaç - Ankara

ABD Marmaris Valiliğinin
Başkana Aylık Raporu,

Sayın Başkanım,

Turizm sezonu başladı. Plajlar, oteller, barlar, restaurantlar, kafeler hıncahınç dolu. Ülkemize ait ürünlerin satış grafiği çok mükemmel.

Sayın Başkanım! Heryerde gerekli tüm önlemleri aldık. Plajlarda arka kısımları yerlilere ayırdık. Yüksek fiat uygulamasıyla da yerlilerin eğlence yerlerine takılmasını engelliyoruz. Ama yine de onlar için vatandaşlarımızın gözüne bakmayacak yerlerde iki üç kafe yaptık.

İşletmelerin yönetimini İstanbullu, temizlik, ulaşım, garsonluk gibi işlerini köylerdeki yerlilere yaptırıyoruz. Ayrıca eğitimi belirli seviyenin altında tutarak da yerlilerin girişimci olmasını engelliyoruz. Şehrimizin güzelleştirme, temizlik, boyacalık, inşaat gibi işlerinde genelde doğulu yerlileri tercih ediyoruz çünkü daha ucuz çalışıyorlar.

Sayın Başkanım, safariye ilgi duyan vatandaşlarımız bazı köylerin toprak yollarını bozup bazı kişileri toz toprak içinde bırakıyormuş. Buna kızan yerliler var. Onları bu yollar, bu sene asfalt olacak diye oyalıyoruz. Aslında, Sayın Başkanım yolları turizm sezonu boyunca sadece vatandaşlarımıza ayıracaktık ama yerlilerin isyanından korktuk. Düşünün Jeep'le son sürat giden bir vatandaşımızın önüne bir keçi, bir inek ya da sırtında çırpı taşıyan bir kadın çıkıveriyor ve vatandaşımız için büyük tehlike oluşturuyor.

İşletme isimleri konusunda da problem kalmadı. Küçük işletmelerine kendi dillerinde isim koymak isteyen bazı yerliler vardı! Onları da iflas ettirerek olayı tam bir İngiliz mantığıyla çözümledik. Artık tüm tabelalar İngilizce.

Yalnız Sayın Başkanım, yerlilerle aşna-fişne olan bazı kızlarımız var, bu kızlarımız ileride ülkemiz için sorun çıkarabilirler. Bu nedenle sorunu çözmek için Ortadoğu Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzmanlarını göndermenizi talep ediyorum. Yüce makamınıza arzolunur.

On km'lik Marmaris Plajları şezlonglarla doldurulmuş. Halk plajı diye bir bok yok. Ön taraflar AB ve ABD'ye ait. Saygılarımla.

Tam 4 kez parasıyla bile deniz kenarına oturamadım. Yerliyim ya. Saygılarımla.

Cengiz Bayar - Marmaris

Çürük Armut,

Ne kadar özledim seni...

Burada, bu yoksunluklar ülkesinde, dendenleri çok olan yaşantıların, sadece denden yaşantılarının -de hali olmanın acısıyla yaşıyorum. Tabii buna yaşamak denirse. (Ya denmezse!) Yani yaşananlara denden koymakla yükümlü bir -de'yim sadece. Bu durumun takısı olmak bana düştü.

İçkiye başladım yine. Daha doğrusu kaldığım yerden devam ediyorum.

Orada kalmıştım, burada devam ediyorum... Orada kalmışlığım baki, burada devam ediyorum... Orada kalmışlığımla, burada devam ediyorum... Orada kalmışlığım varken, burada devam ediyorum... Orada olmak varken, burada devam ediyorum... Orada kalmak varken, burada...

Lisede öğrenmiştim, baş ve işaret parmaklarının yataklık yaptığı, orta parmağın işbirliğiyle kalem çevirmeyi. Burada da çeviriyorum. Ne kadar özledim seni...

Şimdi orada olmak yok. Bir barda ya da meyhanede (65 doğumluların arada kalmışlığı), hadi birahanede soğuk bir bardak Efes yudumlamak yok. "Eee?" sıkıntıları yok. "Bi bira söyleyelim beraber içelim"ler yok. Sen yoksun. Ağzın yok. Ellerin zayıf, sesin titrek. Bir başka bahara gebe hasret yok. Asabi cümlelerin hücre evi: Sarhoşluk yok. Akan musluklar, kesilmeyen "ceryan"lar, önlüklü çocuklar, temiz önlüklü, ayakkabılı çocuklar... Ah çocuklar, ah çocuklar!.. Yok!..

Türkçe dersinde üç temel zamanı işledik. Şimdiki, geçmiş, gelecek. Örnekler verdim ve sordum: "Kim bana şimdiki zamanla bir cümle kuracak?" Parmaklar boyları aştı. Hamdullah, "Ziraat Bankası" dedi.

Bilemedim ne düşündü? Ne demek istedi?

Yokluklarla yaşıyorum. (Yaşamak?) Biliyorum Ferid Edgü anlar beni.

Buranın ora olduğu zamanları anımsıyorum. Ora'da olduğum zamanları yani. Buraya gelmemek için yaptıklarımı. Yapamadıklarımı. Ne tuhaf! Aynı şeyleri, hatta fazlasıyla gitmemek için yapabilirim sanki. Her zaman kedi pilav yemez.

Ayran aşı yer mi kedi?

Özledim evet... seni.

Biliyorum yokluğun olmasa katlanılır değil bu çokluklar. Ve olmasa çocuklar. Öğretmenlerim benim. Ne çok şey öğrettiler bana. Hiç bir şey bilmeseler öğretmeyi öğretirler. Ve sevgiyi, fedakarlığı, umudu, direnci...

Bi de bana öğretmen diyorlar. Ümit Kıvanç okuyorum. Şimdi biz varolan hayata katılan yaşantılar mıyız? Kabul edilebilir bir saptama. Bu hayata bir şeyler katabildiğimiz sürece ve kadar yaşarız. Ya da katmayız ve yaşarız. Ya da yaşarız ve sanırız. Benim bura hayatına katabileceğim bir şey yok.

"Bu hayat yaşandı, yenisi lütfen" yok,

"Bu hayat yaşanmaz, sıradaki lütfen" yok,

Boktan seçmeli bir hal alan "bu" hayatta iki ucu olan bir değnek çokken ortadan tutmaya tecrübeli bir el yok.

Sen yoksun, umudun yok.

Garazın kime? Cevabı yok.

"Off"lar yıkacak dağ telaşında, "tüh"ler çokken "yaa"lar duman altı, "oh"lar sıradan yaşanırken "eh"ler güncel, "peh"ler yeni doğmuşken... sen yoksun. İki kere iki yok. Dört, kere'den bıkkın. Üçün müzmin boynu bükülüğü yok.

Bak bana. Bak. Yok işte. İşte ben, hayatın önüne konmuş en çürük armut.

Bugün çocuklarımla birlikte özledik seni. Umut... Biraz daha umut!

Levent Eken - Van

Sana doğru,

Sokaklar dolusu
Yıllanmış araba lastikleri
sürüyor çocuk
Yağmurlar kovanından kopmuş iniyor
Kalbindeki ateşi korluyor düşleri
Doğan bir kelebek uçuyor
Deniz Kızı Kokusu'na
Yokluğundaki acıyla - uzamsal -
Varlığındaki o sancıyla
Tüm zamanlara kodlanmış sözler
Gündüzler ve geceler
Birer birer dökülürken sesler
Bulutlara düştü arzular
yapraklara inen
Giden bir gemi oldu kuşlar
kanatları yelken
Güvertede uçururken uçurtmasını
İpi gagaladı martılar kuyruğunda papatya
Bir türküydü selamı
Usulca söylediği
Gizlemedi ellerini
Parmağıyla yazdı gökyüzüne
Silinmezdi nasıl olsa
Duysa(n)

Soner Demirbaş - Kırşehir

"2002 Dünya Nâzım Hikmet yılı olsun"

"Ne kadar namuslu insanlar öldürüldü
ve öldürülmekte
Ama ben,
söylemesi ayıpmış gibi geliyor bana,
ama ben
yedi yıldır kavgada hayatımı tehlikeye
koyamıyorum
hapiste de olsa, bal gibi yaşıyorum..."

Nâzım'ın caanım şiirlerinden hangisini yazınızın başına alırsanız alınız, sıcak bir yaz akşamında serinletici rüzgarlara kapılır, ferahlarsınız. Can Yücel'in deyişiyle o bize: "İnsan sevgisinin sadece okşayıcı bir şefkat değil, öfkeyi de, kavgayı da içeren bir devingenlik olduğunu ve Aşk'la Meşk'in birliğini, bütünlüğünü öğretmiştir..."

Nâzım, -kendi deyimiyle- yüreğini, kafasını, kalemini, boydan boya ömrünü halkına, insanlığa vermiş olan komünist bir Dünya Şairi'dir. O hem kendinden bahseden şiirler yazdı, hem bir tek insana, hem de milyonlara seslenen şiirler. Bir tek elmadan, sürülen topraktan, zindandan dönen insanın ruhundan, kitlelerin daha güzel bir dünya için savaşından, bir tek insanın sevda kederinden, ölüm korkusundan, ölümden korkmamaktan bahseden şiirler yazdı. İnsanlığın acısına, öfkesine, sevgisine, umuduna, hürriyet hasretine tercüman oldu. Nâzım bizim olduğu kadar tüm Dünya'nın Şair'i oldu.

Nâzım'ı anmak, kolay bir iş değildir. Bir geceyle, bir panelde geçiştirilemez, dergi sayfalarına sığdırılamaz. Şimdi tabuları yıkmak ve hülyamızı, sevdamızı gezegen boyutlarına taşırmak zamanıdır. Devrimci moda deyişe takılalım ve Gerçekçi olarak imkansızı isteyelim bakalım alabilecek miyiz?

Biliyorsunuz 1902 Nâzım'ın doğum tarihidir. 2002 yılına ise -uzay çağlarını andıran bir tarih gibi görünmesine karşın- üç yıldan biraz fazla bir zaman kalmıştır. Yani Nâzım'ın 100. Doğum yılını hep birlikte kutlayabileceğiz. -Tabii bazılarımız kayıp edilme, linç olma, DAL veya TEM hücrelerinde kafa kırılma, TİT-İT kurşunlarına hedef olma vb. gibi engellemelerle hayatta olmama durumunda bulunabiliriz-

Yine de iyimser bir gerçekçilikle bir çoğumuzun 2002'de bu Dünya'da bulunacağını söyleyebiliriz. Gelin bu yılı hep birlikte "Nâzım yılı" yapmaya çalışalım. Başta Nâzım Hikmet Vakfı olmak üzere tüm duyarlı çevrelere çağrı yapalım. UNESCO'ya, Türkiye ve diğer ülkelerin PEN klüplerine, TYS'ye, Sosyalist, Sol ve Demokrat Partilere, Sendikalara, Üniversitelere, Öğretmen Kuruluşlarına, Yayıncılara, kısacası Türkiye ve Dünya'daki tüm Nâzım Dostlarına çağrı gönderiyorum. Önümüzde yeterli zaman vardır, şimdi gerekli tüm girişimleri yapmaya başlayabilir ve çeşitli dillerden çağrılar hazırlamayı örgütleyebiliriz.

Böylesi bir girişime Avrupa, Amerika, Asya ve Afrika ülkelerinden pek çok yazar, şair ve sanatçının destek vereceğini tahmin etmek zor değildir. Yarısı buradaysa kalbinin, yarısı Çin'de, Yunanistan'da, Çamlıca'daki harap konakta idi Nâzım'ın. Sarı saçlı bir Afrikalı ve mavi gözlü bir Asya'lıydı Nâzım.

Bu öneriyi sadece komünist ve devrimci kesime saklamayı doğru bulmuyoruz. Elbette en başta onlara çağrı yapıyorum ama Zülfü Livaneli gibi sanatçılara, dürüst kemalist ve siyasi islamcı kesimlerin yanı sıra kürt parti ve çevrelerinden sanatçı ve aydınlara, şairlere, yazarlara sesleniyorum: "2002 Dünya Nâzım Hikmet Yılı" için imza ver, bir şeyler yap!

Ünal Doğan - İsviçre

Özel Duyuru

Ankara'da yayınlanan İzlek Dergisi'nin ortaya attığı Kültür-Sanat-Edebiyat dergileri arası Halı Saha Futbol Turnuvası teklifine Öküz olarak çok sıcak baktığımızı duyuruyor ve diğer tüm Kültür-Sanat-Edebiyat dergilerinin de meseleye aynı hassasiyeti göstererek mevzunun biran önce geyik muhabbeti sürecinden kemik sesi sürecine girmesini arzu ediyoruz.

Öküz

Sayı: 51 / Ağustos 1998
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayhan ERDOĞAN **Haber Merkezi:** Devrim Özdinç, Hatice Meryem
Grafik Uygulama: Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim **Dizgi:** Cebrail OKÇU, Yasemin KALE
Montaj: Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ
Muhasebe: Yaşar AKŞAHİN, Ali YAVUZ, Suzan ERBAŞ **Ofis Elemanı:** Cemal VANLI **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE
Tel: 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67 **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Basla:** BASMAT **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 55$... 6 Aylık... 25$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 70$.. - 6 Aylık.. 35$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 50 DM (Posta) 6 Aylık.. 25 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 60 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 30 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Düğün dernek kuruldu, elli kuzu kesildi, yirmi kazan pilav demlendi, helvalar öbek öbek adam boyu yükseldi; Yamultan Boğa önce sünnet oldu, ardından İkizce köyünün güzel kızlarından Gülbahar'la gerdeğe girdi.

19. Yüzyılın Transfer Bombası: Yamultan Boğa

EKREM GALİP YALINER

Futbol, basketbol, voleybol derken hentbol ve atletizm takımlarımız bile yabancı sporcu transferlerine başladılar. Şahsi kanaatimi ifade etmem gerekirse, ben bu halden pek memnunum. Bir miktar dövizimiz memleket dışına gitmekle birlikte, memleketimize de sportif renk geliyor ki... Yine şahsi kanaatimce, verilen paraya değer. Lakin, her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da canımı fazlasıyla sıkan bir şey var. Kıymetli okurlarımız onun ne olduğunu tahmin etmişlerdir: Tarih sahasındaki cehaletimiz! Pek çok insanımız zannediyor ki, yabancı sporcu transferi yeni bir şey. Maalesef, otuz yıl öncesinin yabancı futbolcuları bile bilinmiyor. Nerede kaldı, hadisenin ta 19. yüzyıla uzanan köklerinden haberdar olunsun...

Memleketimizde alaka görmüş ilk takım sporu cirittir. İki takıma ayrılmış atlı sporcuların, ellerindeki ciritleri at üzerindeki rakiplerine fırlatmaları esasına dayanan cirit, yüzyıllar boyunca Anadolu'nun en büyük heyecanları arasında yer almıştır. Hele köyler arasındaki müsabakalar... Cirit takımları köylerin namusu idi; galibiyetler köylerin bayramı, mağlubiyetler köylerin matemi idi.

Ve anlatacağımız hadiseye gelirsek: 19. yüzyılın ortaları idi... Esat Ağa da, bir Doğu Anadolu şehrimizde yirmi köyün ağası idi. Yirmi köyün ağası, tam bir cirit hastası... Kapısında sayısız ciritçi besleyen bir ateşli adam... Esat Ağa, köylerinin cirit takımlarıyla sayısız zafer kazanmış, her zaferin şerefine şölenler düzenlemişti. Lakin gün oldu devran döndü, kaderin cilvesi, Ağa'nın köyleri ciritte sürünür oldu. Hiçbir köyün takımı, aylar ne kelime, neredeyse yıllar boyunca tek galibiyet alamadı. Esat Ağa astı, kesti, yine olmadı. Sütün en yağlısıyla, kuzunun en etlisiyle, balın en tatlısıyla beslenen ciritçiler, müsabakalarda atların üzerinden sapır sapır dökülüyorlardı. Ve koskoca Ağa da üzüntüsünden kahroluyor, eridikçe eriyordu.

Öylesine ki, tam beş okka altın vererek aldığı sekizinci karısı, taze gelin Ayşe'ye bile el sürmez olmuştu. Hatta Ayşe kederinden türküler yakmış, "Ağa beni unuttun da / Gelin aldın ciriti / Ayşe kadın mal görmeden / Dişin döker, anca yer tiriti" diye çığırmış; türkünün "mal görmeden" kısmı köyün ihtiyarlarının müdahalesiyle "gün görmeden" şeklinde değiştirilmişti. Esat Ağa, işte böylesine bir dram yaşıyordu.

Günlerden bir gün, yöreye bir İngiliz seyyah geldi. Söylendiğine göre, İngiliz'in, yani Graham'ın memleketinde, polo adı verilen, aynı cirite benzer bir oyun vardı. Polo düşkünü olan İngiliz, ciriti de merak etmiş, ta oralardan kalkıp gelmişti. Misafirperver Anadolu insanı, hemen Graham'ın şerefine cirit müsabakaları düzenledi ve Esat Ağa'nın takımları yine ağır mağlubiyetler aldı. Graham ciriti çok sevmiş, yörede geçirdiği günler boyunca çok eğlenmişti ama Ağa'nın kederini de farketmişti. Müsabakaları buğulu gözlerle, titreyerek izleyen adamın kim olduğunu sordu. Esat Ağa'nın acılarını anlattılar.

Graham'ın beyninde ışık çakmıştı. Ağa'ya tercümanla haber gönderdi: "Kendisine yardımcı olabilirim."

Ağa önce aldırmadı. Allahın gavuru nasıl yardımcı olabilecekti ki böyle bir vaziyette? Graham, tercümandan Ağa'ya şunları söylemesini rica etti: "Ben polo oyunları için Amerika'dan kızılderili getirtmeyi düşünüyorum. Bir tane de buraya getiririm. Kızılderililer doğuştan cirit ustası sayılır. Meydanın altını üstüne getirirler. Yalnız bin altın isterim."

Hadise yüz yıl sonra yaşansa, Esat Ağa'nın en azından Tom Miks Teksas okumuşluğu olurdu, mızrakla at koşturan kızılderililerden haberi olurdu. Oysa Ağa ne kızılderilileri biliyordu, ne Amerika'yı. Ama umut umuttu ve son umut için bin altın vermeye değerdi. Graham'la el sıkıştı, altınları saydı, beklemeye başladı.

Aylar geçti, bir gün Graham çıkıp geliverdi. Yanında tuhaf kıyafetli, iriyarı bir adam vardı. Derisi killi toprakla fırına verilmiş gibi, garip bir ademoğlu. Bir Apaçi: Yamultan Boğa...

Esat Ağa'yı bir heyecandır aldı. İlk cirit müsabakası hemen ertesi gündü. Yamultan Boğa, Graham'ın anlattığı gibi çıkarsa... "Tadından yenmez" diyordu Ağa, "ballı börek olsa böyle tatlı gelmez"...

Yamultan Boğa'ya, arazide, el kol hareketleriyle cirit oyunu anlatıldı. Yine el kol hareketleriyle, başarılı olursa kese kese altın alacağı söylendi. Bir ihtiyacı olup olmadığı soruldu. Boğa, ateş suyu istedi. "Yarın cirit var" dendi, "Bak, alışık değilsin, dokunur" dendi; Boğa ısrar etti... Neticede, bir duble rakıyla yıkılacağı sanılan turistin iki büyük devirip üzerine viskiyle cila yapması şeklinde, günümüzde pek sık rastlanan hadisenin ilk örneklerinden biri yaşandı. Yamultan Boğa üç testi rakıyı devirip dördüncüyü istedi, böylece sabahı etti.

Ertesi sabah, büyük gün... Esat Ağa tüm köylerinin en iyi oyuncularından bir karma yapmış, en kritik mevkiye yamultan Boğa'yı yerleştirmiş, elini yüreğine koymuş, beklemeye geçmişti. İlk müsabaka beş dakika sürdü. Rakip köyün tüm oyuncuları attan düşmüştü. Diğer köy geldi, yamultan Boğa işi dört dakikada bitirdi. En iddialı köy çıktı, Yamultan Boğa'nın seri cirit atışlarına sekiz dakika dayanamadı. Daha öğle olmamıştı ki, Esat Ağa yıllar sonra gelen büyük zaferin neşesiyle göbek atıyor, Yamultan Boğa da rakıyı testiyle değil küple götürüyordu.

O günün gecesini izleyen hafta boyunca, taze gelin Ayşe belini doğrultamadı. Perişan ama çok mutluydu. Yamultan Boğa, Esat Ağa'yı da azgın boğalara döndürmüştü...

***

Graham gitti, Yamultan Boğa kaldı. Esat Ağa galibiyete, yenilen pehlivanlar güreşe doymuyordu. Diğer ağalar her mağlubiyetin üzerine yeni müsabaka istiyordu ve Yamultan Boğa'nın bileğini bükmek mümkün olmuyordu. Bu arada, günümüzün klasiklerini oluşturan ama o dönem için çok yeni sayılan tüm hadiseler de birbiri ardınca yaşanıyordu: Köyün gençleri arasında "Boğa'yla kim daha samimi" rekabeti, sanki Boğa çok takdir edecekmiş gibi "Bizim memleket kötü, sizin oralar iyidir" muhabbeti... Gariban kızılderiliye "Su istiyorum"un Türkçesi olarak "Ayakta gömerim" cümlesini ezberletip Hatice Nene'ye göndermeler; neler neler...

Lakin... Haftalar geçtikçe, malum sorun da yavaş yavaş kendini göstermeye başlıyordu. Yamultan Boğa bir erkekti, ihtiyaçları vardı. Esat Ağa düşündü ki, parayı gözden çıkardı mı Yamultan Boğa'ya en güzel kızı alır. Alır da... Hadi din değiştirme meselesi yalan dolanla geçiştirildi diyelim, sünnet meselesi ne olacaktı?..

Esat Ağa, el kol hareketleriyle dedi ki: "Yavrum, Yamultan'ım, senin karı işini halloldu bil!" Boğa sevindi. Ağa yine aynı dille dedi ki: "Ama biraz kestirmek lazım." Boğa kızdı. "Beş yüz altın veririm!" Boğa daha az kızdı. "Bin altın!" Boğa kabul etti.

Düğün dernek kuruldu, elli kuzu kesildi, yirmi kazan pilav demlendi, helvalar öbek öbek adam boyu yükseldi; Yamultan Boğa önce sünnet oldu, ardından İkizce köyünün güzel kızlarından Gülbahar'la gerdeğe girdi. Esat Ağa'nın keyfi yerindeydi. Her şey iyi gidiyordu.

Öyleydi gerçekten de... Ama ne zaman ki Boğa'nın gerdek keyfi bitti, rakip ağa Halit Bey'in takımıyla yapılacak maçın günü geldi... İşte o zaman Esat Ağa'nın keyfi kaçıverdi. Uyanık Graham, bir kızılderili de Halit Bey için getirmişti: Öttüren Öküz... Gerçi ilk maçı yine Esat Ağa'nın takımı kazandı ama Öttüren Öküz ve arkadaşları, ertesi gün Yamultan Boğa ve arkadaşlarının yenilmezliğine son verdi. Artık bir o taraf kazanıyordu, bir bu taraf...

Ertesi ay, Kerim Ağa'nın takımı da iddialı hale gelmişti... Kaptıran Sığır sayesinde... Derken, Necip Ağa da Oturtan Ayı'yı getirtti... Bir yıl sonra hemen her cirit takımında bir kızılderili olduğu gibi, Halit Bey Yamultan Boğa'yı üç bin altına transfer ederek takımdaki yabancı oyuncu sayısını ikiye çıkarmıştı. Esat Ağa altta kalmadı, Amerika'dan beş bin altına Gevşeten Timsah'ı getirtti. Böylece sürüp gitti. Ne kadar? Üç yıl kadar...

Yerimiz dolmak üzere olduğu için pek çok enteresan ayrıntıyı nakledemiyorum; üç yıl sonra, bir zamanların zengin ağaları, transfer hevesiyle bütün servetlerini yemişler, cirit takımlarının gariban fanatikleri arasına düşmüşlerdi. Lakin bu da uzun sürmedi. Birdenbire sınırsız toprak ve sayısız altın sahibi haline gelen kızılderililer ciriti bırakarak ağalığa geçtiler; bir daha Amerika'ya dönmediler. Yamultan Boğa ve diğerleri soylarını memleketimizde sürdürürken, cirit geleneğinin tükenme süreci de böylece başlamış oldu...

Bugün telefon rehberlerini karıştırırsanız Duran Kaplan, Esen Fırtına, Güçlü Geyik, Sönmez Dağateşi gibi isimlere rastlarsınız. Üşenmeyin, araştırın. Bu insanların birbirlerine çok benzediklerini göreceksiniz. Kırmızıtoprak rengi, parlak bir ten; keskin bakışlar... İmkan bulursanız, soylarını soplarını sorun. Aynı hikayeyi dinleyeceksiniz: "Dedemin dedesi Doğu Anadolu'da köy ağasıymış..." Öyledir, öyle! Ten renginiz de yüksek yaylaların, yalçın dağların ikliminden gelen renk, değil mi?

İnsanın kendisini başkalarının yerine koyması zor ama, hani bana öyle geliyor ki... Yamultan Boğa'nın torunu olsaydım... Bunu asla saklamazdım. Memleketimize transfer edilen ilk yabancı sporcunun soyundan gelmek, gurur vesilesi değildir de nedir, söyler misiniz?

Akşamsefası

Gökte kırlangıçlar yerine başka kuşların uçtuğu günlerde

Dağların tepeleri hep tüterdi

TUNCER ERDEM

Sualtı canavarları oynaştığında

Sular daha da kabarır

Yerin derinliklerinden gelen korkunç uğultular

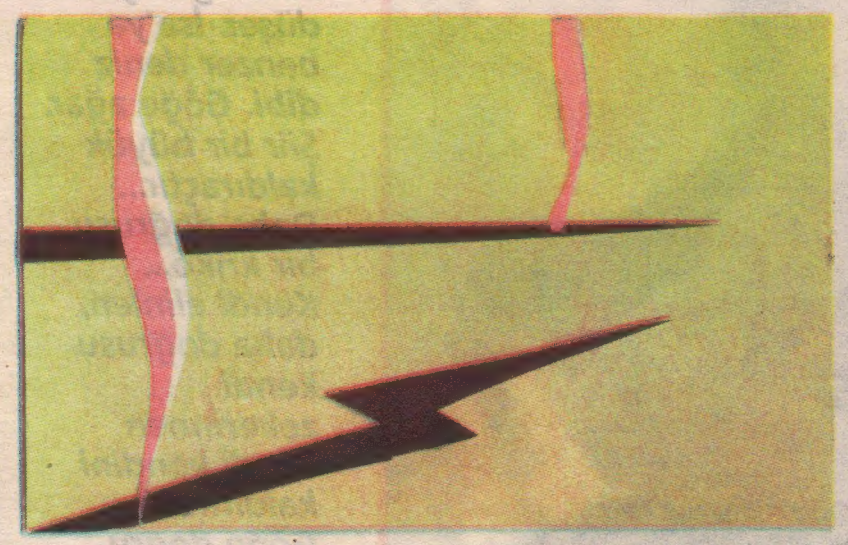

Atları huysuzlaştırırdı

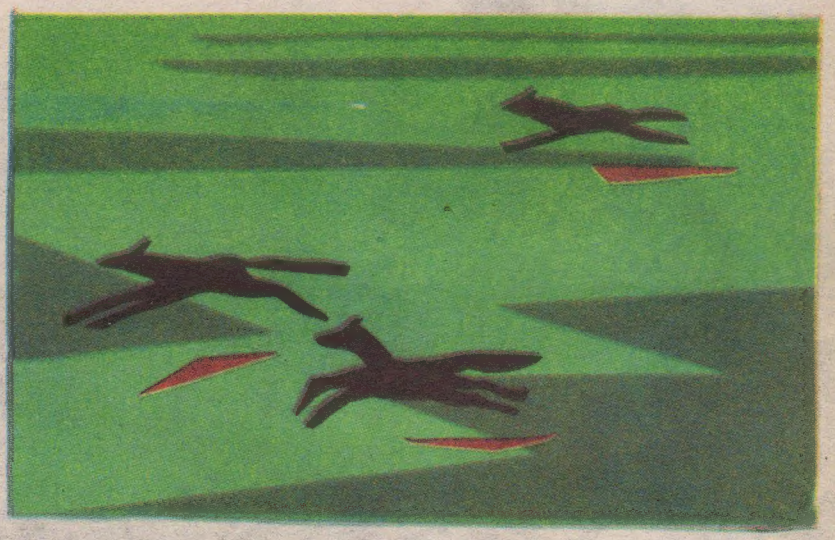

Ben o zamanlar bir kaplanın dişi

Sense, tek boynuzlu bir antilopun uyluk kemiği

Akşamsefası

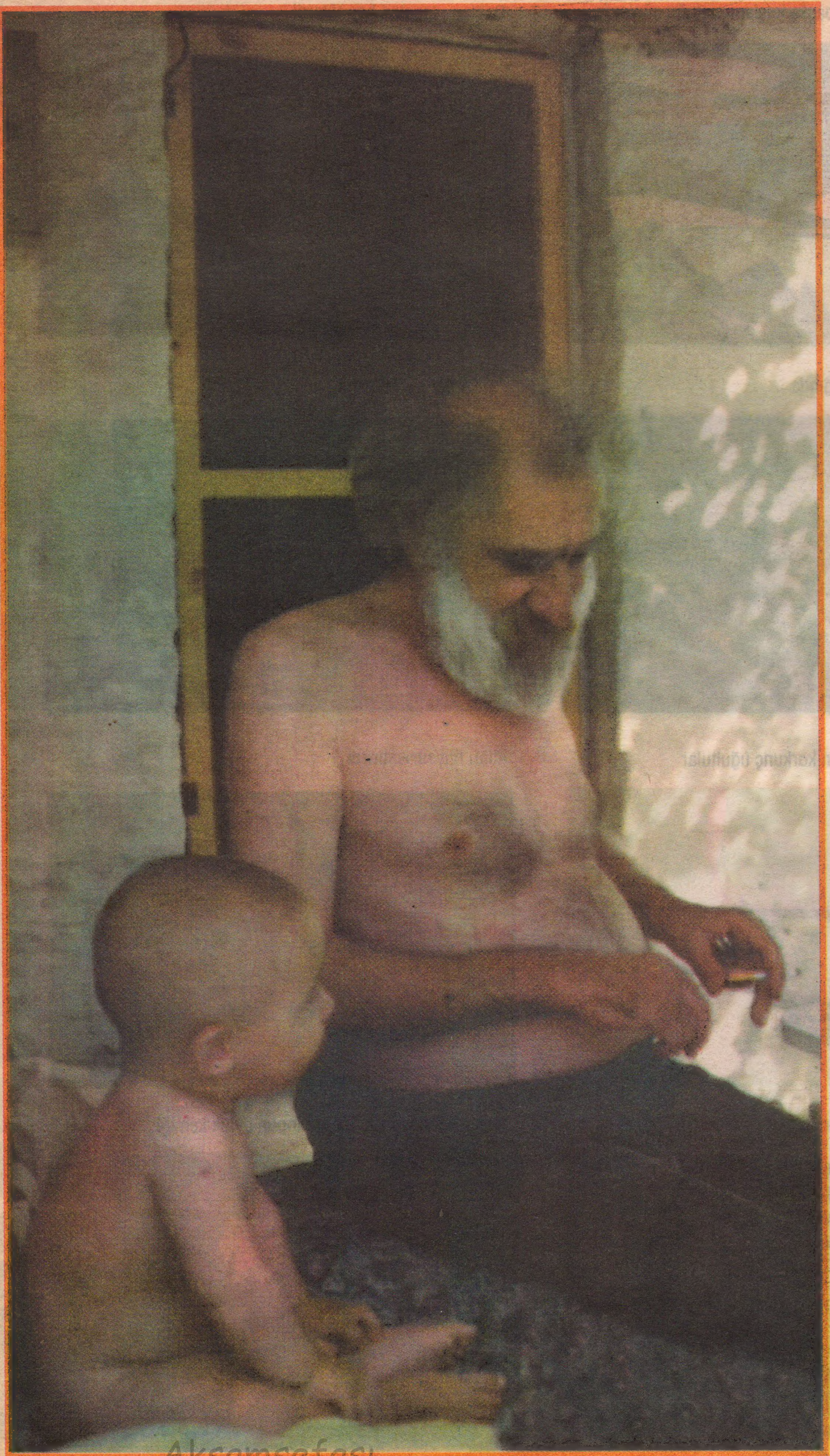

Şair!.. Sen hayatında, şiirin öfke olduğunu düşündün mü hiç? Şiirin ne olduğu soru edilirken kırk türlü yanıt verilmiş, belki de bunların büyük yüzdesi cük düşmüş olmasına karşın, ben şunu savlayacağım: Şiir bir öfkedir! Öfke yürütüldüğü an, aslında bir gerilladır (ve gerilla da tek başına yapılmıştır ve şiir dediğimiz tek başına yürütülmüş bir öfke, bir gerilladır.) Garibaldi gibi yere serilip, yerden kalkılır. Sinan gibi yere düşer. İsa'ya benzer deniz dibi. Göğe ağar. Şiir bir büyük kaldıraçtır... Daha doğrusu bir kriko... Kendi elinlen, daha doğrusu kendi zekerinnen kendi kendini kaldırırsın. Göğe doğru değil, yine bu memleketin toprağına. Çünkü bütün şairler eski bir tabirle kaybolurlar. Ama kaybolmazlar kendi topraklarında. Yaşasın toprak!..

CAN YÜCEL

Akşamsefası